MUSEUM

1936

I. LXVIII

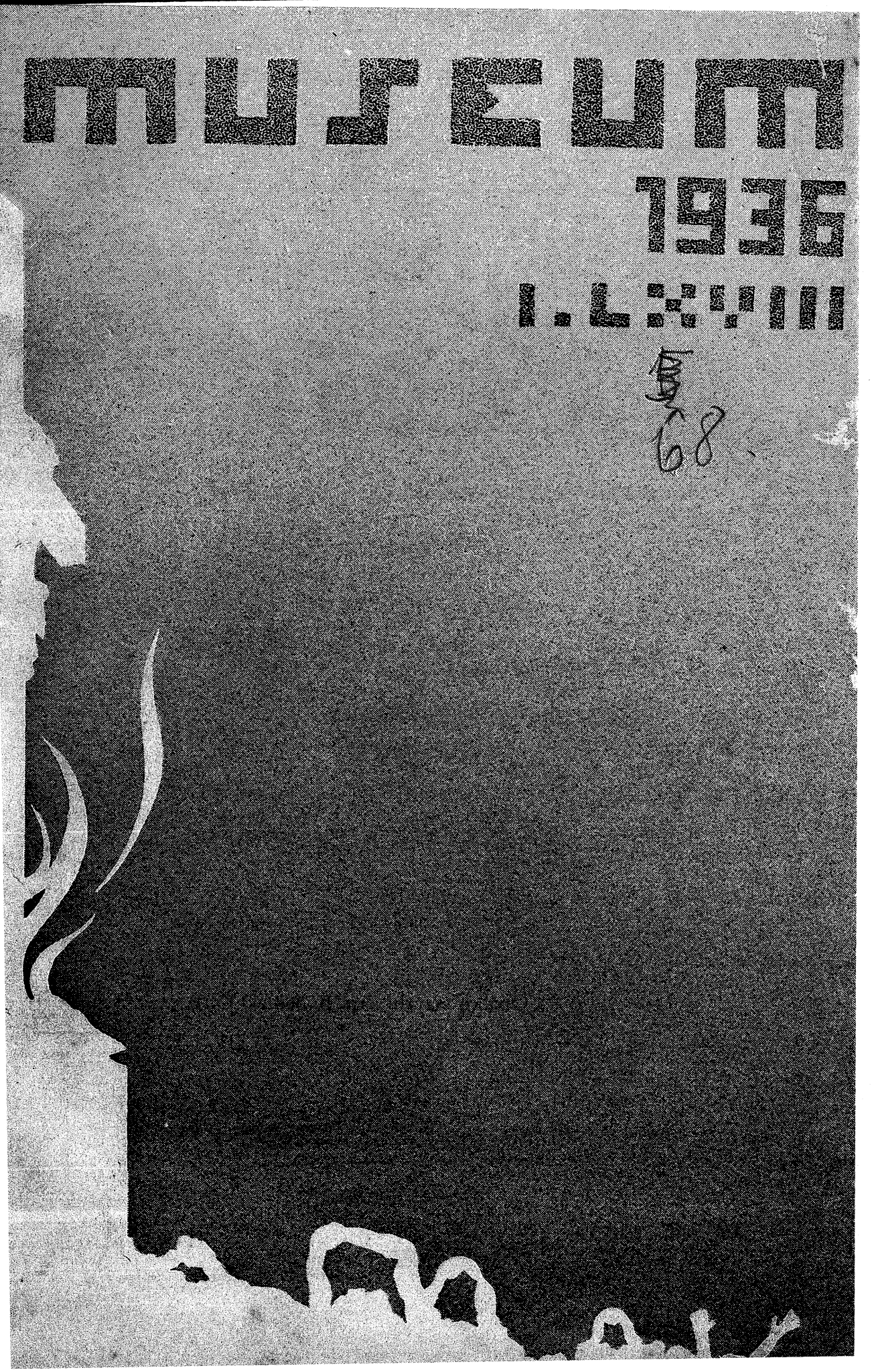

Museum, časopis slovanských bohoslovců.

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. — Řídí: Dr. Jos. Jančík. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Redaktor Rudolf Dvořák. Administrátor Ludvík Teplík. — Předplatné: bohoslovci a studující 10 Kč, ostatní odběratelé 15 Kč.

Obsah č. 1.

Ant. Bradáč, Hlas touhy. — *Fr. Musil*, Sušilovská retrospektiva. — *Fr. Ant. Veselý T. J.*, „Jedině atheism může dnes dát světu mír?!" *Jos. Soukop*, Autor legendy „Život Metodějův". — *Zdeněk Jul.*, Síla slova. — *M. J. Milov*, Nocturno. — *J. K. Vlárský*, Chrpy. — *Brněnští bohoslovci svému jubilantovi.* — Místo primice... (Za rakví ctp. J. Wallečzka). — *Z našeho ruchu:* Zpráva Kroužku čes. bohosl. ve Vidnavě. — Po velehradském sjezdu. — Z olomouckého semináře. — *Nové knihy.*

Z redakce:

Statistika bohoslovců v ČSR. pro opoždění zpráv z některých seminářů bude až v příštím čísle. Díky za četné příspěvky! Kolegům z Prahy na dotaz a všem ostatním: Ať každý píše z toho oboru, v němž se nejdál propracoval; zvláště jsou vítány práce sociologické.

Z administrace:

Kdo si ponechá 1. č., je považován za odběratele. Starší příznivce prosíme o zaplacení ev. nedoplatků. Číslo šek. konta 102.407 Brno.

Uzávěrka čís. 2. 8. prosince 1936.

Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Obálku navrhl ctp. B. Sedlák O. P.

MIKULÁŠSKÝ DAR KATOLICKÉHO STUDENTSTVA.

Všemu katolickému studentstvu nastává doba, kdy nutno pomýšleti na hmotné zabezpečení našeho hnutí. Jako každoročně budeme konati v době křesť. štědrosti sbírky na Mikulášský dar. *Jitro*, náš jediný studentský časopis, je prodáván pod cenou. *Naše tábory* potřebují velkého finančního nákladu, abychom mohli pokračovat v akci, tak slibně začaté. Budeme pořádat *pracovní konference a duchovní cvičení* pro studentstvo ve velkém měřítku. To jsou všechno naléhavé potřeby, které čekají na uskutečnění. *Pomozte nám, splníte tak přání arcib. Stojana — zachránit Kristu naše studentstvo.* Pošlete dar na šek. konto 114.987 Brno. Pán Bůh zaplať.

Katolické studentstvo moravskoslezské.

MUSEUM

časopis slovanských bohoslovců

Ročník LXVIII.

Rok 1937.

80 let sv. Otce Pia XI.,

100 let od příchodu Františka Sušila do Brna.

Církev a vlast, ty v mojich sestersky milují se ňadrech,
každá půl, každá má srdce moje celé.

Řídil Dr. Josef Jančík — Msgre Dr. Karel Skoupý.
Redaktor Rudolf Dvořák — Cyril Tichý.
Nákladem »Růže Sušilovy«, literární jednoty brněnských bohoslovců.
Tiskl Jan Mucha ve Velkém Meziříčí.

Al. Pekárek, S palčivou starostí 140
Josef Soukop, Autor legendy „Život Metodějův" . . . 14
— Brněnští bohoslovci svému jubilantovi . . 23
St. Svoboda, Smýšlení buditele P. Sychry dle jeho kázání 84, 115, 151
— Orientem Sovětů 92
V. Talacko, Pius XI. a unionismus 80
F. A. Veselý, Jedině atheismus může dnes dát světu mír? 10, 40
Fr. Vlach, Dvě výročí 65
A. Žatko, Nitra, Otrokári nášho veku 118
F. Žur, Nabožina jako zakovárka narodnosće lužicko-serbskeho luda 148

ROZHLEDY:

Statistika bohoslovců v ČSR ve škol. roku 1936–37 . . 57
„Panslávske" kapitoly 120
Bohoslovci v Jižní Americe 122
Ze života našich krajanů 123
Zprávy a dopisy slovanských bohoslovců . . . 126, 163

Z NAŠEHO RUCHU:

Vojt. Tkadlčík, Po velehradském sjezdu 26
Jos. Soukop, V bratrských seminářích 54, 94
Michail M. Bendász, Výroční zpráva o činnosti Lit. školy sv. Jana Zlat. na bohosl. akademii v Prešově za r. 1935–36 61
Z činnosti Stojanovy liter. jednoty bohoslovců olomouckých 97
Činnost bratrských jednot 129, 168
Sjezd slovanských bohoslovců na Velehradě . . . 161

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY:

Pomník zakladatele brněnské „Růže Sušilovy" v č. 3;
Svatý Otec Pius XI. v č. 5.

NOVÉ KNIHY:

Recense na str. 27, 62, 98, 134, 169, a na obálce čísel 1, 2, 3, 4, 5.

ANT. BRADÁČ:

HLAS TOUHY.

V šelest slov záhadných změnil mně mlčení,
touha jím zachvívá v bolestném refrenu,
zemdleném v básníků života zbožnění,
jímž se stesk odívá v nebeskou ozvěnu.

Proud krve zesládl v zářící pochodni,
na pohoří času Smrt zkřivila svůj stín.
Až krása v mlze nakloní se k Poledni
pak vítr zašeptá svou píseň do sítin.

Pak dívčí krása muce tvář svou nastaví,
nad níž v temných tůních pláče smutek řas,
pak chodec touhy kroky svoje zastaví
a vyděšeným spánkem v hvozdech ztichne hlas.

Jen sen, Bože, jímž spoutána je vichřice!
V noc hlasem touhy vyšlehni a v srdci pal!
Jen když nad pohořím stkví se denice
a země vydá teplo červencových skal.

SUŠILOVSKÁ RETROSPEKTIVA.

O práci „bratří, kteří šli před námi
a připravovali nám cestu".
O. Březina.

Je pravdou dějinami opětovaně potvrzovanou, že národ — prostý lid — je takový, jakou má inteligenci. Nezřídka lze slyšeti nářky na „zradu vzdělanců"; to inteligence nestarala se o lid, zašla na scestí a za ní celý národ. Kdybychom se přenesli o 125 roků zpět, viděli bychom kolem sebe zaprodanou inteligenci a zrazený národ. Místo pastýřů byli u stáda nájemci. Spánek národní lhostejnosti a poroby. Bylo třeba buditelů — křisitelů...[1] Náprava musila začíti zase od inteligence... I mezi kněžími někteří národnostně usnuli, ale těch bylo relativně nejméně.[2] Už apoštolský úřad je vedl k nár. cítění, k lidu. Nebudem vzpomínat až na Dobnery, F. Procházky, Durychy, Dobrovské a j.

[1] Spis Ant. Rybičky: Přední křisitelé národa českého. Ze 14 má 10 katol. kněží.

[2] Ottův naučný slovník pojednává o 263 katol. kněžích-spisovatelích a národních pracovnících, o 57 vědcích, 65 umělcích a o 46 v jiných oborech vyniknuvších kněžích katolických; dohromady 385 (evangelických 86!). Viz studii o nadprůměrných lidech v Statistickém obzoru 1936. Str. 400.

R. 1821 vychází v Praze 1. číslo I. roč. časopisu „Krok". — Weřegný spis wšenaučný pro Wzdělance Národu Česko-Slowanského. Vydává jej „přispíwáním mnoha učených wlastenců" J. Sw. Presl. Presl chtěl, aby „wálný počet wzdělanců a hlaw důwtipných" na něž je národ slovanský bohat, začal pěstovati vědy „wýbornym a wšeho podiwení hodným jazykem" českým, jenž tak dlouho byl z obcování vědeckého vyřazen — „wyobcowán", aby se tak věda stala lidu přístupnou, jej zušlechťovala, zvýšila jeho úroveň a zmenšila propast mezi „wzdělaností a sprostotou". Jazyk národní je dechem svého národa. „Gestli národ samowolně nebo přinucenjm cizině se oddá, dogista tak dlauho geho žiwobytj w hnusné polowičátnosti a nedozralosti zůstáwati bude, dokud se buď k národnosti swé nenawrátj, buď docela neodnárodnj." Je to zvláště proto nutné, ježto naše položení mezi ostatními národy, příběhové (= dějiny) rodu našeho a dosud získaná vzdělanost nám dokazují, že „naše powolánj gest slaužiti na přewod wzdělanosti ewropeyské k giným wzdělaným rodu našeho". Nyní, když obzvláštní „wěk slowanský we wšeobecném nastal děginstwu, neslušno nám laudati se a prazdniti" nehrozíme-li se kletby potomstva. Jazyk ještě není hotov, nutno jej zdokonaliti, nelze fixovat gramatiku a chtít, aby se život podle ní řídil. Gramatika se musí řídit dle živé mluvy. Možnost změn a novot sblíží Slováka literárně s Čechem. „Řeč československá" ještě není „na chlumu wší dokonalosti a klasičné nedotkliwosti".

Nutno se postaviti proti domněnce některých Němců, jimž negermánští národové jsou z jiné hlíny a bláta složeni, a protož k jinému účelu od přírody určeni „Neboť toliko Europan, ne wšak slowenského nébrž *germánského aneb wýchodoasiatského* kmene powěky člowěkem wýtečným a pánem ostatního sboru swěta ostane, gestliže mu někdy Amerikan panowánj neodegme". Slované jsou jim nečistí, příroda jim v tvář znamení otroků vtiskla. „Plesej, jinochu německý, že „národowé Slowenští newolnj a odpornj pod sílu a gho německé se poddati musili!" — Nutno tedy dokázati, že Slované nejsou otroky, že mají inteligenci a svou vědu, nutno dokázati, že má pravdu „giný wážený Tewton" — Herder: „Procitnete i wy tak hluboko padlj pilnj druhdy a šťastnj národowé, procjtnete gednau z tak dáwného a těžkého sna." Nestačí, že Slovany hájí proti svým soukmenovcům Herder. Slované se musí hájit sami. „Slowané musegj opět historii znowa skaumánjm swým wygasniti" a opraviti, co „německou kritikou zkaženo"...

Tento časopis „Krok" poznal a dychtivě četl *student Sušil* u piaristy Dom. Kinského, jenž živil v učelivém žáku svém sklony básnické, ba viděl v něm budoucí okrasu českého Parnasu z Moravy. Důkazy libozvučnosti jazyka slovanského — básně — psal i *bohoslovec* Frant. Sušil. Jeho kolegové jej ctili, obdivovali, nosili v alumnátě na ramenou, ale sotva tušili, že tento tichý a nesmělý klerik se stane vůdcem kněží, iniciátorem a organisátorem národní a náboženské obnovy moravského lidu, že ještě po stu letech při slově „Sušil" rozbuší se srdce českého bohoslovce prudčeji a radostněji.

Do téhož „Kroku" konečně mladý *kněz — Sušil* — posílal důkazy dokonalosti a ohebnosti češtiny, totiž překlady klasiků! Ač Sušil již „v prvním rozvinu mladistvého věku svého *zahořel* pro svou vlast a jazyk", zůstával — jako student, bohoslovec a mladý kněz celkem nesmělý. Byl sice již na gymnasiu v Kroměříži znám „jako Slovan", v bohosloví ctěn jako zjev jedinečný — jako český básník a překladatel, a jako kaplan v Olbramovicích začal vlastenecky působit (získal národní myšlence spolukaplana Tom. Procházku, zavedl česká kázání a j.) — jeho česká duše však zazářila teprve tehdy, když mu dáno širší pole působnosti, — když se stal profesorem N. Z. v alumnátě brněnském, v únoru 1837.

Zatím však byla připravena půda alumnátská bohoslovcem Frant. Cyr. Kampelíkem (1831–3.). Tento nadšený student, po různých pokusech, jak by měl své síly a oheň věnovati a zasvětiti národu, vstupuje do bohosloví. Učí školami odnárodnělé kolegy češtině — nejdůležitějšímu to pastoračnímu prostředku a předpokladu. Sbírá groše, zakládá knihovnu českých knih. Dílo se mu daří. Tu však nešťastné jednání profesora Jedernilicha Kampelíka ukrádá nejen alumnátu, ale i kněžství. Sám biskup brněnský Gindl jej přemlouvá, aby zůstal — znal jeho schopnosti a dovedl je ocenit. Ale Kampelík podléhá radě Ohéralově — jenž kněze oceňoval jen jako činitele národnostní, ne jako apoštoly Církve — že jinde také vlasti může prospět. To se také skutečně stalo, ale co teprve by udělal jako kněz!

Bohoslovci si zakládají spolek „Slovan", kde se připravují na pastoraci mezi *českým* lidem. Mají příznivce v samém biskupovi Gindlovi. V 2. semestru 1837 přichází k nim i národně uvědomělý profesor Nového Zákona Frant. Sušil.

Imponoval bohoslovcům učeností, skromností, bezúhonností, charakterem a praktickými pokyny pastoračními. Byl přísný, mnoho u zkoušek žádal, ale theologové v něm přesto ctili a milovali svého upřímného přítele. Dával jim, co naplňovalo jeho srdce: lásku k Církvi a k národu. A bohoslovci vycítili, že to je to, bez čeho kněz být nemůže. Přednášel sice latinsky a německy (poslušen předpisů ústavu), ale v duchu národním, takže v r. 1848 byla mu dána „alternativa: buď nechati toho slovanství, anebo složiti profesuru". Mimo kolej dával na jevo svoji přízeň k bohoslovcům tím, že podporoval jejich knihovnu a chodil na jejich „akademie". Byly to vzdělávací podniky v alumnátě, na něž zváni profesoři a čeští přátelé brněnští. Zpívaly se na nich i písně „Hej, Slované" a „Kde domov můj". — Policie je zakázala (1843). Rovněž knihovna, z níž mimo bohoslovce si vypůjčovali i čeští měšťané, byla napřed zavřena (1844) a pak — v zájmu bezpečnosti — bohoslovci rozebrána.

Frant. Sušil — to byla duše apoštolská. Proto se stal knězem a chtěl jako farář přivésti stádce své k Bohu. Ale Prozřetelností mu určen úkol větší: vychovával bohoslovce a tím — jaksi v jádru — celou diecesi. Byl proniknut ideou Církve a národa. S počátku proto neměl přátel — Klácel, Ohéral, Helcelet a j. byli necírkevní, jiní

zase nenárodní nebo dokonce protinárodní. Sušil si musil přátele a v nich upřímné spolupracovníky teprve vychovat. Ze školy jeho skutečně vyšli pracovníci národní B. M. Kulda, Dr. J. Ev. Bílý, Dr. Frant. Škorpík, Fáborský, Slota, Poimon, Šmídek, Soukop, Jos. Klíma, Vlad. Šťastný, V. Kosmák — abychom aspoň ty nejznámější uvedli. „Sušil to byl, jenž zapálil pochodeň nové práce, jejíž žár daleko široko rozehříval nadějná srdce mladých a vznětlivých žáků. Byla to tehdy práce ideální, práce nezištná, čistá, jaké se dnes jen obdivujeme. Tehdy pramálo vynášelo to vlastenectví a spisovatelství; pronásledování a kriminál[3] byl mnohdy čestnou odplatou za svaté snahy obětavých vlastenců."[4] To byli „mužové chrabrých srdcí", to byli kněží práce a oběti.

Rok 1848 přinesl mnohou reformu, mnohé zlepšení a uvolnění pout. Ale lid zůstával chladný, netečný, jako by si na otroctví již zvykl, nebyl také o konstituci a jiných nově nabytých právech svých informován. Úředníci byli příliš pohodlní a příliš byrokratičtí, aby lid o tom uvědomili. A když byli na konstituci dotazováni, odpovídali špatně, poučovali vyhýbavě a falešně. Jak se rozčiluje na tento nešvar Kampelík v knížečce „Hněv Mateře Prahy" a jak vybízí k popularisaci konstituce 15. března Ferdinandem V. udělené! Nutno *svobody jazyka, svobody osoby, a zvláště svobody tisku* použít k tomu, aby lid český dosáhl národního štěstí v koruně Dobrotivého Ferdinanda V. „On je náš a my jsme jeho!" Konstitucí byl dle austroslavistické politiky Palackého dán základ k samostatnému vývoji národnímu v říši rakouské. Po víc tehdejší vlastenci naši netoužili: jen spravedlnost vůči Slovanům v monarchii je nutná, protože spravedlnost je „ancora sacra" ve hrozícím utonutí lodí národů a států, jak píše Frant. Palacký do Frankfurtu, když s díkem odmítá účast na tamějším pangermánském sněmu, jenž od Slovanů „požadoval samovraždu" t. j. aby se s Rakouskem připojili k říši německé.

Jak reagoval na konstituci Sušil a jeho apoštolská družina? Hned 6. června zakládají *„Jednotu moravskou"*, která chce nábožensky, kulturně a hospodářsky vychovávat lid moravský vydáváním vhodných knih. Tato „Jednota moravská" dostala 17. dubna 1849 nový název *„Národní jednota sv. Cyrila a Methoděje"*. Před tím však již 15. října 1848 spolupracovník Sušilův Matěj Procházka, iniciativní kaplan zábrdovický a dobrý organisátor, založil jiný výchovný a vzdělávací spolek *„Katolickou jednotu"*, jež se šířila a zakládala si filiálky na venkově. „Národní" a „Katolická" jednota ovšem nebyly podniky konkurenční, nýbrž navzájem se podporující a doplňující: vždyť členové obou byli namnoze titíž lidé.

Nebezpečí hrozilo z jiné strany. V Národní jednotě sv. C. a M.

[3] I B. M. Kuldovi hrozil *Špilberk* (Halouzka, B. M. Kulda, str. 16.), o němž Kampelík píše: „Tam přicházeli šlechetní lidé, jenžto se zpírali proti tyranství, porobě a otroctví" (Hněv Mateře Prahy, str. 5., 1848).

[4] Halouzka, B. M. Kulda VII.

byli vedle kněží a dobrých, katolických laiků také laici liberální, nevěřící nebo víru ztrácející. Tyto dva živly ovšem nemohly setrvat dlouho v součinnosti. Nedůvěra rostla, až vyvrcholila tím, že zklamaní kněží z „Nár. j. sv. C. a M." 18. dubna 1850 vystoupili a založili „Dědictví sv. Cyr. a Meth."

Co vykonaly Katolické jednoty po celé Moravě roztroušené, co vykonaly knihy Dědictví po celém moravském venkově čtené, bylo napsáno ve zvláštních spisech. Jaký však poryv v lidu moravském ty dva faktory způsobily, můžeme usoudit z toho, že Morava, v r. *1848* chladná a neuvědomělá, najednou v cyr. metodějském mileniu r. *1863* nadšeně putuje na Velehrad a tam čerpá posilu náboženskou i národní. Kde se vzalo to sebevědomí katolické a uvědomení národní? To bylo ovoce apoštolské dřiny Sušilových kněží, kteří byli vychováni a vyrostli *v brněnském — Sušilově — alumnátě.*

* * *

Po francouzské revoluci se začíná mocněji a mocněji ozývat slovo *„sociální otázka"*, až z „otázky" vyrostl palčivý problém 19. st. Zájem o dělníky — neboť jenom ti tenkrát byly předmětem sociálních obav, úvah a starostí — o jejich mzdu, pracovní a rodinné poměry měli živý zájem i bohoslovci brněnští. Vždyť mnoho z nich z takových poměrů vyšlo a všichni do takových poměrů přijdou jako kněží svěřených jim farností. Není tedy divu, že „veškeré důležitější otázky týkající se pokroku člověčenstva a jeho blahobytu bývaly tehda v alumnátě debatovány a na důkladný přetřes brávány. Dne 7. 6. 1843 vypukly v Brně dosti povážlivé rozbroje mezi dělníky a továrníky proto, že tito přijímali více lidu selského z venkova pro své továrny, než jak dělníci v Brně usedlí připustiti chtěli, domnívajíce se, že tím výživa jejich bude ohrožena. V alumnátě rozpředla se mezi důmyslnějšími alumny o celé té věci živá debata, kteráž v dalším postupu vedla k badání t. zv. soustav socialistických hraběte St. Simona, Cabeta, Fouriera a j. ...Že mladíci ti ve mnohých věcech stihli ku pravému jich jádru, nebudiž žádnému divno, vždyť *mládí kochá se v ideálu* a ideál jest pravdou, jenže ještě v dáli zasunutou." Tak referuje o sociálním cítění a zájmu brněnských bohoslovců Karel Šmídek v Časopise Matice Moravské r. 1869. V letech šedesátých a sedmdesátých to byli zvláště pp. spirituálové P. Knopp a Josef Klíma, kteří zájem o sociologii mezi bohoslovci pěstovali.

Zvláštní zmínky zasluhuje zapomínaný P. Jos. Klíma. Ideální člověk, apoštolský kněz. Jako bohoslovec založil se svým spolužákem Vladimírem Šťastným alumnátní časopis „Jaro" (1. 5. 1861.) a potom „Concordia", jenž dosud vychází jako „Museum" (od r. 1866.). Vl. Šťastný se r. 1869 stává profesorem náboženství na tehdy zřízeném I. českém gymnasiu a J. Klíma r. 1867 viceprefektem v chlapeckém semináři a r. 1871 spirituálem v alumnátě. Šťastný vychovával laickou inteligenci a budoucí bohoslovce, Klíma bohoslovce

a budoucí pastýře brněnské diecése; na sociálním cítění kněží mu velice záleželo. Jak často mluvíval theologům o velikém Kettelerovi! A byl to právě překlad jednoho z jeho dopisů, jenž se mu jako spirituálovi stal osudný. Za trest byl náhle zbaven také redaktorství „Hlasu" a přeložen do duchovní správy. „Dne 2. února 1877 přijel jako farář do Prace, kde 4 $^{1}/_{2}$ roku ve všech oborech svěřenému sobě stádci prospěšným se osvědčil" — tak jsem četl v pratecké pamětní knize. „K nemalému žalu farníků opustil P. Klíma brzy vinici péčí jeho utěšeně vzkvétající; 22. VIII. 1881 investován byl na faru v Kloboucích na brněnsku a 13. IX. opustil Praci ubíraje se na své nové působiště, kde až dosud zdárně a požehnaně působí (a se trápí)".[5] P. Klímu trápilo, že jeho velkorysé snahy byly podkopávány a nechápány. Nemnozí ještě viděli jako on, že právě sociální, hospodářské a politické otázky budou hýbat lidstvem.

Skutečně nábožensko-kulturní práce Sušilova a jeho družiny začíná ponenáhlu přibírat praktickou činnost sociálně hospodářskou. Začátky byly učiněny už v letech padesátých Katolickou jednotou brněnskou, která vydržovala nedělní školu učňovskou a tovaryšskou, která měla ohřívárnu, vývařovnu a j. podniky. Byl to týž Matěj Procházka, přítel Sušilův, zakladatel Katol. Jednoty, jenž v Časop. katol. duch. již v r. 1872/3 otiskl obsáhlou studii o „dělnické otázce", v níž ukázal na zhoubné sociální směry socialistické, otravující dělnictvo.

Ani bohoslovci brněnští nemohli zůstat neteční. Průmyslové Brno, hemžící se „fabrickými" dělníky, a alumnát, v němž mnoho bohoslovců z nejnižších sociálních poměrů pocházejících se připravovalo na svaté kněžství — to byly vhodné předpoklady k vytvoření a pěstění sociálního cítění. A když bohoslovci měli tiskový orgán, v němž mohli uložit práce své — „Museum" — pak skutečně tam nalézáme mnoho prací sociologických: o práci, mzdě, kapitálu, o sociálním poslání Církve, o socialismu, o státě a j. Také themata přednášek v Růži Sušilově, založené r. 1877 Frant. Drašarem, bývají často sociologická... Bylo to slovo geniálního Kettelera r. 1869 ve Fuldě pronesené: „Církev musí probouzeti zájem o dělnický stav zvláště u kléru", které ještě více lákalo a budilo zájem bohoslovců. A byla to konečně encyklika Lva XIII., jež způsobila, že zájem o sociologii se stal *všeobecným* a že sebevzdělávání sociologické se *zorganisovalo:* Roku 1893 vzniká totiž v alumnátě brněnském *sociologický kroužek.* Založil jej Jan Sedlák 5. listopadu na 3. schůzi Růže Sušilovy. „Účelem kroužku jest — praví současný záznam — vzájemná výměna myšlenek a zkušeností, jakož i tříbení pojmů a názorů. Proto nepořádáme v nich skutečných přednášek, nýbrž členové kroužku jsou povinni zaváděti střídavé rozhovory o některé otázce, načež ostatní členové i hosté rozpředou o věci debatu, která dle dosavad-

[5] To do zmíněné farní pamětní knihy pratecké zapsal P. Aug. Kleveta, děkan. P. Klíma zemřel jako farář v Bystrci u Brna 1896.

ních zkušeností bývá živá a zajímavá". V „Museu" je kroužek nazýván „nejutěšenějším zjevem našeho života". A bilance prvního roku požehnané činnosti kroužku je tato: „Úspěch našeho kroužku jest: 1. poznali sebe a svoje společné snahy ti, kteří o sobě ani nevěděli; vědomí, že druhý, třetí, že jich 20 chová tytéž vznešené ideály, dodává nové síly a vytrvalosti. 2. doplňovali jsme si navzájem vědomosti a budil se zájem pro věci, kterých si dříve mnohý snad ani nepovšimnul. 3. i formální prospěch vzešel tím, že byla každému dána příležitost věcným způsobem svoje stanovisko hájiti."

Že bohoslovci dobře chápali[6] potřeby doby můžeme vidět i z toho, že soc. kroužek byl počátkem oficielně přednášené sociologie. Byl to zase *Ketteler*, jenž už r. 1869 volá: *„nesmí se opomínati při výchově kléru ve filosofii a pastorálce dělnická otázka."* A r. 1894 na I. katol. sjezdě v Brně Dr. *Rud. Vrba* ve svém referátě praví: „Jelikož duchovenstvo je přirozeným vůdcem lidu, ať se stará o duševní potřeby dělnictva... K tomu především je třeba, aby otázku sociální studovalo; proto budiž katolická sociologie na učilištích bohosloveckých zavedena jako mimořádný, ale povinný předmět." V Brně tak učinil Dr. Rob. Neuschl při morálce — studium usnadnil vydáním své dvojdílné „Křesťanské sociologie" (1897, 1900) — a po něm od r. 1906 Dr. *Jan Šrámek*. Jmenování jeho bylo velmi šťastné. Olomucký „Našinec" o tom napsal: „Vítáme toto ustanovení s největší radostí. Kéž se podaří našemu nejlepšímu pracovníkovi v praktické práci sociální vychovati hojně následovníků." To se dalo čekat od J. Šrámka, jenž už v r. 1898 na velehradském sjezdě bohoslovců přednášel o veřejném vystupování kněze a začal takto: „Veřejné vystupování kněze mělo do posledních dob více odpůrců než přátel" a ten defekt chtěl odstraniti *prací organisační, sociální, politickou.*

To se dělo v alumnátě mezi bohoslovci! Ale co zatím na poli sociálním udělali kněží? Bylo čím dále zřejmější, že kněží musejí pomoci v boji sociálním. Výrobní, nákupní a úvěrní zdroje byly většinou v rukou německých a židovských. Nebylo větších a povolanějších pracovníků proti této anomalii nad vlastenecké kněze ze školy Sušilovy. A tak se zakládají raiffeisenky, družstva, půjčovny. Jak velikým podnikem nejen hospodářským, ale zvláště také národním bylo třeba založení Cyr. Meth. záložny r. 1882! A jak napřed Židé, Němci a konečně i liberální Češi proti tomuto ústavu soptili a pomluvou jej chtěli zničit... V čele C. M. záložny byli většinou kněží, z nichž chci připomenouti Dra Jak. Hodra, jenž až v „Museu" (1872, 1873) uložil své sociologické práce (o kapitálu, o práci

[6] Před národopisnou výstavou v Praze r. 1896. píše brněnským bohoslovcům Dr. Wellner, tajemník akademického odboru Národopisné výstavy (7. 4. 1895.) „Poznali jsme a s radostí konstatujeme, že mezi bohoslovci (vedle Vašeho semináře ještě v Budějovicích, Královém Hradci a Olomouci) panuje větší zájem a porozumění pro tak důležitou věc, než mezi mnohými akademickými spolky v Praze". (Archiv „Růže Sušilovy" v Brně.) Bohoslovci brněnští mají za svůj elaborát bronzovou plaketu Národopisné výstavy.

lidské a j.) a Dra J. Sedláka, jenž r. 1893/4 redigoval „Museum", uložil v něm svoji studii o Smithově theorii (atomisace společnosti) a založil zmíněný sociologický kroužek v alumnátě.

A práce organisační? Tu bychom musili dlouho mluvit o katolických jednotách politických — neboť vzmáhající se parlamentarismus nutí všechny do sféry politické — o tovaryšských spolcích, o družstvech, až bychom přišli k r. 1896, kdy byla ustavena politická *strana katolicko-národní*, nemohli bychom přejít důležité sjezdy velehradské, zvláště ten první v r. 1899. Velehrad lákal vždy všechny složky katolických organisací, Velehrad všechny naplňoval ideálností... Směr katol.-národní nezůstal dlouho jediným politickým názvem českých katolíků. Byl to právě zmíněný I. sjezd křesťansko-sociální na Velehradě v r. 1899, jejž možno pro tento směr nazvati programodárným. Kdežto strana kat. národní byla defensivní t. j. hájila dědictví cyr.-metodějské, rodící se *strana křesť. sociální* chtěla podniknout ofensivu, aby vyrvala z náruče soc. demokracie dělníky, aby zorganisovala i řemeslníky a rolníky. A vůdcem tohoto křesť. sociálního hnutí byl Jan Šrámek. Prvním úkolem bylo zachránit socialismem ohrožené dělnictvo — a to se Šrámkovi podařilo hned r. 1901 založením „Všeodborového sdružení křesť. dělnictva" — zase na Velehradě...

A práce kulturní? Zde nutno jmenovati aspoň dva časopisy, totiž „Obzor" (vycházející 1871—1910) a „Hlídka" (před r. 1896 „Hlídka literární") a osoby kol těch dvou časopisů. Co vykonal Vladimír Šťastný, žák Sušilův, zakladatel alumnátního časopisu, vychovatel studentů na I. čes. gymnasiu 1867—96) a výborný redaktor „Obzoru" se svými spolupracovníky, co vykonal Dr. Jos. Pospíšil, žák Sušilův, redaktor „Musea", profesor a dlouholetý regens v alumnátě brněnském, veliký filosof — thomista a pilný dopisovatel „Hlídky", co vykonal Dr. Pavel Vychodil, životopisec Sušilův a výtečný redaktor Hlídky a j. a j. — A co jiné výtečné časopisy se svými spolupracovníky!

* * *

Úmyslně jsem vynechal mnoho důležitých věcí, úmyslně jsem nejmenoval více osob, úmyslně jsem se nezmínil o významu jiných časopisů, aby se věc nekomplikovala. Chtěl jsem jen znovu ukázat na to, jak Velehrad byl začátkem a středem všech počinů v Katolickém životě zvláště moravském. Cyr.-metodějská jubilea (1863, 1869, 1885) učinila z Velehradu shromaždiště věrných katolíků a kolébku organisačního jejich života. Velehradu máme co děkovat za Sušila, za Stojana, za Šrámka. Kdyby někdo nechtěl chápati kontinuitu a vývojovou závislost mezi Sušilem a Šrámkem, nechť slyší slovo Dra Hrubana, jenž Šrámka nazývá „epigonem velkého Sušila". Ba poslední z žáků Sušilových, Ignát Wurm, pravil v Olomouci o Šrámkovi 1908: „Pokud se týká poslance Jana Šrámka, mohu říci, že je to mladý iniciativní muž, jehož doba teprve přijde. Jako so-

ciolog zajisté se uplatní, a kdyby byl na živu *Sušil, měl by z Honzíčka velikou radost.*" A na Velehradě pravil týž nestor kněžských buditelů, že směr *katolicko-národní a křesť.-sociální* „neznamená v dnešní těžké a vážné době, kdy se mnoho mluví a píše, ale málo uvažuje, — nic jiného, než *renovatum ideje cyr.-metoděj ské ve smyslu politickém*".[7] To se psalo L. P. 1908. A konečně Jan Šrámek sám se r. 1924 přiznává, že také vědomě navazuje na práci Sušilovu, Kuldovu a M. Procházkovu a obdivuje jejich prozíravost.

* * *

Vytýká se často, že postavy katolických velikánů jsou legendární: mnozí to tvrdí i o Kristu Pánu, přemnozí o světcích a o kněžích — buditelech. Habeant sibi! *Kdyby* po Sušilovi nebyly zůstaly překlady Písma sv., sv. Otců, hymnů a sbírky písní, *kdyby* nebylo Katolické Jednoty a Dědictví sv. Cyr. a Met., *kdyby* o slovanské slavnosti r. 1863 právě Sušil nesloužil Mši sv., *kdyby* 31 roků neučil bohoslovce evangeliu Kristovu, *kdyby* v alumnátě bohoslovci neměli od r. 1877 „Růži Sušilovu", *kdyby* po Moravě a jinde nepracovala sta kněží, jimž přes nevděk „Sušil a Stojan zůstávají ideálními vzory"[8] dřiny pro církev a vlast, *kdyby* všude upřímný Čech nemusil říci to k d y b y — pak by Sušil byl postavou vybájenou, fikcí legendární.

Snad by se dal uvésti i „důkaz" ex impossibili: — kdyby i postava legendární tak fascinovala zraky a vedla ruce těch buditelských kněží a nár. pracovníků, nesměli bychom pokrytecky popírati zásluhu té legendy. A co teprve, není-li to legenda!

Víme už příliš dobře, že v ČSR. zásluhy katolických dělníků, zvláště na stavbě národní budovy české se napřed poprou (a tvrdí se opak, sabotáž), pak se o nich disputuje, pak se připustí a — když byly dokázány pak se o nich mlčí? Kdy se uznají? Kdy se o nich bude mluvit? Kdy se o nich bude vědět? — Dnes jsme asi ve stadiu, kdy se připouštějí resp. budou (začnou) zásluhy katol. kněží o vlast. Viděl bych to v předmluvě dra Arne Nováka k dílu Wintrovu o Bolzanovi:

„Soustavné zobrazení katolického podílu v národ. obrození jak slovesném tak myšlenkovém jest úkolem budoucnosti, bohdá nedaleké." V moderních výkladech českých dějin „nevěnována náležitá pozornost účasti náboženského ducha katolického v dějinném dramatě českého obrození. A přece celá řada historických skutečností nutí se tu zastaviti a zamysliti. Hlavními nositeli národního hnutí byli dlouho katoličtí kněží"... To slovíčko „dlouho" je ošemetné! Do kdy? Snad do r. 1895, kdy Masarykova Česká otázka favorisovala (apriori) protestantské pastory?[9] — Či do r. 1914? „Ignora-

[7] Sborník k Šrámkovým šedesátinám str. 95. a 63.

[8] Dr. Doležal, Český kněz, str. 87.

[9] viz poznámku 2. tohoto článku.

mus et ignorabimus" — nás musí patrně uspokojit. Věřím však, že ne trvale.

Až všichni poznají, pochopí a uznají, že když otec Sušilův Fabian napsal do rodinné kroniky o svém synu Františkovi, že jej „wobdrželi wotpanaboha", věstil všem věrným Čechům, s jakou vděčností úctou a láskou mají vzhlížet k nebi za tak velkého syna, až ta slova — první, která o Sušilovi byla napsána (ještě snad před křtem): „dostali jsme jej od Boha" — nebe nám jej poslalo — až budou opakována všemi, kdož o tomto „Wlastenci" píší, potom ta věta dra Nováka bude znít asi takto: „Hlavními nositeli národního hnutí byli katoličtí kněží" — protože ideologem generací kněžských, zvlášť na Moravě, byl a zůstává neustále vlastenecký

KNĚZ FRANTIŠEK SUŠIL.

Fr. Musil.

FR. ANT. VESELÝ T. J.:

„JEDINĚ ATHEISM MŮŽE DNES DÁT SVĚTU MÍR!"...?[1]

Kdo se tomu nedůvěřivě nebo útrpně směje, dává najevo, že ještě nedosáhl úrovně a rozhledu Andre' Gide'a. Ale jak vůbec mohla povstat taková myšlenka v otevřené hlavě? Což nemá ďábelská suggesce a chytrost přístup právě tam, kde je otevřeno, a to dokořán? Proč má satan na sebe brát podobu anděla — ještě by mu mohla překazit podnik — stačí mu pěticípá hvězdička na klopně černého saka. Přece se nebudeme bát, že otci vší přetvářky a zarputilosti bude se najednou nedostávat těch potřebných „ctností", aby jich mohl uděliti svým rudým náhončím. Nuže, konec všemu údivu a záhadě titulu těchto řádků!

Východ oslňuje západ. Rudé, Stvořiteli hrozící slunce, je vítáno v pokrokových západních kruzích, zvláště mezi vzdělanci. Psal o tom velmi přiléhavě zdejší publicista P. Urban T. J. v článku *„My a bezbožníci"*.[2] Ještě pádnější údaje přinášejí *„Lettres de Rome"* z pera P. Lediťa S. J.* Celé východní nebezpečí vystupuje nadmíru povážlivě.

Hlavní složkou bolševické propagandy jest její schopnost *přizpůsobiti se okolnostem.* Dnes, v době duševního a mravního zmatku, kdy lidé pociťují čím dál víc potřebu opravdového, trvalého uklidnění, stali se z bolševiků nejněžnější holubičky míru. Samozřejmě, že mírová akce platí jen cizině. Sovětské vojsko má býti z nejsilnějších na světě (podle Vorošilova). Mírová propaganda má vtáhnout

[1] L' atheisme seul peut pacifier le monde aujourd'hui (Pages de Journal p. 169).

[2] Przeglad Pousz. červenec 1935.

* září 1935.

pod otěže bolševiků celé zástupy intellektuálů, studujících, ba dokonce i kněží, kteří až dosud byli příliš málo přístupni moskevským výzvám. Celý podnik má honosivou firmu: „*Obrana kultury*". Ta kultura existuje patrně jen v Rusku a je ohrožena nebezpečím „války a fašismu" (tím slovem rozumí komunista veškerou vládu, která nepodléhá III. internacionále). Onu kulturu musíme zachránit a připravit jí skvělou budoucnost bojem o nástup Sovětů na celém světě. Je tudíž od jisté doby komunistická propaganda čím dál více kulturní než politická. Byla utvořena „internacionála umělců a literátů". Pro akci literární, vědeckou a uměleckou jsou nejznamenitější osobnosti více lákány než pro politickou kampaň. Zajímavá věc. Od loňska propagace mezi spisovateli obrací se ke kruhům stále vybranějším a připoutává je rozsáhlejší účastí ve výborech. Označení „soudruh" zmizelo.

Dříve než se seznámíme s nejzajímavějšími a nejdůležitějšími fakty tohoto podezřelého hnutí, vizme vzpružinu rafinovaného orloje; bude nám potom v jeho chodu leccos pochopitelnější, nebudeme jej podceňovat. *Třinácté Plenum vykonného výboru komunistické Internationály*[3] *dalo pacifistické akci přesné směrnice:* „Velké, dějinné poslání mezinárodního komunismu jest zmobilisovat nejširší vrstvy proti válce, dokud nevybuchne, a tím přispíšit pád kapitalismu. Jedině bolševický boj o vítězství revoluce před válkou jest s to pomoci k vítězství revoluce po válce. Ve svém zápase proti válce musí komunismus od nynějška připravovati přeměnu imperialistické vojny v občanskou; nechť tedy soustředí všechny své síly všude proti základním složkám ústroje imperialistické války... Ať přistoupí stůj co stůj nejen k zdvojnásobení agitace, k praktické organisaci práce mezi davy, nýbrž ať zvláště zvýší politicko — *vychovatelskou činnost v armádách* a flotách." Nuže v tom směru má jíti nařízená činnost všech buněk.

Vůdcové sami již dříve pochopili požadavky změněných poměrů. Jejich práce začíná na *amsterodámském kongresu proti imperialistické válce.*[4] Do čestného výboru patřili: Rolland, Barbusse, nepřítomní Rusové a t. d. Z delegátů bylo jen 830 komunistů, ostatní jen sympatikové. Podobného složení jest i stálý mezinárodní výbor v Amsterodamě ustavený (za Německo na př. i Einstein). Hle úryvky konečné resoluce:

„...Přisaháme, že se přičiníme o uskutečnění úkolů, jaké se nám naskytnou v boji proti zbrojení; proti přípravám na kapitalistickou válku; v boji proti vládnoucím vrstvám; proti šovinismu; proti válečným rozpočtům, jejichž schválení je skandálem; proti půjčkám a daním, jimiž jsou zatěžováni pracující, aby byly hrazeny náklady zbrojení.

[3] v prosinci 1933.

[4] 27.–28. VIII. 1932 — 2.196 delegátů — Gorkému a Švernikovi odepřeno v Hollandsku visum.

Přísaháme, že budeme potírat urážlivé útoky na Sovětskou Unii, konstruktivní zemi socialismu, proti němuž nedopustíme ani slůvka...

Že budeme válčit proti vykořisťování a útisku národů v koloniích, že poneseme účinnou pomoc evropským dělníkům, pozvednou-li prapor odboje proti imperialistickým vládám...

Že budeme bojovati všemi prostředky proti hrozící katastrofě.

Obracíme se ke všem pracujícím, vyzýváme všechny dělníky, zemědělce, intellektuály všech zemí, vykořisťované a utlačované na celém světě: Připojte se k nám! Prosaďte ve svých sdruženích a na sjezdech tytéž závazky, které my tu slavnostně na sebe bereme! Provádějte je v životě!"[5]

Že resoluce tak vyzněla, nijak nepřekvapuje toho, kdo ví, že sjezd pořádala *„Mezinárodní dělnická Pomoc" (Mežrapom)* a spolek *„Přátel S. S. S. R."* Na důsledném provádění resoluce musí Sovětům záležet. Kdyžtě všechny vlády, mimo ruskou, jsou vykořisťovatelské, je v hořejším usnesení zase nepřímo vyjádřen program Kominternu: nástup Sovětů na celém světě. Jestliže *„Liga proti imperialismu a válce"* nařizuje všem dělníkům (v Evropě i v koloniích), aby kladli co nejsilnější odpor imperialistickým vládám, musí to vésti k citelnému oslabení všech, kromě Sovětů. Odtud ta horlivost Mežrapomu pro revolucionáře v Asturii, Paraquayi... Současně „Přátelé SSSR" podnikají úsilovnou kampaň o dobrou pověst Ruska. Sověty prý jsou pronásledované ovečky, hrozí jim zničení od kapitalismu. A tak bolševici, považujíce se za otevřené bojovníky proti buržujským vládám, dokonce, ano zvláště tehdy, když s nimi navazují jednání, mají dvojí zisk z hořejší propagandy: oslabují protivníky a upevňují vlastní posice. Tak třeba hledět na celou „Světovou frontu", jaká povstala utvořením národních výborů všech (29) zemí na amsterodámském kongresu.

Ve Francii dvouměsíčník *„Front Mondial"* referuje o bojovnících bolševismu a jejich úspěšné činnosti. Na př. prosincové číslo 1934: „Výbor v Tourcoing přistupuje k Amsterodamu", kde stojí: „Utvořili jsme v Tourcoing »ligu proti fašismu«. Patří k ní tyto skupiny: Sdružení komunistů, Sdružení jednoty proletářů, Ženská liga proti fašismu, Strana socialistická, Bursa práce, Liga práv člověka, Mladá republika a Spojenci republikánští."

Není to zajímavé, jak tyto skupiny od volnomyšlenkářské „Ligy práv člověka" až do katolické (!) „Mladé republiky", klidně stojí pod taktovkou Barbusse'a? Jeho mezinárodní týdeník *„Monde"*, elegantní úpravou, brzy bude z nejvybranějších časopisů pařížské elity. Komunističtí spisovatelé a jejich přátelé chtějí jím získat vzdělané kruhy. Proto také v Paříži tolik sjezdů intellektuálů — pacifistů. Z uvedeného úryvku, a zvláště z účasti katolíků v podkopných snahách východu, lze vyvodit dalekosáhlé důsledky. Nebo snad jest tajemstvím zarytě bezbožecká činnost oněch skupin, jak jsme je viděli po boku katolíků? Na př. zmíněná *„Ženská liga proti fašismu"*. Narodila se na „světovém kongresu žen proti válce a fašismu" (Paříž

[5] Izvěstija 31. VIII. 1932.

4.–8. VIII. 1934.) Její bohatě illustrovaný orgán „Les femmes dans l' Action mondial" přinesl před loňskými Vánocemi příliš hmatatelný důkaz názorů vydavatele, abychom mohli býti v pochybnostech, odkud jde vítr. Byla to „Povídka o Vánocích" (prosinec 1934).

„Je tomu 1900 let, co zemřel. Po 1900 roků neustávají jeho vrahové ve vítězoslavném zpěvu. Od 1900 let se vedou války, dělají převraty a pořádají krveprolití v jeho jménu. Už máme 1900 let od jeho narození a kramáři stále se kupí u bran chrámových a děti tesařů pořád přicházejí na svět na slámě.

Vánoce — zase bílé a mrazivé letošní zimy 1934. Miliony dětí čekají na padělané zázraky před teplou náručí smrti, před zavřenými dveřmi boháčů, před oslňujícími výkladními skříněmi. Tisíce dětí na Boží Hod ráno probudí se s prázdným žaludkem a zkřehlými nožkami. O Vánocích ve čtvrtém roku krise není na světě plném bídy a nářků již ani těch pár grošů, které dělávaly aspoň skromňoučké zázraky. Tisíce hubených ruček se vztáhne po trošce podpory, po špetce dobroty. Jsou vztaženy všude, kam otočíš zrak... avšak nikoliv, ne všude. Jest země — prostřená na celé šestině zeměkoule — tam růžová, usměvavá drobotina usíná na Štědrý večer zrovna tak, jako kdykoliv jindy. Postýlky čisté, teplé. Probudí se ráno s úsměvem, po ničem se nebudou ohlížet, vždyť nic nevědí o vánočních svátcích. Pokud se neučí dějepisu, nevědí nic o velkých událostech. Jest zbytečno jim vštěpovat víru v zázraky Štědrého Otce. Řeknete-li jim, že čisté a teplé postýlky jim byly poslány z nebe, opáčí: „Chyba lávky, soudruhu! Naše dopravní letadla ještě nejsou zatěžována takovým zbožím." A povíte-li jim, že jejich malá auta a vozíčky jsou dárkem Božského Dítka, zavrtí nedůvěřivě hlavou k odpovědi: „Mýlíte se, příteli, to jsou přece výrobky druhé pětiletky"...

V Anglii se poměry utvářejí docela podobně. *„League against Imperialism"* (Bridgemann) nedosahuje úrovně francouzských lig, zato *„Relief Committee for the Victims of Fascism"* v ničem si s nimi nezadá. Je to spolek mezinárodní. Předsedá lord Marley, místopředsedou je profesor Langevin. Vlastní činnost spolku leží na obou čilých sekretářkách Woodmannové a Brownové. Ty dvě výbojné komunistky dovedly seřadit pod prapor akce dokonce prý i 4 anglikánské *biskupy,* 5 jiných duch. hodnostářů, rabína, universitní profesory a řadu anglických aristokratů. Prohlížíme-li jejich výzvy ve prospěch španělských a německých proletářů, vidíme, že čistokrevní komunisté (takový Harry Pollitt, T. Mann a jiné perly strany) docela se ztrácejí mezi spoustou slavných jmen a dokonce ztratili i titul „soudruh". Řekněme, že jména oněch čtyř biskupů bylo jen zneužito, poněvadž se odvážili intervence za žháře oviedské kathedrály a jinak s hnutím nesouhlasili, vidíme přece aspoň to, jak komunisté neotálejí zkompromitovati každého, od koho jim kyne zisk. Anglická jednota má odbočky pro *Indii, Čínu, Irsko, Cypr, Kuhu*... Zakročila i v *Afganistaně* a *Záp. Africe.* Dokončení.

JOSEF SOUKOP:

AUTOR LEGENDY „ŽIVOT METODĚJŮV".

Určiti přesně autora moravsko-panonské legendy o sv. Metoději, jež nese název „Pamęť i žitje blaženago otca našego i učitele Methodija, archiepiskupa Morav'ska", snad ani nelze, ale přece badatelé poslední doby shodují se v názoru, že jím je Klement Bulharský, biskup Velický.[1] Myšlenku tuto poprvé pronesl Šafařík, odůvodnil profesor slovanské filologie v Leningradě P. A. Lavrov, a přesným srovnáváním linqustickým snažil se dokázati Václav Vondrák.[2] Legenda tato byla napsána záhy po smrti Metodějově, ba smíme se domnívati s Brücknerem, že to bylo již roku 886. Po posledních studiích Grivcových[3] nelze pochybovati o tom, že legenda vznikla na Moravě a že autorem první kapitoly je v podstatě sám svatý Cyril.

Tak značnou starobylost legendy vášnivě popírali Götz[4] a později výborný náš slavista František Snopek.[5]

Snopek ve svých obratných polemikách proti znesvěcovateli svatých bratří prof. Alex. Brücknerovi dokazoval, že autorem je sice Klement Bulharský, ale že tento Klement není totožný s Klementem, žákem Metodějovým, že Ž. M.[6] je tendenční dílo psané po roce 910 v Bulharsku, že je to pokračování spisku mnicha Chrabra o slovanských písmenách a že je to dílo nepřesné, dějinně i theologicky víry nehodné. Snopek svými námitkami probudil větší zájem o staroslověnské památky — snad mu jen o to šlo — a výsledek? Bedlivým studiem byla dokázána starobylost a originálnost Ž. M. (zvláště Grivec) a na základě přesného listinného studia byla dokázána i naprostá věrohodnost Ž. M.[7]

---

[1] Studie o Klementu: *G. Balasčev*, Kliment episkop slověnski, Sofia 1898; *V. Jagič*, Zur Entstehungsgesch. d. skl. Spr. Wien 1900; *N. L. Tunickij*, Sv. Kliment, episkop slovenskij, Sergiev Posad, 1913, zvl. na str. 111–117; dále kratší poznámky u Pastrnka, Grivce, Miklošiče a jinde.

[2] *V. Vondrák:* Studie z oboru církevněslovanského písemnictví, str. 92 a dal.

[3] *Fr. Grivec:* Viri staroslovenskego Žitja Metodija, Jugoslovenski istoriski časopis 1935, str. 3–4; Biblične zgodbe sv. Cirila in Metoda, Bogoslovni Vestnik 1935, str. 1–32; Žitja Konstantina in Metodija, Cejle 1936, Cvetje iz dom. in tuj. logov sv. 8.

[4] Leopold Götz: Geschichte der Slav. Apostel quellennmässig dargestellt, Gotha 1897.

[5] František Snopek píše o těchto otázkách: Studie Cyrillomethodějské, Hlídka roč. XXI, XXII, XXIII; Apoštolové slovanští, Praha 1913 zvláště na str. 39–59 a v závěru na str. 119–153; Die Slavenapostel, Kritische Studien, Kremsier 1918; List Hadriána II. v pannonské legendě, Sborník Velehradský sv. VI., str. 19 a d., 84 a d.; O některých nesrovnalostech v pannonských legendách, Sborník historického kroužku, sešit 5 (1896), str. 158 a dal.

[6] Tak se zkracuje název pannonsko-moravské legendy o sv. Metoději.

[7] František Dvorník, Les Légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance, Prague 1933, tam podrobně uvedeny prameny a literatura.

Jen několik námitek proti autorovi legendy Ž. M. zůstalo nepovšimnuto[8] a proto se pokusím na základě staroslověnského textu legendy ukázati, že Klement, žák Metodějův mohl býti biskupem a že v legendě samé není žádný vážný důvod proti domněnce, že autorem je Klement — žák Metodějův, pozdější biskup Velický.

Snopek namítá[9]: Klement, žák Metodějův nebyl biskupem, neboť nelze dokázati, že by Metoděj měl jiného suffragána než Wichinga a je tedy do jisté míry oprávněna Brücknerova výtka, že se Metoděj nepostaral o slovanskou hierarchii. Metoděj ovšem se ani nemohl postarati, neboť právo navrhovati dalšího suffragána měl Svatopluk a ten by jistě nenavrhl slovanského kněze.

Avšak: Legenda mluví jasně o nástupci v úřadě Metodějově Gorazdovi: „Kogo čuješi, ot'če i učitelju č'st'ny, v' učenicěch' svoich', daby ot' učenija tvoego tebě nastolnik' byl'? Pokaza že im' ...Gorazda"[10] Tento Gorazd, rodem Moravan,[11] byl určitě biskupem. Za prvé naznačuje to slovo „nastolinik'" a za druhé víme, že Wiching, ač se tolik ucházel o správu arcidiecése, nikde neuváděl proti Gorazdovi, že stojí v čele arcidiecése a není ani biskupem. Gorazd úřad biskupský vykonával. To dokazuje Commonitorium papeže Štěpána V. z r. 885 k biskupu Dominikovi, kde jest psáno o Gorazdovi: „vykonávání úřadu biskupského naší apoštolskou mocí zapovězte."[12] Než kdo vysvětil Gorazda? K jeho vysvěcení bylo třeba tří biskupů. Tedy Metoděj, Wiching a třetí? Smíme právem usuzovati, že třetím byl Klement. Klement totiž všude po roce 900 je jménován biskupem obřadu slovanského. Jím se musel státi před zákazem slovanské liturgie papežem Štěpánem V. Klement-biskup ve svých spisech nazývá se stoupencem svatých Cyrila a Metoděje, v nich vidí svůj vzor a snaží se je napodobiti. Zásadně píše glagolicí, v jeho spisech jsou četné moravismy atd. Klement, žák Metodějův, přišel již roku 863 jako klerik na Moravu, byl vzdělán řecky, ovládal jazyk staroslověnský, roku 867 byl vysvěcen na kněze[13] a biskupem slovanským se státi mohl, neboť Jan VIII. vyzval Svatopluka,[14] aby

[8] Snopek sám píše: „...až dosud neodvolal jsem z toho ani písmene a nikdo nesnažil se vyvrátiti moje průvody" (Apoš. slov. Str. 124) a rozumí tím důvody udané v Hlídce již r. 1904 a 1905.

[9] Citováno volně.

[10] Ž. M. hlava XVII.

[11] Ž. M. hl. XVII: „...s' jest' vašeje zemlje svobod' mož'..."

[12] Commonitorium Dominico episcopo, Cap. (X) IIII., Fr. Miklošič, Novo nadjeni spomenici Starine XII., 220–221; idem Pastrnek str. 259–260.

[13] ...Ž. M. hl. VI. ...„i sveti ot' učenik' Slověn'sk' tri popy..."

[14] Joannes P. VIII. ad Sventoplucum comitem (A. 880, mense Juli) ita scribit: „...et alterum nobis apto tempore presbyterum vel diaconum dirigas, quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem curam noveris esse necessariam, ordinemus episcopum; ut cum his duobus a nobis ordinatis episcopis praefatus arciepiscopus vester, iuxta decretum apostolicum, per alia loca, in quibus *episcopi honorifice debent et possunt exsistere, postmodum valeat ordinare.*"

navrhl druhého suffragána Metodějovi. Svatopluk mohl klidně navrhnouti Klementa, neboť Klement byl na Moravě cizincem, ovládal obojí liturgii, byl vysvěcen na kněze v Římě atd. Že by Svatopluk jistě nenavrhl slovanského kněze nelze říci. Vždyť vyhnání německých kněží z Moravy[15] a rozhodné postavení Moravanů na stranu Metodějovu[16] jej nutilo k šetrnějšímu zacházení s Metodějem.

Než máme i jiný důkaz, že Metoděj měl více suffragánů: Roku 899 žádal vévoda Mojmír II. papeže Jana IX., aby obnovil moravskou hierarchii v dřívějším rozsahu, načež Jan IX. dal Moravě arcibiskupa a tři biskupy.[17] Ergo.

Jiná námitka: „Pisatel Ž. M. vypráví v 10. hlavě, že po návratu Metodějově na Moravu počalo velmi růsti boží učení i duchovní se množiti... i země moravská počala se šířiti na všecky strany a nepřátele svoje poráženi s prospěchem *„jako i sami povědajuť prisno"*.[18] Voronov uvádí toto místo na důkaz, že se autor legendy nepočítá k Moravanům, čině se příslušníkem národa jiného, totiž bulharského. *Nám pak bude důkazem, že nebyl učenníkem světcovým, když, což mohl sám dosvědčiti, dokládá svědky jinými*, Moravany. Opravdu není v pannonských legendách ani jediného místa, ani jediné podrobnosti, která by vymáhala předpoklad, že je sepsal očividce svědek života svatých prvoučitelů."[19]

Na námitku možno odpověděti: Staroslověnská částice „jako" je adverbium qualitatis formatum ope „jak".[20] Užívá se jí též jakožto částice uvádějící přímou řeč, zřejmě pod vlivem řeckého ὅτι na př.: „da sę[21] ispl'nit' k'n'ž'noje slovo, jako v'schvalęt' gospod' v'si języci". V legendě Ž. M. velmi často vyskytuje se ve významu spojky *neboť, což, jakož* na př.: „Bě že i proroč'ska blagodět' v' něm', jako sę sąt' s'byvala m'noga prorican'ja jego."[22] Částice „i" je spojka, a překládá se obyčejně naším a. Je-li však na druhém místě (jako i, ašte i, ibo i) pak značí stupňování v počtu, ve významu lat. etiam, ac.[23] Možno překládat do češtiny: *jako i* = neboť i, což také, jakož i, ale i. Je tedy význam věty „jako i sami povědająť prisno" tento: že Metoděj měl úspěchy nepíši jenom já, ale i sami Moravané vždy o tom vypravují. Ba proti námitce z praesentního tvaru „povědajuť" dá se souditi, že Klement psal legendu ještě na Moravě[24] a slovo „prisno" naznačuje stálý a živý styk spisovatelův s Moravany.

---

[15] Ž. M. hl. X. ...„Moravljane očušťše Něm'č'skyje popy, iže živěacha v' nich' ne prijajašte im', n' kov' kujašte na nje, izg'naše v'se".

[16] Ž. M. hl. X. ...„to daždi nam' Methodija archijepiskupa."

[17] Jan IX. vyslal na Moravu tři legáty a ti tak rozhodli. Zprávu o tom nám podává žaloba bavorského episkopátu z r. 900.

[18] Pastrnek má „povědajot'".

[19] František Snopek, Studie cyrillomethodějské, Hlídka XXI, str. 832 a další.

[20] viz Josef Dobrovský, Institutiones linquae slavicae dialecti veteris, str. 428 a 442.

[21] Ž. M. hlava VIII. — [22] Ž. M. hlava XI. — [23] Dobrovský, Institutiones str. 445.

[24] Vidí-li v tom Snopek narážku na pramen z něhož čerpal Klement Bulharský a myslí-li, že tito Moravané byli kupci, kteří za obchodem přicházeli do Bulhar odporuje to předešlému jeho tvrzení. Ostatně existenci takových kupců kolem roku 910 nelze dokázati, ba je nemyslitelná.

Snopek namítá dále: V legendě o Metodějovi[25] píše autor, že svatí bratři působili na Moravě tři léta, kdežto v legendě o Cyrilovi uvádí přesné číslo 40 měsíců.[26] Takové nesrovnalosti by se nemohl dopustiti přímý účastník misií.[27]

Avšak: Číslo 40 je sice přesné v jazycích moderních, ale ve staroslověnštině, zvláště při vznešené mluvě biblické, bylo to číslo okrouhlé a básnické, stejně jako je v ruštině číslo *sorok*, v hebrejštině *arbájim* a v Písmě sv. τεσσαράκοντα. Proto jsou zcela na místě v legendě o Cyrilovi, která má sloh biblický, velebný, básnický, plný citátů z Písma sv., slova „četyridesęť že měsęc' s'tvori" a v legendě Metodějově psané slohem prostším a střízlivějším „tr'm' lětom' iš'd'šem' ".

Dále píše Snopek[28]: „Nemohl Kliment jsa Metodějovým učedníkem v hlavě 5. života M. napsati: „A když tři léta prošla, *vrátili se z Moravy*, učenníky naučivše" a v hlavě 6. vypravovati, že papež „dozvěděv se o nich, poslal pro ně" (kam? do Cařihradu? či do jejich kláštera?), žádaje prý viděti je jako anděly boží, kdežto dle hlavy 15. života Konstantinova světec „pobyv čtyřicet měsíců na Moravě šel světit žáky své", a sice do Říma, z čehož by se dalo souditi, že již prve svatí bratří v Římě byli, neboť nemohli se vrátiti do Říma, kdyby tam nebyli již před tím byli. Toho nemohl napsati žák Metodějův a společník jeho na cestách". (Studie str. 911).

Grivec[29] tyto řádky vysvětluje takto: šli do Říma starou cestou přes Benátky. Tam buď onemocněl Konstantin a proto se bratři v Benátkách zdrželi, nebo z Benátek poslali list papeži a čekali na odpověď; papež pak pro ně poslal poselství. Než Grivcův výklad nevysvětluje slov „v'zvratiste sę iz Moravy" a „želaję viděti ja". (Proč by jim psal, že je chce viděti? Vždyť k němu šli.)

Text legendy nutno tedy pokládati za věrohodný a bráti jej doslovně. „Učeniky nauč'ša v'zvratiste se iz Moravy", t. j. svatí bratři si vyučili na Moravě žáky a chtějíce, aby tito žáci dosáhli svěcení vrátili se s nimi. Kam? *Vrátit* se mohli jedině tam odkud přišli a kam vlastně dosud byli církevně i politicky podřízení — do Cařihradu. O průběhu cesty legenda mlčí, neboť její účel liturgický ji diktoval stručnost.[30] Přátelský poměr k pannonskému knížeti Ko-

[25] Ž. M. hlava V.

[26] Pamet' i žitije blaženajego učitelja našego Konstantina filosofa, privajego nastav'nika Slověnsku jezyku, hlava XV.

[27] Citováno volně ze Snopka. Tuto výtku uvádí již vlastně Vondrák ve svých Studiích na str. 67 a násl.; uvádí ji též Dr. Ján Stanislav, Životy slovanských apoštolov Cyrila a Metoda, str. VIII., II. vyd. Bratislava 1934.

[28] O některých nesrovnalostech v pannonských legendách. Sborníku historického kroužku, sešit 5, str. 158 n.

[29] Dr. Frant. Grivec, Slovanští apoštolé, Olomouc 1927, str. 57–61.

[30] Legenda je v údajích tak stručná, že prof. Vajs vyslovil domněnku, že se nám zachoval jen výtah z původně delší předlohy (Josef Vajs, „Pannonský" životopis sv. Methoda, Časopis Kat. duch. roč. XLII., str. 385. Srov. Šafařík, Památky dřev. Písemnictví Jihoslovanů, Praha 1873). Ale uvážíme-li, že legenda byla psána

celovi udal směr cesty přes Pannonii do Benátek. Z Benátek měli plouti po lodi.[31] Než v Benátkách se zdrželi. Proč? Bylo to roku 867, tedy v době, kdy Fotius rozeslal encyklický list svolávající obecnou synodu proti papeži Mikuláši. To asi svaté bratry zdrželo, neboť další jejich cesta mohla by se vykládati jako účast[32] na Fotiovu odboji. V Benátkách způsobili rozruch svou učeností a svatostí. „Uvěděv' že takova mąža apostolik' Nikola, pos'la po nja, želaja viděti ja jako angela bož'ja". Poslal pro ně s chvatností, obávaje se snad, jak myslí Dvorník, aby se přece jenom neobrátili na Fotia.

V hlavě X. Ž. M. čteme, že papež exkomunikoval biskupy německé „da ne pojąt' m'šę rek'še služ'by v'si kraljevi jepiskupi, *don'de i dr'žęt'*". K tomu podotýká Snopek:[33] „Tak nemohl psáti učedník Metodějův, neboť byl-li jím, nemohli ho zůstati docela tajny listy Jana VIII. biskupům bavorským, dle nichž měli suspendováni býti na tak dlouho, jak dlouho donucovali Metoděje zdržovati se svaté služby".

Snopek pokládá „don'de" za čistě časové „dokud", ale to není tak jasné. Časové *dokud, až pokud* vyskytuje se v Ž. M. ve tvaru doń'deže, na př. „da tę vidim', doń'deže jesi na sem' světě" (celkem je tu třikrát a sice v hl. II., VIII. a XIII.). Částice don'de vyskytuje se jen dvakrát a je zajímavé, že v obou případech je to v citaci papežského listu a v obou případech byl smysl kritikům dlouho nejasný.[34]

Částice don'de můžeme zřejmě rozložiti v do - n' - de. Předložka „do" naznačuje určitou hranici, určité *omezení v nějaké řadě*, nebo směr. „N' " vzniklo od neutra „je" a pomocí koncovky „de" utvářejí

---

k účelům liturgickým (naznačují to v úvodě slova „Blagoslovi ot'če") pochopíme, že podle pravidel byzantské hagiografie autor musel historické události líčiti co nejstručněji, svoji osobu dáti úplně do pozadí a že musel předeslati delší úvod vyprávějící o dějinách spásy lidstva (srov. Dvorník, Les Légendes de C. et de M., Prague 1933, str. 284 a dal.).

[31] Myšlenku, že z Benátek mohli plouti do Cařihradu vyslovil již *A. Lapôtre*, Hadrien II. et les fausses dècrètales, Revue des questions historiques, tome 24, 1880, v češtině přel. *Ehrmann*, Moravané, Praha 1898 str. 26 atd.

[32] Anastasius uvádí, jak Fotius dovedl využíti přítomnosti všech hodnostářů ve svůj prospěch v Anastas. Praef. Mausi XVI. 5. Svatí bratři velmi dobře znali Fotia a z jeho listu mohli poznati více, než kdokoliv jiný. Možná však, že se v Benátkách dověděli o osudech papežské legace Donata, Lva a Mariana a snad i z listu císaře Michala ke knížeti bulharskému poznali, že dále nemohou jíti, nemá-li býti jejich věrnost k Římu brána v pochybnost. Srov. Hergenröther, Photius., Pt. von Konstantinopel. Sein Leben, seine Schriften und das griechische Schisma. Regensb. 1867, I. 655 a další.

[33] Studie cyrillomethodějské, Hlídka XXI, str. 911.

[34] Druhý text je v hl. VIII. a ve všech kritických vydáních jest různě konstruován. Nutno čísti se Šachmatovem (Archiv für slav. Philologie 27. 1905, str. 141) „da budeť ot'lučen' ne t'k'mo v'suda, n' i cr'kve, dond'e se ispraviť." Lavrov však na tomto místě má „do' i de", takže vlastně i tento kontext by odpadl (Materialy po istorii... Leningrad 130, str. 74).

se adverbia loci, quietem in loco detonantia.[35] Není to tedy původem adverbium časové, neboť ta tvoří se koncovkou „lě" (dokolě, doselě, don'lě atd.)

A výklad kontextu? Je možný dvojí. Omezení, jež je tímto adverbiem naznačeno vztahuje se buď na „v'si kraljevi jepiskupi", nebo se vztahuje na trest určený biskupům. V případě prvém by byli exkomunikováni všichni němečtí biskupové, pokud jej ovšem drží, t. j. pokud se zúčastnili na násilí Metodějovi způsobeném. Tento výklad je historicky pravdivý, ale narážce na smysl papežského listu (tanto tempore vos a divinis ministeriis separem, quanto vos...) se vyhýbá. Druhý výklad: němečtí biskupové jsou exkomunikováni, a sice na tak dlouho, „don'de i držet'", t. j. *do jak dlouho* jej drží, tedy vězní-li Metoděje již tři roky, nesmějí sloužiti mši sv. *do* tří roků. Tento výklad dbá etymologie slova a odpovídá papežskému listu. Je to sice řečeno brakchylogicky, ale tak mluví autor Ž. častěji. Rovněž druhý text (v hlavě VIII.) dává smysl dle tohoto výkladu.[36]

A poslední námitka? „Spisovatel Ž. M. velmi často cituje Písmo svaté. Tyto citace jsou však odchylné od textů, které nacházíme v církevněslovanských překladech. Kdyby byl učněm Metodějovým, byl by zcela nepochybně dokonale znal převod písem svatých, pokud jej světec pořídil. Také by byl beze vší pochybnosti citoval podle téhož překladu. Rovněž by se byl nenesnadno dovedl vyhnouti syntaktickým nepravidelnostem".[37]

Tuto námitku, kterou v podstatě vyslovil již Jagič vysvětluje Pastrnek[38] výkladem, že citáty se nám nezachovaly v původní formě, podléhajíce změnám snáze než ostatní text legendy.

Ale výtka Snopkova není plně oprávněna a v některých bodech je pochybená. Tak na př. nelíbí se mu citace Rom. 1, 20 „ot' velikoty bo i dobroty děl' po rozmyslu i roditel' ich' modristvujet' sę." Ve skutečnosti však je to Sap. 13, 5. a sice přesně podle staroslověnského překladu. A i když připustíme, že některé citáty z Písma sv. jsou podle řeckého textu, můžeme dáti zcela jednoduchý výklad. Snopek sám často dokazuje, že Klement citoval Písmo sv. zpaměti.[39] Nuže, psal-li Ž. M. již roku 886, je nemyslitelné, že by mohl znáti přesně zpaměti citovati podle překladu, který byl pořízen teprve před dvěma lety a že by nebyl ovlivněn textem řeckým, jejž studoval od svého mládí.

---

[35] Dobrovský, Institutiones, str. 430 a další.

[36] Zajímavé poznámky k tomuto textu:

A. Theodorov-Balan, Kiril i Metodi, Sofia 1920, str. 102.
Sborník Velehradský, sv. VI. str. 19 a n., 84 a n.

Grivec překládá: naj bo izobčen ne samo od obhajila, ampak tudi iz cerkve, dokler se ne poboljša. (Žitja Konstantina in Metodija, Cejle, 1936, str. 105.)

[37] St. cyrillom. Hl. XXI. str. 835; Vondrák, Studie str. 72 a n.

[38] Pastrnek, Dějiny str. 15.

[39] srov. Vondrák, Studie 95 a d. Ján Stanislav, Životy Cyrila a Metoda, str. VIII.

Pokusil jsem se v několika bodech dokázati, že autorem legendy moravsko-pannonské mohl býti a byl žák Metodějův. Dosvědčuje to konečně i dojemné líčení pohřbu Metodějova,[40] jež předpokládá očitého svědka. Slovy sice prostými, ale plnými lásky vypravuje tu o něžné oddanosti moravského lidu k svému otci. Zástupy plačícího lidu vidíme takřka před sebou, když čteme: „Lidé v bezpočetném množství se shromáždili a provázeli ho se svícemi, oplakávajíce dobrého učitele a pastýře, muži i ženy, malí i velcí, bohatí i chudí, svobodní i nevolníci, vdovy i sirotci, cizinci i domácí, nemocní i zdraví; všichni, neboť všechno všem byl, aby všechny získal."

Poznámka: Cituji podle kritického vydání Dr. *Františka Pastrnka,* Dějiny slovanských apoštolů, Praha 1902, ale všude jsem přihlížel k nejnovějšímu kritickému vydání *P. A. Lavrov,* Materialy po istorii vozniknovenija drevnejšej slavjanskoj pismennosti, Leningrad 1930, str. 67–78. Transkribuji podle výslovnosti Doc. Dr. *Miloše Weingarta:* Skloňování jazyka staroslověnského, Praha 1921, str. 1–18. Výslovně všude uvádím použitou literaturu, aby čtenář mohl sáhnout k ní a poznat poklady cyrilometodějské.

ZDENĚK JUL.:

SÍLA SLOVA.

Stěny starých stromů se pozvolna sklánějí níž a níže, až zahalují celou ulici, všechny parky, celé město do svých tíživých perutí. Marně proti nim hluk města vysílá voje elektrických světel, marně fronty oken svýma zakalenýma očima se pokoušejí je proniknout. Jindy jim pomůže věrný spojenec měsíc, ale dnes? Chmury a mraky se ukládají k spánku po celém nebi a těžko uhodnout, kdo usne dřív, zda město, či ony.

Mezi několika pentlemi světlejších ulic proplétají se ulice a uličky tmavé a zapadlé. Stěží pozoruješ trojici osamělých chodců a stěží slyšíš jejich krok. Jdou opatrně a opatrně se také zastavují. Zornice jejich očí se rozšiřují do nemožnosti — hledají. Nedbají hrozivých kontur gotické stavby, nedbají věží, nedbají posvátných rukou vztyčených k nebi. Znají svůj kostel dobře. Mnoho práce jim nedá do něho vniknout. Ostatní je již dílem několika okamžiků. Titěrné zámky pokladniček je nezastaví. Ani svatostánek nedá mnoho práce. Lupičský pytel vůčihledě vzrostl. A pak pryč...

Ráno. V kostele spoušť. Oči knězovy se topí v slzách. Kostelník třaslavýma rukama opravuje, co se opraviti dá. Lidé svolávají trest Boží na zvrhlost lidskou. Konečně se tklivým hlasem rozpovídají kostelní zvony. Umíráček sotva dechu popadá, ale přec si musí na lupiče zahubovat, k němu se plačky přidávají klekáníček s poledníčkem a do jejich chvatného hovoru vpadá poslední, ale nejvážnější Florián. Kovovým barytonem povídá svým druhům, že zvrhlíci trestu neujdou, že je Pán Bůh potrestá.

[40] Ž. M. hl. XVII.

Vlna plačtivého hlaholu zvonů letí městem. Budí ospalce, volá ke kostelu bdící a všechny plní strachem. Celé město si dává schůzku v kostele. Hlahol plačících zvonů doletěl také k sluchu lupičů. Dva byli zatvrzelí, ti jej k sobě nepustili. Ale třetí byl mlád. Nevěděl ani sám, proč loupil a proč loupil právě v kostele. Zvedl se. Mátožným krokem somnambula vyšel do liduprázdné ulice. Jeho srdce se však nemůže vejít ani do té prázdnoty. Musí utíkat. Ale kam? Kroky ho ženou stále vpřed, stávají se pevnějšími, jeho chůze již není vratká, již ví kam spěchá, spěchá za hlaholem zvonů. Musí. Musí se podívat, jak to své dílo provedl. Musí ukázat sám sobě, jaký je hrdina. Musí ukázat, že se nemusí bát odhalení. Musí tam jít. Tisíc chapadel ho táhne, ale nejsilnější je — bázeň. Ne, on se nebojí! Půjde a postaví se doprostřed kostela, on jim ukáže, jaký je hrdina!

Kostel je plný a ani prostranství před ním nestačí pro celé město. Kněz káže. Není výtečným kazatelem, ale dnes jeho slovům dodává přímo zázračné výmluvnosti pomyšlení na Lásku jeho srdce zpustošenou, oloupenou. Jeho hlas burácí a za chvíli opět pláče. Teď zní mohutnými výškami a za chvíli klesá a láme se do vzlykotu, do nářku. Srdce posluchačů jsou kamenována slovy knězovými. A jak jsou různí ti posluchači, tak také různě na ně ta slova doléhají. Někde zapálí jiskru, jinde založí oheň, ale nejčastěji se dají s knězem do pláče. Zdá se, že kněz všechny svými slovy ovládne, když se stalo cosi podivného. Kněz káže nadšeně dále, posílá svá horoucí slova téměř již vyšlapanými cestami do srdcí všech, ale ta jej pojednou neposlouchají — směřují jinam. Jako nejsilnějším magnetem přitahována běží jediným směrem. Máš-li dobré oči, vidíš jakoby mléčnou dráhu vinoucí se od úst knězových kamsi mezi lid. Konečně i kněz, donucen sugestivním pohledem, dovolí svým očím se rozběhnout po té zářivé cestě. Ústí do dvou bludiček. Jistě je pod nimi plno bahna. Nad čirou a hlubokou tůní neblekotají bludičky.

Chyťte zloděje! V poslední chvíli zaškrtí kněz výkřik v hrdle. Dál burácí jeho hlas pod hladovým pohledem podivných očí, které každé slovo přímo od úst utrhují. Jak dlouho ještě vydržíš sytit za dychtivýma očima dychtivou duši? Tak dlouho, až pod přívalem kamenujících slov duše se zachvěje. Až oči ztratí upřený výraz. Až v nich rozžehneš, kazateli, požár slz.

Vydržíš, kazateli? Uneseš tíhu bahna a kalu hříchů nesmytých křížem rozhřešení? Stokrát, snad tisíckrát se oči-bludičky rozběhly ke tvým ústům a ještě mají hlad. Najez se, duše, svatého chleba! Tvá láska k bližnímu musí zvítězit, knězi! Až ty podivné oči přinesou své duši darem tvou lásku, to bude tvoje vítězství.

Oči se rozběhly naposledy. Na všecko byly připraveny, na prokletí, zatracení, hněv, pokání, soucit... Ale lásku... Tu unést nemohly. Pod tíhou odpuštění se sklánějí k zemi a v bolesti dávají vzniknout po dlouhých letech slzám, slzám lítosti. Perly! Padají k zemi a člověk, jako by je chtěl, drahocenné, sesbírati, padá na kolena a čelem i rukama se dotýká prachu země. — Confiteor...

M. J. MILOV:

NOCTURNO.

Ticho sa modlí z knižky noci,
ruší ho iba šepot hviezd.
Blúdiacu čriedu vrchov na obzore
sám Pán Boh přišiel viesť.

Chlad ako kedys' v Getsemane,
za mrak sa plazí luna,
môj život – tiché milovanie –
na čelo bozkala bolesti sladká vlna.

Vanutí krásy zas' som rukojemcom,
kam ma tá milosť zaveje?
Mužskú tvâr skláňám nad ružencom:
pomiluj, Matka našej nádeje!

Pútnikom krásy som a lásky,
po Bohu túži srdca môjho plameň,
z lásky si beriem na ramená údeľ kňazský,
pre krásu novej zeme – Amen.

J. K. VLÁRSKÝ:

CHRPY.

Nahlédl jsem chrpám tajně do očí
jak do oken rozjetého vlaku –
strojvůdce, zlom pohyblivou páku,
ať se svět netočí.

V rychlosti je krása,
v kráse šílenství,
kde, kde je oasa
pro mé malomocenství?

Už nebudu trhat chrpy v obilí –
kvetou jako oči na zoraném poli,
úsměv jejich hladí, vyčítá a bolí –
Piláte, tvé ruce darmo se myly!

BRNĚNŠTÍ BOHOSLOVCI SVÉMU JUBILANTOVI.

16. července oslavil na Velehradě *Msgr. Dr. Karel Skoupý*, regens brněnského kněžského semináře, dvacetipětileté jubileum kněžství. Na konci tohoto roku, 30. prosince, budeme vzpomínat jeho druhého jubilea — dožije se padesáti let. Bohoslovci brněnští nemohou nevzpomenout alespoň několika řádky svého milého pana regenta.

Z padesáti let života dvacetpět let kněžství! A první polovice jeho života byla přípravou na svaté kněžství. Příklad nadšených kněží Msgr. Vl. Šťastného a dra Jana Sedláka působil na utváření jeho duše, odkaz Sušilův, podávaný z prvé ruky, nalezl u něj ideální přijetí. Již na gymnasiu musil pozorovat, jak víra mnohých jeho spolužáků je otřesena, a tehdy myslil, že bude jeho životním úkolem býti duchovním vůdcem studentů a mládeže vůbec. Skutečně také po krátkém kaplanování v německé osadě byl povolán za prefekta chlapeckého semináře a vyučoval náboženství na gymnasiu.

Bylo po válce. Její zhoubné následky se brzy projevovaly, a co je smutné — zakolísala i část kléru. Ideální mladý Dr. Skoupý zůstal pevný, neztratil orientaci v bezradné nejistotě a svým příkladem zdržel mnohé od zrady. Tehdy byl mu svěřen těžký, ale nejvýš naléhavý úkol: vzdělávat a vychovávat bohoslovce, aby z nich byli neochvějní, opravdoví kněží. On, jenž poznal studující mládež, které ve škole bylo vštěpováno tolik námitek proti Církvi, mládež, ve které pohled na prospěchářství ve veřejném životě ubíjel přirozený idealismus a která dýchala tehdy atmosféru opojné „církevní svobody", byl si vědom, jak těžká je to úloha, vychovat z nich svaté kněze.

V alumnátě jich bylo hrstka, když v r. 1924 se stal Dr. Skoupý regentem. Jim věnoval všechen svůj čas, své nadání, svou práci. I když kázával při různých příležitostech, když vypomáhal při zpovídání akademiků, když přednášel v katol. spolcích, myslel na své bohoslovce, kteří mají konat tyto svaté úkony. „Netoužím po vyznamenáních", řekl, když jsme mu blahopřáli k jmenování monsignorem, „odměnou mi bude, když budou z vás svatí kněží. Vos estis gaudium meum et corona mea." Tehdy však kupilo se kolem něho již čtyřikrát tolik bohoslovců než kolik jich měl při začátku své práce. Přibylo mu tím radostí, ale vzrostly i starosti, když stát nechtěl na tolik bohoslovců přispívat, když pro ně nestačilo místo a na přístavbu nebylo peněz. Ale pan regens sháněl peníze a přece stavěl!

Na jeho přednášky z Nového zákona nezapomeneme. Nebyly to jen přednášky, byly to mnohdy meditace. Zdaž v nás nehořelo srdce naše, když nám vykládal Písma? S ohnivou výmluvností probíral listy sv. Pavla — zná je zpaměti — a když duše naše uvede v souzvuk se svou nadšenou duší, formuje v nás nového člověka.

Nejšťastnější chvílí pro něho bývá den svěcení nových kněží. Jejich jménem prosí o udělení té veliké milosti, líbá pak jejich posvěcené ruce, ještě zvlhlé svatým olejem a přijímá od nich novokněžské požehnání. Dojemně se s nimi loučí, jako by chtěl přelít do jejich srdcí plnost lásky svého srdce; oni odcházejí a jemu nastávají nové starosti a nová práce.

To je náš pan regens! Deus sit ei remunerator! Ad multos annos!

MÍSTO PRIMICE...

(Za rakví ctp. J. Wallečzka, bohoslovce V. ročníku.)

Je právě takový smutný podzimní den. Černá rozoraná půda opuštěných polí jako pohřební průvod melancholicky táhne se po stráních. Stromy oloupené o svou nádheru mrtvě stojí kolem prázdných silnic. Pod nimi zmírají poslední květy a tlí uvadlé listí. Bolestná, hřbitovní je vůně vzduchu. Olověná mračna jako odlétající ptactvo tiše letí krajem. Všude ticho, takové ticho a v srdcích tichý pláč...

Ve vsi je pohřeb. Nesměle nese se žalostné volání kostelního zvonu. Snad bojí se, aby svým pláčem nerušil. — Dlouhý smuteční průvod pomalu ubírá se blátivou silnicí. Vpředu prostý kříž, pak mládež, spolky, my a za námi jde — ne, nejde — je nesen on... Víc než čtyři roky byl s námi. S námi se modlil, s námi pracoval. Společné měli jsme ideály, stejný cíl. Jednu brázdu chtěli jsme orat, jedno jho Kristovo měli jsme nést. Než Bůh chtěl jinak... Dnes má pohřeb.

Miserere mei Deus... Smiluj se nade mnou, Bože! Tak dojemně vstoupá tato prosba k nebi. Ano, podle velikého milosrdenství svého nalož s duší svého služebníka. Vždyť byl Tvým a Tvým chtěl zůstat. Jen Tobě chtěl sloužit. Pro Tebe pracoval, pro Tebe trpěl...

Již jsme v kostele. Všude plno plápolajících světel. Jen varhany zarytě mlčí. — Rakev postavili před oltář. Kolem položili bělostné věnce a rozžali svíce. Po obou stranách stojí družičky. Kněz začíná smuteční obřady... A nám do srdce vkrádá se zvláštní stesk. — Tam mohl za několik měsíců kázat. U tohoto oltáře by měl primici. Zde by po prvé konsekroval a zde by lámal lidu Chléb. Tak brzy to již mohlo být, a přece se toho nedočkal. Jinou oběť, oběť tak těžkou chtěl Bůh z jeho rukou. Oběť mládí, oběť života.

Bolestně tážem se: Proč? Proč až před samou branou kněžství volá jej Bůh jinam? Proč místo primice má dnes pohřeb? Proč?... A rakev již mizí v černé zemi. Dlouhým pohledem hledíme do otevřeného hrobu; a opět zazní nám ono smutné — Proč... Bezradně obracíme zaslzené oko k nebi. A jasný, teplý paprsek, paprsek víry padne nám do srdce. Bůh vidí dál. Neznáme jeho úradků, nevidíme jeho plánů. On však je Láska. Chce vždy jen naše dobro. Dobro chtěl jistě i tentokrát. Dnes je plně ještě nechápem, pochopíme snad až zítra.

Z NAŠEHO RUCHU

Zpráva „Kroužku čes. bohoslovců" ve Vidnavě za r. 1935-36.

Když jsme se sešli čeští bohoslovci v semináři po prázdninách, bylo shledání radostné, neboť většina našich členů zúčastnila se celostátního sjezdu katolíků v Praze a zde v semináři jsme si připomínali ty krásné dny, které jsme prožili v Praze a vzpomínkou na ně těšili jsme se znovu. Kroužkovou činnost zahájili jsme hned na počátku studijního roku; na první schůzi, která se konala 3. října, sešlo se nás 17, tedy všichni česky cítící mladí muži našeho semináře, (ačkoliv málo quantitou snad to asi nahradila qualita), provedli jsme jakousi bilanci naší praktické činnosti o prázdninách; zároveň byla rozvržena kroužková práce v nastávajícím studijním období a rozhodnuto spolupracovati s „Kótkem polskich theologów" jako jiná léta.

Dne 27. října v předvečer státního svátku, oslavili jsme tento spolu se svátkem Krista Krále; u této příležitosti předseda br. Sosna vylíčil poměr našeho státu k církvi katolické u nás, který se změnil po tak manifestačním sjezdu katolíků v Praze letošního roku, zdůraznil dále, jak krásně jde spojit lásku ke Kristu Králi spolu s láskou k našemu státu; dále byla přednesena báseň br. Furchem a zapěna píseň ke Kristu Králi a státní hymny. Dne 14. listopadu byl v semináři dies pro ecclesia orientali a na oslavě měl poutavou přednášku br. Moliš „O unionistických snahách velehradských". Před vánocemi konaly se v Kroužku volby, které dle nově opravených stanov byly přeloženy z II. pololetí na I. a na příště mají se konati vždy v měsíci prosinci. Předsedou byl zvolen Emil Bijok, rovněž u příležitosti voleb byly podány zprávy funkcionářů za uplynulé období. Schůze před svátky vánočními byla věnována událostem posledních dnů, totiž odstoupení p. presidenta T. G. Masaryka a volbě nového presidenta, na svátky vánoční rozešli jsme se s důvěrou v budoucnost našeho státu a církve katolické u nás, majíce hlavou státu tak prozřetelného muže jako je nový president Ed. Beneš. Po vánocích bratří si připravili krásná čísla humoristických výstupů na masopustní večírek, který byl jedinečným úspěchem našeho Kroužku. Další naše činnost v II. pololetí byla ve znamení hesla: Velehrad náš program a náš letošní cíl. Když jsme dostali pozvání od Stojanovy literární jednoty bohoslovců z Olomuce na bohoslovecký a unionistický sjezd na Velehradě, byl projeven mezi bratry velký zájem o tento sjezd a rozhodnuto sjezdu se v hojném počtu zúčastniti.

Jinak další činnost kroužku pozůstávala v konání přednášek, kterých bylo celkem 5, s těmito thématy: „Vzorný bohoslovec" (br. Mališ), „Masaryk a jeho poměr k církvi katolické" (E. Bijok), „Špatní kněží — špatná církev" (Ševeček), „O spalování mrtvol" (Eineigel), „O oslavách velehradských" (Šmíra). Všemi bratry byl pilně pěstován zpěv. Byli jsme dvakrát pozváni bratry Poláky jednou na oslavu a pak na přednášku, kteroužto návštěvu nám oplatili.

Bohosloveckého sjezdu na Velehradě se zúčastnilo 9 členů, což je 50% všech členů Kroužku, snad by jich bylo ještě více, ale byli jsme v semináři do 13. července, takže jsme sotva na ten Velehrad dorazili. Na tomto posvátném místě u hrobu arcb. Stojana načerpali jsme nových ideálů, kterých je dnes bohoslovcům tolik zapotřebí, a dále poznali jsme hlubší smysl unionistických snah na Velehradě. Byli jsme všichni spokojeni, a zvlášť se nám líbilo to, že jsme se tam cítili skutečně jako čeleď Cyrila a Methoda.

Všichni členové našeho „Kroužku" jsou členy také v A S S., mimo činnost kroužkovou zúčastňovali se členové také práce v jiných sdruženích v semináři, jako v tiskovém kroužku, v misijní sekci a v sekci pro katolickou akci.

Bůh žehnej další naší činnosti.

Turek Vladimír, jednatel.

PO VELEHRADSKÉM SJEZDU.

Měříme-li úspěch sjezdu počtem účastníků, pak letošní bohoslovecký sjezd na Velehradě dosáhl rekordu mezi dosavadními sjezdy. 250 bohoslovců, shromážděných na Velehradě, znamená sice mnoho, ale ne všecko. Na Velehrad přijeli jsme se pomodlit u hrobu prvního metropolity moravského sv. Metoděje a jeho velkého pokračovatele v řadě nástupců v úřadě arcipastýřském — zvěčnělého arc. A. C. Stojana. Přijeli jsme, abychom projevili vděčnost našim svatým věrozvěstům a prvoučitelům, abychom uctili také místo, s nímž tisíciletá tradice spojuje jejich působení a jež v historii celého tisíciletí bylo symbolem úpadku i rozkvětu jejich dědictví. Přišli jsme konečně, abychom tam načerpali nového nadšení pro práci na líchách cyrilometodějských a abychom se vzájemně poznali, sblížili a v bratrské lásce povzbudili k společnému boji. Jestliže toho bylo dosaženo v srdci každého účastníka, pak opravdu možno mluviti o skutečném úspěchu.

Lidské chyby dovedou ovšem velmi schlazovat ideální nadšení a jako při každém lidském díle vyskytly se chyby i při našem sjezdu. Pořadatelstvo samo těžce neslo, že na příklad nebylo možno dáti slovo všem zástupcům jednotlivých seminářů pro naprostý nedostatek času. Jsme však přesvědčeni, že lidské chyby nejsou s to zmenšit v srdci bohosloveckém lásku k sv. Cyrilu a Metoději a k Velehradu, lásku, kterou již hojná účast a nemalé oběti s tím spojené dokazovaly.

Nyní po sjezdu nastává nám úkol prováděti to, co jsme si na Velehradě umínili. Na pracovní konferenci jsme schválili tuto resoluci:

Bohoslovci z celé republiky československé, shromáždění na své tradiční pouti a sjezdu na posvátném Velehradě ve dnech 14. a 15. července 1936, uvědomují si prozřetelnostní význam cyrilometodějského unionismu pro celou Církev katolickou a pro Slovanstvo zvlášť, touží šířiti v budoucnu jako dělníci na vinici Páně mezi lid snahy unionistické prostřednictvím Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie a vroucně si přejí, aby ve všech seminářích československých, kde dosud není, byl zřízen odbor tohoto Apoštolátu, v němž by se bohoslovci modlitbou a sebevzděláním připravili k šíření a vedení Apoštolátu mezi věřícími všech vrstev. Proto se obracejí k VII. unionistickému kongresu na Velehradě, aby jejich snahy podporoval a svým vlivem přispěl k jejich uskutečnění.

Na unionistickém kongresu byla naše resoluce přijata a v podstatné své části pojata do 7. bodu resoluce kongresu: „Ve všech seminářích v Československu nechť jest ustaven odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje". Bude moci tajemník ACM za tři roky na VIII. un. kongresu referovat, že tento 7. bod resoluce byl doslova splněn? Bude to jistě záviset na zájmu bohoslovců samých o ACM.

Dalším bodem jednání na pracovní konferenci bylo Museum. Vyslechli jsme obšírnou apologii, ale k praktickému výsledku jsme plně nedospěli. Ze všeho však bylo patrno, že brněnská redakce není nijak proti návrhům Stojanovy lit. jednoty boh. olomouckých, pokud jsou míněny upřímně k rozkvětu Musea. Cílem St. liter. jednoty bylo, aby Museum se stalo opravdu našim, bohosloveckým, aby nám přirostlo k srdci. A k tomu nestačí jen — podle našeho mínění — aby bylo objektivně co nejlepší, nýbrž také subjektivně abychom měli o ně zájem. A nebudeme mít o ně zájmu, nebudeme-li pro ně také pracovat, t. j. psát, odbírat a číst. O to mělo být postaráno podle návrhu St. lit. jednoty zřízením redakčního kruhu (vrchní redaktor v Brně, ostatní v jednotlivých bohosloveckých jednotách). Jejich starostí by bylo získat odběratele, přispivatele a vhodné příspěvky. Tím by přejala každá jednota část povinnosti a práv vzhledem k Museu. Nemohlo by 14 československých seminářů vybudovat takto krásný a bohatý časopis, v němž by každý bohoslovec našel něco pro sebe? Při větším počtu odběratel a příspěvků by zajisté bylo možno vydávati Museum častěji (snad každý měsíc, t. j. devětkrát do roka s jedním dvojčíslem). A tak by se také mohlo stát Museum bohoslovcům prostředkem většího sblížení a vzájemného poznání, zvláště když by uveřejňovalo podrobné zprávy ze života v našich seminářích.

Změní se někdy tato podmiňovací „by" ve skutečnost? Ano, když splníme podmínky. Redakce je ochotna všem vyjít vstříc, proto záleží jen na pochopení u ostatních jednot. Dejme se do práce a prakse nám ukáže, co je možné a co ne. Na příštím velehradském sjezdu pak budeme moci mluviti konkretněji a positivněji.

K plnému úspěchu minulého velehradského sjezdu patří tedy také uskutečnění těchto plánů stran Apoštolátu a Musea. Odkvetou tyto květy, rozvité na posv. půdě velehradské, na plano, bez ovoce?

Vojtěch Tkadlčík.

Z olomouckého semináře.

První měsíc kvapným tempem minul a zanechal v nás vzpomínky na řadu významných událostí.

Mimo jiné zmínky zasluhuje promoce P. Vojtěcha Martinů. Jako bohoslovec byl předsedou Stojanovy literární jednoty v r. 1934–35. Promoce se konala ve čtvrtek dne 22. října v aule arcibiskup. semináře. Byla to radostná podívaná pro členy Jednoty, když její nedávný předseda před profesorským sborem a děkanem fakulty prof. Drem F. Cinkem — protektorem Stojanovy liter. jednoty — zvučným hlasem vyznával Credo. Promotorem byl senior profesor. sboru prof. Dr. Tom. Hudec. Byla přítomna řada významných hostů: J. M. biskup J. Stavěl, generál. vikář Dr. J. Martinů, kapitul. děkan Dr. Kachník atd. Pěvecký bohoslovecký sbor za vedení ctp. Olejníka zapěl slavnostní „Dominabitur a mari...". Je jistě velikou ctí Jednoty, že její bývalý předseda tak brzo se dopracoval vysokého theologického gradu.

Jako jiná léta byl v semináři důstojně oslaven 28. říjen. Ráno byly slavné bohoslužby. Program odpolední akademie vyplňoval český i německý proslov, recitace, pěvecké sbory, tělocvičné číslo, státní hymny. Večer po sv. požehnání se zpíval chorál „Sv. Václave". Vždy vlastenecká „Bosna" oživila opět mohutně národní přesvědčení při večerní slavnosti u přítomnosti Vdp. představených. Slavnost zahájil předseda „Bosny" ctp. N. Čisarik. Úvodní slavnostní proslov měl ctp. V. Vávra, předseda Stojanovy liter. jednoty. Za slovenské bohoslovce promluvil slovensky ctp. J. Sedlák, za podkarpatoruské bohoslovce jejich rodnou řečí ctp. J. Molčáni. Na pozvání se účastnili slavnosti též zástupci němec. bohoslovců. „Bosna" svými slavnostmi má nesmírný význam národně sjednocovací. Zde se bratrsky scházejí členové všech složek národa a váže je pouto lásky a dobré vůle pracovati intensivně na národní roli. Vdp. superior Fr. Hradil zdůraznil všem přítomným nutnost vzájemného poznání, jež odstraňuje časté předsudky a sbližuje. Vdp. spirituál A. Šuránek kvitoval pokojnou součinnost všech národních složek v semináři. Vzpomněl zemřelého němec. bohoslovce J. Wallečzka, jenž před smrtí se vroucně modlil se sestřičkou v nemocnici (neznala německy) česky. Přítomen byl též Dr. F. Cinek, P. oeconom J. Šumšal a Dr. A. Kleveta Slavnost zakončena státními hymnami. Podkarpatorušší bohoslovci zapěli svou národní „Podkarpatskie Rusini..."

Dějiny ukáží, jak vysoce záslužnou sjednocovací práci vykonala vlastenecká „Bosna".

Jen dál, Matičko „Bosno", jen dál! Vychovávej vlasti kněze-vlastence a spojuj nás všechny pevným poutem bratrské lásky! Dý—

NOVÉ KNIHY

Th. Dr. František Cinek, děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci: VELEHRAD VÍRY. Duchovní dějiny Velehradu. K 1050. výročí smrti sv. Metoděje. Vydalo Lidové knihkupectví a nakladatelství v Olomouci 1936. Str. 746 s 41 ilustracemi.

Prof. Dr. František Cinek, nynější děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci, obírá se již delší dobu studiem posledního půldruha století nábožensko-národních dějin moravských. Sleduje zvláště boj mezi proticírkevním a protinárodním josefinstvím na jedné straně a mezi národním obrozením a cyrilometodějstvím na straně druhé. K tomu ho vedlo podrobné studium života a celého životního prostředí svaté paměti arcibiskupa Stojana, uložená v monumentálním díle „Arcibiskup Dr. Antonín Cyril Stojan, život a dílo". Zde zachytil prof. Cinek vlastně poslední období tohoto boje, kdy obrozené cyrilometodějství a národní vědomí triumfovalo nad posledními zbytky úporného josefinismu. Dobře však si byl vědom, že je třeba jít ke kořenům celého zápasu, až k Josefu II., stopovat jak průbojný josefinismus, deptající duchovní hodnoty právě v budoucích duchovních vůdcích lidu, v dorostu kněžském, tak i utlačované národní vědomí spolu se vzrůstající úctou k sv. Cyrilu a Metoději. Odtud vyplynuly další studie: „K národnímu probuzení moravského do-

rostu kněžského 1778—1870" (Olomouc 1934) a „Jednota Velehrad v olomouckém semináři 1869—1886" (v Hlídce 1935, 1936). Omezené téma nedovolilo však autorovi všímati si tohoto procesu v širším prostředí. Chtěje zde zvláště zdůrazniti neobyčejný vliv ideje cyrilometodějské, rozhodl se prof. Cinek vylíčit dějiny našeho cyrilometodějství v celém dějinném rozsahu, jak se pojí k viditelnému památníku díla cyrilometodějského, k posv. Velehradu a jeho basilice, a pokud má cílem podepříti a upevniti s kamenným Velehradem i Velehrad duchovní, Velehrad víry cyrilometodějské u nás i u ostatních národů slovanských. Tak vznikl „Velehrad víry", největší jubilejní publikace k letošním velehradským slavnostem.

Pro nejstarší dobu cisterciáckého kláštera a chrámu na Velehradě používal autor jako pramene velkého díla Dra R. Hurta: Dějiny cisterciáckého kláštera na Velehradě. Díl I. Od roku 1205 do 1650 (Vyd. Akademie Velehradská v Olomouci 1934). Nepodává však jen chladně hospodářské dějiny kláštera, jak to činí namnoze Dr. Hurt, nýbrž zdůrazňuje zvlášť velehradské cyrilometodějství. Pro další dějiny Velehradu nebylo dosud tak důkladného a soustavného díla jako Hurtovo. Jest tedy zásluhou prof. Cinka, že do této své knihy uložil všechen pracně shledaný materiál z knih, časopisů, denního tisku i z původních zpráv archivních a podal nám tím celkový obraz dějin slovanského Sionu, věkovitého pomníku díla sv. Cyrila a Metoděje, a všech akcí, směřujících k dobudování jejich díla.

Autor předvádí nám dějiny velehradského kláštera od r. 1205, zjišťuje zvláště navazování na tradici cyrilometodějskou, líčí zničení kláštera husity r. 1421 i restaurační snahy opatů velehradských, dobu slávy a rozmachu za doby barokní a hned nato hluboký pád, zkázu kláštera, zpustnutí basiliky a těžkou ránu, zasazenou cyrilometodějské úctě v naší vlasti — zrušením kláštera Josefem II. 27. září 1784.

Pak začíná zase dlouhá a těžká doba nápravy. Kdysi první, nejvýznamnější i nejbohatší moravský klášter, náboženské a kulturní středisko celé Moravy, klesá na bezvýznamnou místní „kuracii". Duchovní správcové a později faráři jsou nuceni domáhat se u úřadů existenčních práv pro chátrající basiliku, většinou však marně. Autor provádí nás takřka galerií postav farářů i kooperátorů a vyzvedá jejich zásluhy z hlubin zapomenutí. Než i naše kněžstvo a lid, hluboce zraněný josefinismem, se těžce vymaňuje z jeho tíživého jha. Jen zvolna probouzí se v něm vědomí národní a pravé katolické smýšlení, a to v úměrné závislosti na vzestupu úcty cyrilometodějské. Začíná to v moravských seminářích. Vlna obrody šíří se i dál, vznikají časopisy (v Olomouci a na Slovensku) a spolky cyrilometodějské pod vlivem velkých buditelů cyrilometodějských Sušila, Moysesa a slovinského Slomšeka. Stupňovaná obrodná činnost vrcholí v prvním velkém jubileu velehradském r. 1863, kdy se s moravským Velehradem spojuje celá naše vlast k holdu slovanským apoštolům. Nato však pod tíhou nepříznivých poměrů aktivita poněkud klesá. Sbírají se síly k dalšímu velkému jubileu r. 1869. Doba následující, neznámá a neprávem podceňovaná kapitola dějin velehradských, soustřeďuje stále více pozornost k Velehradu a připravuje poslední a největší jubilejní slavnosti minulého století na Velehradě r. 1885. Do příprav zaléhá jako vzrušující moment hlas se Stolce Petrova encyklikou „Grande munus" (30. IX. 1880) a stupňuje zápal pro oslavu jubilea. Velkolepé slavnosti r. 1885 nebyly dosud soustavně popsány. Teprve ve „Velehradu víry" jsou vylíčeny s důkladností, jaké si jejich význam zasluhuje (str. 336—407). Zvláště zajímavé doklady o poměru úřadů k oslavám uvádí autor z dokumentární studie P. Boh. Zlámala „Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství" (v Apoštolátě sv. C. a M. 1936 i samostatně ve zvláštním otisku).

Po roce 1885 rozrůstají se akce okolo Velehradu do šíře i hloubky, takže těžko je spojiti v jednotný obraz. Autor se snaží zachovati historický postup, a tak vzniká pestrá, ale bohatá mosaika slavností, poutí, sjezdů, význačných událostí i zasloužilých osob. Velehrad byl svěřen jesuitům a vzkvétá zvláště horlivostí vynikajících rektorů (P. Vostatek, Cibulka, Wirsig, Schmidt, Pernička, Tomeček, Ostrčilík, Kubíček, Habeš, Koláček). Velehrad je střediskem nového unionistického spolku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, jenž se rozmáhá ve spolek světový zásluhou zakladatele Dra A. C. Stojana a jeho nástupce na arcibiskupském stolci Dra L. Prečana, s nimiž jsou též nerozlučně spjaty proslulé unionistické sjezdy velehradské (1907, 1909, 1911, 1924, 1927, 1932, 1936) i unionistické porady v Lublani (1925), v Praze

(1929) a jinde. V tomto širším rámci teprve patřičně vynikají zásluhy obnovitele Velehradu, arcibiskupa A. C. Stojana, který od obnovy velehradské basiliky před r. 1885 až do posledního svého díla — vybudování exercičního střediska ve Stojanově byl v popředí nebo aspoň v pozadí všech akcí velehradských.

Neméně významné je i období poslední, kdy se dostává Velehradu velkých vyznamenání od sv. Otce, kdy Velehrad oslavuje sv. Cyrila r. 1927 a zvlášť velkolepě sv. Metoděje r. 1936. Tak zasahuje toto rozsáhlé dílo až do doby přítomné, podávajíc též popis slavností letošního jubilea. Není proto divu, že při tak velkém dobovém rozpětí (1205—1936) a bohatství látky se dílo rozrostlo na 746 stran. Při tom však je přehledné. Látka je vhodně rozčleněna nadpisy a okrajovými hesly. Pečlivě sestavený obsah nahradí i rejstřík a poskytne snadnou orientaci po celém díle.

Pro nás bohoslovce má však kniha prof. Cinka ještě zvláštní význam. Prof. Cinek pracuje již po 15 let mezi dorostem kněžským, věnuje své síly cele bohoslovcům. Ostatně, netřeba se o tom ani šířit. Všichni ho známe z osobního styku nebo aspoň ze sjezdů velehradských jako otce bohoslovců. A svou zvláštní lásku k nám projevuje prof. Cinek také ve svých spisech. I ve „Velehradu víry" používá každé příležitosti, aby vyzvedl práci bohoslovců pro Velehrad a ideu cyrilometodějskou. Tak všímá si obrozenského hnutí již od let třicátých minulého století v semináři brněnském (za působení Kampelíkova a Sušilova) a olomouckém, které se soustřeďovalo okolo právě založených slovanských knihoven v obou seminářích (str. 91—97). Sleduje též přípravy a účast bohoslovců na velehradských oslavách, jejich pouti, dary, spolky, časopisy; Na tyto části v knize Cinkově zvlášť upozorňujeme. Buďme vděčni Dru Cinkovi za jeho práci a snažme se, aby jeho nadšení pro Velehrad a ideu cyrilometodějskou, ztělesněné v jeho díle, došlo správného pochopení a následování mezi námi, bohoslovci, jimž na prvním místě jsou určeny všechny jeho předešlé práce, ale především poslední „Velehrad víry". VoT

Th. Dr. Antonín Salajka: NAUKA VÝCHODNÍCH ODLOUČENÝCH THEOLOGŮ, ZVLÁŠTĚ RUSKÝCH, O KRISTOVĚ VYKOUPENÍ. Praha 1936. Str. 172. Cena 28 Kč.

Katoličtí autoři, obírající se pravoslavím, všímají si obyčejně otázek, v jichž řešení se radikálně rozcházejí theologie katolická a pravoslavná (eklesiologie, mariologie). Než i v nauce, na první pohled ve všem křesťanství tak obecné, jako je soteriologie, vnesla dlouhá století schismatu do orthodoxní theologie leckterou nesrovnalost.

V první části své monografie nastiňuje autor pravoslavnou soteriologii, jak ji podávají knihy symbolické (rozšířená symbola pravoslavné církve), starší theologové i současné pravoslaví. V druhé části srovnává učení pravoslavné s naukou katolickou.

V symbolických knihách a u starších autorů (do XIX. st.) shledáváme ještě nauku čistou, třeba se vyhýbají řešení otázek spekulativních. Ve vykupitelském díle Kristově byla podána skutečná oběť, zadostiučinění a získána odměna pro lidstvo. To nelze již říci o pravoslavné theologii minulého století. Zatím co autoři příruček zastávají ještě stanovisko konservativní, vytýkají čelní theologové pravoslavní západnímu křesťanství „juridismus" v nauce o vykoupení. Utrpení Kristovo je prý Západu spíše věcí spravedlnosti než lásky. Část radikálního směru (Světlov, Bulgakov) rozlišuje ještě dvojí stránku vykoupení, objektivní (satisfakci vůči Bohu) a subjektivní (obnovení lidské důstojnosti), třebaže si tuto nesprávně vysvětlují. Druhý směr s metrop. Antonijem, Nesmjelovem, Sergijem zdůrazňuje však pouze subjektivní stránku.

Autor, jdoucí ke kořenům bludných názorů současného pravoslaví, rozebírá pak výtku juridismu, vyplývající z nepochopení katolické nauky, proti výtkám pravoslaví ukazuje na vnitřní vztah kat. dogmatu o vykoupení a ospravedlnění, vyvrací námitku, že Vtělení, spojováno jsouc v katol. theologii s Utrpením, ztrácí svůj vlastní význam. Toť in nuce kámen úrazu pravoslavné soteriologie.

Monografie tato ukazuje, jakými cestami se má bráti unionistická práce: nutným předpokladem pro zdar unijních snah je oboustranné poznání. A ještě jednomu nás kniha dra Salajky učí, že je totiž svrchovaný čas k práci unijní, nemá-li pravoslaví zblouditi v kalných vodách modernismu a protestantismu, ovlivňujícího již i názory oficielních mluvčích pravoslaví.

A. V.

JITRO, časopis českého katol. studentstva, vstupuje již do 18. ročníku. Co to znamená 18. ročník studentského časopisu, co kladné a uvědomělé, programové práce representuje, dovede si představiti jenom ten, kdo nahlédl do toho pilného úlu našeho studentstva. Časopis po 17 let se nejen udržel, ale vzrostl, rozšířil svou základnu výběrové pedagogiky, cenné kultury a zábavy — ale, co víc: zformoval i nadějný studentský kádr. Nové 1. a 2. číslo „Jitra", vedené silnou duchovní redakcí (prof. Dominik Pecka) svým bohatým a důkladným obsahem zřejmě svědčí o tom, že i letošní „Jitro" bude výborným informátorem katol. studentstva a že bude místem plodné studentské řevnivosti umělecké a organisační, ale, co hlavního — místem, kde se staví charakter budoucího katol. občana. A toho je nám tolik třeba, aby ze studentstva středoškolského vyrostli uvědomělí katoličtí akademici, úředníci a učitelé. Bylo by na místě vytknouti naši katol. veřejnosti, že si tak málo dosud všímala tohoto studentského tisku, vždyť přece jistě záleží katol. rodičům na tom, zda z jejich synů a dcer vyrůstají jim vděčné děti a národu občané pevné křesťanské páteře, nebo anarchističtí bolševici, kteří nectí ani rodiny, ani vlasti. Dejte studentům „Jitro"! Objednejte je v administraci, Praha III., Strakova akademie.

JeŠAcJAHU. Přeložil *Josef Heger*. Vydala Edice Akord v Brně.

Jméno dra Hegera jest u nás dobře známo. Isaiáš není prvním překladem biblických knih, který vydal. Máme už Velepíseň, Joela, Joba. Neobyčejnou obětavostí dra Podlahy, biskupa svaté paměti, máme dnes slušné vydání celého Písma sv. Zvláště překlad S. Z., který pořídil dr. Hejčl, jest velmi dobrý a všestrannými poznámkami bohatě vybavený. Přesto však překlady prof. Hegera nejsou nadbytečné; naopak. Básnické knihy Písma sv. vyžadují na překladateli mnohem více než kterákoliv kniha jiná. A prof. Heger jest k takové práci zvláště uschopněn, neboť ovládá řeč originálu a má též dar básnického slova. Jeho překlady nevycházely rychle za sebou. Měly možnost růstu a dozrání. Spíše než o pouhých překladech můžeme mluvit o přebásnění, o skutečném básnickém díle. Zvláště u Velepísně jsme to cítili. A za to patří prof. Hegerovi největší dík. O.

Stanislav Fumet: MISSION DE LÉON BLOY. Desclée de Brouwer (76bis et 78, rue des Saints-Pères, Paris VIIe - 1935, str. 382, 20 fr., několik illustrací.

Závažná monografie o Léonu Bloy. Fumet vidí do hloubky; vyzbrojen znalostí díla i života tohoto proroka Hospodinova, podává jeho život, dílo, myšlenku, aby mohl vytknouti jeho poslání. „Projednávány jsou všechny podstatné rysy Bloyova duchovního portrétu. Tento zaujatý vášnivec stává se v této knize tak obzvláště srozumitelným, že neváháme knihu Fumetovu označit za jednu z nejpotřebnějších knih studia, v němž dílo Bloyovo je z hlavních sloupů. Nesetkáváme se tu s obvyklým portretem ani s kritickým výkladem, nýbrž s něčím, k čemu si vypůjčujeme název z jedné kapitoly: se „sochou v pohybu". Fumet, jenž dík svému maritainovskému školení a dík své jedinečné jasnosti, klidné uvážlivosti a spravedlivosti se odvažuje na nejzáludnější hlubiny, nezůstává při povrchu a při tradovaných soudech o Bloyovi, nýbrž líčí zkrátka ve dvojím, vnitřním i vnějším pásmu život Bloyův, jehož velikost se nám zjevuje tak samozřejmě jako barva nebo vůně květu. Zdá se, že nyní již můžeme se značnou mírou jistoty stanoviti nejosobnější znaky Bloyovy a ty, jež v duchovém rozvoji jest připsati působení milosti, a dále těm, které Bloy miloval a kteří milovali jeho, nacházejíce na tomto trnitém keři nesmazatelné stopy krve svého srdce. Tušíme s životnou pravděpodobností zápas Bloyův v hloubce bytosti, zápas tak příliš lidský, i s tím matením stop, na něž se Fumet odvažuje upozornit. „Vyjímajíc Boha vše je mi jedno" píše Bloy Blanc de Saint-Bonnetovi a tuto větu, která není devisou, nýbrž nejryzejší pravdou, dokazuje celým svým dílem, kteréžto dílo se neomezuje jen na tu řadu knih... Kniha Fumetova, příkladná metodou a přeužitečná obsahem, měla by uzavírati nemalou řadu českých překladů z Bloye. (Řád III, 2). — Od Fumeta vyšlo v témže nakl.: Sainte Jeanne d' Arc, Le Renouveau spirituel en France et en Russie; v naklad. Plon: Notre Baudelaire, Le Procès de l' Art; v Nouvelles Éditions Latines: Ern. Hello ou le Drama de la lumière. St. K.

N. V. Gogol: ROZJÍMÁNÍ O MŠI SVATÉ, 121 svazek Dobrého Díla; Stará Říše: Sklad Marty Florianové; přeložil dr. J. Vašica. Cena Kč 10. (Ofset.)

Dílko již dlouho připravované konečně

vychází v krásné úpravě Lískovcově. Byla příležitost pozorovat i údiv nad autorem, jenž tak jednostranně zkreslení oficielní literární statistikou není u nás znám ve svých nejhlubších osudech. Díla bolesti bývají nejpožehnanější, tím intensivnější však, jsou-li zároveň i asyly. Píše překladatel, že se tento svazeček nemůže stavěti souřadně k ostatním pracím Gogolovým čistě uměleckým — možná i proto, že pro křesťana stojí nekonečně výš. Mohutné a prosté rozvažování bohatých Dějů Chrysostomova obřadu je mocno uvésti hodiny četby do oblastí nebeských nadšení. Je prosto úporného upoutávání, lehce a vroucně, a proto i mocně tu vane duch pokorného klanění, v jehož nevyslovitelném vlivu bylo rozjímáno. Chcete-li pochopiti živelněji Svatou Mši římskou, toto Rozjímání občerství vaše znavené oči a rozehřeje srdce, jemuž quotidiána propadávají zakletí všednosti. -rva.

M. J. Scheeben: NATUR UND GNADE. Kösel a Pustet, Mnichov 1935.

Dílo Scheebenovo je neustále živé a zůstane jím dlouho. Znamená pravý převrat v theologii, která v minulém století dlouho zápasila s racionalismem, nemohouc se stále vybaviti ze zajetí scholastiky. Zvláště v nauce o Milosti, nejdokonaleji vyhraněné v Natur und Gnade, se stal Scheeben autoritou. Je zde cele práv předmětu. Od sv. Augustina nebylo tak samostatně pojednáno o poměru člověka a nadpřirozené Milosti. Člověk není jen částí přírody, nýbrž je synem Božím. Je mu potřebí Milosti. Člověk musí být vštípen v Krista Milostí, aby se stal živým synem Božím. To je vlastní život člověka, aby byl obnoven Duchem sv., a tak vtělen v Nejsv. Trojici a měl podíl na Jejím Životě. Proto to není pouze dílo odborné, nýbrž přispívá též k antropologii, jež se nemůže vyhnout Bohu, chtíc poznat člověka.

SV. OTCE PIA XI.: PROJEVY O KOMUNISMU, Akord, Brno. Hlad, bída a nejistota, jež přes konejšení mocných tohoto světa nepřestávají, ba spíše rostou, jsou dobrými pomocníky komunistického bezbožectví. Jeho heslo, ztotožňující boj o skývu chleba s nejbrutálnějším bojem proti náboženství, nalézají silný ohlas v hladovějících masách, zbavených naděje. Akord vydává tuto malou sbírku dokumentů neomyl. učitele Pravdy, aby ukázal na pravý stav věci v době, kdy nastává malátnost v souzení komunismu. Je třeba býti na stráži, neboť neplatí vždy: „Ex oriente lux".

ENCYKLIKA SVATÉHO OTCE PIA XI. O FILMU, edice Akord, Brno. Svatý Otec rozvíjeje veliké heslo „Instaurare omnia in Christo" pojednává v tomto Listě biskupům Spojených Států Amerických o filmu vzhledem k obecné mravnosti. Zhoubné následky špatného filmu, který je denní stravou milionů lidí na celém světě, nutí k pevné akci lidí zdravého přesvědčení proti této záplavě zkázy a k positivní práci na tomto poli. Přikázání víry konati dobro ukazuje cestu i na tomto poli veliké stavby Katolické Akce, jež je základním akordem snah papeže Pia XI., který jistě a pevně vládne i v těchto dobách obecného rozkladu a nejistoty.

ENCYKLIKA PIA XI. „AD CATHOLICI SACERDOTII". Do češtiny přeložil, podrobně rozčlenil, titulky a obsahem opatřil univ. prof. dr. Bedřich Vašek.

Je jistě dobrým znamením, že se v poslední době i u nás projevuje zvýšený zájem o slova sv. Otce. Encyklika „Ad catholici sacerdotii" vyšla u nás v krátké době ve dvojím překladě. Toto vydání přeložil chvalně známý a jedině osvědčený překladatel Encyklik univ. prof. Dr. Bedřich Vašek, jehož vynikající osobnost a jedinečné překladatelské schopnosti jsou dostačující zárukou bezvadnosti překladu (což se ostatně vědělo, ještě než Encyklika vyšla).

Mluviti pak o Encyklice samé se neodvažujeme; nám jsou to svatá slova Otcova. O. D.

Jacques Maritain: NÁBOŽENSTVÍ A KULTURA. Přel. Leopold Vrba. Knihy duchovní orientace, Edice Akord, v Brně 1936, str. 78.

Opravdu vážné a přísné osvětlení základních pojmů. Kniha nepatrná, ale hluboká. Uváděti z ní význačné myšlenky by znamenalo citovati celou knihu. Nutno čísti pomalu a několikrát. Díky Akordu! -kop.

KIRCHE IM KAMPF. Vydal profesor Clemens Holzmeister. Str. 224, S 4·65. Seelsorgerverlag Wien.

Utrpení Kristovo pokračuje v Církvi. Ona předpověď, že budeme v nenávisti pro jméno Kristovo, splňuje se neomylně v každém století. Taktika nepřátel se mění,

NOVÉ KNIHY

NOVÁ BROŽURA EDICE SKM. Sdružení katolické mládeže v Čsl., pokračujíc ve své ediční činnosti, vydalo v těchto dnech II. vydání brožury Dra B. Vaška: »Cesty k sociální spravedlnosti«. Přináší svému členstvu a všem příručku, ve které každý najde v hlavních rysech, ale výstižně podaný obraz dnešní sociální a hospodářské bídy, všech současných směrů sociálních a hlavně: jasně vytýčený program a pracovní plán všech, zvláště pak mladých katolíků. Sekretariát Sdružení kat. mládeže v Praze II., Vyšehradská 26n. Cena Kč 1·50, poštou Kč 1·90.

Hedvika Vávrová S. C. J.: ŽOFIE SVEČINOVÁ. Olomouc, Vítězové III. r. č. 4. Cena 3 Kč. – Životopis slavné a veliké konvertitky Žofie Svečinové si zasloužil, aby byl vydán. Vždyť jde o duši slovanskou. Je to žena, jež se hluboko zapsala do dějin a která svou skrytou činností vykonala mnoho. Bylo by záhodno, aby se co nejvíce rozšířila známost o této veliké ruské konvertitce hlavně při dnešních unionistických snahách.

Vilém Ondráček O. Praem.: JINDŘICH ZDIK. Olomouc, Vítězové ročník 3, čís. 6, cena 3 Kč. – Mezi největší postavy české patří též olomoucký biskup Zdik, velikán duchem i životem, který tak hluboko a silně zasáhl do reformy českého křesťanství a který zanechal po sobě nehynoucí díla, jež až dodnes hlásají jeho slávu. Tak se nám jeví tento biskup v životopise jeho duchovního syna fr. Viléma Ondráčka, jenž s opravdovou láskou a oddanosti vykresluje podobu zakladatele českého Sionu, Strahova. Po přečtení tohoto svazku cítíme duchovní sympatii k hrdinnému Zdikovi, jenž se v tak mnohém svém životním kroku podobá sv. Vojtěchu. Tento životopis zase přispěje k úctě našich duchovních velikánů.

Časové úvahy, *Sadovská:* ŽENA A OBRODA RODINY. Hradec Králové, Adalbertinum. Tato specielní studie podává nám prostředky, kterými lze obroditi rodinu. Význačnou úlohu má žena, která se však musí zříci smýšlení materialistického a státi se především řádnou ženou a vzornou matkou. F.

Časové úvahy, *L. Dýmal:* SKUTEČNÁ POSTAVA P. KERNERA-KOSTELECKÉHO Z JIRÁSKOVA DÍLA »U NÁS«.

HESLO ŽIJ S CÍRKVÍ! potřepuje k realisaci praktické podpory a tu podává vhodným způsobem Papicův útržkový kalendář čs. poutních míst na rok 1937. Kalendář Papicův uvádí intenci Apoštolátu modlitby, nedělní perikopy epištolní i evangelní, výchovnou myšlenku ze sv. Otců, liturgické poznámky k mešním obřadům nedělním a svátečním. Přehledným článkem seznamuje s dějinami a významem našich poutních míst z Čech, země Moravskoslezské a ze Slovenska. Příjemný dojem pečlivé úpravy doplňují snímky milostných obrazů nebo poutních svatyň. Papicův útržkový kalendář vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc Wilsonovo náměstí 16 a stojí pouze 10 Kč. Papicův kalendář se netiskne do zásoby, proto si zajistěte včas svůj výtisk.

BŮH – RODINA, Osmero řečí *P. J. Ev. Urbana OFM.*

Duch učení Kristova musí být duchem rodiny – pak můžeme mluvit o království Božím v nás. Věčná láska Krista k lidstvu (vtělení) a věčná láska Boha k duši jednotlivé jest připomínána oddanou láskou dvou manželů. A zosobněnou láskou v Bohu je Duch sv. – v rodině pak dítě podle těla a duše je vtělenou láskou rodičů. Věčným obrazem rodiny pozemské je Trojjediný Bůh a tajemný vnitřní život Nejsv. Trojice, toť důvod nerozbornosti rodiny pozemské. Vydalo Lidové kniht., Olomouc. m.

Používání známek novinových pro Museum povoleno ředitelstvím poštovním v Brně číslo 113.906-VI.-1921, ze dne 22. prosince 1921. – Podací úřady Velké Meziříčí a Brno.

museum

1937

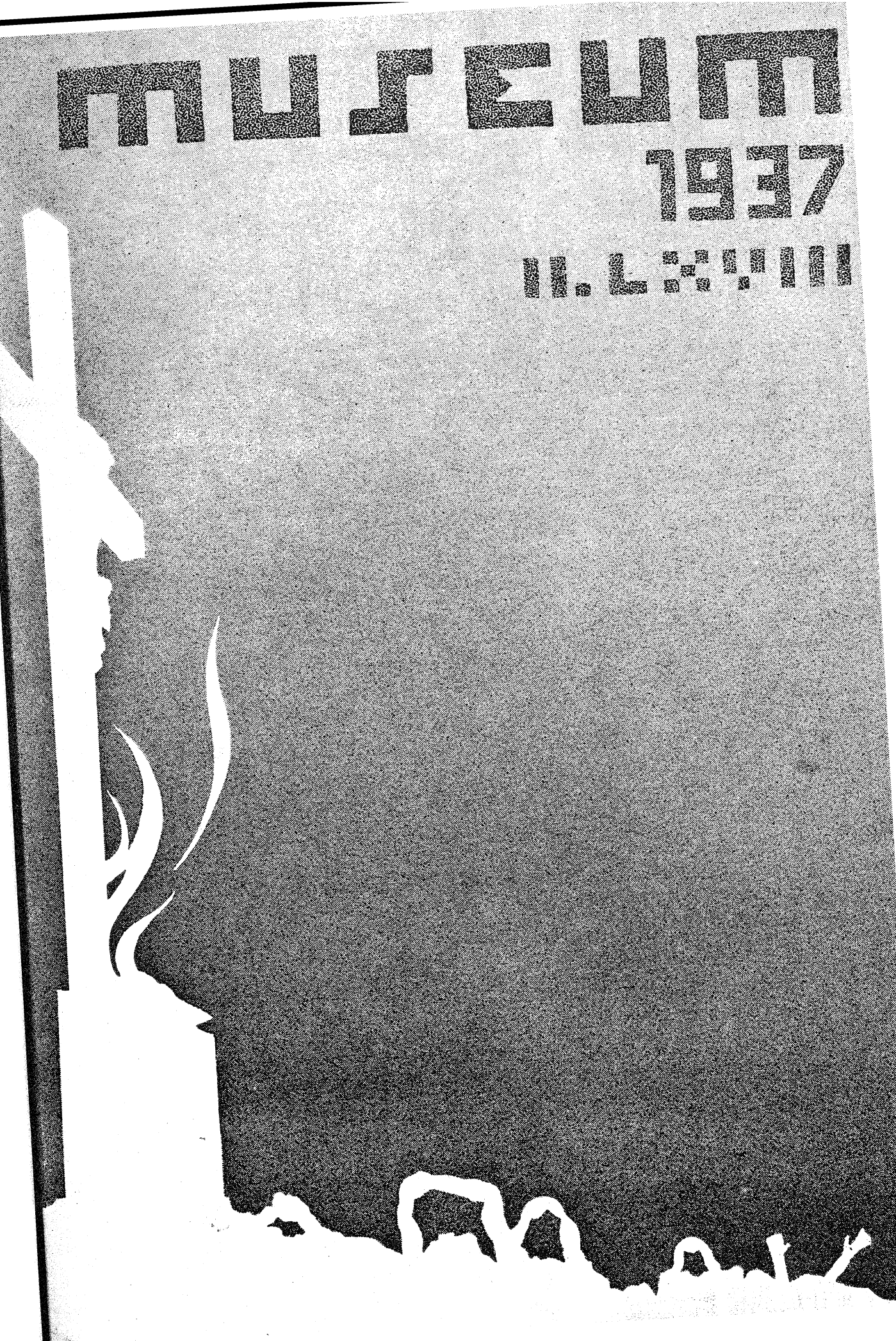

Museum, časopis slovanských bohoslovců.

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. — Řídí: Dr. Jos. Jančík. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Redaktor Rudolf Dvořák. Administrátor Ludvík Teplík. — Předplatné: bohoslovci a studující 10 Kč, ostatní odběratelé 15 Kč.

Obsah č. 2.

Ant. Bradáč, Duchovní bohatství Čepova umění. — *Fr. Ant. Veselý, T. J.*, „Jedině atheism může dnes dát světu mír!...?" — *J. Ďurkan CSSR.*, Tajemství Solovjevovy velikosti. — *Maxim Chladný*, Naše titanstvo. — *Z našeho ruchu:* Jos. Soukop, V bratrských seminářích, Prázdninová činnost Růže Sušilovy v Brně, Bohoslovci v ČSR ve škol. roce 1936—37, Jednatelská zpráva Literární školy sv. Jana Zlatoúst. na bohoslovecké akademii v Prešově. — *Nové knihy.*

Z administrace: Číslo šek. konta 102.407 Brno.

Uzávěrka čís. 3. 10. února 1937.

Obálku navrhl ctp. B. Sedlák O. Praem.

Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

STUDENTSKÁ HLÍDKA.

Na velikonoce pojede katolické studentstvo československé na pouť do Říma. Nevzdává se ani v dnešních těžkých dobách putovati každoročně do Věčného města, kde jest centrum církve Kristovy, kde jest zdroj všech milostí a duchovního života, tam, kde jest nejvyšší mravní autorita, Jejíž hlas zaléhá do rozbouřeného světa. Na cestě se poutníci zastaví v slavných italských městech: Benátkách, Florencii, Assisi, Neapoli, Pompejích, Janově, Turinu a Miláně. Cena cesty s celým zaopatřením ve dnech 20.—31. března 1937, jest Kč 1355·— pro studující a nestudující Kč 1575·—.

Podrobné a informační prospekty na požádání zdarma zasílá Ústředí katolického studentstva čsl. Praha III., Strakova akademie. Telefon 651 - 60.

ANT. BRADÁČ:

DUCHOVNÍ BOHATSTVÍ ČEPOVA UMĚNÍ.

Jan Čep jest básník očistné bolesti a mučivého rozdvojení člověka, způsobeného láskou a příchylností k určitému koutu země, jako dočasnému domovu a touhou po vlasti nebeské, jako domovu definitivním.

Mimo Jana Čepa a Jakuba Demla není v našem slovesném umění básníka, jehož dílo by bylo v tak těsném spětí s oním kusem země, jenž se nazývá rodný kraj.

Jméno a dílo Jakuba Demla nelze si představit jinak, než ve spojení s Tasovem a neporušeným údolím řeky Oslavy. Tasov a jeho okolí, toť rodný Demlův kraj, toť místo jeho zrození a jeho dětských snů, místo, kde žili a zemřeli ti, k nimž byl on vázán poutem nejbližšího pokrevenství.

Jan Čep charakterisuje dílo Jakuba Demla jako jediný rozhovor s jeho mrtvými, s matkou, s otcem, sestrou a jako hledání místa, které on zaujímá v poměru k nim a k těm, kteří je předcházeli.

Rodný kraj s dědictvím blízkých zemřelých, s nimiž žije básník v ustavičném společenství duchovním, jest nejživnější půdou všech jeho myšlenek a snů.

Deml nám to vyznává v závěru Rodného kraje: „Není jediné mé ctnosti, která by nerostla jako heřmánek, nebo pivoňka, nebo boží dřevec, karafiát a maří list z mého rodného kraje..."

Nemohu nic dobrého, co jsem kdy vykonal, nebo chtěl, nebo myslil, odůvodniti jinak než svým rodným krajem, ale ani svých zločinů a hříchů a vin nemohu ospravedlniti jinak než svým rodným krajem, a nenávidím-li někoho, nenávidí jej můj rodný kraj a dá-li mně Bůh tu milost, abych někoho miloval, mohu jen říci: Bože, rád beru na sebe tento kříž, neb Ty jediný víš, že je tak těžký jako smrt. Nebude-li se nám věřiti, nemůžeme milovati. Náš jazyk, jazyk naší lásky je náš rodný kraj."

Pokorný pohled v závěru Demlova Rodného kraje odhaluje celou slávu a krásu díla Božího právě v nejprostších věcech. Heřmánek, boží dřevec, maří list, nejpokornější dítky českomoravské hornatiny. Ale i ony a právě ony jsou stvořeny Boží rukou do básníkova rodného kraje, aby pomáhaly nést tíhu bolesti jeho srdce, aby povzbuzovaly jeho naději a tišily jeho zoufalství.

„Miluji tento svůj rodný kraj, poněvadž s ním jdu na Golgotu; všichni budeme ukřižováni, i tato lípa, i tento žulový balvan, i tato pupava se svou olejovitou mačinkou, i toto modré nebe, i tato má studánka, i můj pes. Ale já miluji tento kraj, poněvadž vstane z mrtvých a vstoupí na nebesa. On ustavičně vstává z mrtvých a ustavičně

vstupuje na nebesa a ustavičně krvácí na kříži. Kameny jeho budou volati a z úst nemluvňátek přijme chválu svou."

Deml jest v nerozlučitelném souručenství se vším, co v sobě chová jeho rodný kraj. Toto souručenství jest stvrzeno krví jeho srdce a bolestí všeho stvoření, jež ho doprovází cestou na Golgotu, a k němuž on má vztah jako kněz a básník.

V tomto bolestném vztahu jest přesně a pevně vymezena cesta, jíž nutno se ubírat, má-li se vyplnit prvotní určení a ona žhavá výzva: sursum!

Není možno se uchýlit z této cesty předem určené a básník po ní musí jít bez oddechu a bez přestávky, každodenně sám křižován mukami, potupami a zneuctěním, a každodenně mučen pohledem na utrpení svého doprovodu.

Smysl slov Demlových zjevně prokmitá i slovem Čepovým.

I Čep sleduje lidský úděl ve formách času a místa v nejskrytějších hlubinách dění a odhaluje člověkův vztah k těmto formám vzhledem k realitě nadpřirozena.

První Čepova sbírka Dvojí Domov začíná povídkou „Domek".

Jeník opouští malé kamarády, zaměstnané stavěním domku. Odchází za hrušku a dívá se do nebe.

„Modrost nebe byla nasycena sladkou září a listí na stromech od ní přijímalo blažený odlesk. Hošíkovy oči stoupaly výš a výš: »Bože, jak je možno jít pořád dál a dál, a nikdy nedojít na konec? Jak je to hrozné, žádný konec!«

A v tom se čehosi ulekl. Vždyť konec je také nemožný! Kdyby byla zeď na konci světa, probourala by se, a zas by tam byla díra...

Jeníkovi se zatmělo v očích."

Rozhodne se jít za stařečkem. Stařeček ví všechno, on mu to jistě vysvětlí. Když však přichází ke špalku, stařeček je pryč. Jen sekyrka tam trčí tvrdě zaťata a obrací k Jeníkovi železné týlo.

„Jeník se pomalu loudal za humna, sedl si na trávník a hladil jej hřbetem ruky. Měkkost trávy mu pronikala až do duše. Dlouhé zelené pole leželo před ním a zachvívajíc se tajnou blažeností klanělo se nebi. Jeník položil hlavu do trávy a rozplakal se nevýslovnou tesknotou."

Zvědavost, dorážející na dětský rozoumek a nepokoj srdce nad nerozřešitelnou záhadou, jsou zde zachyceny dojemně a s psychologickou věrností.

„Po večeři šla maminka do sadu pro peřiny. »Ty budou vonět!« povídala cestou Jeníkovi, který šel s ní. Vstoupivše do mokré trávy užasle vdechovali krásu večera, v němž svítila ohromná koruna staré hrušky, rozkvetlá zázračně do poslední větvičky.

»Maminko, dívej se, jak jsou stromy k sobě nakloněny, jak jsou tichy!« šeptal Jeník.

»Sedneme si na chvilku,« řekla matka a vzala synkovu hlavu na klín.

»Mami, proč je slyšet šumot, i když je největší ticho?« ptal se

Jeník. Když matka mlčela, vzal ji prudce kolem krku a vypravoval jí o domku, jak musil zůstat opuštěn.

Matka hleděla polekaně do vytřeštěných očí Jeníkových, který nedočkavě vyrazil: »Mami, jsou hvězdy tuze daleko?«

Cítíte tesknotu těchto otázek, mučivou tesknotu dětského srdce po něčem co je dál a výš, co přesahuje hranice všeho myšlení?

Hle, první otázky nad nimiž zůstává rozum stát. Otázky, vyjadřující nepřímo podiv a úžas nad nekonečnou moudrostí díla Stvořitelova.

Matku dojímá zmatený úžas v nevinných očích Jeníka, ví, že chlapcovy otázky nedočkavě čekají odpověď.

Laskavou rukou pohladí ho po vlasech a s nevýslovnou něhou ho utěšuje: „Jeníčku, věř, nejsme sami a nic nemůže být nadarmo. Snad se jednou všecko dovíme."

To jsou slova křesťanské útěchy a naděje. Tak může mluvit k dítěti pouze matka milující a při tom zbožná křesťanka.

Povídka „Domek" je zakončena větou, jež jest pravou perlou umění prosaického:

„Pak ruce matčiny spadly do klína a celá její bytost se vzňala modlitbou, aby Bůh neopouštěl jejího dítěte, až nebude stačit k jeho utišení příklad její důvěry."

Tak hluboce a dojemně k nám mluví jen veliký umělec a křesťanský umělec.

Námět, v němž se opakuje úzkost a tesknota dítěte nad hloubkou a šíří světového prostoru, plného nevyzpytatelného ticha a zároveň tajemného šumotu, zachycen jest též v povídce „Do města".

Povídka „Do města" vrcholí neočekávaně tragicky. Vyvolává v nás rušivý dojem nešťastným osudem venkovského chlapce.

Otec posílá synka Františka do města pro skleněné tabulky. František jde lesní cestou a odříkává si rozměry tabulek. Přichází na rozcestí a rozmýšlí se, kterou cestou se má dát. Jde kolem sedlák a prohlíží si Františka. František se stydí za svou nerozhodnost, naráz vykročí na jednu z cest a tváří se, jako by věděl, že cesta po níž se rozhodl jít, jistě vede do města. Potká však ženu a ta mu řekne, že cesta do města je jiná. František zrudne studem a vychází z lesa.

Zde Čepovo slovo, jímž věrně zachycuje obraz krajiny v letním žáru, vyniká kouzelnou půvabností.

„František vyšel z lesa a octl se uprostřed polí. Obilí stojí vysoko po obou stranách pěšinky a nic se nehne. Všecko tkví v zlatém tichu, jež voní sytostí jako požehnaný chléb. Ale modrá barva nebe a modré oči chrp mezi obilím vzbuzují ve Františkovi podivnou úzkost svou hlubokostí. Za to vlčí máky hoří červeně a jsou odhodlány jako vášeň."

František si v městě šťastně vyřídí svou věc a s vědomím, že uspokojí tatínka, vrací se radostně domů.

„Nepoví ovšem, jak se zmýlil na křižovatce. Neprozradí také nic o modré úzkosti, hluboko tkvící v tichu polí."

Již má domů několik kroků. Nemusí se tedy již ničeho bát. Jde kolem zatopeného lomu, na jehož dně jsou pohřbeny lopaty dávno zemřelých lamačů.

Je unaven žárem poledního slunce a rozhodne se, že se osvěží ve vodě. Svléká se a pozvolna krok za krokem se více ponořuje do vody. Záludné hlubiny opuštěného lomu ho však pojmou ve svůj klín a zoufalým rodičům vydají jen jeho mrtvolu.

Popis zoufalého pokusu sběhnuvších se lidí o záchranu chlapce, bolest rodičů, bezradné zoufalství matčino, to vše zachycuje zde autor tak dojemně, že to v nás rozdírá všechen citový náklad a působí až drtivě.

U Čepa není řídkým zjevem, že děj jeho prací vrcholí a dochází svého rozřešení v tragickém momentu. Povídka „Do města" nás však svým neočekávaným tragickým vyvrcholením bolestně překvapuje i u tohoto autora.

V povídce „Dvojí domov" nás dojímá Čep popisem smutného údělu ženy, opouštějící sňatkem rodnou střechu v horách a stěhující se do kraje rovinného.

„Roubalka se tiše schoulila nad polévkou a vůně páry, vystupující z brambor, jí připomněla příliš tklivě ohně v rodných horách, když ulehlá cesta stoupala strání a končila se pod samou oblohou, mateřídouška voněla naposled a večer pod kopcem kouřil domov. Dnes musila znovu jíti známými cestami, kouř zase stoupal z ohňů, ale muž spěchal a nedal se jí zastavit a jenom zdaleka mohla shlédnout nahnutou střechu, pod níž teď žijí cizí lidé.

Roubalka dlouho polyká polévku a tesknota ji svírá jako onoho večera, když jí dům jejího muže poprvé zpustl a ona by se byla tak ráda navrátila do svých hor."

Tíha tesknoty po rodném koutu nedoléhá však bolestně jen na člověka, ale zakouší ji i němé dobytče. Kráva Srna, kterou si Roubal přivádí z kraje své manželky, stává se tichou spolutrpitelkou Roubalčinou. Těžce si zvyká na cesty v rovinách, na chomout, který musí nosit celý Boží den, od rána až do noci, několikrát se odváží rozdovádět se jako v horách, na konec však zkrotne pod bolestně doléhajícími ranami biče hospodářova.

Roubalka, uvažujíc o podobnosti svého údělu s údělem němé spolutrpitelky, odevzdává se tiše krutému osudu, vědouc, že jí vysvobozením bude jen smrt.

Druhým Čepovým dílem jsou Vigilie. O jejich podivuhodné umělecké vyspělosti rozepsal se pěkně Miloš Dvořák ve Tvaru.* „Rozárka Lukášová", nejrozsáhlejší povídka Vigilií zůstane povždy skvostem českého písemnictví. Něco tak dojemného a krásného jest řídkým zjevem slovesného umění.

Rozárka jest předem určena bolesti. Její otec, tvrdý a přísný člověk, nedává svému dítěti okusiti citu, jenž se nazývá láskou.

* II. roč. 1928.

Rozárčina matka nesla svůj bolestný úděl s odevzdaností mučednice. Vzpomínky děvčete na matku popisuje Čep těmito slovy:

„Rozárčina matka, to byla smutná písnička z mládí, zpívaná tiše a kradmo, když nikdo neslyší, to byla vůně mateřídoušky, tlumící proud krve, který se řine ze srdce navěky probodeného, hojivé pohlazení ruky, když bolest rozbíhavá do nekonečna, hrozí roztrhnout ve dví. Rozárce bylo sotva dvanáct let, když jí matka umřela, ale tou smrtí se teprv začalo jejich úzké společenství, nový a zvláštní život, rostoucí jako neobyčejně citlivý stvol z hrobu rozkvetlého chrysanthenami."

Rozárka sama cítí sílu muk, která stravují její matku a tento pocit bolestí stanoví a řídí její obcování s okolním světem.

Čep to vyjadřuje slovy, která koření v hluboké meditaci bolesti ve vztahu k realitám lidského života.

„Rozárka byla ostatně v dvanácti letech úplně dospělá, ne tak tělem jako jistými skrytými a nesmírně bolestnými zkušenostmi, jež jí příliš záhy odhalily neodvolatelné skutečnosti života, záhadné zmatení a odcizení všech věcí, nutnost nésti až do konce lidskou nespravedlnost, pro kterou není vyjasnění na tomto světě, strašný úděl odříkání a hrůzu loučení na neshledanou, a nejvíc příšerné mlčení země i nebe na všecko lidské úpění a všecku úzkost..."

Rozárka již v dětském věku poznává bolestně děsivou prázdnotu a hroznou opuštěnost chvil, které doléhají na lidskou duši v dočasném vyhnanství této planety.

Poznává, „že člověku není pomoci, leda vzdá-li se úplně vší pozemské naděje a svěří-li se bez výhrady Tomu, který se zdá, jako by ho nebylo, který už tolik desítiletí jako by nebyl promluvil a už už se takřka vydává v nebezpečí, že se stane směšným, neboť lidé mu už dokázali, že se bez něho obejdou".

Rozárce nestačí útěcha matčina, přes to, že miluje matku láskou srdce, zmučeného bezmeznou bolestí. Obrací se proto k Bohu s celým bohatstvím trýzní matčiných i svých a v odsouzení bolesti volá po utišení. Bolest však podává ruce se všech stran a není možno uniknout jejímu křečovitému objetí.

Matka Rozárčina umírá a zanechává své dítě opuštěnosti tak mocné, že míru její už nelze stanoviti.

„Vezmi mě s sebou, maminko, oh, vezmi mě s sebou!" Prosí Rozárka matku, ale umírající pro pláč nemůže ze sebe vypravit slova.

Úryvek, v němž nám Čep popisuje smrt Rozárčiny matky nemůže se číst jinak, než s utajeným dechem a s hlubokým pohnutím v základech nitra. Zde vidíme, co znamená smrt v pohledu zbožného a velikého umělce.

„Nemocná pak spočinula očima na každém zvlášť a když uviděla Rozárku, vyhrkly jí slzy. Zdálo se, že by chtěla něco říci, ale hlas se už neozval. I usmála se naposledy na děvče a byl to úsměv tak tklivý, až to projelo srdcem. Rozárka, čtouc z toho úsměvu

jisté přislíbení, cítila, jak v ní začíná krvácet tajná rána, a sklonila se v hlubokém odevzdání.

Pak už se nemocná nepodívala na nikoho a její oči zůstaly obráceny ke stropu... Rozárka cítila, že matka teď vchází do končin lidské zkušenosti naprosto neznámých, kterými musí projít každý sám, a musila se přemáhat, aby nebylo slyšet, jak jí drkotají zuby. Cítila, že matka ji v tomto okamžiku nechává za sebou jako přítěž zcela neužitečnou, a srdce se jí sevřelo novou úzkostí, bezednou jako noc. Sepjala křečovitě ruce a modlila se z posledních sil své víry.

Oči matčiny jako by se byly najednou proměnily v pouhé bělmo, rty sebou zaškubaly a nohy se zlehka natáhly pod pokrývkou. Hlas litanií ustal, Rozárka zůstala klečet bez krve a bez myšlenky.

Matka je mrtva. Však co je to — „mrtva"? Bože můj, nenechávej mne v tomto hrozném mlčení!"

Od smrti matčiny je Rozárka stravována ustavičným žehem bolesti a její dojemné mládí zrá k smrti. Hle, bolest, bohatý pramen, z něhož tryská všechna mravní krása jejího života, nepochopitelného lidem tohoto světa.

Rozárka se nebrání prudkému sevření bolesti, ale přímo s šílenou vášnivostí přijímá tuto nezbytnou podmínku vší spravedlnosti.

„Ó bolesti, děsná sestro rozkoše, neboť stejně jako v ní není ani v tobě nasycení! Siréno, jejíž hlas je sladký jako vábení vln a která pronikáš lidské tělo objetím tak strašlivým, že jsme z tvého políbení hotovi píti i smrt! Kam nás to vedeš? Tam na útesu sedí zoufalství, vhrouženo nenasytně samo v sebe, a náš anděl nemůže za námi"...

K těmto Čepovým řádkům není třeba ani slova. Jaký úžas v nás zde budí umělcova slova, tak silně vyjadřující visi bolesti. Zde tvůrčí síla vychází z chvil hlubokého se ponoření v bolest, neustále provázeného křečovitým objetím.

Rozárka chřadne den ode dne. Jest odhodlána přijmout z ruky Boží cokoliv. Z lásky k Tomu, „k jehož slávě umírali mučedníci a hořela města".

Ještě před smrtí se ubírá na pouť k Matce sedmibolestné. Její hlubokou meditaci, pramenící v nadsmyslovém vzrušení, vyjadřuje Čep s úžasným porozuměním a přiblížením se duši, ožehnuté prudkou bolestí a odhodlané k ukřižování, doprovázenému nejpalčivějšími mukami:

„Rozárka se s počátku modlila rty takřka bezbarvými, s chutí popela na jazyku, ale najednou se v ní cosi probořilo, i zaúpěla bolestí, vidouc probodené srdce Mariino a zkrvácenou hlavu Syna, trním opletenou, viděla tajemný proud krve, řinoucí se ustavičně z Boží rány na všecko stvoření, kvítí podle cest je jí pokropeno a prýští z tisíce srdcí, spojených záhadným souručenstvím neznámých světů a krvácejících skrytě utrpením bez útěchy — a žízeň po krvi je stále větší, pukliny země se otvírají šíř a šíře, srdce jsou vyprahlá a lidé tlukou v zoufalství hlavami o zdi svých příbytků.

Rozárka patříc na tvář zázračného obrazu, zahlédla v něm najednou rysy matčiny, a tvář vůdcova, který klečel opodál, bledla víc a víc krví stále kdesi unikající. A náhle propukla v pláč, v slzy lásky, které do té chvíle nepoznala a bez níž je člověk ustavičně sirotou, lásky k Tomu, který ustavičně krvácí, a přála si trpět víc, víc, být proklána až ke dnu srdce, vykrvácet do poslední krůpěje. A cítila náhle, že je teď nesmírně bohata, že už nic jí nemůže být vzato a že čím víc jí vezmou, tím bude bohatší. A sotva přinesla tuto oběť, neponechavši si pro sebe pranic, spadl s ní všecek děs před budoucností a v srdci cítila znovu onen úsměv, který se zjevil na rtech umírající matky, a jako by ji vzal někdo za ruku a řekl jí jako oné svaté: „Vzmuž se přec, vždyť vidíš, že ti pomáhám!"

V tomto ztišení, když je duše uzdravena nadpřirozenou potěchou, odchází Rozárka z pouti. Odchází trávit zbytek svých dní. Bolest, jež ji svírala po celý život, neopouští ji ani před smrtí.

„Poznávala na smrtelném lůžku strašné rozdělené stvoření a Stvořitele a nepozdvižitelnou tíhu zemské hroudy. Ještě před smrtí se modlívala bez ozvuku a jakoby k zavřeným uším. »Matičko moje, kterás to všecko přestála a znáš hrůzu těchto okamžiků, pomoz mi!« úpěla v úzkostech nočního ticha."

Tak popisuje autor Rozárčiny smrtelné úzkosti, její odpoutávání se od místa, na kterém nesla dědictví matčino, ten odkaz ve formě ustavičného utrpení, který na ni doléhal tíhou mimořádnou a který ona přijímala jako nutnou podmínku druhého života, jako klíč k jeho branám.

Rozárka předčasně umírá. Odchází v místa, která byla touhou jejího krátkého života, spěje k své matce, když byla uzavřela kruh utrpení, započatý matkou.

Stejně dojemně jako smrt matčinu popisuje Čep i smrt Rozárky:

„Uplynulo ještě několik dní a oblouk Rozárčina utrpení, přitahovaný tajemným středem a skládající podivně dvojbarevnou duhu s utrpením její nebožky matky, blížil se rychle svému zakončení. Život tak plný neobyčejné trýzně spěl k svému osvobození. Jeroným Lukáš se takřka nehnul od lůžka dceřina, jejíž tvář byla bílá a úplně strávená bolestí. Její ňadra se však ještě pořád pohybovala a ruce svíraly křížek, s kterým umírala Rozárčina matka. Až konečně jednoho večera pohyb ňader z nenadání ustal, rty se zkřivily a propustivše poslední povzdech zůstaly pootevřeny, oční víčka sebou zaškubala a oči se obrátily v sloup, uhranutý divadlem, jehož nemůže člověk spatřiti a zůstat potom ještě na živu. Druhý prostor, jehož přítomnost plnila celý její krátký život podivnou tesknotou, ji přijal do sebe, ale její mrtvá tvář nastavovala těm, kdož zbyli okolo ní, znovu onen dvojsmyslný, úsměv sfingy, která nevydá svého tajemství."

Dokončení příště.

FR. ANT. VESELÝ T. J.:

„JEDINĚ ATHEISM MŮŽE DNES DÁT SVĚTU MÍR!...?"

Ve *Spoj. Státech* ještě dávno před tím než Roosevelt uznal Sověty, byla pořádána anketa, podle níž na 10.000 protest. duchovních slavnostně prohlásilo svůj rozhodný odpor proti každé *válce, buď jakákoliv!* Katolíci se té demonstrace neúčastnili, protože znají nespravedlnost nebo oprávněnost vojny, podle okolností. *„American League against War and Fascism"* má předsedou proslulého methodistu — ministra Harry Ward'a. Místopředsedové pak jsou chicagský univ. profesor Lowett a komunistický sekretář pro U. S. A. Earl Browder. Ve výboru je několik protest. duchovních, rabínů a profesorů. Zvláště v Americe dal se nekatolický klerus zlákat do organisace inspirované ryze komunisticky. Pro zajímavost něco z přednášky populárního řečníka v Los Angeles P. Vaughan'a S. J.[6] „Komunism v církvích": „Můj předmět je zdánlivě nesmyslný, ano přímo urážlivý pro křesť. církve. Před týdnem bych tomu byl sám věřil. Vždyť Leninovi bylo náboženství „kořalkou pro lid" a Marxovi opiem... Avšak v pátek bylo výročí Jiřího Washingtona. Mluvil jsem na vlastenecké schůzi před 2.000 posluchači, kteří se shromáždili pod protektorátem Americké Legie. President mě představil asi takto: Dámy a pánové! Mám čest vám představit katolického kněze. Sám jsem protestant, ale začínám se stydět za protestantské církve, zvláště za svou vlastní. Zdá se to víře nepodobno: komunismus vnikl do našich protestantských církví, brzy budeme musit přiznat, že jediná církev, opravdu věrná našim americkým zásadám, je církev katolická. Jsem tedy hrd, že zde vidím představitele té veliké církve..." Řečník potom neopomenul poukázat, jak nespravedlivé by bylo šmahem odsuzovat všechny církve proto, že některé se daly nakazit. Potom dokázal, že v kat. církvi skutečně není nezdravého komunismu, poněvadž Matka naše hájí „opravdových přirozených práv člověka",[7] kdežto komunismus je popírá.

Nedali se však přece i někteří katolíci zmást právě onou změnou bolševistické taktiky, jaká nastala po amsterodamském kongresu? Nejsou i takoví, co dělají jakoby nevěděli, že negace základních přirozených práv lidských patří k podstatě dnešního zvráceného komunismu a že v důsledku toho, kompromis je za daných podmínek předem vyloučen? Ano, kdyby změna methody byla nutně i změnou zásad a cílů, dalo by se vyjít vstříc. Leč takového nutného vztahu nikdo soudně přijmout nemůže. Bylo by to známkou neprozíravosti, zvláště po tak křiklavých dokladech úplného opaku,

[6] „Communism in the Churches" do radia 26. II. 1935.

[7] Encykliky Lva XIII. a Pia XI.

jak jsme viděli shora. Dá se jich nasbírat ještě hezký řádek ze všech kroků a sjezdů revolučního pacifismu, kolik jich bylo od sjezdu v Amsterodamě. Tak r. 1933: *Londýn, Montevideo, Kodaň, Paříž, Chicago, Dálný Východ a Australie.* R. 1934 *v Toronto* antimilitaristický sjezd shromáždil 337.000 lidí. Podle P. Archambaulta[8] „poprve byla podívaná, jak se komunisté spojili se socialisty, se skupinami náboženskými, s intelektuály a s farmáři, jak všichni tonuli v čilých a přátelských poradách nad vypracováním rozvrhu práce. Bylo stále zřejmější, že poslední dobou musili vůdcové komunistické Internacionály dáti rozkaz, aby se bral *zřetel na náboženské smýšlení dělnické třídy* všude tam, kde se na ně narazí. *Neubíjet* je v davu, jako dosud, ano, bude-li to nutné, raději je *živit* ve prospěch *náboženských sekt.* Takový příkaz dostali posledně shromáždění *kanadští* komunisté. S touto novou politikou souvisí čilá sektářská kampaň ve všech zemích, vedená „proti válce a fašismu".

„Informations internationales" msgra Beaupin'a tak o tom píší: „Na všech stranách znáti novou taktiku, po níž sáhli bezbožníci, aby vyhladili pojem náboženství, a především katolictví. V Anglii na př. zpozorovali, že přímý útok proti náboženství působí na lidi velmi nepříznivě. Teď je tedy usilují přitáhnout výzvami k společnému tažení proti válce a fašismu. Při tom však nikdy nezapomenou dodat, že stoupenci náboženství jsou rovněž pro válku a fašism. Mohou tedy směle říci, že se bojuje proti útvaru náboženskému zrovna tak, jako proti fašistickému útvaru kapitalistické ideologie, nebo ještě, že staví jediný šik proti křesťanství a fašismu!" Téhož r. 1934 byl i světový *kongres vysokoškoláků v Brusselu* (575 delegátů — od nás 20) a po něm útočné články v časopisech: „L'etudiant d'Avant-Garde", a zvláště orgán Federační Studentské unie *„Revue de la jeunesse etudiante"* s vyzývavým: *„L'appel de l'action:* ...Na bolševickém obrazu vidíme Krista, jak stojí mezi vyčerpanými dělníky a tučnými vykořisťovateli. Drží dlaně před očima chudáků, aby neviděli, jak jim ti druzí vydírají poslední groš. Křesťané ať se nerozhořčují na původce té karikatury, jako spíše na všechny, kdo dali k ní možnost a podnět. (Autor, jménem Dominique, chrlí dále na křesťany jejich vlastní argumenty a autority: Evangelium, Sv. Tomáš, filosofové práva Castelein, Meyer...) „Za vlády režimu, který neuznává úplného pacifismu, jediná spravedlivá válka je zápas o revoluci. Má-li dojít k té krajnosti, lze se i tu opřít o katolickou theologii. Sv. Tomáš říká, že poslušnost nezavazuje tehdy, když vláda přejde v tyranii a nedbá již o dobro obecné. Jaké důsledky takové vlády?: Všechno se hroutí, život není jistý, svobody nikde, tím méně nenajdeš projevů ducha a radosti; mnoho se mluví a hádá, veřejná mravnost upadá. Hle, dokonalý obrázek poměrů v kapitalistické společnosti!"

Samozřejmě, že i v *Moskvě* se neobešlo bez sjezdu. Tam měl

[8] „La menace communiste au Canada", Montréal 1935, p. 59.

slovo Bela Khun. Loni pak v létě se ukázalo bohaté ovoce celé propagandy. Mezinárodní Sdružení *„revolučních umělců a literátů"* mělo 21.—25. června svůj sjezd v Paříži. „Monde" psal (27. VI.) skromně o „Le premier Congrès International des Écrivains". (Slovo „revoluční" se asi mělo rozumět samo sebou nebo bylo restrictum pure mentaliter.) Sešli prý se největší učenci světa, aby hájili lidské kultury a bojovali o její rozkvět. Ovšem, byli tam oba Mannové, E. M. Forster, Huxley, Alexej Tolstoj, Kolcov...) a mluvili velmi vtipně o věcech zajímavých. Vezměme André'a Gide'a. První a snad největší úspěch sklidil sjezd právě definitivním zapřažením do služeb tohoto slavného spisovatele-individualisty: Již dost dávno se pochlubil Gide svou sympatií k marxismu a nevraživostí ke katol. církvi. Ale byl tehdy ještě příliš osobní, aby se dal zařadit. „Ne, přátelé, jasným důsledkem podobného propůjčení sebe by bylo, že byste mě ihned odvrátili od vší spisovatelské činnosti. Prohlásil jsem hodně důrazně a jasně, že jsem si oblíbil Svaz S. S. R. a vše, co on představuje mým zrakům a srdci — a to přes všechny nedokonalosti, jaké mu předhazují. Psát ode dneška podle „zásad" a ústavy, znamenalo by ztratiti veškeru reální hodnotu, na jejíž podstavě bych pro příště mohl psáti; nebo, přesněji, byla by to pro mne — neplodnost. Nehledejte v těchto mých slovech touhu po osobní protekci, po ochraně. Vždyť jste viděli, že jsem se již kompromitoval, jak jsem jen mohl. Moji dnešní čtenáři a všichni, na které (snad ani nechtěje) mohu míti vliv a které rovněž mohu k vám přivést, nebudou mne poslouchat ode dne, kdy se dovědí, že myslím a píši podle rozkazu." Tak psal r. 1932 Sdružení revol. umělců a literátů. Loni se již tolik nebál podobného kroku? Vysvětlil to Barbusse v referátě „Národ a kultura":

„V Rusku prováděli revoluční spisovatelé diktaturu ve jménu pravověrného komunismu. Zasahovala samozřejmě rušivě do tvorby. Proslulý dekret ruské komunistické strany rozřešil 23. IV. 1932 stav věcí. Organisace revolučních spisovatelů byla zrušena ve prospěch eklektické ligy všech sovětských spisovatelů a zároveň prohlášeno, že z věci tak velkolepé a svérázné, jako je umění, nesmí se dělat služka zájmů politické strany."

Soudruh Pauferov mluvil o socialistickém realismu. Co to jest? „Socialistický realism, jak stojí ve stanovách našich spisovatelů, je zásadní methoda Sovětského druhu literatury a literární kritiky. Žádá od umělce, aby podal obraz shodný s pravdou, konkrétní dějinný obraz skutečnosti v jejím revolučním vývoji. Na pravdu a přesnost skutečnosti musí býti navázán problém *přetavení ideologie a výchovy pracujících v duchu socialismu.*" Tak zní formule *kultury budoucnosti.* Ale to přece není ona, jíž přišli „hájit" shromáždění intelektuálové. Neběželo jim spíše o kulturu západní? Vždyť oni všichni (vyjímajíc Sovětskou hrstku) jsou odchovanci západní vzdělanosti, z které by Sověti teprve chtěli udělat kulturu komunistickou. Před časem psal o tom hodně upřímně Gide.[9] „...Což nevidíte, co všechno mizí

[9] Pages de Journal 195/6.

s tím starým světem, když jej tak odsuzujete? ... Ano, ovšem, vidím všechno, co jde v zápětí za jeho pádem. Dopřával, tvořil mi ten starý svět dost příjemností — užíval jsem jich. Bylo by nesmyslem říkat, že to bylo škaredé. Naopak byl ten svět roztomilý, ano pro některé velmi roztomilý. Dodával nejenom přepychová zařízení, pitky, zpěvy, voňavky, odpočinek; nýbrž nad to dával možnost, abychom se pustili do děl umění, kde naše civilisace tak ráda se shlížela. Ano, jemu děkuji i za své knihy. Lidé budou je míti za příliš subtilní, řeknou, že se docela míjejí s cílem a že (jak očekávám) v nové společnosti nebudou s to mi získati mnoho čtenářů. Vím to dobře, na mou věru, a dokonce je mi to s mé strany velmi příjemné, pokud lidé neřeknou, že tento ústupek je pro mne výnosnější, než hmotné výhody."

Kongres utvořil „*Mezinárodní sdružení vzdělanců na ochranu kultury*". V dvanáctičlenném výboře samozřejmě: Gide, Barbusse, Rolland, Mannové, Forster, Gorki, Shaw, Huxley... Tedy jako v Amsterodamě — vedou *zarputilí nepřátelé* náboženství, řekněme přímo — *katolictví.*

Uvedená fakta mluví sama za sebe; nabádají k úvaze, zvláště po posledních bouřlivých měsících. Chystáme-li se do práce, musíme mít jasno především v tomto směru, odkud hrozí velké nebezpečí i nám samým a což teprve jiným, méně uvědomělým a utvrzeným. Uvážíme-li pak s druhé strany, proč tolik nadaných lidí se hrne v náruč bezbožnému komunismu, uznáme plnou váhu závěru P. Urbana: ...za nejdůležitější zbraň proti nevěře pokládám svatý život kněží, jejich nezištnost a obětavost pro duchové i hmotné dobro věřících. Víme dobře, jak nepřátelé zobecňují a na všechny kněze uvalují každý skutečně nebo jen zdánlivě chybný krok a výstřelek jednotlivců. Právě tím vytvořují v poměru k nám zákon solidární zodpovědnosti všech za jednoho a jednoho za všechny. Musíme se k takové solidaritě uvolit... musíme svorně bdít jeden nad druhým, aby mezi námi nebylo vad a poklesků, jichž se potom tolik využívá v boji se samou věrou. Jestliže důkladnou vědou, osobní svatostí a vytrvalou prací nevyrazíme jedovatých šípů z rukou nepřátel náboženství, pak aspoň věrným křesťanům opatříme brnění. Od něho se střely odrazí a neuškodí víře."

J. ĎURKAŇ CSSR.:

TAJEMSTVÍ SOLOVJEVOVY VELIKOSTI.

V době, kdy se chtělo Rusko státi záchrancem hnijícího Západu, kdy světem vládlo mínění, že věda a víra jsou neslučitelny, kdy převraty myšlenkové a mravní zachvacovaly celé národy a přiváděly je k šílené hrdosti rozumu a vůle, vyšla vstříc zaslepencům Prozřetelnost Boží a jasnou, zářnou hvězdou vzešlou na Východě —

v Moskvě 16. ledna 1853 — chtěla jim ukázati velikost jejich poblouzení a cestu k spasení nezdolnou věrou v křesťanský ideál, věrou, že věda a náboženství je s to vytvořiti z nás celého člověka, že věda a víra si musí podati ruce k záchraně lidstva a státu. Touto hvězdou se stal syn dějepisce, prof. a rektora moskevské university Sergěje Michajloviče Solovjeva — *Vladimir S. Solovjev*, největší filosof ruský a nejhorlivější šířitel unie, který se kdy narodil na Východě. Celý jeho život, všecky jeho spisy jsou jediným skvělým a pádným důkazem proti zbožňovatelům vědy bez náboženství.

Všichni, kdo měli příležitost poznati Solovjeva, ať již osobním stykem nebo studiem jeho děl, neubránili se nejhlubšímu údivu před jeho všestrannou dokonalostí, a především před jeho ohromující synthesí vědy a náboženství, teorie a praktického života. P. Fr. Žák T. J. v úvodu k jeho životopisu píše: „Gigantickou velikost Vl. Solovjeva lze viděti téměř v každém kroku a spisu jeho; mne oslňují hlavně tyto rysy: hluboká positivní víra křesťanská, spojená se svatým životem, boj za sjednocení křesťanů v katolické církvi, potření ruského slavjanofilstva, úžas budící synthese kulturní".[1] Podobných projevů možno uvésti celé řady. Zdá se, že píší oslavná panegyrika. Než zachycují jen hlavní rysy, snaží se vytvořiti co nejdokonalejší pojem, který zůstane nezasvěceným do věci právě tak nepochopitelný a neuvěřitelný, jako slepému od narození vypravování o rozkošně kvetoucím stromě.

Zájem o Solovjeva je značný i v jiných státech. Ve Francii vyšlo nadšené pojednání „*Le grande philosophe russe*", v Anglii „*The russian Carlile*", v Německu začali vydávati jeho sebrané spisy již r. 1914 nákladem Diederische. Spis „*Um Newman russe, Vladimir Soloviev*" par Michel d' Herbigny byl poctěn cenou Francouzské Akademie a přijat v Paříži (1911) s velikým nadšením. Ani neuvádím spisy těch, kteří se s ním osobně znali.

Jas jeho osobnosti je tím více oslňující, že svým dílem a životem se objevuje na obzoru jako ranní jitřenka, prorážející temnotu noční. Vždyť jeho názor světový není dědictví otců jeho národa nebo některého velkého filosofa. Jest ovoce jeho neúnavné píle a svědomitosti. Byl sice pečlivě vychován, ale škola vytrhala mu z duše víru tak, že přestal se modliti, opustil kostel a nejraději rozmlouval o nejrůznějších „ismech".

Od 14 do 18 let o všem pochyboval, všecko zavrhoval. Zůstal mu jen zdravý a bystrý rozum, silná a neochvějná vůle. Jimi rozřešil kolise a překonal krise svého nitra. Vrhl se na filosofii. Jeho bůžkem byl Renan, první láska Spinoza, průkopníkem K. Hartmann, vůdcem k idealismu Schelling, Hegel, Baader, a především Kant a Schopenhauer. A přece neutonul v této směsi strhujících systémů. Všecky je přerostl, všecky přemohl. Neobstál ani „maskovaný titán" (tak nazývá T. G. Masaryk Kanta). Důkladně prostudoval dějiny

[1] Karel Jindřich: „Vl. Solovjev, život a jeho působení" Kroměříž (str. 10).

filosofie od nejstarších dob i nauky jednotlivých filosofů nevyjímaje ani scholastiky. O náboženství křesťanském v duchu pravoslaví se poučil na „Duchovní akademii" v Moskvě, kterou navštěvoval vedle filosofické fakulty. Takto odborně vyzbrojen dal se se všemi v zápas. Všecky podrobil železné logické kritice a jako triumfátor ve věku 21 let (1874) pronesl nade všemi rozsudek v dissertaci *„Krisis zapadnoj filosofii — protiv positivistov"*.[2]

Jaká to smělost! On, mladičký docent, se opovažuje kritisovati a odsuzovati to, co schválil Západ a takřka jednomyslně přijal inteligentní Východ jako výplod dlouholeté filosofické práce! Jasným a pronikavým rozborem poukázal na neudržitelnost čistého racionalismu a čistého empirismu. Universální synthesa vědy a náboženství musí být nejvyšší cíl a konečný výsledek rozumového bádání. Výsledky západní filosofie, pokud jsou správné, neodporují náboženství křesťanskému.

Tímto dílem si položil pevný a neochvějný základ k metafysice i životu náboženskému. Od té doby se datuje jeho rapidní vzestup k lepšímu. Svůj světový názor studiem a přemýšlením víc a více zdokonaloval, až jej vybrousil studiem Svatých Otců v nádherný démant. Jeho čelo se vyjasnilo a zůstalo jasným, milým, okouzlujícím až do smrti, protože dosáhl toho, co je obsahem rozumu — pravdy, a co je snažením vůle — dobra. Plnost obojího nalezl v Bohu, v Ježíši Kristu. Proto jako dítě se mu odevzdal, svou závislost na něm pokorně uznal, Jeho si vytkl za nejvyšší cíl. Jasným, třpytným zrcadlem jeho nitra po této stránce jsou *„Duchóvnyja osnóvy žízny"* (1881) a z nich především pojednání o modlitbě a výklad Otčenáše.[3]

Na této modlitbě spočívá jeho základ a theorie duchovního života. A jak hluboce do ní vnikl! Jeho základy jsou založeny v hluboké pokoře, na nerozborné víře a budova sama je z čisté, svaté lásky, projevující se dětinnou oddaností vždy a ve všem. Celý obsah jeho zásad se slévá v jedno radostné zvolání: fiat voluntas tua. — Základ opravdu hodný světce! — Jeho jsou ta slova: „Kdo opravdu věří v Boha, nemůže toužiti po jiném leč po Bohu... Pokud žijeme podle své a světské vůle, Bůh jakoby pro nás neexistoval".[4]

Obě jmenovaná díla jsou jeho základní na půdě filosofické a náboženské. Všecky další spíše jen prohlubují teoreticky synthesu vědy positivní s metafysikou a náboženstvím zjeveným.

Mimoděk se vnucuje čtenáři otázka, co jest tajemstvím jeho velikosti?

Bezpochyby mu poskytly vydatnou službu vynikající přirozené vlohy — paměť, rozum, vůle. Jejich pomocí absorboval v sebe obdivuhodné množství vědomostí a z nich pak vytvořil nové poznatky,

---

[2] Sebrané spisy, II. vyd., Petrohrad, sv. I., str. 27—152; red. E. L. Radlov.

[3] rusky: II. vyd. Petrohrad sv. III; česky: Praha 1924 Průmysl. tiskárna; německy: Jena 1914.

[4] Čes. překl. str. 27 a 28.

jasnější, přesnější tím, že odstranil nezdravé odpadky, které ve filosofických knihách po staletí kazily zdravá jádra, blátem a hnusem pokrývaly vzácné perly. Hnán touhou po zlatě a démantech — po bezpodmínečné pravdě a nehynoucím dobru — vytrvale se brodil bahnem a špínou, neštítil se tvrdé havířské práce, neustával v broušení. Toť tajemství jeho velikosti. — Rozum, důsledně a vytrvale vedený jediným úmyslem najíti pravdu, a vůle, energicky vždy vítězně odporující svodům zkažené přirozenosti a pokorně se podrobující diktátům rozumu. — Náležitý poměr, správný postoj k pravdě je jeho tajemství.

Takto vyzbrojen prošel světem lží nedotčen. U všech filosofů našel něco dobrého. *U Spinozy* zdokonalil a zjasnil svůj pojem o Bohu. Z vděčnosti za to hájí ho v práci *„Poňatie o Bogě"* (1897), ne, že by souhlasil s jeho systemem, nýbrž že jeho protivníci mu vytýkají, co by mu vytýkati neměli.[5]

Kantem byl dlouho značně ovlivňován, ale mnohé jeho principy uznal za správné jen v základě a časem v mnohém se ho úplně zřekl. V nauce o metafysice, o duši, o Bohu a náboženství byl přísný a zdrcující jeho kritik již od počátku. Celého obšírně a soustavně nerozebírá nikde. Jeho *kritika Kanta* je roztroušena po všech filosofických spisech a menších pojednáních. Neupírá mu velikých předností a zásluh o povznesení filosofického myšlení, ale též nepokládá ho za takového, za jakého se pokládal sám. Jako odborník v důsledně logickém myšlení a oborech, jimiž se zabývá Kant, stopuje ho v pochodech myšlenkových krok za krokem a ukazuje na nedůslednosti, skoky, přehmaty a opomenutí, čímž výsledky Kantovy se stávají tak zřejmě kontradiktorní skutečnosti a zdravém rozumu. I nejzákladnější poznatky filosofie, na př. definice materie,* svobody vůle a řada j., jsou v naprostém rozporu s jeho vlastním principem. Poráží ho jeho vlastní zbraní. Jako slabou stránku mu vytýká tvoření ad hoc umělkovaných termínů, zbytečných distinkcí slovních. A naopak, že jindy jednoho a téhož výrazu užívá mnohoznačně, ano i kontradiktorně, jako na př. rozum, metafysika, zkušenost a j.[6]

Snad nejvíce zdrcujícím rozsudkem nad Kantem jsou jeho slova v díle *„Teoretičeskaja filosofia"* (1897—1899).[7] Předcházel *rozbor Descartesa*, na kolik se přiblížil pravdě. Nezbylo z něho po této stránce skoro nic. Dle Solovjevova úsudku tím, že nerozlišil subjekt myslící od subjektu empirického, vytvořil hotového bastarda. Jeho *subjekt myšlení* nazývá samozvancem bez filosofického cestovního pasu, který „seděl někdy v pokorné cele scholastického kláštera jako nějaká entitas, quidditas nebo dokonce haecceitas. Rychle se převléknuv, prchl

[5] S. sp. II. vyd. Petrohrad sv. IX., str. 3—29.

* U Kanta materia = 1) pohybující v prostoru, 2) bytí vyplňující prostor, 3) hybná síla, 4) podstata pohybu.

[6] Povšechná kritika: „Kant" II. vyd. Petr. sv. X. str. 345. Tam na str. 377 si povzdechl: „Tak nebezpečná je zaujatost rozumu i pro veliké kritické duchy".

[7] S. sp. II. vyd. Petr. sv. IX. str. 89—168;

odtud, prohlásil cogito ergo sum a zaujal na čas trůn nové filosofie" (str. 113). Nazval ho tak hlavně proto, že v jeho „spiritualismu je přidělen subjektu »já« neboli duši význam jako něčemu samostatně existujícímu bez ohledu k pravdě samé; a tato první lež zůstala ve škole" (str. 163), dále nedůslednost v myšlení. Operuje termíny, které bez ověření a srovnání s vlastním principem bere prostě ze scholastiky.

Uznává, že *Kant* se více přiblížil k pravdě, soustřediv pozornost na obecné normy myslícího subjektu a ne na jeho existenci. Avšak Kant nedomluvil. „*Kantova gnoseologie* zůstane vždycky dvojsmyslnou a poznávající subjekt bude v ní věčně kolísati mezi úlohou nejvyššího zákonodárce pro vše poznatelné — a mezi úlohou nevolníka tím více nešťastného, že jeho pán není mu znám a chtěj nechtěj musí pokorně přijímati, nevěda odkud pocházejí podmínky jeho činnosti... Kantovský čistý rozum — zůstává v existenci jen formální rozumností, nám fakticky přítomnou, avšak prostou jakýchkoli prostředků, aby se stala rozumem pravdy" (str. 163).

Hegel odstranil vnější překážky mezi filosofickým myšlením a jeho předmětem — pravdou, ale položil vnitřní přehradu tím, že pokládal proces postižení pravdy za pravdu samu. Obsahem zůstalo jako u Kanta jen co je dáno. „*Hegelianství je* grandiosní, ale ne jako ohromný tok živé vody, který by nás zanesl v okeán, nýbrž jako neobyčejně vysoká fontána, která, čím výše stříká, s tím větší srázností padá dolů k svému omezenému reservoiru — empirické jsoucnosti" (str. 164).

Nenašel tedy mezi filosofy muže, který by byl došel k úplné pravdě metodou přesně kritickou. Všimněme si nyní krátce, jak sám k ní kráčel. K tomu opět nám vydatně poslouží „Teoretičeskaja filosofia".

Nejprve si stanovil podmínky, nezbytné k dosažení pravdy. My přirozeně chceme žít pro skutečné dobro, a proto též chceme znáti, v čem záleží pravé dobro. Rovněž chceme poznati pravdu pro pravdu samu. Obojí požadavek schvaluje naše svědomí, které upevňuje jednotu dobra a pravdy. Bez této jednoty není možný pojem skutečného dobra, na němž spočívá veškerá mravnost. Má-li však býti dobro pravdivým, je zřejmo, že pravda dle své podstaty nemůže býti něco kontradiktorního dobru.

Účel filosofování — vědění je: dáti životu smysl, jaký mu náleží; utvrditi v člověku dobré sklony — stud, soucit, dobročinnost. A nejen to; všecko životní u jednotlivce i celku uvésti v rozumnou logickou synthesu a v dokonalost mravních norem pro napravení a vedení života. Toto spadá do ethiky. Nemůže sice nahradit positivního náboženství pro nedostatek motivů k životu mravnímu, ale může účinně přispěti na pomoc rozumovým odůvodněním náboženských požadavků a tak uspokojiti člověka, který se nerad slepě podrobuje.

Aby filosof dosáhl svého úkolu, jímž je zdárný objektivní pokrok, je především nutná svoboda badání, ale nikoliv bezpodmínečná. Jen potud, pokud se shoduje s pravdou a s pojmem skutečného dobra. Pravý filosof nepřijímá nic jako pravdu, dokud si to neodůvodní, dokud si nedá na všecky námitky rozumu uspokojivou odpověď. On miluje proces myšlení za účelem dosažení pravdy. Zná jediný zákon: „*Dorogóju svobódnoj idý, kudá vlečét tebjá svobódnyj um*" (str. 95). Avšak nesmí napřed zavrhnout zjevení. Svobodným hledáním pravdy má dojíti k úplnému vnitřnímu souhlasu svých přesvědčení s dogmaty.

Opěrný bod, čili počátek i konec má filosofické myšlení samo v sobě a nikoliv ve zkušenosti vnější nebo vnitřní. Jeho počátek není zamítnutí všeho existujícího, dokud nebude vytvořeno jím samým, nýbrž dokud nebude myšlením zjištěno. Rozum má věci zkontrolovati, ověřiti, zjistiti. Rozum má ke všemu přiložiti kritické měřítko pravdy.

A co je měřítkem pravdy? Neodpovídá hned, aby se nedopustil svévolných předpokladů. Tolik však může říci, že smysl se může zastaviti jako u jisté pravdy u kterékoli představy nebo kterémkoli pojmu o předmětu, jestliže jsou zodpovědeny všecky námitky rozumu, t. j. když je mu pravda jasná a úplně jej uspokojuje (str. 97).

V měřítku pravdy je obsažen pojem svědomitosti. Filosofické myšlení musí býti „*svědomité hledání pravdy do konce*" (str. 97). Odstraniti tento ethický požadavek znamená, odříci se samé filosofie, dopustiti jiné zájmy mimo pravdu a proti pravdě, znamená klamati sebe i druhé, jíti k pravdě pomocí lži. „Filosofie a filosofický rozum se liší ode všeho jiného především tím, že zájem o čistou pravdu je zde jediné vážné, cenné a ničemu jinému podrobeno být nemůže" (str. 98).

Na námitku, kde je záruka splnění nebo nesplnění tohoto požadavku, odpovídá: „*Ty sam svoj vyššij sud!*" V samém rozumu je vědomí toho. Se strany druhého může býti dána jen *všeobecná sankce:* „Mysli svědomitě, buď věren sám sobě, neustaň nikdy v čistém hledání pravdy — jinak neposkytne tvé myšlení nic trvanlivého a uspokojivého" (str. 99).

„*Jediný závazek teoretického filosofa* jako takového záleží v rozhodnutí a schopnosti odříci se ve své činnosti všech jakýchkoli zájmů kromě zájmu čistě filosofického, zapomenouti na každou jinou snahu kromě snahy dosíci pravdy pro ni samu" (str. 99).

Již z tohoto úvodu vidíme jeho vášnivou lásku k pravdě. Jeho zásada volnosti — správně pochopená — právě tak není nebezpečná jako zásada sv. Augustina: miluj a pak čiň co chceš.

Po tomto úvodu přistupuje k vlastní otázce gnoseologické. Aby snad někdo nepropašoval jeho všeobecnými větami své zájmy osobní, raději chce býti pro svou důkladnost nazýván pedantem.

Začíná metodickým pochybováním jako počátkem filosofického procesu ověřování a jako podmínkou, abychom dosáhli vytknutého

cíle — pravdy (str. 120). Jeho účelem je: ochrániti samé zřídlo filosofického myšlení od jakýchkoli postranních vlivů (str. 127).

V první stati dospěl k závěru: sebevědomí (conscientia, Bewusstsein) musí býti uznáno bezpodmínečně věrohodným a jistým, protože se zde poznání kryje bezprostředně s předmětem (str. 102). V sebevědomí pravda není daná. Je jen zadaná jako úkol hledání (str. 130). Sebevědomím poznáváme na př. přítomnost vjemu chladu. Stejně bezprostředně pozorujeme v sobě touhu najíti pravdu. Toliko tento psychický fakt je bezprostředně jistý a nikoliv Descartesovo cogito ergo sum (str. 132).

V druhé stati rozborem sebevědomí dospěl ke konklusi:

1. Existuje paměť dávající myšlení první stálý, pevný materiál.

2. Slovo, udělující tomuto materiálu prvopočáteční formu obecnosti neboli svobodu od empirických podmínek subjektivního psychologického procesu.

3. K těmto dvěma podmínkám myšlení přistupuje úmysl, jenž vede mysl k vytčenému cíli (str. 147).

V třetí stati zjistil dalším rozborem sebevědomí věrohodnou, obecnou logickou formu myšlení čili rozum a věrohodný filosofický úmysl rozumu neboli rozhodnutí poznati pravdu samu. Tento účelný směr rozumu je živý počátek filosofické činnosti, skutečná, přesná forma, obsahující v sobě zárodek svého bezpodmínečného obsahu, čili, že *obsahem rozumu je bezpodmínečná pravda* (str. 165).

Co se týká subjektu v myslícím, rozeznává trojí: empirický, logický a specielně filosofický. Je užitečné zabývati se prvními dvěma, ale pro filosofii pravou — jak ji vymezil na počátku — nemají smyslu.

„*Myslící subjekt*, jako živá forma pravdy, je povinen zabývati se ne sebou, nýbrž svým bezpodmínečným budoucím obsahem; jsa rozumem pravdy, má se omezovati ne na sebe, nýbrž v mezích svého bezpodmínečného obsahu; má se točiti ne kolem sebe, nýbrž kolem svého původního středu, — pohybovati se v pravdě a z této své pravdou vryté a jejími květy ozdobené vlastnosti ne jako své, nýbrž jako počátku pravdy, vycházeti k dalšímu plnějšímu poznání" (str. 165).

Předmětem pravé filosofie není formální logika ani empirická psychologie, nýbrž γνῶθι τὴν ἀλήθειαν (str. 166).

Zde končí jeho gnoseologie, protože již rok na to přikvačila smrt a on skonal s modlitbou na rtech.

Co rok před smrtí vtělil v písmo, tím se řídil po celý život sám, tím vésti chtěl i jiné — láskou k pravdě přes všechny překážky. Když pravdu poznal, neváhal všeho se odříci — profesorské kariery, slovutného jména, přátel atd., klidně snášel ústrky a nespravedlivé výtky.

V „*Historii a budoucnosti theokracie*" (1885—87) napomíná přívržence pravoslaví: „Nesmíme se tázati na to, je-li dotyčné učení progressivní nebo konservativní, shoduje-li se s našimi národními

ideály, nýbrž pouze na to, je-li pravdivé nebo není."[8] V témž díle na jiném místě praví: „*Pro jednomyslnost lze ustoupiti ve všem kromě pravdy.* Komu tedy není vhod učení v dogmatickém vývoji, ať mluví o mnohostranném vysvětlení křesťanských pravd."[9]

Nezradil pravdu, byť ho to stálo sebe více obětí, protože by se tím provinil proti nejvyšší Pravdě — Bohu, jehož dlužno poslouchati více než lidí. V článku „O *padělcích*" píše: „Svého učení nemám, ale proti šířeným zhoubným padělkům křesťanství cítím se povinna s různých stran, v různých formách a z různých příčin vyložiti základní ideje křesťanstva, ideje království Božího jako pilnost života lidského nejen individuálního, nýbrž i sociálního, politického, spojovaného skrze Krista s plností Božství; co se týče spolků, vystříhám se bezpodmínečně jen spolku se zlými duchy, kteří věří a třesou se."[10]

V jednom článku „*Věstníku Evropy*" se přirovnává k poslušnému mnichu, který stejně pilně a horlivě koná i nejodpornější práce z poslušnosti. Pak pokračuje: „Já jsem se v poslední době dobrovolně podrobil takovému poslušenství: vyklízeti z našeho tisku smetí a rum, jímž naši lžipravoslavní lživlastenci usilují ve společenském vědomí zasypati vážnou a velenutnou otázku o nábož. svobodě".[11]

A jako pokládal za svatou povinnost hájiti křesťanství vůbec, tak hájil i Církev římskou. Nikolaj Danilevskij r. 1885 obviňoval Solovjeva z nadržování katolictví. Odpovídá, že on katolictví jen hájí proti nespravedlivým obviněním. Potom s povzdechem praví: „Píši v Rusku a mám na zřeteli hlavně ruskou literaturu, v níž vůči katolicismu nenalézám hrubě ničeho kromě nepřátelských výpadů, předsudků a nedorozumění. Proto vystupuje zde *jako jediný obhájce katolicismu*, konám pouze dle svého přesvědčení poctivě a nestranně svou povinnost."[12]

Umíral 31. července 1900 s blahým pocitem splněné povinnosti vůči pravdě Boží. Ale připomínaje si, co ho to stálo námahy, zvolal: „Trudnája rabóta Gospódňa" — těžká je práce Hospodinova![13]

MAXIM CHLADNÝ, RÍM:

NAŠE TITANSTVO.

Veliké slovo zaľahlo na Zem: Titani, giganti, nadľudia!

Len to je pri tom zvláštné, že kedykoľvek sa vysloví slovo „titan" alebo „Übermensch", nikdy sa v hlave poslúchajúceho nevybaví predstava niečoho pozitívne, kladne veľkého, ale vždy len čosi záporne veľkého. Titanov, gigantov zná človek preto, lebo sa

[8] Karel Jindřich: Vl. S. Solovjev str. 197;
[9] tamtéž str. 163; — [10] tamtéž str. 242;
[11] tamtéž str. 242; — [12] tamtéž str. 134; — [13] tamtéž str. 260.

vzbúrili proti bohom. Byrona zná človek preto, lebo bol búravý „kul'havý démon". A Nietscheho zná človek tiež len preto, lebo písal o Übermenschovi, ktorý žije na druhom brehu morálky.

Ale samé slovo „titan", ohromná krivka, ktorá sa svojou vnútornou silou nevie vtesnať do trpasličích rozmerov všedného l'udského života, má ohromný magický vliv na l'udských duchov. Priťahuje ako magnétový ostrov, strhuje ako spev Syrén. Prečo? Kto má bujnú fantáziu (čo je to i Pascal),[1] odpovedá: Preto, lebo človek je „un ange déchu", padlý anjel. Keď počuje hovoriť o mohutných výšavách, tu akoby sa rozpamätal na svoju bývalú veľkosť — mohutné poryvy začnú ním chvieť, otriasať, až sa vzopne a vybúši do ohromných výšok.

Kto nemá takú nespútanú fantáziu, povie radšej s Beaudenomom: „...il est plus exact de regarder ce défaut (l'orgueil) comme la déviation de sentiments utiles mis par Dieu même dans la nature humaine."[2] Inými slovami: Prečo pôsobí na človeka idea titanstva takou hroznou príťažlivou silou? Preto, lebo sám Boh vložil do l'udského ducha túhu po veľkosti, po vynikaní, po sile, po mohutných činoch. Je to jeden z tých silných pôvodných ťahov na človeku, ktoré najviac pripomínajú jeho podobnosť s Bohom: Boh je veliký, slávny, mohutný svojou vlastnou podstatou (per essentiam) — človek je veliký, mohutný aspoň túhami a snahami (per desiderium). Daniel bol „vir desideriorum",[3] a preto bol taký veliký, že mu Boh venoval svoje zvláštne priateľstvo.

Boh vložil do l'udského ducha túhu po vynikaní, po vyšvihnutí sa nad obyčajnú rovinu života. Čím vyššia, smelšia je táto krivka, tým neodolatelnejšou silou pôsobí na človeka. Nadchýňa, strhuje ho, ženie do činov.

* * *

Obyčajná mienka nekatolíkov o našom náboženstve je, že to naše náboženstvo je niečo strašne fádneho, nudného, bigotného, že to morí ducha a dusí všetko mohutnejšie, silnejšie v človeku. Katolicizmus a malosť, obmedzenosť, úzkoprsosť sú pre nich skoro synonymy.

Je v katolicizme niečo veľkého, mohutného, čo by malo silu vzopiať človeka k titanskému rozmachu? Že hej, to je už dávno dokázaná pravda. Životopis každého svätca je vlastne nová história života titanského rozmachu. Najúrodnejšie semenište svätosti po kláštoroch je však kňazstvo. Ba vlastne každý kňaz, ak žije ozaj kňazsky, žije už ipso facto životom svätca. Ak je tedy život svätca život nadčloveka, ergo i život kňaza je život titanského, nadľudského rozpätia.

---

[1] Blaise Pascal: Pensées. Celý duch toho dielka.

[2] Beaudenom: Formation à l'humilité. Nouvelle édition, Paris, str. 12.

[3] Dan. 9, 23.

A skutočne! Podstatou titanstva je: nežiť tak ako žije priemer ľudí, ale bojovať sa za niečo ťažkého, veľkého. Ťažkosť a veľkosť je však dvojaká: biela a čierna, dobrá a zlá. I zlo má svoju veľkosť! Podstatnou vlastnosťou veľkosti je: ohromovať. A koho neohromí na pr. odboj Prometheov? — I svoju ťažkosť má zlo. Hlavne veľké zlo. Čo za vnútorný boj to muselo stáť Nietscheho, než premohol v sebe obyčajný, všedný názor na mravnosť! Aký ťažký boj proti prírode!

Výsledok zlého titanstva je však len iluzórny. Pseudotitanstvo! Fatamorgana, veľký sen! Titan si myslí, že sa dostal do mohutných výšiek — a ono skutočnosť je táto: Nevyletel do výšky, vysoko nad všedné kupoly, ale naopak, kupoly dodrúzgal, postŕhal, múry porúcal, a potom si stal na hromadu rumov a myslí si, že je vysoko — vysoko nad kupolami, lebo ich ani už pod sebou nevidí. Skutočne ilúzia, klam. Pseudotitanstvo neni mohutný, organický vzrast až do večných výšiek; neni to stavanie mohutnej novobábelskej väže, ktorú sám Boh svojou nesmierne príťažlivou krásou tiahne do výšky; pseudotitanstvo je výbuch, trhavý výbuch. A výsledok každého výbuchu je len: hrozný, ale prázdny huk, nesmierne škody a smrť samého strojcu výbuchu pod troskami zničeného mesta.

Katolícky kňaz je tiež titan, nadčlovek. Nežije tak ako priemer ľudí, ale sa borí za niečo ťažkého, veľkého. Je to však titan naskrze iného typu, lebo jeho vysoký, ťažko dosiahnuteľný ideál je na strane dobra, na strane pozitívnych výkonov, a nie na strane negovania a búrania.

Priemer tečie týmto prúdom: „Človeče, staraj sa o to, čo budeš jesť a čím sa odievať. A ak už to máš, zaobstaraj si lepšie jedenie a mäkšie šaty!" Kňaz sa vyhodí vysoko nad to úzke riečište a zavolá slová, ohromujúce priemerného človeka: „Vaša starosť je: chlieb a telo; moja životná starosť je: slovo a duch. Ja hľadím na zemi len na to, čo je duchovné. A keď vidím, že sa duch už dobre má, starám sa o to, aby sa mal ešte lepšie. Moje meno je „duchovný!"

Priemer hovorí: „Človeče, staraj sa o seba! Keď sa každý postará o seba, budú sa mať všetci dobre. Čo ťa nepáli, nehas!" Kňaz proti: „A práve nie! Ja sa o seba nebudem starať! Ja sa úplne oddám starosti o druhých! O mňa sa už postará Boh".

Priemer je opatrný: „Keď je niekto chorý, len čím menej sa s ním stýkaj, aby sis i ty, nebodaj, nenadobaril niečo!" Kňaz: „Keď je niekto chorý, zdvojnásob, zdesaťnásob svoje návštevy u neho a nenechaj ho samého! Hľaď mu zachrániť a zdokonaliť dušu a nebezpečiu nákazy sa vysmej!"

Priemer si svoj styk s chudobou, bedačou obmedzí len na to najnútnejšie. Kňaz je zastánca chudobných, otec vdôv a sirôt — „evangelizat pauperes".

A zvlášť inteligencia! Kňazoví bývalí spolužiaci z gymnázia študujú s úmyslom: „No, cez tie semestre sa už musím prebiť čoako! Lebo ináč nemám nádeje na nejaké dobré zamestnanie, v ktorom

by sa mi pohodlne, spokojne žilo". Levíta študuje bohoslovie s tymito ideálmi: „Ja neštudujem pre chlieb, pre pohodlné, spokojné živobytie niekde na fare. To je len vedľajšie. Ja študujem preto, aby som druhým zaistil šťastné živobytie tu a nekonečne blažený život tam, na večnosti".

Priemer študovaných ľudí nevie zniesť samotu! Nudia sa, zhrýzajú sa, túžia po spoločnosti, po zábavách. Kňaz — pozdravuje okamihy samoty ako najkrajšie chvíle svojich pracovitých rokov.

A život spoločnosti! Ako vrie a búri sa! Protikňazské prúdy, komunisti a slobodní murári a rasisti pracujú ako stroje! Vodne — vnoci. A kňaz — každý boží deň venuje „čítaniu modlitbičiek z breviara a z misála" i viac než dve hodiny! „Nech sa len bláznia, úbožiaci! Veď ja z tých dvoch hodín liturgiae načerpám toľko síl, že ich nielen dochytím, ale i predchytím! „Abraham contra spem in spem credidit." Ak ma aj tu snáď trochu predchytíte, nemyslite si, že ste už vyhrali. Konečné víťazstvo je celkom iste moje! Tak iste, ako že dvakrát dva sú štyri".

A čo hovorí priemer o najživelnejších otázkach: Kde je pravda? Kde je pravé náboženstvo? Priemer našej doby je alebo veľmi nevedomý v tejto veci alebo ľahostajný alebo pochybuje. — Tu urobí kňaz ozaj gigantické gesto: „Jediná pravda, absolútna, večne platná pravda, pravda o Bohu, o duchoch i o ľuďoch je tá, ktorú učí kresťanská rímsko-katolícka Cirkev! A toto je tak pravda, že ktokoľvek tomu neverí, už je zatratený. Ktokoľvek! Či z vás niekto, či nejaký brahmín, či Číňan, či Habešan, či Angličan, všetci musíte veriť tomu, čo vám ja v mene Cirkvi predkladám. Náš najvyšší učiteľ je neomylný! Opakujem: Ne-o-myl-ný! Naše dogmatá sú z večitého mramoru, a nie nejaké súkromné „názory". My sme dogmatická Cirkev!"

A ešte jedno ohromné, ozaj titanské gesto. Priemer hovorí: „Zachovávať cez celý život čistotu je veľmi podozrivá namyslenosť. Oj, veď my vieme dobre, ako to vyzerá s tým farárskym mládenectvom!" Ba našli sa i veľmúdri páni z berlínského Ústavu pre „Sexualwissenschaft", páni, ktorí svolávajú svetové vedecké kongresy, píšu knihy, vydávajú sväzky na sväzky, páni tedy, ako vidieť, premúdri a veľučení — a tí, prosím, tvrdia Pánu Bohu priamo do tvári, že jeho šieste prikázanie nemá ani inej chyby okrem tej, že je ne-lo-gic-ké!! A to je, prosím, vážne povedané slovo, autorita Vysokej Vedy stojí za ním![4] Kňaz je ale nádherný tvor! Gigant! Vie o tom všetkom, čo sa hovorí, vie i, že bude žiť stále v styku so svetom, lebo pre spasenie sveta vlastne žije — ale predsa! Hor' sa! Dvaadvadsaťročný mládenec dostane subdiakonát. Hneď nato radostne „quasi gigas exultans ad currendam viam", kľaká pred

[4] Hirschfeld, Sexualpathologie, III, Bonn 1920, str. 292. Citovaný na str. 96 knižky: L. Scremin, Appunti di morale professionale per i medici. — To „Ducha plný" sv. Pavel nazval duchaplne: „...tradidit eos Deus in reprobum sensum", „dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt". Ad Rom. c. 1, 21, 28.

krucifix, postavený medzi dve horiace sviece, dvíha pravú ruku k nohám ukrižovaného Syna Panny nepoškvrnenej a v slastnom nadšení nadprirodzeného, nadľudského vznetu prisahá Kristu-Bohu, že chce byť čistý, nepoškvrnený na večné veky vekov. Amen. „Sic juro, sic voveo, ita me Deus adjuret et haec sancta Dei evangelia!"

* * *

Už staručký, duchom však vždy bujare mladý biskup z Antiochie, mučeník Ignác bol napísal, že kresťanstvo vôbec je „opus magnitudinis".[5] Čo, keby bol písal ešte zvlášť o kňazstve?

A Syn Boží volá kňaza „svetlom sveta". Svet je tma a bezhlavosť. Kňaz je ohnisko, z ktorého ostré, ale nezraňujúce šípy lúčov sršia na všetky strany a osvetľujú všetko. Otvárajú oči slepým, udávajú smer stojacim bezradne.

Ale najlepšie vyjadruje mohutnosť, titanstvo kňazovo Duch Svätý ústami apoštola-miláčka: Všetci veriaci sú víťazmi, triumfátormi nad svetom. „Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Jesus est Filius Dei?"[6] Aké tedy meno patrí kňazovi?

Kňaz je nadčlovek, titan v pravom kladnom slova smysle.

A i patrí sa tak, lebo je vyslancom najväčšieho nadčloveka — Bohočloveka, L'va z pokolenia Júdovho.

Z NAŠEHO RUCHU

V BRATRSKÝCH SEMINÁŘÍCH.

Vcházím starobylou branou, jež nese tabulku s nápisem: Obec Spišská Kapitul'a. Tedy konečně na místě! Ujet několik set kilometrů ve špinavých vozech rychlíku, zmýlit se a vystoupit na jiné stanici a pak zmrzat několik hodin na nádraží zapadlé vesnice, několikrát přesedat a konečně hladov vystupovat až na Spišskou Kapitul'i, není maličkost. Procházím řadou domů, z nichž mnohé pamatují tři i čtyři století, obdivuji odvážné věže katedrály i moderní budovu učitelského ústavu a již vstupuji do síní semináře.

Pater rektor přehlédne s úsměvem legitimaci, polohlasitě si přečte slova: „delegát Růže Sušilovy, literární jednoty bohoslovců brněnských" a již tiskne ruku a vede mezi bohoslovce. „Hoši, tady je bohoslovec z Brna, všechno mu ukažte a o vše se postarejte. A zaveďte jej do té pěkné pohostinky dole." Opravdu milý pater rektor. A ti bohoslovci také. Zástupci literární jednoty spolku sv. Pavla hned se scházejí, představují, sedají kolem stolu a už se rozvíjí čilá debata. Poznatky jsou zajímavé. Spišští bohoslovci znají dobře českou literaturu, odbírají ve značném počtu naše revue, obdivují staroříšského vydavatele Floriana, nemají rádi Čechy (rozlišujeme, podotýkají, my nemáme rádi ty Čechy co k nám chodí kazit mládež a brát lidem víru, a škoda, že jiné Čechy náš lid nepoznal!) horlivě studují Maritaina, Belloca, Papiniho, Bloy, Claudela a jiné, stěžují si, že my se nezajímáme o slovenskou literaturu, těší se na vzájemnou spolupráci a slibují pomocnou ruku.

Pater rektor radí, abych navštívil Jeho Excelenci. Odvážil jsem se. Překvapuje mne snadný přístup k Jeho Excelenci, jeho vřelý poměr k bohoslovcům, jeho podnikavost. Vyptává se podrobně na brněnský alumnát, těší ho, že se chceme navzájem poznati a vybízí, abych k jeho bohoslovcům přednesl nějakou přednášku. Slibuji ochotně, odevzdávám Jeho

[5] Ad Rom. 3, 3. — [6] I. Jo. 5, 5.

Excelenci almanach „Brněnští bohoslovci po stopách Sušilových" a prosím o požehnání pro naše podnikání. – Potom si prohlížíme seminář. Málokterý se může honositi takovým zařízením. Skoro každý bohoslovec má vlastní světničku; ústřední topení, studená i teplá voda, chodby suché, vkusně zdobené obrazy, pěkná bibliotheka, aula je vlastně pinakotheka, sbírky starobylých bohoslužebných rouch, knih i výtvarných památek v malém – domácím museu, prostorná kaple, půvabný výhled do okolí, velká seminární zahrada. Inu páni! Po večeři, pokud moje únava a důkladné nachlazení dovoluje, vyprávím všem bohoslovcům o našem slavném Františku Sušilovi, o naší literární jednotě a vyzývám ke spolupráci na společné líše cyrilometodějské. Potom se pokračuje v debatě, především o Museu. Mají zásadní požadavek: Honorujte příspěvky a budeme Vám dávát cenné práce! Opravdu, dosti těžký požadavek. Debata končí veselými vzpomínkami na různé literární osobnosti. Celkem možno říci, že na Spiši kvete zájem o umění, filosofii a moderní literaturu. Škoda jen, že cyrilometodějská myšlenka i mezi bohoslovci je tu málo známa.

Druhý den brzo ráno – omylem mne vzbudili již o čtvrt na čtyři – odjíždím dále. Ostrý mráz štípe, hlava trochu bolí, zříceniny ohromného hradu na protějším kopci trčí vysoko vzhůru a ozářeny svitem měsíce vypadají hrozivě. „Tam se bil Žižka", vysvětluje můj průvodce a když se na něj dívám se zřejmou skepsí, dodává vážně: „však ti Češi jsou dodnes všichni husiti".

Prešov. Úhledná starší budova velkého semináře vítá mne vážně. Chodbami zní mohutné „Gospodi pomiluj". Konají právě svatou liturgii. Postavou mohutný pater rektor praví velmi laskavě: „Věděl jsem, že přijdete. Už se na Vás všichni těší." Odcházím do kaple, pln obdivu jsem přítomen krásné liturgii. Kněz končí: „Blahoslovenije Hospodne na vas, toho blahodatiju i čeloviekoľubijem, vsehda, nynie i prisno i vo viki vikov", a dojemné „Amin" vpadá v odpověď.

U bohoslovců prešovských nalezl jsem opravdu upřímné a přátelské srdce. Snad nikdy v životě neviděl jsem tolik srdečnosti. Jsou to hoši sršící veselím a dobrým humorem. Podali jsme si ruce, zavedli tykání a už to šlo. „Já su Josef", představuje se první, „každý pořádný člověk se tak jmenuje". S povděkem kvituji, že asi také budu pořádný. Jáša Ivanovič seznamuje mne s „Russikem", označuje kariery jednotlivých osobností, vede do horního poschodí, kde jsou „lepší lidé", dává zahráti na balalajku, poučuje o domácím pořádku, ukazuje zajímavou raritu na zjišťování pravdomluvnosti (zavěšený vejčitý předmět, který se při „lakýrování" rozhoupe), žasne nad tím, že mám také „pinč", který je v Prešově obligátní (u nás se tomu říká „buřina") atd. atd. Potom jdeme do města. Zajímavé domy na náměstí, řecká kathedrála a nádherná gotika římského chrámu upoutají. K jedenácté hodině jdeme k Jeho Excelenci ndp. biskupovi. Přichází z kaple. Prostičký, svatý. Kyne, abychom usedli. Hosta chce míti vedle sebe. Dává si vypravovati o brněnských bohoslovcích, o našich zájmech, pracích, plánech a přáních a pak se dává do hovoru sám. Mluví rusínsky. Ochotní bohoslovci mi překládají některá těžší slova, ale není toho třeba. Biskup mluví k duši a zdá se mi, že bych mu musel rozuměti, i kdyby mluvil řečí, z níž neznám ani slova. Tak dovedou mluvit jen svatí. Začínal jsem chápat, proč v Prešově mezi bohoslovci tolik srdečnosti. Vyprávím mu o Museu, o Sušilovi a o tom, že se chceme blíže poznati a více milovati. Tiskne mi ruku a opakuje stále: Duže dobro! Duže! – – Odcházíme a naše kroky vedou do kaple. Poděkovat za to, že jsme mluvili s biskupem svatého života a svatých slov.

Oběd byl postní, neboť byla středa. Těšil jsem se, že okusím postních východních jídel, ale pan rektor nedovolil. Že prý nespadám pod jejich postní řád. A tak jsem byl zahrnován bohatými jídly rázu velmi nepostního a zatím co ostatní pili vodu, připíjel jsem jim vínem. Při obědě hrála místní kapela. Potom byla přednáška o Sušilovi, o vzniku „Růže". Nadšení Prešováci zazpívali pak brněnským bohoslovcům a památce Sušilově „Mnogaja lita". Když jsme se měli loučit, bylo mi najednou teskno. Přemlouvali, abych zůstal, ukazovali své liturgické knihy, zaučovali mne „hutoric" po šarišsku, vyřizovali pozdravy. Srdečně jsem se smál, že tito veselí hoši za několik měsíců se budou ženit a že budou faráři, obdivoval jsem jejich zpěv i krásu jejich řeči - navzájem jsme se těšili na shledanou. Mohutný Jáša vyprovázel na nádraží a daleko daleko kynul svým širokým úsměvem.

Nesměle tisknu zvonek v košickém semináři. V okénku se objevila jakási dívčí hlava. Honem se omlouvám otázkou, zda je tu seminář. Odpověď dlouhá. Nerozumím ani slova. Jen „igen igen" mi dává na srozuměnou, že jsem nezabloudil. Maďarsky? Divám se překvapeně. „Nem tudum magyarom" pronáším s vítězným úsměvem, že jsem se také na něco zmotal. „Nem?" „Nem!" Už vidím, že se nedomluvím. Na štěstí přišla paní vrátná – nápadně podobná naší v Brně – a zavedla mne k panu rektorovi.

Nepochodil jsem. Pater rektor poslal mne k vicerektorovi a tam to bylo přísné: Legitimace, potvrzení od „Růže Sušilovy", podrobný výslech, několik otázek a výsledek? „Nepřejeme si nějakých styků! Víte, u nás jsou poměry jiné, mnohem těžší. Není tu času. A pak, nemáte ani doporučení od Vaší Excelence. Ostatně bohoslovce byste ani nenašel pohromadě. Nocleh? Dali bychom rádi, škoda že již nemáme místa, přišel jste trochu pozdě..." Prosím o prominutí a hbitě jdu se schodů. Tak mimoděk jsem si vzpomněl na P. Strnada, který nám vypravoval o římských poutnících, jimž hořela za zády koudel. Dole jsem se srazil s paní vrátnou. Nevím jak mně to napadlo, ale zasalutoval jsem a slušně pozdravil: „Jou estet!"

Nocleh jsem dostal v klášteře u dominikánů. Dobrý pater převor mne uklidnil „harum deci" a rázem si získal mé srdce. Usínal jsem se vzpomínkou na pana biskupa Gojdiče a na jeho slova: „Duže dobro! Duže..."

(Dokončení.) *Jos. Soukop.*

Prázdninová činnost Růže Sušilovy v Brně.

Čteme v evangeliích (Luk. 10, Mar. 6,) jak Kristus Pán rozeslal učedníky a apoštoly do měst a míst, kam hodlal sám přijíti, aby svým kázáním a působením připravili lidská srdce na jeho příchod. Vyslal je bez peněz a bez zásob aby zakusili strasti i slasti hlasatelů slova Božího. A navrátili se s radostí a pověděli Ježíši všecko, co činili a čemu učili. On pak řekl jim: „Pojďte v soukromí a odpočiňte si trochu".

Tento výjev tane nám na mysli, když odjíždíme domů na hlavní prázdniny nebo na svátky. Vykonat v těch prázdných chvílích také něco pro Krista! Zorganisovali jsme tuto akci podle krajů do šesti skupin (Brno, Boskovice, Slavkov, Třebíč, Velké Meziříčí, Tišnov), čímž se povzbuzuje svaté závodění. A přehlédneme-li vykonanou práci od Velkonoc 1934 do hlavních prázdnin 1936, podivíme se opravdu nad vykonanou prací. Podle statistiky za těch sedm prázdninových období (jednou nebyla činnost sepsána) proslovili bohoslovci 279 přednášek, prodali 4781 knih, 1845 brožur, získali 921 odběratelů katol. časopisům, v hnutí exercičním rozšířili 73 střádanek a 807 exercičních známek. Dětských besídek nacvičili bohoslovci 30, sami uspořádali 8 akademií.

Do suché statistiky nedá se všecka vnější práce zahrnout. Není také účelem našeho snažení ani tohoto článečku, abychom se chlubili číslicemi. Bůh bude třeba jinak počítat. Jisté však je, že nebude možno se do práce zaučovat teprve v duchovní správě. Ať i my při návratu z prázdnin zakusíme to, co učedníci Páně při návratu z první, zkušební apoštolské cesty: „Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio..."

Bohoslovci v Č. S. R. ve škol. roku 1936–37.

Semináře	Národnost	I.	II.	III.	IV.	V.	Celkem	Z toho na cizí fakultě	Všech letos	Všech loni
Banská Bystrica	Slováci	2	9	14	19	—	44			
	Němci	2	5	3	—	—	10	2	55	78
	Maďaři	—	—	1	—	—	1			
Bratislava (dříve Trnava)	Slováci	28	23	31	27	14	133			
	Maďaři	16	6	16	8	13	59	16	201	163
	Němci	1	—	1	1	—	3			
Brno	Češi	22	25	37	19	25	128	2	164	174
	Němci	13	10	4	6	3	36			
České Budějovice	Češi	11	17	18	24	26	96			
	Slováci	2	4	1	—	1	8	2	157	129
	Němci	12	7	10	15	9	53			
Hradec Králové	Češi	19	21	14	18	19	91			
	Slováci	—	2	—	—	1	3	6	144	140
	Němci	7	8	13	12	10	50			
Košice	Slováci	9	8	8	10	14	49	2	51	53
	Maďaři	—	1	—	—	1	2			
Litoměřice	Češi	8	4	7	11	6	36	6	115	123
	Němci	15	18	15	17	14	79			
Nitra	Slováci	8	15	13	8	10	54	24	56	67
	Němci	1	1	—	—	—	2			
Olomouc	Češi	41	34	46	48	39	208			
	Slováci	3	1	36	1	4	12			
	Němci	11	20	18	23	14	86	4	323	316
	Poláci	—	1	18	—	—	1			
	Rusíni	2	1	2	4	1	10			
	Maďaři	—	—	1	3	—	4			
Praha	Češi	15	25	24	16	24	104			
	Slováci	—	—	—	—	2	2	14	207	209
	Němci	20	25	26	18	12	101			
Prešov	Slováci	Dle ročníků neudáno					4			
	Rusíni						26	5	31	38
	Češi						1			
Rožňava	Slováci	3	1	5	1	2	12			
	Němci	2	1	1	—	—	4	1	37	33
	Maďaři	4	6	4	4	3	21			
Spišská Kapitula	Slováci	10	11	14	7	12	54	5	59	61
	Němci	1	1	—	3	—	5			
Užhorod řecko-katol.	Rusíni	10	12	13	15	—	50			
	Slováci	5	4	2	1	—	12	—	92	85
	Rumuni	2	1	1	--	—	4			
	Maďaři	4	5	4	3	—	16			
Užhorod řím.-katol.							14			
Vidnava	Češi	—	3	5	3	5	16			
	Poláci	2	3	8	3	4	20	—	48	62
	Němci	2	4	1	2	3	12			

Řádoví bohoslovci ve školním roku 1936–37.

	Studují na ústavech	Celkem
Augustiniáni	Praha 13, Brno 3	16
Basiliáni	Užhorod 7	7
Benediktini	Praha 28, Brno 2, Řím 3	33
Cisterciáci	Litoměřice 8	8
C. Ss. Sacramenti P.	Brno 2	2
C. Ss. Sacramenti	České Budějovice 8	8
C. Těšitelů B. S. P.	Brno 12, České Budějovice 8, Vídeň 1	21
C. Verbi Divini	Sv. Gabriel 18, Řím 2	20
C. Redemptoristů	Obořiště 34, Rakousko 5	39
C. Salesiánů	Lublaň 22, Turin 5, Řím 7	34
C. Salvatoriánů	Řím 2, Pasov 3	5
Dominikáni	Olomouc 28, Řím 3	31
Františkáni	Praha 6	6
Jesuité	Innsbruck 20, Eegenhoven (Belg.) 4, Marneffe (Belgie) 5, Heythrop (Anglie) 1, Dublin 2, Maastrich (Hol.) 3, Nijmegen (Hol.) 7, Lublin (Polsko) 2	44
Křižovníci	Praha 10	10
Minorité	Praha 10	10
Premonstráti	Litoměřice 16, Hradec Král. 3, Praha 18, Brno 3, Řím 3	43
Řád Něm. rytířů	Olomouc 2	2
	Všech	339

Bohoslovci dle národnosti:

(nečítajíc v to řádové bohoslovce, u nichž většinou národnost neudána)

Češi: 680	Slováci: 387	Rusíni: 86	Němci: 441
Maďaři: 103	Poláci: 21	Rumuni: 4	Všech: 1722
		Bohoslovci řádoví, u nás studující	213
		Celkem	1935

Jednatelská zpráva Stojanovy literární jednoty bohoslovců za rok 1936.

Měla-li Stojanova literární jednota vždy vřelý vztah k Velehradu, pak tím více letos, v roce velkolepých velehradských slavností jubilejních. Ba možno říci, že práce pro Velehrad vyplňovala skoro celý program činnosti Jednoty.

Výbor byl si vědom, že Velehrad — jak to zdůraznil předseda, farník velehradský, již v první výborové schůzi — je pro nás hřivnou, z níž nám bude jednou skládati účty před Pánem Bohem. Náměty pro práci dával rektor velehradský P. Alois Koláček T. J., jenž jako ředitel měsíčních rekolekcí v našem semináři při každé rekolekci informoval o všem, co se děje na Velehradě a povzbuzoval k účinné pomoci jak modlitbou, tak skutkem. Na jeho přání pokračovali členové Jednoty v rozesílání proseb o dary pro velehradskou basiliku (napsáno bylo asi 4000 adres), obstarali překlad velehradského provolání do šesti jazyků, poskytli adresy organisátorů poutí, propagovali Velehrad v tisku, někteří také o prázdninách osobně vybírali na basiliku pomocí sběracích archů. Sbírka na nový náhrobek arcibiskupa Stojana mezi bohoslovci vynesla 700 Kč. Také tisková akce pro Velehrad došla značného pochopení u členů Jednoty. Byly uveřejněny 34 větší nebo menší práce o Velehradě (mezi nimi dvě slovensky a jedna rusky) v 13 novinách nebo časopisech od 13 bohoslovců. Album, které bylo z těchto prací sestaveno, má 46 stran a mimo to obsahuje 35ti stránkovou práci Bohumila Zlámala „Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství" (zvl. otisk z Apoštolátu sv. C. a M. r. 1935-6). Album bude věnováno klášternímu archivu na Velehradě.

Velehradské slavnosti sledovala Jednota se stálým zájmem, ale snažila se také pokud možno, svou činnost jim přizpůsobovat. Na zahájení jubilejního roku vykonala Jednota v úmrtní den svatého Cyrila 14. února pobožnost v kapli sv. Cyrila a Metoděje, při níž zvlášť vroucně promluvil protektor Dr. Cinek. Přijel právě z Velehradu, přinesl nám odtud první jubilejní pozdrav a sděloval mohutné dojmy, které vyvolala první slavnost jubilejního roku. Obracel se na každého z nás slovy umírajícího Cyrila: „Bratře, neopouštěj Moravanů drahých!" a prosil nás, abychom byli národu druhými Cyrily. Do období mezi 14. únorem a 6. dubnem vhodně zapadly cyrilometodějsko-unionistické přednášky, které uspořádal cyrilometodějský kroužek. P. Ladislav Zamykal ve dvou přednáškách osvětlil význam vynikajícího biskupa slovinského Antonína Martina Slomšeka pro myšlenku cyrilometodějského unionismu. Kanovník Msgre František Jemelka promluvil o důležitosti správné metody v unionistické práci. Msgre Dr. Otakar Tauber ze své životní zkušenosti ukázal vliv Velehradu pro duchovní obrodu našeho kněžstva.

Časově i myšlenkově zapadla sem také oslava sedmdesátin našeho milovaného arcipastýře Dr. Leopolda Prečana, velkého pokračovatele v díle sv. Metoděje. Na slavnostní akademii, kterou při této příležitosti uspořádal seminář spolu s CM bohosloveckou fakultou, přednesl předseda blahopřání jménem Jednoty a přečetl blahopřejný dopis Růže Sušilovy, literární jednoty bohoslovců brněnských. Zástupcové Jednoty byli pak přijati ndp. panem arcibiskupem v audienci 18. března, při níž mu odevzdali číslo Musea, věnované oslavě jeho sedmdesátin. Pan arcibiskup projevil radost nad tím, že bohoslovci spojili tuto oslavu s Museem, které má a mělo, jak pravil, velký význam v přípravě bohoslovců na kněžství. S velkou ochotou také přijal tehdy protektorát nad jubilejní poutí a sjezdem slovanských bohoslovců na Velehradě.

Velehradský sjezd si vyžádal nejvíc práce a obětí v tomto správním roce. Pořadatelství převzala naše Jednota spolu s Růží Sušilovou, literární jednotou bohoslovců brněnských. Sjezd se konal ve dnech 14. a 15. července bezprostředně před VII. unionistickým kongresem. Pro tuto okolnost, ale jistě také na přímluvu sv. Cyrila a Metoděje, jimž celý sjezd byl věnován, se stalo, že jeho úspěch byl tak velký. Dokazovala to největší účast bohoslovců, kterou kdy velehradské sjezdy za 62 roky své tradice viděly. Sjelo se na 250 bohoslovců ze všech seminářů ČSR, a to nejen bohoslovci čeští, slovenští a rusínští, nýbrž i němečtí, polští, a co bylo zvlášť potěšitelné, také dva bohoslovci slovinští, jeden z Mariboru a jeden z Lublaně. Četně

zastoupen byl i dorost řádový. V hojném počtu zúčastnili se také zástupcové kněžstva, vynikající unionističtí pracovníci ze zahraničí a zvláště také tři biskupové, jeden římského obřadu, Msgre Henryk Przezdziecki, jeden sjednocený byzantsko-slovanského obřadu, Msgre Cyril Kurtev a jeden nesjednocený, Preosv. Leontij Jurkevič. Pod vedením zkušeného předsedy našeho protektora prof. Dr. Cinka, děkana CM bohoslov. fakulty, byl sjezd důstojným úvodem k VII. unionistickému kongresu, k němuž byl přičleněn jako naučný kurs pro otázky cyrilometodějské a unionistické. O pramenném studiu díla sv. Cyrila a Metoděje přednášel věhlasný unionistický odborník prof. Dr. František Grivec, pak jeho žák Dr. Tomáš Kurent O. Cist. ze Stičny a Dr. Antonín Salajka z Prahy. O unionismu na Slovensku přednášel správce Spolku sv. Vojtěcha Msgre Ján Pöstényi a konečně předsedající Dr. Cinek na téma „Regenerační síla cyrilometodějství v duch. prostředí bohosloveckém kolem polovice 19. století". Na pracovní konferenci byla schválena resoluce, kterou se žádá o zřízení odborů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ve všech kněžských seminářích v ČSR. Byla předložena VII. unionistickému kongresu, který její požadavek přijal za svůj v sedmém bodu své resoluce. Ve veřejnosti vzbudil sjezd veliký ohlas. Referoval o něm příznivě skoro všechen denní tisk, ba i rozhlas. Dej Bůh, aby i duchovní užitek byl hluboký a trvalý.

Závěrem jubilejního roku byla přednáška protektora Dr. Cinka 8. listopadu, právě po třinácti letech od první pouti vůbec k hrobu arcibiskupa Stojana. V ní podal náš protektor přehled jubilejního roku 1936 na Velehradě a skončil vroucí prosbou, aby náš seminář zůstal věren tradici cyrilometodějské. Aby památka tohoto významného jubilea více utkvěla v paměti, navrhl pan protektor, aby byla uspořádána výstava z fotografií velehradských slavností. Byla však odložena na dobu pozdější, až budou obrazy k tomu účelu na Velehradě připraveny. Na svátek sv. Josafata, mučedníka za sjednocení Slovanů ve víře, připravil cyrilometodějský kroužek pobožnost v kapli sv. Cyrila a Metoděje, při níž opět promluvil protektor Dr. Cinek. Byla ukončena uctěním ostatků sv. Josafata. To byly hlavní akce, týkající se Velehradu a cyrilometodějsko-unionistických snah. Kromě toho pracovali členové i v jiných směrech v kroužcích.

Literární kroužek si všímal nejmladších básníků, pěstoval recitování básní a sledoval literární časopisy. Podařilo se získati spisovatele Jana Čepa, aby promluvil o základní myšlence svého díla. Na konci své činnosti převzal kroužek sbírání příspěvků do Musea a recensi divadel pro Ústředí katolického studentstva československého. Literární práce byla čilá. Censorovi odevzdány byly 82 články, které byly uveřejňovány v Novém Národě, Jitře a Museu. Avšak i mimo to byly posílány příspěvky do jiných časopisů a novin. Aby se literární činnost znovu podnítila, vypsala Jednota tři ceny v úhrnné cenně 190 Kč a k tomu ochotně přidal protektor Dr. Cinek cenu ve výši 200 Kč.

Cyrilometodějský kroužek kromě přednášek a pobožností, o nichž již byla zmínka, rozšiřoval mezi bohoslovci spisy Akademie Velehradské (celkem 185) a vedl unionistickou hlídku v „Jitře".

Sociologický kroužek ukončil cyklus přednášek o charitě z minulého roku přednáškou kan. Dr. Rud. Nejezchleby, jíž se zúčastnil a při níž promluvil také biskup Msgre Jan Stavěl. Zvláštní zájem věnoval kroužek dětským besídkám, o nichž přednášeli tajemník MCM Josef Papica, P. Kadlčík a prof. Veselý z Litovle. Na konci své činnosti vzal si kroužek za úkol vypracovati rámcový program pro dětské besídky na pět let a začal vyjednávati s příslušnými činiteli. O spolupráci s katolickými studenty promluvil předseda ÚKSČs Fr. Kolman, na jehož popud se kroužek uvolil pracovati sociální oběžníky pro Ústředí. O aktuálních otázkách pastoračních přednášel P. Rud. Schikora CSsR. Mimo seminář rozprodal kroužek 285 knih a brožur sociologického obsahu a asi za 1500 Kč losů pro charitu.

Pěvecký sbor pod vedením osvědčeného dirigenta ctp. Josefa Olejníka neúnavnou pílí dosáhl vysoké úrovně ve svých výkonech. Vystupoval při všech domácích akademiích a jiných slavnostech. Mimo to účinkoval na cyrilometodějských akademiích ve Spálově 29. června, na Velehradě 4. července a 15. července. Na Velehradě zpíval také při východních bohoslužbách, zvláště při un. kongresu. Samostatné

koncerty pořádal na Velehradě 5. a 18. července, jejichž čistý výtěžek, t. j. přes 900 Kč, věnoval na basiliku, a ve Veselí 19. července.

Tělocvičný kroužek kromě pravidelného cvičení v tělocvičně a na orelském stadioně účinkoval při seminárních akademiích a vojenských besídkách.

Včelařský kroužek rozvíjel teoretickou činnost v přednáškách a praktickou ve včelíně, podporován obzvláštní štědrostí P. ekonoma Jaroslava Šumšala.

Statistika Jednoty: Členů 204, Museum odbírá 69, jednacích čísel bylo 399, z toho přijato 127. Výborových schůzí 13, členských 5.

V Olomouci dne 6. prosince 1936.

Stojanova literární jednota bohoslovců v Olomouci.

Vincenc Vávra v. r.,
odstup. předseda.

Vojtěch Tkadlčík v. r.,
odstup. jednatel.

Nový výbor Stojanovy literární jednoty bohoslovců v Olomouci:

Předseda: Vojtěch Tkadlčík.
Jednatel: Josef Kunický.
Knihovníci: Josef Peč.
Eduard Kutáček.
Pavel Kováč.
Místopředseda: Stanislav Svoboda.
Pokladník: Ferdinand Bílek.
Členové výboru: Vincenc Vávra.
Valentin Rafaja.
František Hlauška.

Předsedové kroužků:

Literárního Stanislav Kabeláč.
Sociologického František Urban.
Tělocvičného Jindřich Weihrich.
Cyrilometodějského Ján Murin.
Pěveckého Josef Olejník.
Včelařského Cyril Píža.

Zástupce Slováků Ján Kubičiar. — *Zástupce Rusínů* Vasilij Ivančo.

Výroční zpráva o činnosti Literární školy sv. Jana Zlatoústého na bohoslovecké akademii v Prešově za rok 1935-36.

Svou činnost započali jsme 15. října první schůzí, na které p. předseda přivítal členy a povzbuzoval je k další práci.

V minulém roce, právě tak jak i v dřívějších letech literární činnost překrásně kvetla, třeba že jsme byli více zaneprázdněni než v letech minulých,

Všech schůzí bylo 14; z toho 2 měly slavnostní ráz, první 28. října v Den Svobody, druhá 25. listopadu v den sv. mučed. Josafata. Na první byli přítomni pouze představení a bohoslovci, druhé pak se zúčastnili hosté v čele s Jeho Excellencí nejdůst. panem biskupem Pavlem. Na řádných schůzích byly předneseny přednášky na různá témata a ihned po nich vynesena kritika. Zmínky zasluhují: „Moderní církevní umění" (M. Szekerák), „Liturgický význam v dnešní moderní době" (J. Frankov), „Sv. mučedník Josafat a unie" (M. M. Bendász), „Přehled historie církevního malířství" (M. Szekerák), „Unie Rusů v XVIII. stol." (J. Rogáč), „O církevním zpěvu v našich vsích" (S. Simkov), „O neposkvrněném Početí Panny Marie" (J. Beeör), „Jak nám třeba brániti se proti nekatol. tisku" (V. Hajdu). Nejkrásnější přednáškou celého roku, která současně obdržela protokolární pochvalu, byla přednáška kol. J. Hradila na téma „Z knihy tajemství".

Největším naším úspěchem nebylo pouze naše působení v mezích kroužku, ale činnost naše v době vánočních prázdnin mezi lidem. Na iniciativu veledůst. p. rektora všichni členi byli povinni udělati přednášky na libovolné téma buď v rodné vsi, aneb v jejím nejbližším okolí. Úspěch byl nepředvídaný, protože někteří měli nejenom jednu, ale dvě přednášky. Úhrnem: 30 bohoslovců předneslo 39 přednášek.

Druhou a to velmi vážnou složkou činnosti naší lit. školy jest to, že na podnět některých členů kroužku bylo přistoupeno k sjednocení všech řecko-katol. studentských organisací v jeden centrální svaz po příkladu našich bratrů Čechů a Slováků. Bylo zvoleno přípravné komité, které v čele s kol. Bendászem pokročilo krásně v tomto směru vpřed, takže již v červnu t. r. byl uskutečněn svaz řecko-katol. student. spolku s centrem v Užhorodě. Toto rychlé provedení tak velkého podniku možno pochopiti pouze velkou obětavostí našich nejdůst. p. biskupů Pavla a Alexandra, sympatiemi i plným pochopením nutnosti takového spolku se strany Karpatoruského studentstva a za třetí neúnavnou prací přípravného komité.

Při škole působil též chor od vedením veledůst. P. Emericha Szedláka, prof. theologie a spirituála, který s velkým úspěchem působil na mnohých nationálních a dobročinných slavnostech. Každého měsíce zpíval do radia mši sv., čímž nemálo přispěl k propagaci překrásného byzantsko-slovanského obřadu. A mimo to uspořádány též tři větší koncerty, rovněž vysílané radiem a to na Vánoce v den Narození Páně, na Velký Pátek a pondělí velikonoční.

Svou činnost zakončili jsme 7. června slavnostní schůzí na uctění 80letého výročí Jeho Svatosti Pia XI.

Již na dřívější schůzí zvolen byl nový výbor na následující rok, jehož členy jsou: Michal M. Bendász, tajemník, Jan Rohač i Jan Frankov, jednatel, Josef Hascák, a Nikolaj Molčan, knihovníci, Michal M. Szerdy, pokladník.

Naše heslo: Pomocí Všemohoucího stále vpřed!

Michail M. Bendász v. r.,
tajemník.

NOVÉ KNIHY

Fr. Mauriac: KLUBKO ZMIJÍ. Laichter, Praha 1936, přeložil Josef Heyduk.

Román pascalovské síly a pronikavého pohledu do lidské duše. Je psán ve formě dopisu, který chce zanechati starý, miliony oplývající advokát po smrti své ženě jako svou žalobu, obhajobu a zpověď. Příbuzní, žena, děti vidí v něm nepřítele a všemožnými taktikami chtějí se zmocnit jeho milionů. A pokládají se za zbožné křesťany, u nichž on sám, pohrdající křesťanstvím svého okolí, odkrývá jeho nedůslednosti a prázdnou formálnost, které patří jen ironický úsměv. A roste v jeho srdci, v tom klubku zmijí, pomsta vůči jejich chamtivosti. Srdce jeho zdá se nám nízké, a přece si nás nakloní, když posléze vidíme, že tento lakomec nemiluje peníze, že nelační po pomstě, že jeho srdce nebylo tam, kde byl jeho poklad, ale že hledalo a podlehlo Milosti a v předvečer své smrti přece zakotvilo v přístavu. — Při četbě obdivujeme jednotu pojetí, sílu děje, básnické posvěcení díla. Jest to ponor do nitra člověka, je to sledování vnitřního růstu. A to jest podáno skvělým stylem, který zvyšuje hodnotu, hloubku a vyzrálost díla. Není divu, že román dosáhl v samotné Francii 145 vydání. Takové romány jen zřídka se objevují. vf.

Paul Claudel: KŘÍŽOVÁ CESTA. Přel. O. F. Babler; 30 sv. edice Hlasy, kterou vede a vydává O. F. Babler, Svatý Kopeček u Olomouce.

V tichém klidu požehnaného úsilí Bablerovy edice vychází prostá, hluboká modlitba Claudelovy Křížové cesty. Vděčíme vydavatelům za dílko vyrovnaného duchovního života v Deníku E. Guérinové a přítomným svazečkem jsme vázáni k novým díkům. Již několikrát jsme měli příležitost shlédnout osobnost Claudelovu v oblastech hlubokých básnických zření, jejichž zvěsti vlastnili vždy moc nazírané skutečnosti. Průhledy v podstatu básnické tvorby v těsném spětí s výsostnou funkcí theologie, přesné a vymáhající souhlas animae naturaliter christinae vydávají svědectví i básnické i oné tajemné mystické jurisdikci syna země, kterou jeho vznešení předkové hrdě zvali prvorozenou římské Církve. V Křížové cestě přichází do svatyně. Nechává stranou intence umělecké, jež by tu nebyly leč na závadu a rozvažuje jen duše křesťanská, prostá a hluboká, jak sama v těle své doby, pokorně stojí před tajemstvími Umučení. Jsou tu slova, která nosíme každý ve svém nejhlubším lidství, aniž jsme schopni je říci nebo i jen cítiti a vzrušeně se ozývají těm, jež

vyšla z tohoto mlčení. V myšlenkách zastavení řeší se ono poslední co ještě nutno, aby se oddaně spočinulo v Milosrdenství u Nohou Krista na cestě křížové.

Takto, jazykem naší doby mluví k nám jen Guardini. Jsou hluboké obdoby v modlitbách obou. V obou cítíme moc „Boha, jenž nepřišel vysvětlit, však naplniti". A proto slovo obou je tak tajemně mocné, že jsou z těch, „komu Kristus není jen obraz, nýbrž skutečnost živá a pravá"; a proto jsou světu cizí a nezná jich svět v pravé podobě, že „je v nich něco cizího a jaksi stranou stojí" ti, kdož milostí, podobnou oné, jež zasáhla Pavla, spatřili a hluboce pochopili „tvář Vinařovu jaká v den opilosti byla", „obraz ten, jenž je z jeho krve a slzí a ze slin našich učiněn". Jsou víc než básníci — dítky Boží, zírající na Oběť svého Prvorozeného Bratra — tak doslova, jak je to psáno. Co překladu se týče můžeme sděliti jen dojem. Působí divnou intensitou, kterou bývá me strhováni v opisovaných misálech středověkých. Srdce hluboce věřící pečlivě hledalo a uctivě vyvažovalo slova k modlitbě tak opravdové. *rva.*

Linus Bopp, LITURGIE UND LEBENSSTILL. Buch der geweihten Lebenskrise. Freiburg im Breisgau 1936, Herder.

Vlna obnovy liturgické nechce a nemůže se státi estétstvím. Jest to obnova života v celé jeho šíři. Přítomná kniha Boppova ukazuje a rozvádí, jak je liturgie pevným bodem celého života, má jím býti jako střed kruhového vlnění. Pojem Církve jen jako vnější organisace byl by zkomolený. Jest třeba jíti až na konec a domysliti dosah pojmu Církve jako mystického těla Kristova, které žije v ní jako v celku, ale je též uskutečňováno v každém jejím údu. Liturgie, která je rytmickým dechem tohoto tajemného organismu, projevuje se v každém jeho údu. Stává se rytmem života jednotlivce ve všech postaveních. Odpovídá na volání a uskutečňuje hlubokou jednotu života, která je tím žádoucnější, čím bolestnější je volání po ní v žalostné roztříštěnosti dneška. Tak jest opravdový křesťanský život neustálým a novým vtělováním Slova, které jednou Tělem stalo se; ale tento čin Boží lásky doznívá jako nesmírné echo jedné historické události v nesčíslných opakováních v životě milosti dítek Božích. *Db-*

JESUS UND SEIN PRIESTER. Vydal P. Josef Staudinger S. J. Str. 296, 3·40 M. Herder Freiburg im Breisgau.

Podtitulek knihy je: myšlenky o velikosti kněžství. Pojednává tedy o téže věci jako poslední encyklika nynějšího Svatého Otce, některé kapitoly se mohou opravdu nazvat komentářem encykliky.

Hned první slova, která jako introit jsou předeslána celému dílu, úžasně vážně se vrývají do našeho srdce.

O sacerdos, quis es tu?
Non es a te, quia de nihilo.
Non es ad te, quia mediator ad Deum.
Non es tibi, quia sponsus Ecclesiae.
Non es tui, quia servus omnium.
Non es tu, quia Deus es.
Qui ergo es? Nihil et omnia. O sacerdos!

Jdeme všemi fásemi kněžského života, ale hledíme při tom na Krista. V tiché samotě, v práci, v utrpení až k dokonání a oslavě – je to Kristus, či je to kněz? Sedí ve zpovědnici, hříšník klečí před ním; několik slov a hříšník zas je ospravedlněn. – Stojí u oltáře, přináší chléb a víno, proměňuje v Tělo a Krev. Kdo činí tyto zázraky? O sacerdos!

Bere dítě z klína matčina a nespouští je z rukou, až je jako starce ukládá do hrobu. Děti k němu běží s láskou a zdraví ho s úctou. Neznámí nazývají ho otcem. Svá nejhlubší tajemství skládají lidé u jeho nohou; dovede těšit ve všech bolestech duše i těla. Je mlčelivým důvěrníkem bohatství i chudoby; boháč klepe na jeho dveře, aby u něj složil v skrytu almužnu, chuďas k němu přichází, aby bez začervenání přijal dar. Všecko ví, má právo všecko říci, jeho slovo padá do srdce tíží božské autority. Kdo je ten člověk? Kněz.

O sacerdos, quis es tu? alp.

Dr. Oldřich Karlík: MRAVNÍ ŽIVOT PODLE ŘÁDU NADPŘIROZENÉHO. Lidové knihkupectví v Olomouci 1936, str. 204, Kč 25·–

Účelem spisu dle slov autorových je oživiti zájem o nadpřirozeno a nadpřirozený mravní řád, ne obhájiti a vysvětliti. Heslem knihy jsou slova sv. Augustina: „Magna hominis miseria est cum illo non esse, sine quo non potest esse." Kniha ukazuje, jak se život v nové době odcizuje nadpřirozenu, kde tkví příčiny toho, co je přirozeno a co nadpřirozeno, jejich poměr a jak se má nadpřirozeno projevovati v životě jednotlivcově i společnosti.

V témže nakladatelství od téhož autora: Zhoubnost lži ve světle učení sv. Augustina (1928, 12·–) a Význam panenství v mravním životě (1931, 17·50).

Fr. W. Foerster: VĚČNÉ SVĚTLO. Přeložil prof. Em. Žák. (Kropáč & Kucharský, Praha, Kč 7.)

Konvertita, význačný paedagog a znatel lidského života, rozebírá a výstižně aplikuje základní pravdy na různé fáze dneš. života. Ukazuje poměr člověka k Bohu, kříži, upozorňuje na těžké omyly moderních systemů. Dnešní vlažný člověk je jako světové tržiště, který na náboženství hledí jako na vzpomínku dalekých dětských dnů; zmizela a zdá se neživotnou. Slepé sobectví a „vysokou politiku", jež je mu moderním karnevalem bez masek, je třeba přibíti na kříž a uvědomit si: Jsi člověkem, ostatní jsou bratři, všichni pak děti věčného Boha! Všechna bída moderní civilisace záleží daleko více v pobloudilých ctnostech, nežli ve vědomých nepravostech. Všechna ta smrtelná rozháranost člověka, který svůj život odpoutal od Boha, ono zřícení všech babylonských staveb osamocené hmoty nám výhružně ukazuje vrátiti životu jeho tajuplný smysl.

Své úvahy zpestřuje živými příklady, knize pak samé předesílá vyznání, v němž na sobě ukazuje, jak strašným darem do života mládeže je beznáboženská výchova. –hj.

KÁZÁNÍ FILIPA HEUSLERA, posmrtné vydání uspořádal Václav Kronus.

Svazek třetí obsahuje kazání na neděle od Hodu Božího svatodušního až do neděle 24. po sv. Duchu. Ve sv. IV. jsou promluvy na svátky a slavnosti, ve sv. V. řeči cyklické a příležitostné. Heuslerovy kázání vynikají populárností a jasnou disposicí. Vydalo naklad. Kropáč & Kucharský, Praha.

Em. Žák: ŽIDOVSKÁ OTÁZKA VE SVĚTLE KATOL. CÍRKVE. Cena 4·50 Kč. Vydalo naklad. Kropáč & Kucharský.

Židovská otázka, tak stará jako samo křesťanstvo postoupila za našich dnů znovu do ohniska světového dění.

Postup režimu lomeného kříže vůči židovstvu v Německu signalisoval světovou veřejnost, která z valné části zmocnila se židovské otázky s větší vášnivostí než znalostí, s větší fantasií než pravdivosti.

Jaké stanovisko zaujímá církev k židovské otázce a co o ní praví význační muži? Odpověď na tuto otázku je jedinou cestou, která vede z tohoto zmatku.

Prof. Em. Žák v informativním spisku „Židovská otázka ve světle katol. církve" systematicky shrnul význačné problémy židovské otázky a odpovídá na ně jasnými slovy církve. Cena spisku spočívá v jeho objektivitě, odvážně, ale spravedlivě na podkladě přesných fakt a na konkretních příkladech ukazuje, jaké tvářnosti nabývá židovská otázka v denním životě a co znamená v bytí křesťanských národů.

Bl. Ludvík M. Grignion z Montfrotu: TAJEMSTVÍ MARIINO. Edice Krystal L. P. 1936, Olomouc, Slovenská, 14. – II. vyd. přeložil R. M. Dacík O. P.

Hluboká nauka bl. Grigniona, plná vroucnosti. „Duše, živý obraze Boží, vykoupená drahocenou krví Ježíše Krista, Bůh chce, aby ses stala svatou jako on v tomto životě a oslavenou jako on v životě po smrti. Získání svatosti Boží je tvé jisté povolání. K tomu musí směřovati všecky tvé myšlenky, slova i skutky, všechna tvá utrpení a všechna hnutí tvého života. Jinak odporuješ Bohu, nekonajíc to, k čemu tě stvořil a nyní zachovává. ó, jak podivuhodné dílo! Prach proměněn ve světlo, ohavnost v čistotu, hřích ve svatost, tvor ve svého Stvořitele a člověk v Boha. Podivuhodné dílo, ale dílo nesnadné samo v sobě a nemožné pouhé přirozenosti..." (z úvodu). Abychom náleželi Bohu, obětujme se Marii. Světec promlouvá pak o pravé pobožnosti k Panně Marii, o její vznešenosti a cvičení láskou a umrtvováním. Tolle, lege.

E. Psichari: SETNÍKOVA CESTA. Olomouc, Edice Krystal, str. 112. Cena Kč 8·50.

Cesta k Bohu Renanova vnuka E. Psichariho. Stal se vojínem, neboť toužil po vojenské kázni, ale jeho duše při tom byla prázdná a bezradná. Otrava neřesti, odpornost lži, výsměch života, zmatenost myšlení a citů – to jest civilní život Francie. Je nutno uprchnouti do pustin Afriky z prostředí rozumářů bez rozumu a tam hledati plnost a smysl života. Byl vychován mimo církev a v afrických pustinách hledá Boha ve své vlastní duši a nakonec kleká před Ježíšem. Obraz dnešní generace, která tápá, hledá, probíjí se. Kniha chce jí pomoci zápasiti, chce ji vésti k pokoře před hledaným Bohem. Jest to kniha, kterou nutno dát co nejdříve do rukou inteligence. vch–

NOVÉ KNIHY

Vladimír Solovjev: LEGENDA O ANTIKRISTU. Edice Krystal, Olomouc, 1936.

Děj této visionářské knihy je vložen v Solovjevovo poslední dílo „Tři rozhovory". Svou prorockou visí uvádí nás do dějinných sfér budoucího věku. Vzletnou řečí líčí budoucí boj Církve se zhoubným škůdcem lidstva, který se všemožně snaží zaplésti lidstvo do svých tenat. Konečně však Církev v čele se svou hlavou vyjde z boje nezdeptána, ale s vítěznou palmou bude očekávati příchod věčného Soudce.

Ona rozleptávající činnost Antikristova bude úplně podlomena, proti které i v dnešní době se musíme všemožně brániti, aby moc náměstka Kristova ovládla veškerý svět. Hd.

P. Sagehomme T. J.: DO SRDCE AFRIKY. Román misionáře. Z francouzštiny přeložil Frant. Xav. Juránek T. J. Vydalo Studentské misijní sdružení v Bubenči. Cena 6 Kč.

Edice „Pán volá" vydala novou krásnou knihu pro mládež, kterou obohacuje naši chudou misijní literaturu. Kniha líčí život a příběhy misionáře. Podává smysl života a obětí, pro které plane nadšené a lásky plné srdce kněze.

Hlavní osobou je P. Karel de Louergue. Obětuje svůj život a schopnosti hlásání evangelia mezi africkými černochy. Ač je bohat, opouští pohodlný život na rodném zámku, otce, matku, bratry a sestry. Rodiče podrobují se vůli Boží, aby jejich nejstarší syn se stal knězem-misionářem. Po vykonaných studiích kněžských studuje pilně P. Karel jazyk domorodců, který je velmi těžký. Jeho velká láska, aby spasil ubohé duše nezná překážek. Stává se misionářem v belgickém Kongu, v osadě M'Tardo. Tam si získává lásku všech černochů opravdovou kněžskou horlivostí. Je spokojen prostým obydlím, stravou a snáší trpělivě zhoubné podnebí. Zástupce vlády z Evropy, nevěrec, přemlouvá domorodce a ztrpčuje jeho pastorační činnost. Misionář svým hrdinným činem, získává ho pro víru, neboť mu zachraňuje život, když byl uštknut hadem. Konečně vysílen pracemi a smrtelně zraněn černochem Karpu, kterého hledí získati pro Krista, opouští misii – ač nerad – na přání lékaře. Vrací se do Evropy a jeho hlavu zdobí velká jizva, památka po zranění. Svou hrdinností obrací i svého strýce hugenota. Po zotavení a načerpání nových sil jeho srdce touží po ubohých černoších. Vyprosí prostřednictvím strýce milost pro černocha Karpu a vrací se znovu do Afriky. Karpu se stává jeho pomocníkem v šíření evangelia. Je pokřtěn s celou rodinou a stává se vzorným křesťanem. P. Karel de Louergue pracuje horlivě za spásu duší, a tím si podrývá již otřesené zdraví. Za bouře a deště jde pokřtít umírající černošské dítě, jsa provázen černochem Karpu. Celý promoklý vrací se do své chýše a uprostřed svých černých farníků umírá. *Knížka tato se jistě zalíbí každému, komu stačí pravda bez uměleckých přísad.* Ma–

Dom Pierre de Puniet: DAS RÖMISCHE PONTIFIKALE. Geschichte und Kommentar. Band II. – Str. 328, váz. S 5. Volksliturgisches Apostolat Klosterneuburg bei Wien.

„Das Römische Pontifikale" uvádí nás do skoro neznámé sféry funkcí biskupských. První díl obsahoval pojednání o historickém vzniku tekstů a výklad svátosti biřmování a svěcení kněžstva. Tento druhý díl obsahuje svěcení osob (biskupa, opata, abatyše, pomazání na krále a svěcení věcí – oltáře a jeho příslušenství, kostela, svatých olejů).

Teď, kdy se nám zase otevírají pokladnice Církve a vynášejí se odtud „nova et vetera", pozorujeme, jak velice se vzdálil veřejný život od posvěcujících prostředků Církve. Který z dnešních vládců „in nomine sanctae Trinitatis unctus et benedictus est"? (str. 187). Jak se dívá moderní svět na osoby Bohu zasvěcené? Není i mnohým katolíkům chrám jenom museem uměleckých památek? Kniha nás poučí, jak vysoko musíme postavit své ideály nad současné poměry, chceme-li všecko obnovit v Kristu. Kněz, který nechá na sebe působit těmito modlitbami a obřady, bude naplněn úctou k důstojnosti svého stavu, který jej zavazuje k svatosti. Budou také k němu promlouvat všechna posvátná znamení, která byla Církví vřazena do řádu nadpřirozeného. alp

NOVÉ KNIHY

Prof. F. Spirago: UTRPENÍ A RADOSTI OČISTCE. (Překlad z německého. Vydaly Školské sestry O. S. F. Praha XII., Korunní 4.).

Autor, opíraje se o nauku tridentského katechismu, o výroky církevních učitelů a o soukromá zjevení svatých a svatě žijících osob, objasňuje a vysvětluje nauku Církve svaté o očistci, vyvrací mylné názory o této důležité otázce a uvádí způsoby, kterými si můžeme zkrátiti očistcová muka. Tuto milou knihu, šířící úctu a lásku k duším v očistci, všem vřele doporučuji. -k

DAS RÖMISCHE RITUALE, nach der Vatikanischen Ausgabe des Rituale Romanum přel. *Dr. P. Paulus Lieger O. S. B.* Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg bei Wien.

Překlad této důležité knihy prospěje nejen laikům, kteří v něm najdou důkladné poučení o katolických obřadech, ale i kněžím, jimž bude dobrou příručkou k liturgickým kázáním a katechesím. Část knihy obsahuje vedle německých i latinské texty, a může tedy býti pomůckou i k samé liturgii.

Stejně jako tuto knihu doporučujeme i cenný liturgický KALENDÁŘ *P. Parsche*, v němž najdeme pro každý den potřebné pokyny pro breviář, mši sv. i krátká vysvětlení symbolického obrazu myšlenky, kterou církev v ten den připomíná.

Zmínky zaslouží také menší brožura UNSER LEIB BEI DER MESSFEIER von *Dr. Georg Lorenz Bauer*, která navádí ke vzorné i zevní sebranosti při nejsvětější oběti. Fr. Fl.

CEREMONIALE IUXTA RITUM ROMANUM, SEU DE SACRIS FUNCTIONIBUS – Marietti, Turin 1936.

Sv. I. (De quibusdam nationibus sacram liturgiam respicientibus) – pojednává o církevní hierarchii, o svátostech všeobecně i zvláště, o svátostinách, o posvátné hudbě, o chrámech, kaplích, oltářích, hřbitovech, o kultu svatých, sv. obrazů a sv. ostatků. – Jestliže ti, kteří jsou v královských palácích, snaží se co nejvíce, aby zachovávali předepsané ceremonie, čím více mají dbáti služebníci Krále králů a Pána pánů o přesné zachovávání církevních předpisů v paláci Božím – v Církvi. m.

P. F. Ter Haar, CASUS CONSCIENTIAE DE PRAECIPUIS HUIUS AETATIS VITIIS EORUMQUE REMEDIIS (Marietti).

P. Ter Haar, C.SSR. proslulý svými spisy „De Occasionariis et Recidivis" a „De matrimoniis mixtis" řeší v tomto díle v množství praktických příkladů hříchy a problémy moderního života aplikací na morální principy dle zásad sv. Alfonse z Ligouri, zůstávaje však stejně vzdálen laxismu i rigorismu.

Každému zpovědníku, který chce získati důkladnou a všestranou orientaci v těchto věcech tak velmi akutních, nutno tuto knihu co nejvřeleji doporučiti. fb.

INFERNUS. Tractatus dogmaticus iuxta sensum s. Bonaventurae exaratus a P. Thoma Villanova Gerster a Zeil, O. M. Cap, Marietti, Torino.

Autor této knížky čtenáři podává katolickou nauku o pekle. Činí to tím způsobem, že podává nejdříve tuto nauku tak, jak ji theologové všeobecně učí a pak připojuje mínění sv. Bonaventury. Autor na jednotlivých sporných místech připojuje též svoje mínění. Poněvadž je peklo tajemství nesmírné Boží spravedlnosti a mnohé věci se rozřešiti nedají, přece je v této knížce obsažena střízlivá nauka církve katolické. Knížka tato může posloužiti kněžím, zvláště kazatelům. —d.

ACTA PONT. ACADEMIAE ROMANAE S. THOMAE AQ. ET RELIGIONIS CATHOLICAE, Marietti 1935.

Acta Academicae Romanae S. Thomae počaly se vydávat každoročně od r. 1935; obsahují dissertace nejvýznačnějších členů konané na konventech Akademie i relace a diskuse projednávané v soukromých schůzkách. Acta vynikají neobyčejně širokým rozhledem.

MUSEUM

1937

III. LXVIII

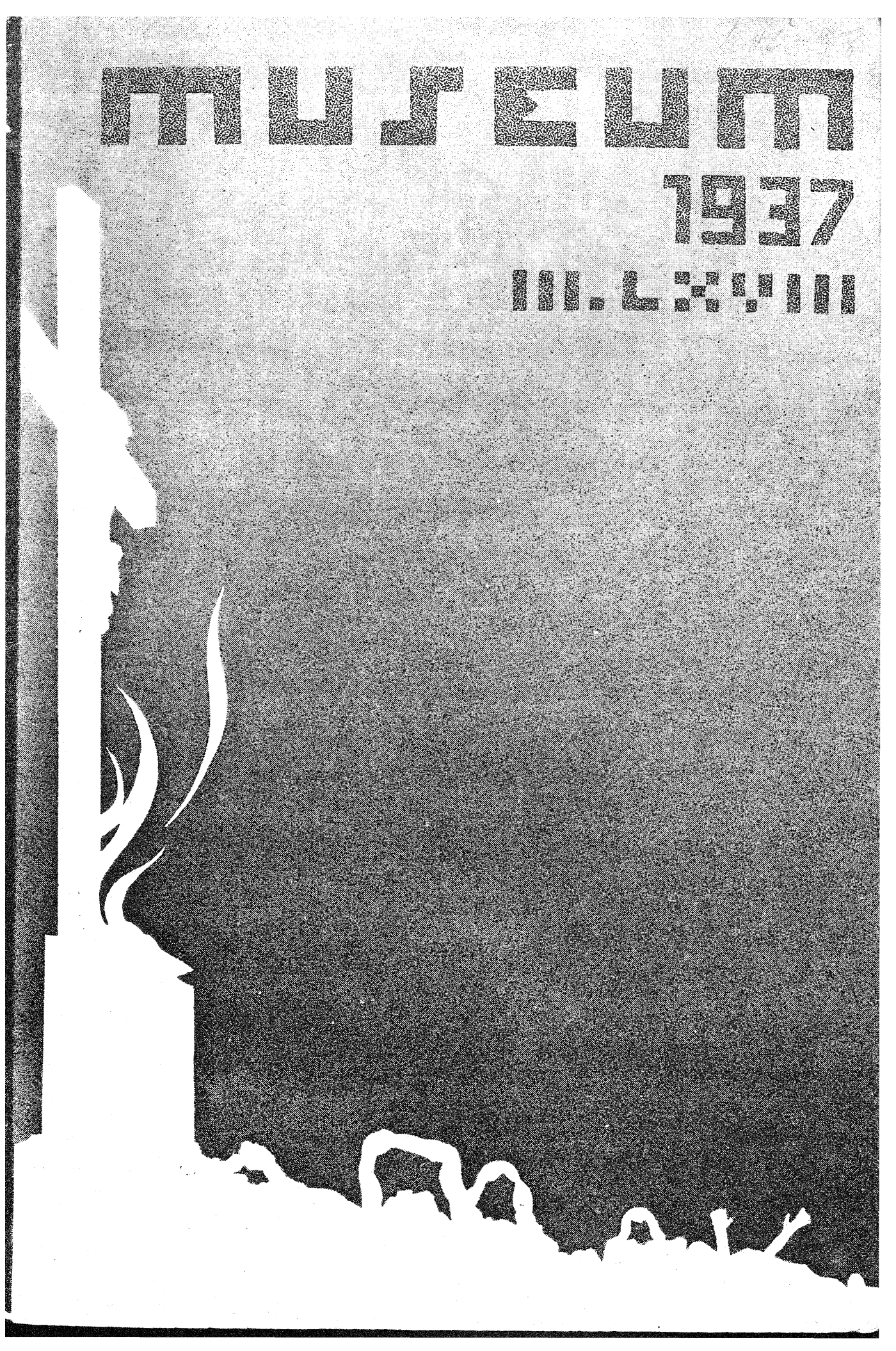

Museum, časopis slovanských bohoslovců.

Vychází každý druhý měsíc ve školním roce s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. — Řídí: Dr. Jos. Jančík. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Redaktor Rudolf Dvořák. Administrátor Ludvík Teplík. — Předplatné: bohoslovci a studující 10 Kč, ostatní odběratelé 15 Kč.

Obsah č. 3.

Fr. Vlach, Dvě výročí. — *Ant. Bradáč*, U kříže. — Duchovní bohatství Čepova umění. — *Jos. Maršálek*, Funkce metafory a Durychova Cikánčina smrt. — *V. Talacko*, Pius XI. a unionismus. — *St. Svoboda*, Smýšlení buditele P. Sychry dle jeho kázání. — *S. K. Vlárský*, Poledne. — *F. Vlach*, Orientem Soběty. — *Z našeho ruchu:* Jos. Soukop, V bratrských seminářích. — Z činnosti Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomouckých. — *Nové knihy.*

Z redakce:

Les. Hrad. K.: poněkud rozvláčné. *Roman Mychajliw, Lwów:* došlo pozdě, bude v příštím čísle. *Petar Kovačić, Split:* totéž. *M. Zemek, Ol.:* thema ve zpracovaném rozsahu již novinami vyčerpané a již opožděné. Všem díky za příspěvky!

Z administrace:

Čísla na obálce znamenají dosud nezaplacené ročníky. Prosíme snažně o vyrovnání nedoplatků a o předplatné.
Číslo šek. konta 102.407 Brno.

Uzávěrka čís. 4.

10. dubna 1937.

Obálku navrhl ctp. B. Sedlák O. Praem.

Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

POMNÍK ZAKLADATELE BRNĚNSKÉ „RŮŽE SUŠILOVY"

FRANT. VLACH:

DVĚ VÝROČÍ.

Jsme ještě mnoho dlužni všem těm, kteří v minulém století pracovali pro církev a vlast. Zásluhy jejich necháváme neprobadány, myslíce, že patří minulosti a že nemají co říci naší době. To vše k radosti těch, kteří nechtějí viděti ten lví podíl katolického ducha v dramatě národního obrození, jak literárního, tak myšlenkového. Příležitostná výročí nám ukazují, že jest třeba míti na zřeteli i minulost a vynášeti z ní na světlo práci a zásluhy těch, o nichž historie chce mlčeti.

Uplynulo 100 let od příchodu Fr. Sušila do Brna, lépe řečeno, do brněnského alumnátu. Bohoslovci uvědomili si význam toho okamžiku tak důležitého a dovedli jej vhodným způsobem oslavit. Při oslavě ukázáno, že Morava musí býti hodně vděčna Sušilovi za jeho církevní a vlastenecké smýšlení v době tak nepříznivé jak církvi tak českému národu.

Kdykoliv nyní uslyšíme spojení „církev a vlast", vybaví se nám hned jeho jméno a klasické vyjádření jeho života známým veršem: „...každá půl, každá má moje srdce celé." To je svědectví Sušilova upřímného vlastenectví, církvi neodcizeného. Dnes je dobře si na to vzpomenout, čemu nás Sušil učil a zeptati se sebe, zda jeho odkaz je dnes aktuální. Každý jistě uslyší odpověď: Co Sušil zaséval, ještě v národě nerozkvetlo. Sté výročí příchodu a začátek velkého působení! Stál na svém místě a dovedl se postaviti svým duchem proti všemu, co mohlo přinésti škodu církvi. A těch nepřátelských směrů bylo dost, než Sušil jako vůdčí duch dovedl čeliti a z vlivu jeho veliké osobnosti těžili bohoslovci i kněžstvo. Sušil po 31 let se přičiňoval, aby dvě jeho milované „krásky" — láska k Církvi a národu — byly přesazeny i do srdce jeho žáků. Jeho vlivem mohutněl život náboženský i národní po celé vlasti. I bohoslovci pražští hlásili se k jeho odkazu a svůj literární spolek nazvali také „Růží Sušilovou".

Dnes mu můžeme býti pouze vděčni. Nejen my bohoslovci, ale celý národ, poněvadž pro něj pracoval a o něj se zasloužil. A my, vzpomínajíce na ty dávné doby, uvědomujeme si, že Sušil byl nám příkladem, že nám zoral pole, do něhož my máme dnes zasévati nové květy, jejichž vůně má jíti další budoucností. Sušil pracoval a něčeho také dosáhl. Byl buditelem, učencem a pravým knězem, a tím chloubou brněnského alumnátu, chloubou Moravy. Vděčnost pak, která jest přirozenou ctností jednotlivcovou i společnosti, projevil by náš národ Sušilovi pouze neoblomnou láskou k Církvi a vlasti, jíž byl Sušil učitelem a vzorem. Neboť:

„Kdo svůj národ k světlu, k slávě hledí vést,
pomníkem mu věčným celý národ jest."

Při těchto oslavách nestačí si jen uvědomiti, že jeho jméno je důležité, nestačí si říci, že pojmenovali jsme si spolky jeho jménem, nestačí se chlubiti, že jeho jméno najdete v pojmenování našich ulic, náměstí, nestačí se obdivovati tomu, jak zachraňoval poklad našich národních písní — ale jest nutno si také říci, že v jeho šlépějích šli oni kněží „Sušilovci", jimž náboženský prospěch vlasti byl nade vše, kteří si uvědomili svůj úkol, své poslání mezi lidem. Jsou to vzácná jména, proslulá i zapomenutá a neznámá světu — hořící srdce, jež bila pod praporem cyrilometodějským, aby ve všem byl oslaven Bůh, jenž by žehnal celému národu. Národ dnes potřebuje opět takových, neboť dnes jde také o zájmy Boží — o záchranu země s její katolickou tradicí, snad o nové její pokřesťanění. Jde o skutečnou, positivní práci, plnou námahy a obětavosti, o kladný výraz katolicismu. Zamyslet se nad příklady „starých", zaposlouchat se nad voláním doby, pochopit správně vytčený cíl, očistit se od všeho smetí tábora, který by chtěl vše katolické udusit, vycítit tu velikost potřeb, jež dnešek přináší, a na vše odpovědít novým úsilím a novou tvorbou, čili pokračovat v linii velkých našeho rodu, k nimž patří jistě i náš Sušil.

A ještě jedno výročí nemohou brněnští bohoslovci nechati zapomenuto. Letos na jaře jest tomu 60 let, kdy vznikl v brněnském alumnátě literární spolek, který měl bohoslovcům umožniti, aby zasvětili Církvi a Vlasti své snahy, své pero, aby podporovali a šířili dobré spisy. Byla to „Růže Sušilova", která shromáždila bohoslovce, kteří chtěli uskutečňovati odkaz Sušilův mezi lidem. Nadšený Fr. Drašar dal jí směrnice svým provoláním: „Bratři, náš lid, jeho víra a národnost je v nebezpečí, vstaňte mu na záchranu a pomozte mu!" A ostatní pochopili, že národ potřebuje něčeho, co by jej omlazovalo a sílilo. Dnes obdivujeme se té mravenčí píli, s kterou bohoslovecké generace snažily se zachovati lidu víru a národnost. To byla katolická akce, uskutečňující svůj program s nadšenou horlivostí. Růže Sušilova zakládala venkovské knihovny a zajímavé jsou dopisy, uschované v jejím archivu, v nichž možno čísti slova díků, ale i slova prosby o pomoc. Kolik vesnic vděčí bohoslovcům za to, že jim založili knihovnu, do jejíhož vínku dali jí knihy náboženské, poučné i zábavné. Každý člen „Růže" obětoval na tento účel několik korun, které přinášely úrok po našem venkově, úrok, jejž nemůžeme počítati na peníze. Bylo to posílení náboženského a národního života. Tak se uvedla Růže Sušilova do života a stala se mocným činitelem v obrozování našeho venkova.

Vydáváním časopisu „Museum" měli se její členové cvičit, aby jednou mohli perem ovládati situaci ve vlasti: „Běda nám, běda vlasti celé, nechá-li si kněžstvo z ruky vyrvati pero svatými Soluňany posvěcené a ponechá-li je výhradně banditům literárním." Tato slova mocně působila, poněvadž církev byla ohrožena nepřátelskými vlivy, které stále víc a více se hlásily k vládě.

Každá věc vzniká z nepatrných počátků. Při vzniku „Růže"

našlo se jen pět bohoslovců, kteří se nebáli a jimž srdce hořelo svatým nadšením, v jejichž srdcích dosud Sušilův duch měl místo, kteří chtěli jíti národem, jakožto kněží, jichž apoštolské srdce bilo láskou a touhou získati Kristu lid. Dnes čítá 130 členů. A není mezi brněnskými bohoslovci nadarmo. I dnes má své poslání, i když jest třeba již poněkud odchylné od směrnic, jež jí byly vytčeny při jejím vzniku. Dnešní doba jest také nemocna. Tehdy byl nedostatek vlasteneckého cítění, nyní u mnohých je přemrštěné. Láska k Církvi? I ta mizí u mnohých, kteří již nechtějí milovat Boha, ale raději modlu, kteří prchají od Nebes a nevědí kam. I dnes program Sušilovských kněží dá se dobře uskutečňovat.

Po 60ti letech díváme se na práci těch, kteří šli před námi a s nadšením jim vlastním pracovali pro věc Boží. Z jejich rukou vzali jsme odkaz a máme v něm pokračovati. Po letech budou se jiní dívati na naše snažení. Aby i oni mohli o nás říci: Celé srdce i práce jejich patřily Církvi a vlasti — to záleží na nás, zda také my pochopíme Sušilův odkaz.

ANT. BRADÁČ:

U KŘÍŽE.

Zas uleví, až tichý večer obklad dá
a křižovatkám cest se bolest svěří,
pak noc vlahá tiše v pole napadá
a přítelkyní bude štvané zvěři.

Prach zvlhlý cestou kroky tlumí
když v klekání se šero klade na chaty.
Ta chvíle duše, spoutána být pod hvězdami
a z krve píti naděj v prachu u paty.

Prudké křeče paží rozpjatých
koupelí jsou těm, kdož soucit v srdcích znají;
jdou chudí v četách zajatých
a mlčenlivé oči k nebi pozvedají.

V mých ranách žíravá směs pálí,
rty zprahlé neovlaží v parnu trpká tresť.
Však vím, že pohledem Tvým klasy za poledne zrály
a vůně ran Tvých nad vše sladší jest.

ANT. BRADÁČ:

DUCHOVNÍ BOHATSTVÍ ČEPOVA UMĚNÍ.

Dokončení.

Rozárčinou smrtí končí povídka. Ve všech jejích scénách jeví se Čep básníkem, který srostl s bolestí a který je v důvěrném poměru se smrtí.

Titulní postavou povídky byla žena. V předčasně zlomené dívce, v jejích jemných citech a duši tak uzpůsobené ku vnímání nejintimnějších hlasů bolesti, podal Čep obraz ve světle takřka nezemském.

Rozárka-poutnice, jejíž toužebnosti plný pohled, upírající se k Bohu z úskalí a srázů pozemského putování, byl nesen tajemným průvanem bolesti, přichází v místa svých nadějí. Spojuje se s Bohem, který byl jedinou její žízní, s Pravdou, která přestává být hladem lidských duší, zbavených zmatením pozemských zájmů pravé důstojnosti i svobody.

Rozárka umírá, zanechává však po sobě dráhu, na níž se můžeme učiti tolika skrytým hrdinstvím. V bolesti a smrti zachycuje Čep nejkrásnější podobu člověka. Bolest i smrt jsou Čepovu dílu podstatnými, bez nich si nelze jeho dílo mysliti a v nich básník nachází výraz svého pohledu a svého básnického poslání.

V „Rozárce Lukášové" jsou splněny všechny požadavky katolického umění. Pojem bolesti jest viděn ve světle křesťanství.

Povídka „Přičinlivá rodina" je výstižným obrazem člověkova odklonu od Boha a odumření všem vznětům, které živí duši.

Kolář Hrabal stěhuje se s rodinou z nuzného obydlí do selské usedlosti. Houževnatostí a šetrností množí se Hrabalův majetek, ale se vzrůstajícími pozemskými statky zaplétají se tito lidé do tenat ďáblových.

„Ó, jistě nestrojili hostin z kapounů a kuřat tito lidé přičinliví a skromní, jejich zlatý poklad však rostl, třpytil se a nadouval a odměňoval je za jejich půst očarováním mnohem horoucnějším než všecky požitky tohoto světa. A oni sloužili svému bohu a pánu s hrdinstvím v pravdě úctyhodným, plahočíce se od rána do noci, hubnouce a kamenějíce v podoby lidských příšer a nešťastných zatracenců, jež zapřáhl ďábel do svého pluhu a hvízdá nad nimi svým strašným bičem. Obětovali mu všecko, pánu svému tajemnému, velikému Mamonu, přijímajíce za to od něho laskání, o němž se nesní ani nejžhavější milostné vášni."

Bývalý kolář Hrabal, spitý svou vášní, sní o skvělé budoucnosti, až bude pánem všech gruntů, které přijdou na mizinu špatným hospodařením svých majitelů.

„Dej si však pozor, Vincenci Hrabale! Budoucnost je tmavá zeď, za kterou nikdo nevidí, život je krátký a smrt nelze podplatit. Je ještě omamnější rozkoš nežli hrabat se v hromadě, kterou jsme

právě nanosili, otec Hrabalův prý byl pijan a Vincenc Hrabal někdy jde a hovoří nahlas sám k sobě."

V další části povídky vede nás autor do místnosti venkovské krčmy a ukazuje obraz Hrabala, propadajícího nové vášni.

„Vincenc Hrabal, v němž se probouzí zděděná pijácká vášeň, vrhá se do své sklenice se zoufalou žízní sebevraha hledajícího nicotu na dně řeky a brzy stojí uprostřed světnice s kloboukem na uchu, s očima bílýma, s gestem žalostného furianství, podupávaje nohou v krabatých kalhotách a vyráženje skřeky blábolivé písně..."

Pozdě k ránu odvádí kupec Roubal spitého Hrabala a nechává ho ležet v žalostném stavu za dědinou. Náhlý a nepředvídaný obrat v životě Hrabalově působí bolest jeho ženě a krutou úzkost jeho matce, která podporovala hamižnost celé rodiny.

„Stará Hrabalka klečí při hrubé mši na studené dlažbě a modlí se. Její křivé prsty se vzpínají vzhůru, její černé rty se pohybují a její oči, strašné otvory uprostřed krabaté tváře barvy země, otvory, jimiž hledí stařenina úzkost, příšerný hlad její duše, mrazivá prohlubeň jejího života, jsou jako dvě díry v poklopu černého sklepení, za nimiž žehnou dva palčivé body, nehnuté, žádostivé a šílené oči vězňovy. Zač prosí Boha tato chmurná stařena, nachýlená nad hrobem a přece tak vášnivě přissátá k věcem tohoto světa, co chce od Boha v této chvíli tísně a starosti, když celým svým životem konala vůli jeho nepřítele?"

Jaká to děsná modlitba! Jaká tůň lidské přirozenosti, jaká houževnatost lidských pudů! Hle, zde leží ohavný plaz, přišlápnutý v své hnusné kalužině, svíjející se u stupňů oltáře! A nad ním uprostřed zlatých paprsků tkví tiše Hostie, bělost čistoty nevýslovné, přítomnost dech zatajující, nedozírná hlubina mlčení, tajemství plné sladkosti a hrůzy. Ach, jaký mrazivý šelest! Plaz se svíjí a krev se prýští zpod trnové koruny, stéká ustavičně k ústům, trhlinám povždy prahnoucím, v tichu trpkosti vznešené a ohromující..."

Ale jak těžko je ponořit se do zřídla nejvroucnější lásky a dožadovat se pomoci a milosrdenství Toho, který hlásal:

„Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez ani mol nekazí, a kde zloději nevykopávají aniž kradou. Neboť kde jest podklad tvůj, tam bude i srdce tvé."

„Stařena se pomalu vleče cestou ke kříži, ohýbajíc se pod tíží nesmírného prostoru nad hlavou, ohýbá se až do prachu země, ale plazí se dále, vzpírá se urputně a její zkrácený stín strašlivě za ní karikuje její tragický zápas."

V Čepově díle vždy se vše otáčí kolem kříže a vše dochází svého rozřešení v Bohu. Postavy jeho prací blíží se buď k Bohu, puzeny šílenou láskou, nebo se vzdalují od Boha, jediné a poslední záchrany, a vrhají se v poddanství satanovo, jemuž slouží s touteż vášnivostí. Žasneme nad silou i mocí Čepova slova, mluví-li k nám o hrůze hříchu, jímž se člověk zbavuje veškerého bezpečí, veškeré útěchy i radosti.

Prosa „Vigilie", jíž uzavírá autor tuto sbírku, je dojemnou písní vyhnanství, ztlumenou prostorem dočasného žaláře, bolestně zladěnou mukami, jež přepadají člověka bezbranného nad propastmi zoufalé opuštěnosti.

Jest to veliká bolest a drtivý neklid lidského srdce, co zde vane z Čepova slova; bolest, kterou není možno odhalit, aby se přišlo k jejímu prameni, aniž komu sdělit, aby se dostalo útěchy.

Bylo by třeba citovat celé stránky pro vroucnost básníkova pohledu, plného lásky a soucitu, pro pokoru a bolest jeho vyznání, které tolik dojímá a při tom jest tak vzácné, že jsme u nás z úst básníka něco podobného málo kdy slyšeli.

„To je má chvíle, teď, když okna v chalupách už zhasla a nikdo neuvidí tuláka potloukajícího se okolo zahrad. Dnes ani psi se neozývají. Měkké ticho, prosypané tlumeným mihotáním neznámé touhy, nechává bez hluku prýštit krev z obnažených ran. Ne, nemusím se dnes bát, že mi psi rozederou bosé nohy. Ani mých směšných šatů nikdo neuvidí, příliš krátkých pro mé ruce a nohy, jež z nich trčí s podivným sirotčím smutkem. Jejich rezavá barva je barva zaječí a já jsem jí tak připodobněn této štvané zvěři, kterou mám rád. Ale všecko mé tělo se dere z toho nedostatečného příkrovu na ostrý vzduch, jímž se mi rozpukává kůže, a svírá mne jakási tesknota, jako by mne byli vyhnali z rodného domu."

Z dalších stránek zaznívá píseň palčivé bolesti, pokorná a tichá, ale nanejvýš tklivá rozechvívá nás v základech a bolí vždy víc, poněvadž zaměřuje pohled k ranám, zjitřeným bezohlednou krutostí vulgárního věku a krvácejícím pod zlobami světa, který tak surově uráží.

Na osamělých toulkách, kdy tělo, zemdlené a vysílené ustavičnou trýzní, upadá bolestně na vyprahlý drn siré země, zamiluje si básník tichý život nejskromnějších útvarů života, důvěrně se tlačících na rozdrásaná ňadra matky země a hledajících bezpečí v nejskrytějších záhybech.

Přezimuje u hajného, samotáře a podivína, člověka vyhoštěného ze společnosti tohoto světa, ale plného životní moudrosti a skryté bolesti. A na pouti velikého pokoření, odloučen od lidské společnosti a všeho, co svět zahrnuje slávou a uznáním, zamiluje si básník tichý smutek a tesknotu polních cest, v jejichž prachu jsou skryty stopy lidského utrpení.

„Pak jsem se vyhýbal těmto místům a potloukal jsem se po cestách jako pomatenec. Cesty jsem si zamiloval pro ně samy, pro jejich poutnickou podobu, pro jejich pokoru a trpělivost. Co lidí po nich přejde, co šlépějí je poznamená. Oh, kdo by chtěl luštit písmo, vyryté do cest šlépějemi lidských nohou! Jaký obraz lidského bloudění, tápání slepců a posedlých, a cíl je míjí, cíl je míjí...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Šel jsem po cestách porobených a zneuctěných, lysých, odřených, plných prachu a nečistých ran, vlekoucích se uprostřed krajiny pusté a vyprahlé, jen zaprášený stvol čekanky nebo jitrocele jim byl tesklivým společníkem. Tyto cesty jsem měl vlastně nejraději, s jejich zákruty a s jejich puklinami, s tichými žhoucími západy nad obzorem. Byli jsme si tak podobni, já v svých rezavých šatech, všecek pokryt jejich prachem, všecek zahalen do jejich barvy, všecek prosáklý jejich bolestí a jejich poutnickou touhou — a ony tak utýrané, tak pokojné, a zvláště na sklonku dne tak důvěrně se vinoucí k duši..."

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Takhle může vidět a mluvit jen básník a člověk plný pokory. V pokorném odevzdání se bolesti a vyčkávání nových muk, setkává se básníkův pohled se zmučenou tváří Toho, který visí na kříži s pažema prudce rozpjatýma a jest zárukou míru a útěchy v potupách.

„A na těch cestách, když den se nachyloval a stíny ožívaly, zmocňoval se mne pocit jakési svaté přítomnosti. Míjel jsem kříže na rozcestích, kříže železné a pokryté rzí, vysoké dřevěné kříže s pažema prudce rozpjatýma, trčící do mračen, plné bolesti a hrůzy, kříže zkroucené a zpřerážené, poházené blátem, ověšené cáry uschlých věnců. S počátku jsem je míjel plaše a nezastavoval jsem se, ale pak jsem se přece jednou odvážil a zahleděl jsem se do zmučené tváře, na zkroucené a trhající se tělo, a v sladkém večerním vzduchu, který balzamoval mé vyschlé plíce, se mi zdálo, že cítím chuť teplé krve a jakýsi veliký mír bolesti..."

Po údobí krutých změn a ustavičného strádání zaznívá nakonec vábivá píseň domova, v níž ožívá vše, co bylo viděno nevinnýma očima dětství a co nyní vyvstává zpod vrstev času, tiché a bázlivé, ale plné léčivé něhy a radosti.

„A tak dnes večer stojím zase nad touto dolinou, k níž jsem připoután nadosmrti. Chumáč střech se choulí v holém stromoví, jež jich nemůže ještě skrýt. Ani jedno okno nesvítí.

A přece vím, že jsi to ty, místo tajemné, kde mi bylo souzeno, abych se narodil, k němuž se vracím v snách a s nímž si sdružuji všecky pohádky svého života, místo, které nemůže být nahraženo ani vyměněno žádným jiným, místo na světě jediné, můj domove! Proč jsi to právě ty a proč to není místo jiné?"

Kraj, který zní krví básníkova srdce, jest však změněn k nepoznání a jest nutno hledat jeho pravou podobu očima dětství a dovolávat se pomoci i svědectví zemřelých, kteří nám jediní zůstávají věrnými.

„Když umíral někdo z naší rodiny, bylo prý na zápraží slýchat spěšný a lehký dupot a podivný šum, jako by někdo mával křídly. A smrt se vám ohlašovala ve spaní, moji pradědové, stanula ve dveřích sladká a strašná a věděli jste, že není pomoci.

A umírali jste všichni na téže posteli a upírali jste mrznoucí pohled na tentýž kříž. Vy všichni, kteří jste mne předešli, zde stojím a bojím se odclonit oči. — Nevím, jak dlouho se ještě budu potloukat po vyprahlých cestách, rozdrcených pod lomozivou tíhou lidských břemen. Ale neslyším toho hluku, mé ucho je napjato do ticha pod břesknými hlasy, a když stanu za šera na křižovatce ve stínu lesního koutu, poslouchám bázlivě, chvěji se a přece toužím, a zdá se mi, že ticho se staví okolo mne jako zeď a už už jako by se čímsi rozpukávalo. A když se ohlédnu, jako by se kmitl nad tmavou cestou cíp bílého roucha...

Budu věčně mučen tímto čekáním, či zaslechnu někdy skutečný hlas? Neboť jdu jako poloslepý a nedbám, že mám nohy celé zkrvavělé, jen po onom hlasu toužím — a přece vím, že bych umřel hrůzou, kdybych jej jednou uslyšel...

Jsem bídný, ale bídnější jsem byl tenkrát, když jsem se nemohl rozloučit. Domove, nosím tě všude s sebou, všude tě hledám, a nejsi to už jenom ty, dědino zakrvácená na lůžku z roztlučených cihel, prahnoucí v žhoucím mihotání poledního písku..."

Základní tón Čepovu slovu dává vždy bolest. Ale ne bolest zoufalá, bolest, ve které člověk vidí sama sebe, ale bolest křesťanská, taková, že v zášeří všech smutků mocně prokmitá světlo naděje.

Svědčí tak úryvek z „Lucie Laurové", jedné z nejkrásnějších a nejdojemnějších povídek Čepových.

„Bolest je naším přirozeným dědictvím, nemůžeme se ubránit, aby jí naše srdce nekrvácelo. Ale nesmíme se do ní nenasytně hroužit, nesmíme se jí opíjet a hříšně se s ní zasnubovat. Je na dně bolesti cosi nesvatého, pohanského, tak jako v přírodních živlech, v hlasech nočních slují a v hlubinách temných vod, vábících k zoufalství. Je to stará lež odvěkého Svůdce: »Budete jako bohové.« A na konec svíráme v objetí jenom sami sebe, svou vlastní nicotu a bídu, své vlastní sobectví, všecko to, před čím jsme chtěli prchnout."

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

I ve „Vigiliích", kde se snad na první pohled zdá, že výkřiky bolesti jsou neseny do víru zoufalství a beznaděje, prošlehují vrstvami času mocné záblesky dětství a pravé podoby domova, skrze něž cítíme vůni druhého světa, naší pravé vlasti.

Čepovi rodný kraj zní krví jeho srdce. Rodný kraj, toť místo, které ustavičně volá k novým návratům. Vším co v sobě skrývá domov, ať už je to líbezná píseň dětství, pokorné pěšinky vinoucí se mezi obilím, šlépěje básníkových dětských nohou v prachu polních cest, vůně mateřídoušky na mezi, tiché vrznutí branky či volání jeho mrtvých, kteří v lůně země čekají na procitnutí k poslednímu soudu, vším tím zaznívá hlas rodného kraje, tak mocně vábivý, že mu nikdy není možno odolat.

Domov, zvěčnělé místo tolika nevinných ilusí, místo stále hledané a znovu vyvstávající v snách! Jak snadno v něm nacházíme

svou nezkaženou podobu! Zde jsme čistýma očima dětství udiveně patřili na krásu Božího díla v obzoru toho kusu země, který obsáhl náš dětský zrak. Již nikdy náš pohled nezachytí onu něhu a ono kouzlo domova, které viděly naše dětské oči.

Čep nás vede rodným krajem k prahům pravého domova. Odtud ten bolestný a mučivý pocit člověkova rozdvojení v jeho díle; pocit, způsobený na jedné straně příchylností a láskou k určitému koutu země a na druhé straně zaviněný bolestí, neklidem a touhou po tom, co jest nám prozatím zastřeno.

O našem dvojím domově mluví Čep v „Řádu".*

Tato Čepova práce jest nejkrásnějším výkladem k jeho dílu, poněvadž obsahuje hluboké poznání a zdůvodnění základních životních fakt a jejich zákonitosti ve vztazích k nadpřirozenu.

„Není pochyby, že stvoření je veliké dobrodružství a že v sobě skrývá jádro, které má božskou příchuť. Poznání, že existujeme zároveň v čase a zároveň ve věčnosti, stouplo kdysi do hlavy mladému Rimbaudovi jako mystické víno. Kde přestává území tohoto světa a kde začíná území světa druhého? Kudy procházejí cesty vedoucí do ztraceného království? Jsou tyto dvě oblasti tak ostře od sebe odděleny? Nestačí nepatrné vychýlení z perspektivy, nepatrný odraz onoho tajemného světla, prýštícího z neviditelného zdroje, abychom byli sice zde, ale zároveň už jinde, a vrátili se odtamtud s nevyléčitelnou ranou v srdci?"**

V knize „Zeměžluč" odehrávají se tragedie životních zápasů, kdy se střídají konečná vítězství s bolestným poznáním strašlivého promarnění života, s výkřiky zoufalství, jemuž propadají nešťastné oběti vášní a nenapravitelných omylů, na konec tak krutě trestaných.

Kniha je uvedena prosou „Starcův smích". Zde vniká autor s nejjemnějším psychologickým porozuměním do duševního obzoru starce, v jehož gestech odhaluje strašlivé poznání.

Stařec, který za nocí, kdy ho již opouští spánek, obchází synovu usedlost, oddává se při svých obchůzkách dlouhým úvahám, dotýkajícím se hranic druhého světa, jehož blízkost ho začíná znepokojovati.

Před očima ubohého starce vyvstávají obrazy uplynulého života, v nichž jeho podoba, vyvýšená kdysi vědomím veliké důležitosti, jeví se teď směšně pošetilou. Bolestné poznání, jímž se odhalují kruté omyly života, ztěžuje jeho poslední okamžiky. Čep zde výstižně podal důsledky zvráceného poměru člověka k Bohu.

Když pak spadne s očí blána slepoty, jež líbivým sebeklamem zastírala pravou podobu věcí, užasne ubohý stařec nad mrazivou prázdnotou v prohlubni svého života a propadá v strašlivý smích, který je výrazem opožděného poznání prchavosti a křehkosti světských věcí.

Povídka „Hoře z lásky" předvádí očím tragické divadlo. Karolina Wachutková je spalována ohněm smyslné vášně. Po patnáct let

* Jan Čep, Dvojí domov. Řád, III. roč., čís. 6.
** Řád, III. roč., čís. 6, str. 347.

žije v hříšném poměru s člověkem nízké duše, jenž v ní probudil vášeň, která nemůže být největším hříchem ukojena.

Když jsou spotřebovány poslední zálohy ženiných sil a omamná sladkost rozkoší nesnesitelně hořkne v duši i na rtech, zrazená milenka, nenacházejíc na dně své bytosti víc, než bahno hanby a hříchu, oběsí se na hrušce před okny svého milence, který ji tak surově a zvířecky zbavil veškeré důstojnosti a nakonec odkopl jak bezcenný hadr.

Tato povídka jest smutným obrazem duše, zbavené pravé svobody, veškeré útěchy i lásky a v zoufalství se vrhající v nebezpečí věčné záhuby. Stačí citovat jen několik řádků, aby v nás byl vyvolán drásavý pocit nad zoufalstvím, přivedeným nešťastným odklonem od Boha a oddáním se hříchu.

„A teď je ta cesta pro ni uzavřena a ona utíká. Ví, že nemůže nikam utéci, a drásá si nehty tvář. Neví, co počít, nemyslí na to, že se zabije, ví jenom, že je konec, že není už nic, a zachvacuje ji hrůza. Nic není, jenom ona trčí do vesmíru, sama, docela sama — a ví, že nesmí být, že její život je u konce. Kde je teď ona jedovatá rozkoš, která ji nutila, aby zarážela dýku stále hlouběji — kde je ten ošemetný hlas? — Nic, ticho, širá prázdnota vesmíru. Ubožačka utíká a utíká."

Lucie Laurová je vedle „Rozárky Lukášové" jedna z nejkrásnějších a nejdojemnějších povídek Čepových.

Lucie Laurová jako dvouleté děvčátko ztrácí matku. Něha mateřského srdce jest jí nahrazena nesmírnou láskou otcovou.

Ušlechtilá dívka prožívá dětský a panenský věk uprostřed horského kraje v samotě opuštěného zámečku. Je uchráněna hrubosti světa, její společností jest svět neviditelný, vidiny její obraznosti, tak jak si je vytvoří v přítmí zámeckého parku. Zárukou bezpečnosti jest otec; v něm vidí vzor dokonalého muže.

Smrtí Rajmunda Laura trhají se všechny pevniny míru a radosti. O dívku pokouší se zoufalství.

„Lucie Laurová bděla u svého mrtvého otce, ale modlitba jí už dávno vystydla v srdci a ruce jí ležely v klíně jako ruce člověka topícího se, který už přestal zápasit s proudem. Přiblížila se za ty dvě noci nebezpečně temnému pólu bolesti a v uších jí už začala zaznívat vábivá píseň nicoty a zmaru.

Pohled, který upírala na mrtvého v truhle, byl už skoro lhostejný a tupý. Obrátila tolikrát meč hrozného uvědomění v trhlině svého srdce, že už zemdlela v pocitu smrtelného vysílení a zvráceného zadostiučinění. Už ji to strhovalo k prokletým vírům zoufalství jako podemletou květinu."

Po těžkých zkouškách a vysilujících zápasech Lucie Laurová vítězí. Smíří se s přijetím bolestného údělu, neboť v něm poznává naplnění a dozrávání života.

V pokorném odevzdání přivine se ke kříži a trpělivě nese břemeno života, jež jí určila Prozřetelnost. V tom jest její veliké konečné vítězství.

Prosa „Lucie Laurová" se řadí k ryzím duchovním hodnotám slovesného umění. Duchovní světlo, linoucí se z každého řádku, odívá celek v podivuhodný sváteční háv. Jest to vzácný přívlastek umění, jímž se málo básníků honosí.

Čep i ve svých nejsmutnějších povídkách odhrne clonu každého pozemského utrpení a dá zazářit světlu nadpřirozena. Tak v poslední povídce popis hřbitova, anebo scény, kdy se Lucie Laurová modlí na hrobě, je vyvážen z hlubin básnické intuice, ne ze sentimentálního snění a truchlivé prázdnoty autorů, kteří vznešené jen znesvěcují.

Čepovo slovo, zachycující náladu hřbitova aneb modlitbu ušlechtilé dívky, jest meditací; v hlubokém mlčení svatého pole slaví místo odpočinku po pouti života, místo naděje a vyčkávání nejvyšší spravedlnosti.

Prosy „Cesta na jitřní" a „Přízraky" jež uzavírají knihu „Zeměžluč" jsou prostoupeny pocitem smrti.

V „Cestě na jitřní" naráží lidská představivost na nevyzpytatelnou spleť lidských osudů v drahách známého kraje.

„Pole ležela mlčky ve tmě, dnes jako loni a jako předloni, jako před desíti i před sto lety. Kolikrát už byla přeorána, kolik šlépějí, kolik slz a kleteb, kolik tajných hříchů bylo zahrnuto do jejich brázd! Jaká síť osudů záhadně spletených zatahuje tento kraj, kolik tváří, mužských i ženských, mladých i starých, kolik rukou, které hnětly tuto hlínu, které ji tiskli k srdci!"

V „Přízracích" vynesl Čep spravedlivý soud nad lidskou prostředností a přilnutím k tomuto světu. Vyjádřen tu odpor k živočišnému životu doby, hnus nad duševní lhostejností a tupostí. Jen hluboký duchovní život mohl vyvážit pohled, s jakým se setkáváme u světců.

Třetí část „Přízraků" jest dojemným setkáním básníka s drahým zemřelým. „Dveře se zpolehounka otevřely a celým pokojem proběhl podivný průvan, jako dechnutí nesmírného prostoru. Ucítil jsem ihned tuto tajemnou trhlinu a obrátil jsem se zbledlý k tichému příchozímu.

Bože můj, jaká horoucí něha mi zaúpěla v srdci! Stál tam ubohý, bosý, s vpadlými tvářemi, se rty rozpukanými horečkou, s očima tak žalostnýma, tak žalostnýma. Stál tam na prahu, žebráček pokorný, ušlý, čekající, úpějící, a neodvažoval se dál, neodvažoval se do domu, ve kterém po celý život vládl, a ruce se mu zdvíhaly k prosbě, ty ruce, kterých jsem nelíbal!

Hle, jak je bez moci! Jak je odkázán na vzpomínku živých, na výkupnou sílu jejich modlitby! Jak mě drtí jeho pokoření, jak mě drtí!"

Poukázal jsem na duchovní krásu Čepova umění v poměrně nepatrném výseku básníkova díla. Dodatečně jsme museli opomenouti krásnou povídku „Husopas" a povídce „Lucie Laurová" jsme rovněž nemohli věnovat patřičnou pozornost. Nebylo též možno přihlédnout k delším novelistickým celkům Čepovým, ani k jeho románu.

Tato práce nechce být v nejmenším literární kritikou. Snažil jsem se poukázat, že duch, který proniká Čepovo dílo jest katolický, že kořeny Čepovy tvorby tkví hluboko v duchovním dědictví národa. Popřeje-li se pak více sluchu básníkům, jejichž slovo jest skutečnou chválou a slávou Boží, bude dosaženo účelu tohoto pojednání.

Z charakteristických znaků Čepova díla vyzvedli jsme básníkův návrat v dětství, a tím i v rodný kraj, a jeho pohled, jímž strhává hrůzu s tváře smrti.

Vděčíme Janu Čepovi za slovo, jímž nám jako tajemným klíčem otevírá svět, plný míru a radosti, ten sváteční svět, který pro nás pozvolna ztrácí jas a našimi hříchy se zatemňuje a snad i zmizí. Nemáme pak, dospělí, míru, klidu, radosti, štěstí. Vyžadujeme vše, a neukájí nás nic. Prvotní čistota, novost stala se všedností, padli jsme za obtíž sami sobě, stále žízniví a hladoví, štváni touhou. A jest třeba slova básníkova, aby nás přivedl v ony nevinné, svaté dny dětství a setřel roušku hrůzy z tajemství smrti.

Kdo ví, jaké překvapení pro nás chystá smrt! Naše tělo před ní uskakuje jako kůň před překážkou, a ona pro nás bude, doufáme, spíše místem velikého shledání než rozloučení. Je nám teď možná trochu líto, že bychom měli navždycky opustit milé cesty této země, které se tak líbezně vinou v polích mezi stromy — ale věříme, že smrt bude spíše otřesem, při kterém nám náhle spadnou šupiny s očí, oním nepatrným vychýlením perspektivy, o které jsme se tolikrát s nezdarem pokoušeli v svých smyšlených příbězích — a my vykřikneme radostí, jako když se před děckem náhle otevře náruč matčina. Věříme, že rajské luhy se budou věčně prostírat na místech našeho rodného kraje, a to, co pro nás tady bylo neusínající hlodavou tesknotou, bude pro nás tam v záři onoho světla, které jsme zahlédli jednou v neděli ráno na stěně svého dětství, věčným a neustávajícím nasycováním.*

Smíme se chvěti nadějí v této blaživé předtuše, neboť jest nám řečeno:

„I to tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů Božích" (Řím 8, 21), neboť „pomine způsoba tohoto světa". (I. Kor. 7, 31).

...„Viděl jsem nebe nové a zemi novou. Nebo první nebe a první země pominuly. (Zjev 21, 1).

A tehdy v tomto „druhém narození" (Mat. 19, 28) uslyšíme hlas

ECCE, NOVA FACIO OMNIA!

---

* Řád III., čís. 6, str. 347.

JOSEF MARŠÁLEK:

FUNKCE METAFORY A DURYCHOVA CIKÁNČINA SMRT.

Kdosi definoval čas jako plynulou řadu změn.

Nahraďme slovo čas slovem báseň a dostaneme definici, jednostrannou sice a úzkou, ale přece ještě takovou, jakou právě potřebujeme: báseň je plynulá řada změn, řada střídajících se obrazů seskupených dějem v určitý celek.

Změna, záměna, metafora.

Metafora, transakce, transcendence.

Co se v básni zaměňuje? Přirozeno za nadpřirozeno, řád fysický za řád metafysický, věc skutečná za pomyslnou. A snad ještě více záměn existuje v rovině jednoho řádu, kde básník transcendenci zakrývá uměle tvořenými ozdobami. Kromě metafory v užším t. j. běžném smyslu literárním a kromě jí nejbližších sester metonymie a synekdochy jsou to vlastně všechny ostatní básnické ornamenty.

Jiné odstíny metafor bude mít balada, jiné legenda. Jinak bude psát básník lyriku, jinak báseň epickou. Sotva kdo užije historického pragmatismu v milostné znělce, stejně jako nikdo nevtěsná do hexametru matematickou poučku. Takových paradoxů nedopouští se ani sebevětší umělec, nechce-li stržiti smích cirkusového clowna.

Metaforou v širším smyslu, jak jsem se už zmínil, rozumíme básnickou ozdobu vůbec. Důvod je jediný a snadný: i ten nejprostší ornament rodí se z nějaké, třebas na první pohled skryté a neznámé záměny.

Každý umělec žije sám pro sebe a žije sám v sobě. Jeho světem je svět jeho vidin a snů, třebas vnějškem se řadí mezi bohémy, což dnes už je řidším zjevem, nebo se nevymyká aspoň nijak docela prostému životu poklidného občana. Při tom si zachovává určitý svéráz, který se stává individuelní známkou ba charakterem a jemuž se obyčejně do smrti nezpronevěří. Poznáte ihned obraz Alšův nebo Úprkův, dílo Bílkovo a Jeneweinovo. Tím více to platí o krásném umění v literatuře. Každý rozezná baladu Nerudovu od Wolkerovy, romanci Zeyerovu od romance Vrchlického.

A právě tak dobře rozeznáte takovou Nezvalovu baladu o noci nad Seinou od Durychovy Cikánčiny Smrti. Jaroslav Durych Cikánčinou Smrtí zaranžoval pokus o novou českou baladu. Rozbil pevná pouta jak formální tak materiální a uvedl do naší literatury baladu, jež nemá téměř děje. Způsob stavby pak překvapuje svou lyrickou účinností: navrhuje tak české poesii nové cesty a směry. Tam je Achilova pata moderní poesie. Čteš báseň jednou, dvakrát, přečteš ji několikrát a nevíš, cos četl. Škoda tří set pěkných veršů, řekneš shovívavě na Cikánčinu smrt. Byli jsme zvyklí totiž číst básně ve

volné chvíli, po práci pro radostné uspokojení, často pro kratochvíli. Dnes se báseň nemůže jen číst, dnes se musí báseň studovat; to však se právě nedělá, protože dvacáté století shonu a hluku nepopřává k tomu ani dosti času ani dosti chuti. Odtud plyne nezájem o moderní poesii a odpor, proto se čte moderní poesie málo anebo vůbec nic.

Durychův Jarmark života, Cikánčina Smrt a Na horách vznikly ve válce a vzájemně se prolínají i dějově i formálně. Dějově souvisí, ačkoliv ani jedno toto dílo není obsahově úplně průzračné.

Cikánčina smrt uvádí tento děj: lesem se probíjí jezdec; uzří dívku — cikánku, jež ho vysvobodila před několika málo roky z věže a která se mu stala milenkou; rozvíjí se dialog, jezdec poznává, že se mu cikánka stala nevěrnou a dochází k vraždě. — Děj však není jen tak jednoduchý, jak ukazují tyto dvě věty, nýbrž je nejasně komplikován zmínkou o dalších dvou osobách, paralelně jdoucích podle hlavního motivu. Anebo je to snad pouhý fantom, který cikánku ve svědomí straší? Pak by dialog dvou prvních třetin básně byl jen pomyslný a tvořil by bohatou výplň jednoduchého děje shora zmíněného. Tento výklad jistě obstojí už proto, že baladě je bližší mohutný psychologický spád než pouhé dějové gesto, jež by nebylo zde ani na svém místě.

Oprávněnost rozšířené existence metafory zdůrazňují už samy směry, které kdysi začaly na metafoře stavět: dekadence, expresionismus, a zvláště symbolismus. Metafora se dnes naturalisovala natolik, že skoro se jí užívá víc v próse než v poesii. Srovnej Vančurův Poslední soud! A že mnohá metafora zevšedněla a zlidověla, je obecně známo.

Jak metafora vzniká, odkud bere svůj počátek a pokud je oprávněna, ukážeme si na rozboru několika obrazů z Cikánčiny Smrti. Jde o metaforu v užším smyslu, resp. o nejbližší její odrůdy.

„Lese černý, lese divý, co to zpíváš nade mnou?" Tak uvádí i končí básník Cikánčinu Smrt. — Viděl jste už někdo v létě černý les? Obyčejně mluvíme o lese, kde zeleň převládá; Kmen bývá barevně odstupňován, snad někdy až k černi, půdu kryje mech a odumřelé jehličí nebo zelený porost. V noci je to trochu jiné. Nastává určitá metamorfosa, ne sice ve věci, nýbrž v nás. Les za tmy nebo bledého měsíčního světla nabývá jistého temného odstínu. Takovou náladu můžeme snadno přemístit do jiného prostředí a formovat slova o černém lese i když jde o bílý den.

Paralelně navazuje na tuto metaforu druhá: slova „divý" užíváme zásadně o živých bytostech. Mluvíme o divé zvěři, slýchávali jsme o divých žínkách. Ze spojení s dalším veršem, kde mluví básník o zpěvu lesa, jasně vidíme, že lesu přisuzuje život, a to život vyšší než pouze vegetativní, a z toho důvodu mu připisuje vlastnost živé bytosti.

Podobně mluví i v následujících dvou verších: „Orel, poutník i blesk křivý roztoužen jest krásou tvou". — Orel, bytost jen sen-

sitivní, může míti pocit tužby ovšem zas jen sensitivní proti člověku, který ve vlastním smyslu může být roztoužen krásou lesa, t. j. víc než snad jen uchvácen, poněvadž už má určité skryté přání... A blesk svou povahou podobá se také čemusi živému a vybíjí se víc než na lidech na lesních velikánech.

Jaroslav Durych je básník a pěvec rozumovou duší oživené přírody. Vše u něho žije, vše se pohybuje, mluví. Výraz tak mnohotvárný, jaký naleznete málokde jinde:

„Lesní poušť dnem unavena, jak lásky slib ticha jest, ve studánce pohřížena sotva šeptá ratolest... Odpusť květe osamělý, že jsem zbloudil do snů tvých! Snad mi hvězdy vyprávěly o tvých krásách milostných... Byla jsem tak tiše skryta jako kvítí u potoka, jako slza, která s oka padla do trávy a kmitá jiskrami snů hasnoucích... Za to hrdě odvrátila smrt své oči žárlivé: navždy přede mnou je skryla v roklích pouště žíznivé... Lese černý, lese divý, proč se bouříš nade mnou! Orla, vraha i blesk křivý rdousíš tmou svou příšernou..."

V předtuše neodvratné a rychle se blížící smrti volá cikánka zoufale po svém dítěti — a prosí Boha o smilování:

„Děťátko mé! Bože svatý! Nezab! Zachraň duši mou! Oči pekla jsou rozžaty děsné kletby příšerou. Studánko má! Moje dítě! Ach, strach těžký mě zadávil, jak by dub se na mne svalil, oči mé již nespatří tě — — co to šeptá nade mnou?"

Básník jemně vykreslil v této sloce psychologický profil ženy-matky a milenky — hříšnice za posledních úderů jejího srdce. Tragedie celého mladého života se zde skrývá, ba možno říci, že básník to, co rozvádí celou slokou, již splnil v prvých dvou verších. Po stránce formální nejlépe se autoru podařilo pojetí vztahu člověka-hříšníka k Bohu: hřích může být anulován pouze trestem; když ne zde na světě, tedy aspoň na věčnosti. Věčného trestu jako největšího zla však se bojí každý. Proto ono volání: „Bože svatý, zachraň duši mou!"

Vědomí viny rozvíjí ono krásné dvojverší:

„Oči pekla jsou rozžaty děsné kletby příšerou." Zde se ukazuje Durych mistrem metafory: hromadí jednu za druhou a z celku vychází myšlenka hrozného úděsu z předtuchy pekla. Podstata pekla v představě většiny lidí je oheň. Oheň se zažehuje. Oheň svítí. Svítí i oči. V noci odněkud zdáli lesknoucí se pár očí vzbuzuje hrůzu. Peklo — představa ohně a tmy — potom transcendencí představa očí, rozžatých příšerou děsné kletby t. j. vědomím viny a trestu v podobě kletby, již každý sám a dobrovolně na sebe svolává — toť konglomerát úžasné síly básníkova slova, jíž sotva si byl básník plně vědom při tvůrčí práci.

Tuto poznámku bude nutno trochu rozvést. Často se řeší problém umělcovy práce, ale málokdy správně. Obyčejně se zachází do extrémů: buď se tvrdí, že básník píše téměř mechanicky pod vlivem intuice a není si vědom toho, co píše — z toho důvodu se

říká mnohdy těžkým a nesrozumitelným básním krátce nesmysly, nebo vám bude někdo také dokazovat pravý opak, že básník píše úplně racionelně — inženýrsky, t. j. že přesně a jasně konstruuje plán, disposici, formu, staví hranice děje a vyplňuje vybranými slovy; máme báseň ve stylu staveb dvacátého století.

Absolutně se žádný způsob nevylučuje. Známe příklady z dějin. Víme jak lehce pracoval Ovid, i jaké nesnáze měl Vergil. — Svoji otázku budeme řešit podle osvědčené zlaté střední cesty: k tvůrčí práci vyžaduje se nutně znalost základních pojmů poetiky právě tak jako intuice. Oba požadavky jsou rovnoprávné a můžeme směle tvrdit, že dílo je tím cennější, čím více se může uplatnit znalost — rozum. Má-li být vydání, musí předcházet příjem. Básník se musí proto zajímat o vše, musí číst, a ještě víc studovat: zkrátka musí rozšiřovat své poznání všemi směry. Bylo by nedůstojné básníka, aby pod svým jménem uváděl to, co přijal odněkud shora, z inspirace, a ještě nedůstojnější, aby uveřejňoval řemeslný produkt jako umělecké dílo.

Jaroslav Durych je básník. Nepochybujeme, že oba požadavky, které jsme vytýčili, na něm se splnily. Životní zkušenost vůbec a zkušenost bolesti — poněvadž Durych je lékařem — zvlášť tvoří jeden břeh a s ním paralelně běží břeh bohaté zkušenosti básnické, básnického nadání a intuice, což harmonicky spojeno tokem neúnavné píle a tvorby nám předvádí vrcholné umělecké dílo.

VÁCLAV TALACKO (HRAD. K.):

PIUS XI. A UNIONISMUS.

Bylo to před 15 roky, 6. února 1922, kdy svatopetrské náměstí v Římě bylo naplněno tisícihlavým mlčícím davem. Byl to onen památný okamžik, kdy v průčelí svatopetrské basiliky se otvírá okno, ve vnějším balkonu stojí bílá postava a žehná. Zatím co radostně a velebně hlaholí zvony svatopetrské a všechny zvony věčného Říma, žehná „Urbi et orbi" nově zvolený „vicarius Christi", aby na vlnách velebných tónů svatopetrských zvonů celému světu poslal požehnání svého otcovského, vřele milujícího srdce. Tento akt, jehož Řím po 52 roků nebyl svědkem, jeví se jako výmluvné gesto, oznamující novou epochu sv. církve a papežství — epochu pontifikátu nynějšího slavně panujícího Sv. Otce — Pia XI.

Tento projev nevšední péče a lásky křesťanstva platil především – jak ukázala blízká budoucnost – dálnému, schismatickému východu, tomu východu, nad nímž již po několik let plála rudá záře hrozného dějinně ojedinělého požáru ve sv. Rusi.

Rozkolný východ, dogmaticky nám tak blízký, a přece srdcem nám tak nešťastně odcizený a vzdálený, byl vždy předmětem ob-

zvláštní péče Sv. Stolice. Řím nikdy nezapomněl na rozkolný východ, byť i projevy jeho sympatií, přízně a ušlechtilé snahy nebyly vždy náležitě chápány a ceněny, ba i když jim často byly podkládány úmysly světské, panovačné a politické. Veliký myslitel ruský Solovjev přiznal: Jestliže jméno Řím „Roma" označovalo v řeckém jazyku sílu, obyvatelé věčného města měli za to, že našli pravý význam jeho, když četli to jméno pozpátku, způsobem židovským: Amor — láska. Ano, Řím choval a jmenovitě dnes chová zbloudilý, schismatický východ v obzvláštní péči, přízni a lásce. O tom svědčí projevy a akce nynějšího Sv. Otce Pia XI.

Když kardinál Tacci, sekretář posvátné kongregace pro záležitosti východní, představoval Sv. Otci r. 1923 žáky Orientálního ústavu, ve svém oslovení vzpomněl neúnavných snah Sv. Otce o církevní unii. Na to Sv. Otec ve své odpovědi pravil: „Eminence, právem se zmiňujete o lásce a zálibě. Řekněte to a pište o tom, že v tomto mém požehnání jsou zahrnuti všichni východané bez výjimky, nevyjímaje ani těch, kteří jistě nejsou jedno s námi." Při jiné audienci téhož orientálního ústavu pravil: „Miluji východ s jeho rozmanitými národy a obřady, východ spojený s Římem pro jeho spojení s námi, východ odloučený miluji proto, že je odloučen a potřebuje tudíž zvláštní péče." A odkud se prýští tato láska Sv. Otce k východním zemím? Při příležitosti vydání okružního listu „Rerum orientalium studiis" 8. září r. 1928 napsal anglický list „Times of India": „Řím, jako strážce veliké kultury, myslí na staletí." Ano, Řím byl, a zvláště dnes je jediným nekompromisním strážcem pravé, zdravé křesťanské evropské kultury, ale Řím myslí také, a to především na věčnost — na spásu nesmrtelných duší. Na této nadpřirozené lásce evangelického „Boni pastoris" je založena úsilovná unionistická akce Sv. Stolice.

Jisto jest, že si východní církve zachovaly ještě nejvíce z onoho „depositum fidei", a proto zasluhují, aby ony první byly přivedeny do onoho jediného ovčince Kristova, odkud zlobou lidskou byly tak osudně vylákány. Sám Sv. Otec to krásně vyjádřil, když pravil: „Části zlatonosné rudy, jež se odloučily, obsahují také zlato." A je to především nešťastné, tak těžce zkoušené Rusko, k němuž otcovským starostlivým okem Řím pohlíží.

Již téměř 20 let není Ruska. Je toliko ruská otázka. S osudným a tak smutným úpadkem veliké říše ruské, stalo se její jméno jedněm předmětem nenávisti a opovržení, jiným předmětem soucitu a žalu. Je někomu předmětem lásky? Katolické církvi byl ruský národ vždy, a tím více nyní předmětem svaté lásky Kristovy. 160 milionů duší úpících pod tyranskou vládou pekelných mocností, rozsáhlé území potřísněné krví bratrského národa, to nezměrné moře hořkosti, zla, bídy, hladu a smrti dochází jediného a opravdového ohlasu ve věčném Římě, pro který východ — bohužel — snad choval v srdci svém jen zlobu, hněv a nenávist.

A je to opět vznešená postava nynějšího sv. Otce, v níž jest

téměř stělesněna ona ušlechtilá, nezištná, vpravdě křesťanská láska k trpícímu ubohému Rusku. Lze-li péči a lásku papeže Pia XI. k východu nazvati jeho zálibou, pak jest jeho otcovská péče o Rusko láskou heroickou. Již jako apoštolský visitátor v Polsku r. 1919 žádal Msgre Achille Ratti Sv. Otce Benedikta XV. o povolení, aby směl se odebrati do Ruska a tam pracovati a snad i smrt nalézti mezi odloučenými bratry. Prozřetelnost Boží však usoudila jinak. Achille Ratti povolení nedostal, ale zakrátko na to byl povolán na posvátný stolec Petrův, aby tím více pocítil ve svém otcovském srdci tíži bolesti nad přesmutným osudem nešťastného Ruska. Prvním projevem starostlivé lásky Pia XI. k slovanskému Rusku bylo vyslání papežské misse na pomoc hladovícímu ruskému lidu. Kolik to ponižujících vyjednávání, kolik to marných proseb, kolik to ušlechtilých snah zlobou lidskou zmařených bylo Sv. Otci podstoupiti, než mohla 24. července r. 1924 odjeti do Ruska misse vedená Msgre d'Herbignym, aby tam nesla 100 milionů lir pro strádající a hladovící ruské děti!

Všechny tyto projevy vpravdě otcovské lásky Sv. Stolice mají na zřeteli jediný vznešený cíl, unii — unii rozkolného východu s pravou církví Kristovou a se skálou Petrovou, mají na zřeteli onu velikou úpěnlivou prosbu božského Pastýře: „ut omnes unum sint".

Dějiny zaznamenávají několik marných pokusů o sjednocení schismatického východu. Z hlubokého studia historického, dogmatického a psychologického vycházejí vzácné směrnice, jimiž nynější Sv. Otec několikrát jasně a přesně determinoval pojem unie jakož i metody, jíž jedině s prospěchem lze užíti k dosažení tak velkolepého cíle. Již v encyklice „Ubi arcano Dei" z r. 1922, ve které Sv. Otec rozvíjí program svého pontifikátu, zmiňuje se o unii. Při příležitosti 300letého výročí mučednické smrti sv. Josafata vydává Sv. Otec okružní list z 12. listopadu 1923 „Ecclesiam Dei", v němž srdečnými slovy snaží se nadchnout celý katolický svět k horlivé práci pro jednotu církví. Touto encyklikou dostalo se největší aprobace a sankce ojedinělé, drobné unionistické práci i u nás.

21. června 1924 posílá Sv. Otec „breve" 4. unionistickému sjezdu velehradskému, kde s radostí otcovského srdce vítá tento čin, pochvalně se zmiňuje o práci a díle zbožného spolku Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, opět zde zdůrazňuje, aby zjednána byla hlubší znalost o východních krajinách pokud se týče dějinných osudů, změn, lidových zvyklostí a podání, úctyhodných obřadů a církevních ustanovení. Praví doslovně: „Opětovně vybízíme, aby nejen mužové katoličtí, nýbrž i klerus rozkolný přišel na tento sjezd, neboť tak bude míti možnost proniknouti katolické učení." 13. března 1927 je z Říma adresován vřelý apoštolský list biskupům československým a jugoslávským k jedenáctistému výročí narození sv. Cyrila. Zde píše Sv. Otec: „Sv. Cyril a Metoděj, které možno nazvati syny Východu, Byzantany státním příslušenstvím, Řeky národností, Římany posláním, Slovany apoštolskými úspěchy, stali se všechněm vším, aby všechny získali pro jednotu katolické církve."

Encyklika „Mortalium animas" z 6. ledna 1928 formuluje otázku náboženské jednoty a otcovsky zve rozkolný východ do Církve.

Metodu, jaké jest třeba užíti v tomto nanejvýš blahém díle unie udává encyklika „Rerum orientalium studiis" z 8. září 1928. První část této encykliky je věnována obsáhlému a podrobnému historickému přehledu toho, co vykonali římští papežové pro myšlenku sjednocení církví. Druhá část pojednává o horoucí lásce nynějšího Sv. Otce k východanům, která rozkvetla na tomto odkaze minulosti.

Radostí a pýchou nynějšího Sv. Otce — jak činí zmínku encyklika — je Orientální papežský ústav „Pontificio instituto orientale". Tento přísně vědecký ústav byl založen papežem Benediktem XV. r. 1917. Svatý Otec Pius XI., když byl poznal jako hluboký učenec a myslitel, že zásadní překážkou sjednocení církví tvoří oboustranné předsudky, neporozumění, povrchní vědomosti a neznalost zásadních problémů, obrátil svůj zřetel hlavně k tomuto ústavu. Dal mu novou vnitřní organisaci, spojil jej s papežskou universitou a r. 1922 jej svěřil kněžím Tovaryšstva Ježíšova. Orientální ústav, jehož ředitelem byl známý Msgre d'Herbigny, je chloubou a pýchou Sv. Otce, často jej nazývá „naším ústavem".

Nejen krásnými a povzbuzujícími slovy, nýbrž i skutky ukazuje Sv. Otec svou zvláštní péči o orientální otázku.

Posvátná kongregace pro východní záležitosti je povýšena v pořadí církevní administrativy na třetí místo, jejím předsedou je sám Sv. Otec. Na východě byla zřízena nová biskupství, na uspořádání východních církevních poměrů schází se v Římě r. 1928 synoda arménské hierarchie, r. 1929 konference řeckokatolického episkopátu, Ukrajincům, péčí Sv. Otce byla na Janikulu postavena nová kolej, pro výchovu misionářů východu je zbudována v Římě „Russicum", je ustanovena papežská komise v čele s Msgrem d'Herbignym pro kodifikaci východního církevního práva.

Kolik to příkladů vroucích snah, otcovské péče, vpravdě Kristovy lásky k rozkolnému východu! Dnes nelze už mluviti o politických motivech, jak bylo samým Svatým Otcem zdůrazněno a právě zásluhou nynějšího Sv. Otce připravuje se čím dále tím více schůdnější cesta rozkolnému východu k návratu do jedné Kristovy církve.

Západ už zcela upustil od úmyslu latinisovati východ, jak pravil sám Sv. Otec: „Chceme jednotu, ne však jednotvárnost."

První význačnou stránkou dnešního unionistického díla jest ochota, s jakou Řím všemožně vždy a všude podporuje východní obřady. Bylo to 15. listopadu 1925 při oslavě šestnástistého výročí nicejského koncilu, kdy Pius XI. poprve v církevních dějinách zúčastnil se východní bohoslužby a řecky se modlil nicejské vyznání víry.

Naděje v úspěch unionistických snah jsou posíleny též posledními dějinnými událostmi. Jest to především, byť i tak žalostné zhroucení státní i církevní moci ruských carů a rozklad patriarchátu cařihradského. Ono krvavé martyrium, jež prožila a prožívá ruská

církev, jistě ji činí přístupnější k otcovskému volání rodného domova – věčného Říma. Nejbezpečnější zárukou pro obnovu jednoty jistě je ona správná, dětinná, vroucí a upřímná láska k Bohorodičce. Na tuto okolnost poukazuje Sv. Otec, když praví: „Veliká láska a zbožnost, kterou chovají východané k Panně Marii a nám ji přibližuje, to je pojítko pro obnovu jednoty."

Ano, křesťanský západ a východ sjednocený v modlitbách k Panně Marii, Matce křesťanské jednoty nezůstane stádcem rozděleným, synové jedné Matky musí se poznati jako rodní bratři „ut omnes unum sint".

STANISLAV SVOBODA (OL.):

SMÝŠLENÍ BUDITELE P. SYCHRY DLE JEHO KÁZÁNÍ.

Český národ povstával ze svého spánku. A kdo jej budil? Byli to skromní pracovníci na vinici Páně, katoličtí kněží. Jim svorně se stavěli po bok učitelé, věrní to katolíci. Víme, že zásluhy katolictví na stavbě národní budovy české jsou dnes všemožně zmenšovány. Kdo ví, jak dlouho bude trvati, než dojdou plného uznání slova: „Hlavními nositeli národního hnutí byli katoličtí kněží".[1]

Tak jsou také upírány katolictví buditelské zásluhy jimramovského faráře Matěje Josefa Sychry, jednoho z našich buditelů na počátku minulého století. Tento kněz je prohlašován za josefinského osvícence, za kněze nábožensky indiferentního a za přítele protestantismu, který byl k národnímu uvědomění přiveden jen těmito činiteli. Sychrova tiskem vydaná kázání mohou nás však přesvědčiti o jeho pravém smýšlení.

Matěj Josef Sychra se narodil 21. prosince 1776 v Ústí nad Orlicí. Jeho otec byl tam městským písařem. Hoch byl ve svém jedenáctém roce poslán do Prahy, kde navštěvoval u piaristů na Novém Městě hlavní školu a gymnasium. Potom poslouchal filosofii a theologii na pražské universitě. Třebaže skoro všechen svůj čas věnoval vyučování slabších žáků, přece vynikal výborným prospěchem ve všech předmětech. R. 1801 byl vysvěcen na kněze. Jako kaplan působil v Sebranicích a Bystrém, jako administrátor v Něm. Bělé. R. 1808 se stal farářem v Jimramově, odkudž byl 1824 přeložen do Žďáru-zámku. Tam zemřel 19. března 1830.

Sychra působil všude s apoštolskou horlivostí, při tom však též horlivě pracoval na poli domácí literatury. V řadě spisů, jež možno klásti mezi nejlepší prostonárodní spisy české, přihlížel Sychra co nejbedlivěji k duchovním i hmotným potřebám svých osadníků a

[1] Dr. Arne Novák, Předmluva k Wintrovu dílu o Bolzanovi.

vůbec našeho venkovského lidu. Při tom šetřil srozumitelnosti, správnosti a ryzosti jazyka, takže se nemálo zasloužil o znovuvzkříšení a zdokonalení české řeči.[2]

Jak již řečeno, mají pro nás velký význam Sychrova tiskem vydaná kázání. Všimněme si tedy aspoň zběžně tehdejších kázání a vykažme v nich místo Sychrovi.

Pozorujeme v nich hlavně čtyři směry. Směrem vlasteneckým se nesou kázání exjesuity P. Stanislava Vydry a Anonyma na St. Brně.[3] Druhou skupinu tvoří promluvy namířené proti revoluci francouzské.[4] Vacek F. Kamenický ostře vystupuje ve svých kázáních proti Napoleonovi. Další skupinou jsou čistě profánní kázání P. Nejedlého. Obsahují hlavně praktická naučení hospodářům a čeledi.

Náboženskou toleranci ukazují kázání Sychrova. Zaujímají střední místo mezi Vydrou a kázáními protirevolučními. Jsou protiosvícenská, ale i protimnišská[5] a protireformační. Neschází ovšem ani kázání protirevoluční.[6] Jak již řečeno, přesvědčíme se z nich, jakého byl Sychra smýšlení, a o tom, jak soudil o osvícenství a racionalismu, o husitství a protestantismu.

I. Vznik kázání.

Dosti smutně si stáli mladí kněží počátkem minulého století. Studovali německy neb latinsky, čeština byla ubohou popelkou. Není tedy divu, že svůj vlastní jazyk málo znali. Jak měli pak kázati a poučovati český lid? Kromě toho neměli téměř pomůcek, jež by jim byly oporou v sestavování českých kázání. Ozývaly se proto hlasy, aby dle příkladu Němců a Francouzů byla sestavena „sbírka kázání a řečí duchovních rozličného obsahu, kteréž by mladým kněžím a vůbec začátečníkům v úřadě kazatelském za rukověť sloužiti mohly. K tomu konci učiněno provolání k duchovním všech českých diecésí strany pomůcek ke sbírce takové. Výbor k tomu sestavený měl pak z podaných sobě kázání a řečí ty nejlepší vybrati, je tu, kde by potřebí bylo, co slohu a jazyka se týče, opraviti a v pořádek uvésti".[1] Mezi prvními, kdož poslali své práce ke sbírce kázání, byl Matěj Josef Sychra, farář v Jimramově.

Sychra se však neomezil jen na tyto skrovné příspěvky. Ač nemocen, nepovažoval si za těžko pracně sepsati „Kázání na všecky neděle církevního roku", jež zaslal svému příteli P. Kinskému,[2] který je připravil do tisku. Kázání tato vyšla ve dvou dílech v Brně 1814.[3]

---

[2] Viz Riegrův Slovník naučný VIII, 1182.

[3] Viz Hlídka 1933, 342.

[4] Viz Kutnar, Veliká revoluce franc. v naší soudobé kritice, ČČH 1934, 45–49.

[5] Viz II, 253; III, 253, 255. — [6] II, 343nn.

[1] Ant. Rybička: Přední křisitelé národa českého, str. 176.

[2] Kinský Dominik František, piarista, spisovatel.

[3] Cituji je I, II, kázání sváteční, o nichž níže, III.

O vzniku těchto kázání píše sám Sychra: „Dohánějí mne k práci hojné a spravedlivé stížnosti mých spoludělníků na vinici Páně, zvláště začátečníků v ouřadu kazatelském, že totiž ještě v mateřském jazyku veliký nedostatek na kázáních k nynějším potřebám a způsobu smejšlení přikrojených panuje, a že nováček žádaje něčeho pro kazatedlnu přiměřeného po hotově míti, outočiště své ku kazatelům cizích jazyků chtěj neb nechtěj vzíti, a neseznámil-li se záhy s jazykem českým, na němž se i z českých rodičů zrozeným novovysvěceným nedostává, nechutným tlumočením těch cizích kázání mořiti se musí."[4]

Zdařilá nedělní kázání vedla k tomu, že mnozí kněží žádali Sychru, aby vydal též kázání na různé svátky. O totéž žádal i tiskař. Toto, jakož i vědomí, „jak skrovnička jest zásobička svátečních kázání v mateřském jazyku našem tiskem na světlo daných", pohnulo Sychru k tomu, že nasadil všechny své duševní síly, aby zvláště „mladším bratřím svým na vinici Páně pracujícím něčeho podal, čehož by se v každém kazateli nedočtli".[5] Tak vznikla „Kázání na všecky slavnosti a svátky celého roku", jež vyšla v Chrudimi 1817. Kázání měla zejména pomoci kněžím v duchovní správě. Sychra opravdu toužil po tom, aby kázání byla všem prospěšná a těšil se, že budou příznivě přijata: „Kyž bych se nemýlil! Kyž by tato kázání aspoň tolik příznivců našla, co práce mé tiskem již v známost uvedené!"[6] Proto je napsal česky, aby se hodila moravským i českým kněžím. Podával v nich mnoho nového, o čem se dosud nekázalo a co mělo být lidu k velkému prospěchu.

Sychra ovšem hledal pro svá kázání nějaké prameny. Praví, že „největší částka přítomných kázání vydlužené, připravené a v český oděv zabalené ovoce z cizí zahrady jest". Poukazuje pak, že žádná práce není bez předloh možná a dodává: „Přebíraje se mezi kazateli, kteří by mi při práci nejlepšími pomocníky byli, s obdivením i mrzutostí jsem ne zřídka shledal, že mne již ten aneb onen krajánek předešel, a co se mu ve starších spisovatelích líbilo do své kuchyně vydlužil."[7] Chtěl-li tedy podati něco opravdu hodnotného a nového, nemohl všeho použíti. Přesto však přiznává: „Bral jsem ovšem z cizího i někdy oběma rukama (k čemuž se mi snad práva zakoupením kněh dostalo), byl jsem však toho bedliv, abych odcizené náležitě zažil a jako ve vlastní šťávu proměnil."[8]

Při tom hleděl Sychra na krátkost promluv obávaje se, „že někteří na přílišnou dlouhost těchto kázání žehrati budou".[9] Aby tedy při menším rozsahu co nejvíce podal, zkrátil při druhém zpracování kázání až o třetinu.

Vydání českých kázání znamenalo ovšem pro Sychru velikou práci. Studoval u piaristů na Novém Městě pražském. I v nejniž-

[4] I, předmluva str. 1–2.

[5] III, předmluva str. 3. — [6] Tamtéž. — [7] I, předmluva str. 4.

[8] I, předmluva str. 5. — [9] Tamtéž.

ších třídách se vyučovalo německy nebo latinsky, na češtinu nebylo vůbec bráno zřetele. Nedivíme se tedy, že Sychra píše: „Vyznati musím, že když jsem se do této práce dal, že mi něco vnitřního přimlouvalo, abych ještě posečkal, až by se známost mateřského jazyka před tím oným češtině nepříznivým způsobem študování jako udušená, nedávno však kvapně, a proto nepořádně získaná ve mne usadila a vyššího stupňu (!) dokonalosti dosáhla."[10] O tuto lepší znalost češtiny se Sychra všemožně přičiňoval. Studoval horlivě českou mluvnici, pilně pročítal české knihy a stýkal se co nejvíce s prostými lidmi, od nichž se přiučoval čistě české řeči. Sychra předčítával dokonce své spisy lidem němčiny neznalým a dle jejich připomenutí opravoval znění, aby spisy byly sepsány opravdu jazykem prostonárodním. Toužil po tom, aby „hluboko pokleslý, cizími živly prosáklý a vůbec opovrhovaný jazyk český všelikých nekalých přísad očištěn a vytříben, k své prvotní jadrnosti zase přiveden, dle potřeby rozhojněn, ošlechtěn i vybroušen a vůbec ze svého ponížení vynešen a k náležité platnosti zase přiveden byl".[11]

Snaha tato nevyšla ovšem na prázdno. Sychra se propracoval tak daleko, že jest kladen na roveň s velkým křisitelem češtiny Krameriem: „I mámeť za to, že hledíc k pravému spůsobu psaní a vypravování prostonárodního až podnes žádný ze spisovatelů našich nad Krameriusa nevynikl, anobrž vyjímajíc snad Palkoviče, Sychru, Tyla a Kodyma jej ani nedostihl".[12] Taktéž Kinský poznamenává k předmluvě prvního dílu, že Sychra podává kázání, „v nichž nábožná smýšlení osvícenějších našich spoluvěkých (mužů), a výmluvný, libozvučný a ohebný jazyk vážených předků našich ušlechtile se druží".[13]

Promluvy Sychrovy jsou sepsány pravopisem bratrským. V přesném přepise zní začátek předmluvy k I. dílu takto: „Nemage koho, kdoby tuto prácy mau w společnost lidskau vwedl, a zdaliž chwály aneb potupy hodna prohlásyl: sám na zatjm swým chwálořečnjkem spolu wssak y saudcem býti chcy."

Nedělní promluvy věnoval Sychra olomouckému arcibiskupu M. T. Trautmannsdorfu-Weinsbergovi.[14] Chtěl mu věnovati hudební skladbu,[15] ale neučinil tak, aby se mu nevytýkalo, že se zabývá něčím, co se na kněze méně hodí. Věnování toto mělo býti projevem Sychrovy vděčnosti k jmenovanému arcipastýři. Píše: „Vaše knížecí arcibiskupská Milost se opravdivým mým dobrodincem osvědčila, a to ne jediné tím, že mne do počtu dělníků Páně přijala, na kněžství posvětila: nýbrž zvláště, že dokud jsem pod správou Vaší kní-

[10] I, předmluva str. 2. — [11] Rybička u. d. 203. — [12] Tamtéž 29.

[13] I, poznámka k předmluvě, Rybička u. d. 225.

[14] Maria Tad. Trautmannsdorf-Weinsberg, kardinál, druhý arcibiskup olomoucký (1811–19).

[15] Sychra byl dobrým hudebníkem. Složil několik hudebních kusů a nápěvy k několika českým písním církevním i světským.

žecí Milosti pracoval, vždy na mém štěstí i neštěstí srdečně podíl brala."[16]

Druhý svazek je věnován tehdejšímu pražskému arcibiskupu Václavu Leopoldu, svobodnému pánu Chlumčanskému z Přestavlk, a to „na důkaz šetrnosti a vděčnosti, že on jej před mnoha lety v Praze studujícího svátostí biřmování u víře utvrditi a napotom udělením nižších řádů kněžských jemu přístup k stavu duchovnímu otevříti ráčil".[17]

Z nedělních i svátečních kázání je zřejmo, že Sychra byl dobrým kazatelem. Jeho kázání nebyla přepjatě vyumělkovaná, ale také nebyla podána způsobem, jenž by byl nějak vulgárním. Sychra zachovával zlatou střední cestu, „aniž se co hlemejžď po zemi plazil, jsa z zkušenosti přesvědčen, že kazatel, lapá-li po hlubokých myšlénkách a užívá-li neobyčejných a těžkých slov, i posluchačů důvtipných brzy domrzí a při méně vtipných řečí svou jenom povětří rozráží: je-li však nízké a, jak se praví, populární řeči příliš milovný, že div bude, nedá-li se v posměch, neb za našich časů žádný i ten nejposlednější obyvatel vesnický za sprosťáka držán býti nechce, a ztratí kazatel na vážnosti, jestli k svým posluchačům s kazatedlny ozdobněji mluviti neumí, nežli sami v domácím obcování spolu hovořívají".[18]

Svá kázání sestavoval Sychra tak, aby posluchače povzbudila a nadchla k dobrým činům. Proto nijak nenásledoval „některých přehorlivých kazatelův, jenž chtíce dokázati, že by nynější věk v mravopočestnosti byl klesl a se zhoršil, na všecko, co se nyní děje, potupně žehrají, zato ale předky naše až k oblakům pochlebně vychvalují".[19] Sychra raději ukazoval posluchačům, že i oni mají dosti síly, aby mohli bohumile žíti a dojíti spasení.

Kázání Sychrova nebývala v obyčejné neděle dlouhá. Plyne to z předmluvy ke svátečním kázáním, kde praví, že kázání tato jsou trochu delší, poněvadž na svátky čekávají lidé něco delšího. Každý si však může kázání podle potřeby zkrátiti.[20] Dobře tu pozorujeme, jak Sychra dovedl postřehnouti, co lid potřebuje a co od duchovního správce žádá. Neunavoval příliš dlouhými kázáními své posluchače, ale zato jim pověděl jasně a přiléhavě vše, co za potřebné uznal. Jako dobrý pastýř znal zevrubně dobré i špatné stránky svých osadníků a uměl se ve svých kázáních dotknouti vad a nesprávností a dáti vhodné rady i vyhledati náležité prostředky k vyhojení mravních ran i nedostatků hmotných. Bylo mu sice s počátku krušně se potýkati se stávajícími poměry, Sychra však se nedal odstrašiti. Získané zkušenosti podal pak svým spolupracovníkům na vinici Páně ve jmenovaných sbírkách nedělních a svátečních kázání.

---

[16] I, prvá strana věnování.

[17] Rybička u. d. 210.

[18] I, předmluva str. 3–4.

[19] III, 346. — [20] III, předmluva str. 5.

II. Poměr k osvícenství a racionalismu.

Jak již výše řečeno, charakterisoval Kinský kázání Sychrova jako řeči, „v nichž nábožná smýšlení osvícenějších našich spoluvěkých mužů a výmluvný, libozvučný a ohebný jazyk vážných předků našich ušlechtile se druží". Ze slov těchto soudí mnozí, že Sychra byl přívržencem josefinského osvícenství, jež způsobilo katolické Církvi tolik škod.

Duchem tímto prosákly zejména generální semináře, založené Josefem II. „Generální semináře nepřečkaly sice dlouho smrti svého zakladatele, přes krátké své trvání[1] zanechaly však po sobě památku slavnou a vděčnou. Vychovávaly duchovenstvo osvícené, lidumilné a nábožensky snášenlivé. Nejeden z buditelů naší řeči a národnosti byl jejich odchovancem. Avšak duch jejich se zachoval i po jejich zrušení ještě několik let pod vlivem myšlenek, které se za válek napoleonských šířily od západu, v obnovených seminářích biskupských."[2] Jak zřejmo, přisuzuje se osvícenství příliš veliký vliv na naše národní probuzení. Osvícenství prý nám dalo naše kněze-buditele.

Vliv tento nebyl však tak veliký.[3] Z dalšího pak poznáme, že kněz-buditel Sychra vůbec nebyl přítelem josefinského osvícenství.

Sychra „býval také snášenlivý a shovívavý k těm, kdož byli jiného vyznání a mínění, a nekaceřoval i nestíhal žádného za tou příčinou, nýbrž zacházel přátelsky a důvěrně tak dobře s katolíky, jako s evangelíky (helvety)".[4] Zvláště důvěrně zacházel Sychra „s evangelickou rodinou Karafiátovou, v celém okolí tehdáž známou a pro svou vzdělanost a nábožnost vůbec váženou".[5] Tato snášenlivost vedla však k podezření, že Sychra je nábožensky indiferentní. Jimramovský rodák Jan Karafiát vyslovuje dokonce domnění, že Sychra byl svobodným zednářem. Navazuje na výtku brněnské konsistoře,[6] „že je to věc neslušná a pohoršlivá, když kněz katolický důvěrně obcuje s berany a bratříčkuje se s jejich predykanty" a projevuje domnění, že běželo o potkávání se v jimramovském kasinu (t. j. vrchnostenském výčepu), kam docházel jimramovský superintendent Blažek i pastoři z okolí. Nepřipouští však, že by byl Sychra Blažka navštěvoval a k němu docházel. Styk s pastory byl prý Sychrovi příjemný, „než nakonec nic nezbylo, než aby se z Imramova hlásil na Zelenou Horu u Žďáru. Byl-li pak on skutečně svobodný zednář, nebyl od jistě z nejvzácnějších katolických kněží ten první zednář a myslím, že také ne ten poslední".[7] K domnění, že byl Sychra svobodným zednářem, došel z úsudku, že kasinem jest rozuměti asi jimramovskou lóži.[8]

[1] Generální semináře byly zrušeny již Leopoldem II.

[2] Rezek-Dolenský-Kosina: Obrázkové dějiny národa čsl., str. 535.

[3] Viz Dr. Cinek: K nár. probuzení mor. dorostu kněžského, str. 19–25.

[4] Rybička u. d. 206. — [5] Tamtéž 213.

[6] Tuto výtku uvádí i Ottův Slovník naučný d. 24, str. 475.

[7] Karafiát, Paměti spisovatele Broučků I, Praha 1929, str. 77. — [8] Tamtéž, str. 71.

Co uvádí Karafiát jen jako domněnku, to již zcela určitě tvrdí Gintl. Praví totiž o Sychrovi: „Vyštvali ho z Jimramova do Žďáru, ale nezměnili ho tím; zednářem zůstal a jako zednář působil i tam".[9]

Sychra byl však daleko ode všeho osvícenství. Ve svých kázáních užívá ovšem často slova „osvícený", „osvěcovati", ale přikládá mu namnoze jiný význam, než jak mu rozumíme my. Tak užívá slova „osvícený" ve smyslu „rozumný": „Kdo medle zastával a zastávati mohl, že by mocnářové a jejich i nejosvícenější ouředníkové neomylni byli a v ničem nepobloudili?"[10]

Člověk osvícený zná svou vlastní cenu: „Obyčejně člověk tomu ochotně uvěří, co rád slyší: pročež i nestudnému pochlebníkovi za pravdu dá, není-li zvlášť osvíceného rozumu."[11]

Člověk osvícený ví, proč je na světě a kam svým životem směřuje. „Kdo toho bludného domnění jest, že by člověk proto na zemi byl, aby jejího ovoce a čeho se k obveselení svému zmocniti může, dle libosti dotud používal, až jej země zase v sebe pochová: tenť ovšem za pošetilce prohlásí, kdo se nad nerozumné zvíře z požitků zemských nevšímavě se živící povýšiti a něčím dokonalejším býti usiluje. Čí však rozum osvícen jest, tomu povědomo, že člověk při své mdlobě, při své náchylnosti k zlému, když jenom darů a mocností od Stvořitele udělených užívati umí a chce, denně v dokonalosti růsti může a má, slovem kdo vysoké určení své zná: ten o to bedlivě pečuje, aby sám sebe docela poznal a se dověděl, kterak svých schopností a darů k dosažení vyššího stupně dokonalosti musí užívati. Ale zde mnohému i nevšedně osvícenému člověku přílišná láska k sobě samému na překážku jest."[12] Toto jest tedy to pravé osvícení, jež vede k životu vpravdě křesťanskému.

Člověk osvícený se snaží, aby se dokonale poznal. Při tom jest mu dobrou pomůckou k sebepoznání úcta svatých. Na nich vidí, jaké dokonalosti dosáhli a jak jí dosáhli. „Katolík moudře ctě svaté a světice Boží, účinlivý prostředek po ruce má, aby sebe poznal."[13] Příkladem svatých bude jeho rozum osvícen, takže nebude bažiti po nezasloužené cti, jež je vlastně pochlebnictvím. „V čem medle pravá čest pozůstává? Snad-li v pochlebném úsudku lidském? toho ovšem bludného zdání mnozí jsou. Ale zdaliž osvícený křesťan podobně smejšlí a smejšleti smí?"[14]

Že má slovo „osvícený" u Sychry zcela jiný význam, než jak mu rozuměli osvícenci josefinští, vidíme jasně z toho, že i sv. Pavel je Sychrou zván mužem osvíceným. Sychra totiž mluví o tom, že někteří lidé považují vrchnosti za zřízení lidské. Proti tomu uvádí slova sv. Pavla, že kterékoli vrchnosti jsou, od Boha zřízené jsou[15] a dodává: „Dobře-li podobným tlachačům více za pravdu nedáme,

---

[9] Zd. Gintl, Kněží katoličtí v č. obrození, před ním a po něm. Vyd. Volná myšlenka, Praha 1929, str. 97.

[10] II, 356. — [11] II, 133. — [12] II, 132. — [13] II. 139. — [14] II, 203.

[15] Řím. 13, 1.

nežli tomuto od Boha osvícenému muži?"[16] Či troufal by si někdo říci, že Sychra označuje sv. Pavla za osvícence ve smyslu josefinském?

Tu tedy vidíme jasně, co znamená u Sychry slovo „osvícený". Rozum lidský je slabý, proto musí býti osvícen. Kdykoli nás rozum opouští, „tuť své outočiště s celou důvěrností k Ježíši vzíti máme, jenž by světlem svým nebeským temnosti naše osvítil".[17] Kristus osvěcuje nás ve svátosti Oltářní[18] „světlem pravdy nebeské".[19] Je to světlo víry,[20] světlo náboženství,[21] „neb ono rozum osvěcuje, aby dobré od zlého, pravdu od lži rozeznal".[22] „Není nad náboženství účinlivějšího prostředku, aby rozum osvícen a k poznání pravdy přiveden byl".[23] Jsme osvíceni „Duchem Ježíšovým".[24] Zkrátka, vůdcem křesťana je „slovo Boží, kteréž zatemnělý rozum náš osvicuje, abychom vždy rozdíl mezi dobrým a zlým viděli".[25] (Pokračování).

S. K. VLÁRSKÝ:

POLEDNE.

Den zvedá slunce
jak zlatou hostii,
andělé zvoní v korunce
stříbrných lilií.

Kněz, víno, jež září
v kalichu obzoru,
s užaslou tváří
pozvedá nahoru.

V poledni zlatém,
proč toužím do stínu,
na keři rozevlátém
proč trhám vidinu?

Na kříži z jasu
v ornátě oblohy
přibili Krásu
za ruce, za nohy.

---

[16] II, 345. — [17] II, 9.

[18] II, 40: „Osvítil nebeský pokrm rozum jeho"; II, 44: „Obzvláštního osvícení nachází, ...když ...na večeři Páně podíl vzal."

[19] II, 16. — [20] II, 62. — [21] II, 156, 158. — [22] II, 250. — [23] Tamtéž.

[24] II, 11. — [25] III, 256.

ORIENTEM SOVĚTŮ.

Zájezdy do SSSR! Ne na výlet, ne k vůli cestování, ale všichni se chtějí poučit. A všichni pak píší o svých zkušenostech a každý vše sovětské jinak posuzuje. Národ, jenž v několika letech vybředl ze staré zaostalosti, dovede přece poučit a dá i mnohým směrnice, které není třeba odmítati. Intelektuálové dělají zájezdy, aby uviděli pokroky, které vedly ze tmy. Inženýři tají se dechem nad Dněprostroji nebo továrnami — na př. továrna na traktory: denně se vyrobí 120 traktorů, pracuje 25.000 dělníků, mužů i žen. Učitelé snad chtějí poznati, jak se má vychovávati národ již ve svých dětech podle osnovy, již je pouhý materialismus, pozemské zlepšení života a cílem státní moc nad tělem a duší, v kterou nevěří. Studenti — aby uviděli, jak se podává dělníkovi ruka. Ještě matky by měly podniknouti zájezd, aby se prošly jeslemi dětí továrních dělnic, kde nechlubí se matka svým dítětem, nýbrž cizí ženy chovem cizího dětského kolchozu.

A byli tam i naší kněží. Jeden dokonce se v Rusku pohyboval v kolárku a přece nebudil zájem. Takový odznak jim je neznámý. Byl to bydžovský p. děkan P. Josef Mádle. A co uviděl, o tom i mluvil po našich městech a také to napsal v knize „Orientem Sovětů".

Začnete-li knihu čísti, čtete tento cestopis se zájmem a každá strana vám říká, že Rusko udělalo přelom ve svých dějinách, který se má rozvíjeti v kladné hodnoty nové světové kultury — komunismu a dozráti v ovoce, jímž budou rudé plameny revoluce celého světa.

Jest mnoho knih o SSSR, mnoho přednášek obdivovatelů, mnoho napodobitelů všeho sovětského i u nás, slyšíte chválu, slyšíte kritiku, slyšíte pochybování, slyšíte však pravdu? Mádle v knize píše jako kněz, který si všímá života, jemuž odňali rudí vladaři duchovní náplň. Ale přesto ujišťuje nás v předmluvě, že chce psáti spravedlivě bez předsudků, beze strachu před soudem Sovětů. Z knihy dýchá život, s kterým se autor setkal, který pozoroval, který poznal a který i popsal. Poznal život sovět. člověka nejen pod svícnem Moskvy, ale i ve stínu gruzínských velehor a na pastvinách chudého venkova. Slyšel hukot sovětských továren, ale jedl i černý chléb nadšených dělníků. Pracují 7, nejméně 5 hodin denně, dle těžkosti práce. Továrna jest dělníkovi soběstačným světem. Celý život může tráviti zde a v parku kultury, který je kolem továrny. Dělník jest v továrně i vychováván. Dopoledne zastaví se všechny stroje a dělníci se shromáždí k vyučování. Přečtou se jim noviny, nebo podá sovětský propagační výklad. V továrně může obědvati jako v hotelu, dle svého výdělku. Jsou tu pro ně klubovny, divadlo, hudební síň atd. Pro děti do 4 let jsou tu jesle, do 8mi let dětský sad. Dítě dostane všude stravu a ošetření. U nás dělník nastoupí, jakmile siréna zařve, a utíká k rodině, když hodina padla. V SSSR továrna po práci dělníka nevyhání, ale láká. Okolí továren jsou kvetoucí parky, sady, vodotrysky. — A jaká jest rovnost mezi dělníky? Jestliže si dva stejně vydělají, mohou stejně jíst a pít

a jsou si rovni. Kdo více vydělá, lépe jí. Není tedy rovnosti, jako není stejné schopnosti a horlivosti v práci. I v SSSR hledí bída do salonů, kde se tančí při hudbě klavíru.

Jiný je život selský. Veselý obraz naší selské práce se rozplývá v tichou, trpělivou melancholii chudého robotnického kraje s kolchozy. Ve tvářích mlčenlivá resignace, málo úsměvů. A zrovna tak v obchodech. Osobní zájem, t. j. pružné pero každého podnikání, prasklo státním socialismem. Prodávajícímu nezáleží na kupujících a je tím vlídnější, čím má méně práce.

Pohleďme raději na život kulturní. U nás obdivujeme sovětskou literaturu, rychle překládáme, chceme se hodně kulturně sblížit. Podáváme ruku a Sověty ji s radostí nám tisknou. Tak jako ostatní svět, i nás si chtějí podmanit. Čím? Na naši otázku odpověděl již r. 1935 v Praze I. Erenburg ve své přednášce: „My vás zasypeme myšlenkami, knihami, obilím a květinami našich sadů, smíchem našich dětí." Dětí bude míti SSSR dost. Potraty zakázalo, o děti se starají tovární jesle, dítky nemanželské jsou jako manželské, volná láska nezná zapovězeného ovoce, ve stínu stromů v parcích kultury zcela nerušeně vznikají manželství a rodiny (viz str. 67). Tak se obyvatelstvo velmi rychle množí. Dr. Eugen Červinka odpovídá na otázku, co znamená socialisticky žít, takto: Dobře jíst, pít, mít děti a dráždit sebe i jiné diferenciacemi, jimž konvence uvykla říkat kultura. Hle, jak skutečnost potvrzuje definici!

Svoboda náboženská! Má stejné právo jako svoboda protináboženská! Pravda i nepravda má stejná práva. A skutečnost? Duchovní konající bohoslužbu jest obklopen 15ti stařenami, mladí se bohoslužeb nezúčastní, aby nebyli viněni z protirevolučních akcí. S náboženským životem stařen odumře vůbec náboženský život. V SSSR je každý uličník svoboden, duchovní síly však jsou spoutány sibiřskými okovy, na nichž je posměšný nápis: Svoboda náboženství. I na hřbitovech jeví se stopy divné kultury, která neváhá hrobku proměniti v záchody. V hrobce bylo 5 rakví velkých a 5 malých (str. 83). Kostely proměněny v sýpky nebo i hospody, místo nich otvírají se sportovní paláce, kde se klaní lid vlastnímu tělu. V SSSR mají o vše postaráno: dávají lidu práci, zábavu, chléb, ale s ním i duchovní nízkosti.

K mnoha a mnoha úvahám poskytuje materiál Mádleho kniha. Ale můžeme z ní vyčísti, že z bolševismu šíří se hrozné nebezpečí po celém světě, které čeká na den žní, jimiž má býti vzpoura proti všemu řádu a křesťanství. Pole jsou pro ni připravena a bída je zúrodňuje. Kdybychom měli práci a chléb pro nezaměstnané, usmáli bychom se revoluci. Hlad však působí svornost masy, která drtí, a neví se, kdo bude smeten a komu bude vyrván z úst chléb. Vidíme stále víc a více lidí kolem sebe, jejichž pohled je posupný, zlý a nepřátelský, kteří si nás měří zorným úhlem svého hladu. A odkud ten hlad? Protože lidé opustili Boha a z nezměrné lakoty, pohrdajíce zákony spravedlnosti a křesťanské lásky, přebytky raději ničí, nežli

by je darovali hladovějícím.[1] *A kdo bude pak vinen veškerou tou zkázou, zda hrozní agitátoři a nebo ti hroznější, jimž pronáší ten, jenž chtěl lidstvu pomoci, svoje běda:*[2] *„Běda těm, kteří tančí, když se jiní svíjejí! Běda těm, kteří žerou, když jiní hladovějí! Běda těm, kteří se blýskají v hedvábí a druzí se válejí v hadrech! Běda opilcům, kteří pijí krev ze živých srdcí! Běda lidem jezdícím ve vozech bez hluku, kteří neslyší údery berel! Běda vládnoucím, kteří neposlouchají Boha! Běda těm, kteří lidi poutají bídou, aby pracovali! Běda těm, kteří si nevšímají duší, nýbrž jen svalů a břich! Běda bohatým! Běda mocným! Běda lidem tvrdého srdce! Svými vlastními zbraněmi budete bití. Budete umučeni zákony, které jste vymyslili. Stroje se vzbouří, svaly se vzbouří, břicha se vzbouří. Nemají srdce, nemají duše; Bůh otáčí kolem, On vás rozdrtí."*

Nestačí tedy zahaliti jen rudý prapor zkázy nevinnou rouškou humanity a charity, ale jest třeba také spravedlnosti, aby ti, kteří nikoho neživí, nikomu nepomohou a jen své tisíce v rukou obrací, neshoršovali bídu a nevolali zkázu.

Komunismus lehko láká do svých řad, protože svými frazemi jakoby podporoval žízeň po spravedlnosti a soucit s ubohými a utiskovanými. Nehlásá povinnosti, chce jen násilí, k cíli chce dospěti přes mrtvoly, rozvaliny a trosky veškeré kultury. Běda vládnoucím, kteří nevidí, že tam, kde končí mravnost, spravedlnost, poznání dobra a zla, začíná revoluční násilí, radikální touha po záhubě. Kteří pomáhají Boha vyháněti, kteří studují a podnikají vše bez Něho a proti Němu, zda poznají, že to vše jejich může končiti ve zříceninách a zběsilosti? Jest nutno zavčas a ještě dnes se modliti:[3] *Přijď Pane! s celou svou mocí nad dušemi a srdci. Ukřižovat Tě lidé již nemohou. Ale nenechej se již také vyhnati ze světa lžemi. Vždyť je to Tvůj svět. Neopouštěj ho k vůli těm, kteří Tebe milují. Přijď Pane, zůstaň s námi, neboť je již noc. Čekáme na Tebe ve všech zemích a národech, ve všech městech a vesnicích — ó přijď!"* *vch.*

Z NAŠEHO RUCHU

V BRATRSKÝCH SEMINÁŘÍCH.

Dokončení.

Šedivý, ponurý den se probudil. Já také. A ne a ne si uvědomit, kde to jsem. V tom slyším zvonění. »To není náš „pacas", ten zvoní třikrát«, říkám si v duchu a najednou už se mi vědomí vrací: „Jsem v Košicích u Dominikánů – a dnes? Dnes je poslední den v roce."

V 11 hodin čekám před residencí. Z residence vychází komorník a sděluje, že k Jeho Excelenci možno už jít. Vcházím do residence, komorník vede mne nahoru.

Jeho Excelence nejdp. pan biskup Jozef Čársky, biskup-vlastenec, je muž, který trpěl za maďarské vlády pro své slovenské smýšlení. Mluví vážně s jemným přízvukem přís-

[1] *Past. list biskupů ČSR. proti komunismu.*

[2] *Fr. Hervig: Sv. Sebastian z Wedingu.* — [3] *Karel Pfleger, Archy č. 1, 1936.*

nosti, každé jeho slovo jest jasné jak křišťál a právě tak pevné: „Buďte vítán u nás. Myšlenka vzájemné spolupráce je krásná. Ano, Museum mělo by míti širší, všeslovanský podklad, ale to nestačí – musíte se scházet a poznávat se osobně. Nezapomeňte na Velehrad! Tam by měly být schůzky všech slovanských bohoslovců. Budu se snažit poslat tam své bohoslovce v nejhojnějším počtu. Nepřestávejte zdůrazňovat cyrilometodějství, které je u vás na Moravě tak živé. Je to zásluha Sušilova a Stojanova. Škoda, že Sušil je u nás neznám; byli jsme, bohužel od Velehradu odříznuti a žili jsme v nepříznivých poměrech. Vaší akci z celé duše žehnám. Mnohdy snad narazíte na nepochopení, ale nezapomeňte, že Slováci mají v mnohém smutné zkušenosti a snad oprávněně nedůvěřují. I katolíkům! Hleďte se vyhnouti podezření z centralisace. A opět zdůrazňuji: Velehrad buď Vaším programem! U mých bohoslovců jistě též najdete pochopení."

Cestou k semináři jsem uvažoval o tom, jak bdí Bůh nad slovenským lidem a dává mu dobré biskupy. – S bohoslovci jsem mluvil jen soukromě, neboť přání představených nutno respektovat. Vyřídil jsem pozdravy, pověděl kratičce něco o „Růži Sušilově", sdělili jsme si své radosti i obtíže. Mají literárny krúžok sv. Jana Zlatoústeho, a zvláště čilý odbor: abstinentský krúžok sv. Jana Krstiteľa. Jsou to hoši opravdu milí, agilní, kritičtí a jsou si vědomi toho, že doba od nich vyžaduje vyspělost a pochopení pro potřeby lidu. – Celkový dojem? Ještě, když jsem vstupoval do rychliku, šeptal jsem si slova: Ecce quam bonum et quam iucundum, habitare fratres in unum...

„Legiňa-Michaľany! Směr Trebišov, Bánovce Michaľovce, Humenné... přesedat!" Rychle opouštím útulné kupé a přesedám. Hustý sníh sype se na zmrzlou zemi. Jedeme opět; sněhu přibývá. Na nádražích stojí vyhublé kobyly, zapřažené do lehkých saní. Kočí, většinou židovského typu, mrzutě práskají bičem, hezoučké rusínské děti mávají nám na pozdrav... „Michaľovce!" Konečně. Sedám do saní a již ujíždíme k monastyru Redemptoristov; nádherný kostel ve východním slohu je viděti hned od nádraží.

V monastýru jsem zůstal. Pro bohoslovce je takový východní klášter opravdová podívaná. Krajan P. O. Fiala – zřejmě překvapen – seznamuje mne s celým klášterem, ukazuje kostel i překrásná paramenta, vypravuje o východní liturgii, o úkolech kláštera, s jakými potížemi jej stavěli a jak pomaloučku splácejí veliké dluhy, o zbožném rusínském lidu, o missijních cestách, o komunistické agitaci mezi lidem atd. Zúčastňuji se molitvenu, pln nadšení naslouchám zpěvům při liturgii, s obdivem patřím na pestrost a symboliku obřadu – a v duši klíčí a roste touha, úžasná touha po sblížení s drahými bratřími východních slovenských zemí... Igumen kláštera P. O. Trčka se zájmem vyslechne zprávu o cestě, vítá mne jako prvního českého bohoslovce v jejich klášteře, líbí se mu naše snahy, upozorňuje, abychom nezapomněli navázat styky s Rusíny v Polsku a přeje hodně zdaru.

Nerad se loučím a jsem si jist, že na tyto misionáře, rodilé Moravany, bojovníky za unii, nikdy nezapomenu. Škoda, že jejich dílo je u nás tak málo známo a tak málo chápáno.

Do Užhorodského řecko-katolického semináře jsem přijel 2. ledna. Bohoslovci měli právě po snídani a chystali se jíti do přednášek. Šel jsem také; nemůže mně to škodit. Ve IV. roč. měli právě pedagogiku. Napřed malé koloquium a potom pan profesor přednášel o výchově podle zásad encyklik. Mnoho jsem toho nepochytil, ale musel jsem uznat, že podkarpatoruský jazyk je lahodný. Potom mne zavedli k P. rektorovi. Usměvavý, vlídný, postavy štíhlé, připomínal mi Jeho Exc. pana biskupa Pavla; také říkal „Duže dobre".

Odpoledne jsem byl v římsko-katolickém semináři. Je to nejmenší a nejzajímavější seminář v republice. 14 bohoslovců tvoří mezinárodní skupinu: mluví slovensky, rusky, maďarsky, německy, česky. Místnosti? Jediná studovna, která rázem se dá proměnit v kapli (otevrou dveře, za nimiž je oltář), spárna s umývárnou, jídelna, knihovna (maličká velice velmi), zábavní místnost a hotovo. P. rektor a P. spirituál bydlí kousíček dál ve dvoře. Bohoslovci jsou tu veselí. „Tak dobře, jako my, se nemají nikde", sdělují. „Kuchyň je výborná. A to teplo, to je k nezaplacení. Východní seminář je na hradě, ale v té naší prosté chýši se bydlí lépe."

Po důkladné prohlídce města, při níž jsme vykřehli, spěcháme na hrad do semináře. Hustě sněží. Poblíž semináře potkáváme Jeho Excelenci ndp. biskupa Alexandra. Poznává hned cizího bohoslovce a svým bodrým způsobem táže se na účel cesty. Tak jsme audienci odbyli na chodníku. – V semináři v „infirmárce" uvítalo nás příjemné teplo a veselí bohoslovci. Užhorodští jsou gentlemani. Pečlivě vyholení, nažehlené „puky", hezoučký

bílý šál, elegantní rukavice, ano „po holení" nechybí ani „desinfekční Kolín". Není se co divit a nelze míti za zlé: před subdiakonátem se musí oženit. Zasvěcují mne do svých prací, ukazují své časopisy, debatujeme o spolkovém životě, o Museu, „vyměňujeme názory", slibujeme si spolupráci. Obdivuji jejich zpěvy a modlitby, oni zase můj breviář a zvláště cingulum. Jo, to je pravda, brněnští bohoslovci mají nejlepší „reverendy" a cingula. K večeři mne jeden odvádí do učitelského ústavu, kdež mám i spáti, neboť starostlivý pater rektor nedovolil, abych spal v semináři, který je poněkud vlhký. K večeři jsme vzali sebou „harum deci" a jeden bohoslovec mne ujišťoval, že to není „smišne boží".

Spali jsme hezky dlouho. No, na cestách je to omluvitelné. A teď rychle do kathedrály, v 9 hodin je slavná Božestvennaja liturgija. To byla krása! Kdyby byla trvala pět hodin, nebyl bych to poznal. A ten sbor! Souzvuk, vokalisace i dynamika obdivuhodně precisní. Zvláště bas. Ne, takové basy jsem ještě nikdy neslyšel. Na to se musí jeti do Užhorodu. Kázání bylo po evangeliu, četl se list biskupů čsl. proti komunismu. Zbožnost věřících mile dojímá; i při slavné mši svaté přistupují celé stovky lidu ke svatému přijímání. A účast na liturgii? Ve východní církvi nepotřebují liturgického hnutí.

Maličko jsme posnídali a spěcháme do semináře do „kroužku". Schůze v „kroužku" se zúčastňují všichni. Po každém referátě podává některý „kritik" svůj úsudek. Na programu vždy mají nějaké číslo hudební a zpěvní. Vyzván, ujal jsem se též místa „na tribuně", abych jim vyřídil pozdravy a přednesl něco o Sušilovi a o cyrilometodějském hnutí. Nadšeným potleskem ujistili Moravu svými sympatiemi a ochotou pracovati na společné líše cyrilometodějské.

Po obědě je v programu návštěva bohoslovců v klášteře O. Basiliánů. Shromažďují se a následuje kratší referát o naší „Růži Sušilově", o Sušilovi vůbec i o našich plánech. Sledují se zájmem a chtějí i svými silami přispěti. Není jich mnoho, ale jsou bystří a nebojí se. Vydávají časopis „Blagověstnik".

Pak se jdu podívat ještě na hřbitov, který mne včera tolik upoutal. Na stráni nad městem rozsety jsou prosté, většinou dřevěné kříže. Kolem jsou vinice, nahoře je Kalvarie. Sněhové vločky v miliardách se sypou na opuštěné hroby. Procházím pomalu mezi kříži a zůstávám stát poblíž jednoho čerstvě nasypaného rovu. Kdosi přichází. Stavím se stranou a pozoruji. Nějaká paní s dítětem. Zastavují se u hrobu, něco nahlas říkají. Tiše jdu blíže, abych rozumněl. Ta paní předříkává a dítě za ní pomalu, ale jasně opakuje: „...da budet volja Tvoja, jako na nebesi i na zemli... Chlib naš nasuščnyj daždj nam dnes..." Dole pod hřbitovem vyskakují první světla, na štíhlých věžích kathedrály září ciferníky hodin, v pozadí rýsují se neurčité kontury hradu – a vítr s miliardami vloček na všechny strany roznáší prosbu malého ruského dítěte: „no izbavi nas ot lukavaho, jako Tvoje jest carstvo, i sila, i slava vo viki, amin."

Na zpáteční cestě ještě kratičká zastávka v košickém semináři, a pak už nutno jeti dále. Do Rožňavy už se nedostanu. Rychle k Brnu! Margecany, Gelnica, Dobšinná, Červená Skala... Zaváté stezky, města se štíhlými i cibulkovitými věžemi, podtatranské panorama, lyžaři, pitoreskní kroje, udření dělníci, bezstarostní kluci... Obrázek střídá se za obrázkem.

„Za živa v Banskej Bystrici a po smrti v nebi!" čtu chlubivé nápisy, když jsem večer přijel do B. Bystrice. Ptám se na seminář. Ukazují mi budovu hned pod kathedrálou. Kufr na zem a zvoním. Primitivní zvonek! Nikdo nejde nejde otevřít. Vytrvale zvoním dále. Už čtvrt hodiny. Zvoním dále a přemýšlím, kde asi budu spát... „Tady není seminář", vysvětluje mi jeden stařeček, „to vás napálili. Tady bydlí páni kanovníci," a milý stařeček dává se do srdečného smíchu. Směji se také a mám radost, že najdu seminář a nocleh. – Bystřičtí bohoslovci byli na prázdninách a tak jsem hned druhého dne dopoledne odjížděl dále. Zvolen, Levice, Šurany, Nitra.

Nitra, milá Nitra, mne vítala v blátě. Krásné město, pěkné kostely, památný hrad s nejstarším kostelíkem na Slovensku, pěkný seminář... Představuji se u přívětivého a vzácně milého Dra Formánka a hned se už scházejí představitelé kroužku „Bernolák". Zvláště, starý můj známý Szitkey má radost, mnoho nemluví a jen se nesměle usmívá. „Bernolák" svolává výborovou schůzi a na ní hned vyřizuji pozdravy, vyprávím o „Růži Sušilově", o Sušilovi a o našich plánech. Zasedáme v síni, kde se právě konaly zkoušky, a mám tu čest seděti v křesle předsedy komise. Druhého dne, na Sv. tři krále, šli jsme v průvodě do kathedrály. Chodí se tu v rochetkách a v biretech hned ze semináře. Před mší sv. recitují breviář. Zmínky zasluhuje specielní assistence. „To je náš, nitranský ritus", vysvětlují mi s tajenou chloubou.

Po obědě na členské schůzi „Bernoláku" vracím se k Sušilovi. Zvláště výklad o vzniku „Růže" se jim líbil. Po schůzi zúčastňuji se „koľady", prohlížím knihovnu, celý ústav, debatujeme, bavíme se, loučíme se. Večer? To už jsem byl v Trnavě.

Tak, dnes už je sedmého ledna. Málo naplat, do nejbližšího rychlíku a domů! Hustý déšť kazí dobrou náladu, špatným noclehem už dost pokaženou. Prohlížím si ještě všechny kostely, a už si to „mažeme" k Bratislavě. Dovídám se, že bratislavští bohoslovci mají exercicie, a že s nimi tedy nelze mluvit.

„Rychlík od Vídně... přes Břeclav, Praha, Berlín, nastupovat!" Usedám, tiše se „odlepujeme" od země a již šílenou rychlostí uháníme na Moravu. Příjemné teplo, únava mnohých dní, pravidelné tempo, pomaloučku ukolébá... Před očima kmitají mi cifry s označením „km!" Břeclav? Tak to už mám za sebou 1440 km. Víčka se zavírají: Vidím slovenské semináře, michaľovický monastýr, užhorodskou kathedrálu, – velehradskou basiliku. Tam před obrazem Matky Unie tísní se zástupy. Poznávám je: uprostřed Sušil, Moyses, kolem bohoslovci ze Spiše, Prešova, Užhorodu, Košic, Nitry, Banskej Bystrice a j. Ze zadu se někdo tlačí ku předu. Ano, je to on, pan biskup Pavel. Usmívá se na všechny strany a stále říká: „Duže dobre!" – Někdo mi klade ruku na ramena. Procitám... Průvodčí se směje a volá: B r n o !

Josef Soukop.

Z činnosti Stojanovy liter. jednoty bohoslovců olomouckých.

Na sklonku minulého roku oslavila Stojanova lit. jednota dvě význačná jubilea. Předně jubileum patnáctiletého působení protektora Jednoty, nadšeného šiřitele myšlenky cyrilometodějské Dr. Cinka v olomouckém semináři. Jako všechny význačné chvíle svého života tak i tuto oslavil Dr. Cinek na svém milém Velehradě. Když se vracel v sobotu 21. listopadu večer zpět do semináře, přinášeje nám pozdrav z Velehradu, byl srdečně a prostě, docela po stojanovsku uvítán proslavenou „Strouhalovou" kapelou a zástupcem Jednoty za velkého shluku bohoslovců.

Vděčně vzpomněla Jednota též stého výročí příchodu Sušilova do brněnského semináře. Přes to, že vyslala své zástupce do Brna na jubilejní oslavu Sušilovu, uspořádala také sama krátkou oslavu 18. prosince. Smetanovým sborem „Sláva tobě, velký Slávy synu" byla oslava zahájena. Slavnostní proslov měl protektor Dr. Cinek. Ukázal, jak velký vliv měl Sušil na olomoucké bohoslovce. Sušila si vzali olomoučtí bohoslovci za vzor lásky k Církvi a vlasti v časopise „Cyrill a Method", který založili nedlouho po jeho smrti. V první výročí Sušilovy smrti 31. května 1869 založili jednotu „Velehrad". Sušil svým příkladem vychoval celé falangy pracovníků, z nichž největším byl arcibiskup Stojan. Heslo Sušilovo a Stojanovo: „Nic nechtít a všechno dát!" budiž i heslem naším! Této oslavy zúčastnili se i představení semináře a kromě českých i mnoho německých bohoslovců. Na návrh protektora Dr. Cinka byl poslán k brněnské oslavě pozdravný telegram. Hymnou velehradskou „Bože, cos ráčil" byla oslava ukončena.

Příštího dne 19. prosince rozjeli se bohoslovci domů na vánoční svátky. Ale ani tu nezaháleli. Členové prodali doma za 670 Kč cihel na postavení nocleháren na Velehradě. Členové sociologického kroužku rozšiřovali doma sociální literaturu. Podařilo se jim rozprodati za tak krátkou dobu na 390 knih.

Po vánocích, kde jsme se zotavili tělesně, načerpali jsme nových sil duchovních v šestidenních exerciciích. Exercitátor P. Krus T. J., výborný znatel nynějších poměrů a otázek sociálních, nemálo podnítil zájem o sociální otázky. Členové sociologického kroužku sledují různé odborné časopisy, podávají z nich referáty a pracují na sociálních tématech, která budou probírat v přednáškách a debatách. Chystá se též cyklus přednášek o ideových základech čsl. politických stran.

Literární kroužek pořádal dva debatní večery o literární tvorbě Jar. Durycha za velké účasti a zájmu členů a hostů.

Cyrilometodějský kroužek, vedený řecko-katolickým bohoslovcem z východního Slovenska Murínem, vzal si za program poznati náš nejbližší Východ, Podkarpatskou Rus. Chystá prázdninový zájezd na Podkarpat. Rus a připravuje se na něj studiem poměrů na Podkarpatské Rusi.

NOVÉ KNIHY

Václav Zima: RANĚNÝ HLAS. (Pro B-knižnici Družiny literární a umělecké v Olomouci vytiskla knihtiskárna J. Muchy ve Velkém Meziříčí na podzim 1936.)

Mladý kněz Václav Zima předložil svým přátelům a známým prvou knihu lyriky, jejíž titul případně intonuje tematickou i obsahovou náladu knihy. Kromě výrazného tenoru lačné a žíznivé touhy, která provází téměř každý verš nebo aspoň slohu, není v knize mnoho jednotného. Veršům schází svrchovaná tvůrčí vláda, jednotící a harmonisující. Dosti často se hlásí přehnané úsilí tvárné ve vzpouře myšlenek a slov. Básně jsou spíše umělými květy resonance z četby než živými květy vnitrné inspirace. Jen tak lze vysvětliti nápadnou stilovou i obrazovou odlišnost čtrnácti různorodých básní. Připomíná-li prvá báseň (Kdybych byl květem) logickou precipitací a obrazotvornou smělostí slovenského básníka P. G. Hlbinu a trochu i Nezvala, prozrazuje báseň třetí (Ruce) technikou rozsáhlého verše i metaforickým příbuzenstvím značný vliv Otokara Březiny, který i v jiných básních převládá. Patrný je vliv poesie Zahradníčkovy, Renčovy, Dokulilovy, Hrubínovy a jiných autorů básnické moderny.

Velmi naléhavá a zmocněná je ve verších touha po symbiose s krásou, kterou však ani básník-kněz nepovznesl výše nad běžnou metaforu tělesné krásy ženy. Případ Hlbinův a ještě více Dilongův se opakuje.

Je zřejmé, že domov a pracovní pole velmi nadaného kněze Václava Zimy, který je již léta znám z četných publikací v časopisech i pod skrytým jménem Vít Lovan, není v poesii ani v beletrii, nýbrž v essaystice. Tam projevil již nejednou školenost a zdatnost výstižným a spravedlivým soudem a položil jistý základ k nadějím.

Vlár–

Univ. prof. Th. Dr. Bedřich Vašek: DOBA ÚZKOSTÍ A VARU. Vydalo nakladatelství Vesmír, Praha, stran 182, cena Kč 24.

Sociologie není odborem vědním, určeným jenom pro zasvěcence, mající odvahu probírati se rozsáhlými a důkladnými traktáty. Sociologie se zabývá životem, který právě žijeme. To pochopil dr. Vašek touto knihou, která jest meditací v pravém slova smyslu, meditací autora, který nám už předešlými knihami ukázal šíři svého rozhledu. Kniha chce býti zároveň čítankou moderního člověka, chce nám ukázati to, co máme stále před očima, kolem sebe, co však pro přílišnou blízkost leckdy dobře nevidíme. Příliš často však autor zdůrazňuje, že nestačí lékaři zjistit diagnosu, musí se poukázati též na způsob léčení. To také činí a slovy, někdy bychom řekli až nevybíravými, naznačuje příčiny jak hospodářské, tak hlavně duševní krise. Je to „Zhýčkané bačkorářství, jemuž pohodlí jest nejvyšší normou životní..." (64.), na jedné straně, na druhé straně zase „... budova mravnosti, ... jež spočívá na dutých lepenkovitých sloupech příležitostných morálních formulek, ještě snad i provlhlých dešti skepse." (41.) Nebojí se vznésti přímý apel na rodinu, na stát, tam, kde toho nutnost vyžaduje: „Chápe-li stát svou úlohu vážně, nesmí býti lhostejným k vlivům, šířícím demoralisaci,..." Při tom je však Vašek pravým a řekli bychom milujícím synem své doby. Zná její vady, a že na ně poukazuje, je jen proto, aby ji tím chránil před stálým zneuctíváním, aby ji varoval před katastrofou, která, půjdou-li poměry tak dále, neodvratně na ni čeká. Řekli jsme, že nejen diagnosu podává autor, též cestu k nápravě. „Pohled na Krista trpícího na kříži dává člověku to, co mu nemůže poskytnouti žádná jiná nauka... Svaté svátosti přiváděly k rozvoji zárodky dobra v člověku, stupňovaly jeho síly a vzlášť mu propůjčovaly vytrvalosti, na jakou by se sám nikdy nebyl zmohl. Náboženství správně chápané a správně žité je zázračně účinným prostředkem mravnosti." (43.)

Nedá se říci několika jen slovy to, co autor rozvrhl do 11. kapitol významu opravdu aktuálního. Ať vezmeme „Tragiku mladých" či „Odvahu k čistotě", nebo kapitolu „Je nás mnoho", jsou psány všechny slohem nadmíru svěžím a neunavujícím, čemuž nijak nevadí ne sice již tak značná jako v jiných knihách Vaškových, přece však jenom dosti četná dokumentace snesené literatury.

Jedinou vadou této knihy jest její cena, která jí bude brániti dostati se tam, kde její hlavní místo, totiž i do nejširších vrstev, kde by byla nejen výstražným vykřičníkem, nýbrž i poslem útěchy.

Sv. František z Assisi: PÍSEŇ BRATRA SLUNCE. (Přeložil Otto Babler, vyšla jako první svazek Sešitů poesie a prózy, Praha 1936).

Tato píseň je z celého básnického odkazu světcova nejznámější. Složil ji tento zářný Rytíř Chudoby dvě léta před svou smrtí. A kritika o ní píše, že je „... tak vroucně okouzlující a tak sladce melodickou, že ještě dnes po 7 stoletích je schopna opojiti a uzdraviti neradostný svět našich dnů." Knížečka obsahuje i text původní (Il cantico di fratre Sole jinak Laudes creaturarum zvaný), přetištěný podle kodexu assiského s ohledem k textům nově vydaným. – Je to vznešený výron duše zcela zachvácené Bohem. hj

Fr. W. Foerster, MLHOU A TMOU. Časové kapitoly o kulturních otázkách a všeobecné civilisaci naší doby. Přel. Em. Žák, Kropáč a Kucharský, Praha 1937, 80 str., 7·— Kč.

Foerster analysuje duši moderního člověka. Odhaluje chorobu, poukazuje na léky. Volá s Carlylem o „znovunastolení Boha v člověku". Jinak „všechny vymoženosti kultury a techniky člověka jen zdivočí a zezvířetí". „Jsem také vnitrně čistým?" tázal se profesor Lutoslavský, když jednou byl v lázni. A zde probudilo se v něm vědomí, v jakém stavu se ocitl moderní člověk, který zapomněl, co vlastně znamená „býti čistým". (str. 76).

ThDr. František Cinek: MŠE SVATÁ. IV. díl. Proprium sanctorum část II. — Str. 1090. Vydalo lidové knihkupectví v Olomouci.

Tímto IV. dílem je ukončen důkladný spis Cinkův, který bude na dlouhou dobu vůdcem liturgické obnovy v našich zemích. Vědeckými spisy dra Kupky byly u nás položeny základy, na nichž rozvinul dr Cinek nádherný obraz liturgického života celého církevního roku. Při veškeré důkladnosti vědecké zůstává tato kniha živou, ukazující pravý a krásný život — život Církve. Plnost tohoto života jeví se dokonale v životě svatých. Dát se vésti kalendářem svatých je jako hledět na hvězdnou oblohu, těšit se krásou jednotlivých hvězd a čerpat odtud sílu při pozemském putování. Budou-li katolíci posvěcovat svůj život těmito meditacemi liturgie, pak zavane jistě silněji síla Ducha svatého a oživí dle vidění Ezechielova mnoho koster moderní materialistické doby.

Velikou předností tohoto českého díla je, že kniha obsahuje úplné mešní texty. Máme tedy zároveň nové vydání překladu misálu. Použití jako modlitební knihy ke mši svaté je usnadněno nejen odlišným tiskem liturgických textů, ale i tím, že formuláře z commune jsou uváděny a vykládány u každého světce vždy znovu celé a není proto třeba se zdržovat hledáním. Dílo Cinkovo vyrovná se úplně liturgickým spisům německým, ba v mnohém je předčí. Musíme se ovšem snažit, aby dosáhlo také takové rozšířenosti. Tak projevíme nejlepe vděčnost autorovi.

alp

M. Schmid T. J. VRCHOL ÚCTY K SRDCI JEŽÍŠOVU. Druhé přepracované vydání. Vydaly sestry Nep. Početí Panny Marie v Přerově, Šířava 7.

Tato kniha nám podává návod k smírným obětem, kterých zvláště dnešní doba, kdy božské Srdce Páně je uráženo a tupeno více než kdy jindy, je třeba. Kristus Pán sám si stěžuje sv. Marketě Marii Alacoque: „Tento nevděk mne více bolí než všechno, co jsem vytrpěl při svém umučení." Jeho Srdce probodené, krvácející, volá každého k smírné oběti. Je potěšitelné, že právě v naší době se vzmáhá apoštolát smíru, což je jistě zvláštní řízení Boží Prozřetelnosti. Správný směr smíru, aby bylo možno zachrániti co nejvíce duší, udává právě tato kniha, která bude vzácnou a milovanou pomůckou všech, kteří touží po křesťanské dokonalosti a po pravém duchu apoštolátu, o jehož různých stupních, účelech i pomůckách nás poučuje. Povzbuzuje smírné oběti nejen k horlivosti a obětavé lásce Božského Srdce, ale může značně přispěti k náboženské obrodě v naší vlasti, jak sám autor v úvodě této knihy praví: „Bylo by pro národ nesmírným štěstím, kdyby proti vzmáhajícímu se zlu pracovalo více smírných obětí, které ze Srdce Páně vynucují déšť milosti na obnovu našeho lidu. Ony udržují svět a podporují zájmy Boží." A na jiném místě: „Právě proto, že Božské Srdce Páně za naší doby tak uráženo a tupeno, je třeba především smírného dostiučinění. Smíru si Kristus Pán výslovně přeje. Vlažnost, potupy, svatokrádeže mu hledí smírné oběti hraditi modlitbou, prací, utrpením z lásky ve spojení s Jeho nekonečnou obětí. Podle slabých sil se účastní díla vykupitelského Ježíše Krista, aby Jeho milosti přivlastňovaly lidstvu", neboť, jak na jiném místě praví: „Kristus nemůže

již trpěti, proto Mu dávají své srdce, svou duši, své tělo, aby v nich dále trpěl a to utrpení obětoval k větší cti a slávě nejsvětější Trojice a za spásu světa." Kdo chce býti apoštolským pracovníkem pro šíření myšlenky smíru podle intencí sv. Otce mezi všemi strádajícími a trpícími a kdo sám chce přinášeti B. Srdci Páně oběť smíru, tomu knihu vřele doporučujeme. –k.

Dominik Pecka: SMYSL ČLOVĚKA. Edice Akord v Brně 1936.

Kniha na pohled nepatrná, ale uvnitř plná světla.

Autor jako zkušený průvodce, jenž dobře zná svou oblast – vede nás směsicí spletitých a nesprávných názorů a ukazuje, kde je správná cesta, jaký je smysl člověka. Darvin, Freud a j. analysi člověka a vůbec života svým nesprávným pojetím neobjasnili, nýbrž ještě více znesnadnili. Pecka mistrným řezem analysuje jejich nauku a ukazuje na její nedostatky. Je křesťanem, knězem, naplněným láskou k duším a touhou pomoci jim. Proto chce jejich správnou orientaci a tu jim zde podává. Posledním ty pro lidské já je Bůh. Bůh křesťanský není něco, nýbrž Někdo, Někdo, s kým možno mluvit, Někdo, v němž člověk nalézá sebe, Někdo, v němž se zjevuje smysl lidského já. Pf.

K. Kubeš S. J.: MARIA, II. díl.

V druhém díle Kubešovy knihy „Maria" je líčen život Panny Marie, Matky Boží, od Zvěstování přes Golgotu, její smrt až k jejímu Nanebevzetí. Není to shrnutí pouhých historických fakt, nýbrž ke každé události přidává autor mnoho krásných a hlubokých myšlenek, rozjímání, v nichž se jeví jeho vroucí nazírání na Matku Boží, jakožto zdroj mravního života. Uvádí ctnosti nebeské Matky, tím upozorňuje na křesťanskou dokonalost a ukazuje cestu k ní. Chce nás poučit, jak máme Pannu Marii nejen milovat, ale také podle ní žít. Chce, aby ve věřících srdcích rozněcoval aspoň jiskřičku svaté a čisté lásky k té, kterou blahoslaví všecka pokolení. Autor použil nejlepší bohoslovné literatury; je to dílo dlouholetých mariologických studií, v němž nechybí výroky a mariánské hymny svatých Otců, sv. Bernarda, sv. Efréma, sv. Jana Zlatoústého, sv. Bonaventury a jiných. Autor přidává mnoho příkladů nových, které oživují četbu této knihy. Dílo toto je dobrou pomůckou pro mariánská kázání. Theolog i laik v ní najde bohatý zdroj poučení i povzbuzení. Db.

Yvome de la Vergne: MADAME ELISABETH DE FRANCE. Pierre Téqui, Paris, 12 fr.

Y. de la Vergne v tomto svém díle popisuje celý život sestry Ludvíka XVI., této ženy, která měla porozumění pro všechny, kteří trpí. Krok za krokem sledujeme celý životní běh paní Alžběty od kolébky, radostných dnů dětství, ve dnech štěstí v kruhu rodinném ve Versailles a Montreuil i ve dnech smutných, tragických v Tuileriích a Templu až na šibenici, ke guillotině a markantně vidíme všechny dobré vlastnosti a ctnosti této vznešené ženy, o níž její zpovědník P. Madier napsal: sainte et martyre – světice a mučednice.

Její vznešená postava vystupuje do nejvyšších výšin právě v posledních chvílích pozemského žití. Nelze tyto stránky čísti bez hlubokého dojetí.

Historické dílo, psané tak lehkým a poutavým slohem zaslouží si co největší pozornosti. vš.

DER WOCHENPSALTER DES RÖMISCHEN BREVIERS, *Pius Parsch*, Volksliturgisches Apostolat Klosterneuburg bei Wien.

Žalmy obvykle působí obtíže porozumění, a tím i většímu užitku modlitby brevíře. Tyto nesnáze odstraní nebo aspoň zmenší používání Parschova psalteria, kde vedle latinských textů stojí německý překlad. Překlad, který pořídil P. Ath. Miller O. S. B., patří k nejlepším německým překladům žalmů. Jednotlivé hory jsou opatřeny nadpisy, jež jako dobrá hesla dávají orientaci při recitaci. Konečně poznámky pod čarou a v dodatku zamezí poslední pochybnosti. Kdo zná německy, nebude váhat usnadnit si recitaci brevíře touto dobrou pomůckou. –si

P. Marin de Boylesve S. J.: MYŠLENKA NA DEN. Přeložil dr. Ant. Salajka, vydalo C.-M. knihkupectví Gustava Francla v Praze I. P. 1936. Cena brož. Kč 15, váz. Kč 20, v kůži 30 a 35 Kč.

Vhodná a praktická pomůcka k dennímu rozjímání. Autor předkládá čtenáři k meditaci pro každý den v roce jednu myšlenku z nedělního evangelia. Tuto myšlenku stručně ale jasně rozvádí v krátké rozjímání, připojuje předsevzetí a končí kratičkou vhodnou modlitbou. Předností tohoto dílka je, že učí stručným podáním bohatých myšlenek samostatně myslit a rozjímat a lépe chápat evangelia. – Vhodné pro laiky, též kněží poslouží jako podklad pro poučení ve zpovědnici.

NOVÉ KNIHY

JESUITÉ A NÁRODNÍ KULTURA. 300 let od příchodu jesuitů a založení gymnasia v Hradci Králové. Str. 84, cena 11 Kč. Vydalo Družstevní nakladatelství v Hradci Králové.

Kniha přináší kriticky podané statě o národním uvědomění českých jesuitů až po dobu Balbínovu a představuje tři slavné rodáky královéhradecké: Balbína, Vydru a Švendu. Takových knih potřebovali bychom více a jejich poznatky měly by vniknouti i do školních učebnic, aby konečně už zmizelo pomlouvání a nedocenění zásluh českých jesuitů. Stále ještě platí slova Balbínova: „Kdo se o zásluhách jesuitů o český národ odvažuje pochybovati, projevuje zároveň buď neznalost dějin, nebo nevděk, nebo se chce podobati poutníku, jenž stínu i ovoce stromu, jejž najde u cesty, užívá rád k svému osvěžení, ale zlořečí tomu, kdo jej sázel, zaléval a pěstoval." Na konci je zmínka o tom, jak „historicky pravdivě" vzpomenulo město Hradec Králové jubilejních oslav pamětními deskami. Kdy páni pokrokáři pochopí tvrzení Bacona de Verulam: Chceme-li vybudovati dobré školství, vede k tomu jediná krátká cesta: musíme se zařídíti podle škol jesuitských; něco lepšího neexistuje! Kdy asi?? -kop

Msgre František Bolek: KATOLICKÉ KOSTELY A KAPLE V OLOMOUCI. Vydalo Lidové knihkupectví a nakl. v Olomouci, cena 10 Kč.

Kniha zajímavě popisuje dějiny, vznik a uměleckou výzdobu všech katolických kostelů a kaplí ve Velké Olomouci. Poslouží každému katolíku, který zavítá do Olomouce, jako dobrý průvodce. Kniha má přes 50 pěkných obrázků, obsahuje popis kostela na Svatém Kopečku a pořad bohoslužeb ve vnitřním městě. J. M.

Dr. Jan Konečný: MORMONI (Církev Ježíše Krista Svatých posledního dne.) Vyšlo ve sbírce „Časové Úvahy" v Hradci Králové. Cena 3·50 Kč.

Kniha nás seznamuje s nebezpečnou sektou, kterou založil kolem roku 1830 v Americe Josef Smith. Stižen padoucnicí a duševní chorobou tvrdil o sobě, že má zjevení od Boha. Učení je mnohobožství s prvky křesťanskými, židovskými, mohamedánskými a budhistickými. Mormoni žijí v mnohoženství, věří ve stěhování duší, nevěří v dědičný hřích. V knize se uvádějí svědkové, kteří viděli jejich způsob života a všechny ukrutnosti, které páchají na nevinných obětech. Vidíme, kam lidstvo se řítí, odstraní-li se Bůh a člověku vládnou vášně. J. M.

Jiří Sahula: REFORMA HUDEBNÍHO PÍSMA; Družstevní knihtiskárna v Hradci Králové.

Autor řeší ve své brožurce odvážně velmi choulostivou otázku hudebního písma. Naše notové písmo ustrnulo, zatím co malířství a vše ostatní umění prošlo velkými proměnami co do způsobu vyjadřování. Naše notová značka stává se v různých klíčích začátečníkům hotovým „hlavolamem". Lpíme příliš na notopisu, který posloužil dobře snad v době, kdy požadavky hudební nebyly takové, jako na př. v hudbě moderní. Dle autora zmizí relativní hodnota noty, ježto stanoví pro malou oktávu řadu základních značek, které se v jednotlivých oktávách poněkud málo změní. Tím také odpadne nepohodlné psaní chromatických znamének. Zde se však jeví autor jako více jednostranný praktik, nežli důsledný, gramaticky smýšlející theoretik. Celá reforma je však v rukou hud. ústavů, komponistů a nakladatelů.

P. A. M. Pirotta O. P.. SUMMA PHILOSOPHIAE ARISTOTELO THOMISTICAE, sv. II., Philosophia Naturalis Generalis et Specialis, Marietti, Turin, 1936.

Nejobsáhlejší učebnice aristotelsko-thomistické filosofie. Autor se výhradně drží metody a učení sv. Tomáše, ačkoliv také přihlíží k nové filosofii. Chce se obnovit tradiční metoda, tak jak byla do stol. 18. Celé dílo je rozděleno na 4 díly: Philosophia Rationalis, Philosophia Naturalis Generalis et Specialis, Philosophia Metaphysicalis, Philosophia Moralis.

Chanoine Marchaud: UNE TROUBLANTE FIGURE CALVIN, Pierre Téqui, Paris.

Knížka je doplněním díla La Faillik du Protestantisme od téhož autora. Postava „ženevského papeže" je podána v pravém světle, nauka Církve krátce, ale výstižně ve formě kontroverse obhájena. Po stránce dogmatické i apologetické velmi dobré. AN.

NOVÉ KNIHY

OFFICIUM PARVUM, to jest krátké denní modlitby hodinové ke cti nejsvětějšího Srdce Ježíšova. – 8⁰, 27 stran Kč 2·50, kart. Kč 6·–. Vydalo Cyrilometodějské knihkupectví v úpravě Břet. Storma.

Malé hodinky k nejsv. Srdci Ježíšovu jsou z nejkrásnějších duchov. projevů posledních tří století. Vytryskly ze srdcí, jež se rozněcovala plameny, šlehajícími přímo z Výhně láskou planoucí. Nemohou tedy jinak, než zakládati požáry Lásky ve všech srdcích, k nimž byly přiloženy jako podpalek.

V. M. Vlček: U BRÁNY MILOSRDNÝCH, Český Ráj, Jičín, Havlíčkova 22.

Hra o 4 jedn. s předehrou osvětluje význam klášterů v ohledu sociálním a odhaluje podlé záměry jejich odpůrců – kapitalistů, kteří vedou boj proti klášterům, jediným to sídlům pravé milosrdné lásky a dovedou strhnouti k němu i ty, již zakusili dobrodiní klášterní fortny. pa-

K naší studentské pouti do Říma.

V letošním roce již po šesté přistupuje naše studentstvo s katolickou inteligencí, aby vzdalo hold úcty, vděčnosti a lásky společnému našemu Otci velké rodiny katolické církve. Jubileum jeho 15 let správy a řízení Církve sv., dokázalo a přesvědčilo lidstvo jak vážnou autoritou ve světě kulturním je právě On – PIUS XI. – řádný nástupce Petrův! Pojedeme do Říma právě v předvečer jeho 80. narozenin, bychom ho ujistili svými synovskými projevy křesťanské věrnosti a oddanosti, jako věrní synové a vyprosili si jeho požehnání pro všechny své zodpovědné práce, snahy a šlechetné cíle v dobách všeobecného rozvratu a neklidu.

Jdeme však do Říma v roce velkého jubilea nedávno sv. Otcem oznámeného, apoštola národů sv. Pavla, jehož obrácení na křesťanství stalo se před 1900 lety! Pavlovo heslo: „Vím komu jsem uvěřil a proto jsem jist", má býti i nám dnes mohutnou pohnutkou podepření naší víry a jeho zásada „láska ke Kristu pudí nás" musí nám býti vzpruhou ku pochopení výzvy nynějšího sv. Otce k provádění katolické akce a k pochopení programu podaného v jeho posledních encyklikách sociálních.

Náš poutní zájezd sleduje však cíle ještě jiné! Mládež naše musí poznati i působiště reformátora Církve v nejušlechtilejší formě, pokorného serafínského světce lásky k Bohu, k bližnímu a celé přírodě, původce jesliček – sv. FRANTIŠKA, proto po královně Adrie Benátkách zaujme naši pozornost královna Umbrie ASSISI! Zajedem však také i do Neapole, proslulé katedrálou sv. Januaria a působením svatých Alfonse z Liguori a Tomášem Aquinským, stejně jako svými bohatými krásami přírodními a museálními z vykopávek Pompeje a Herkulana, kamž odjíždíme na celé odpoledne. Na to budeme prožívati závěrečné dny svatého týdne v Římě účastí na př. temných hodinek v Lateráně za dojemného zpěvu sixtinského sboru řízeným samým Perosim, poklekneme u sv. Kříže Jerusalémského, abychom zahloubali se při návštěvě katakomb nad heroismem prvních křesťanů a pak prohlídkou vatikánských museí, audiencí u sv. Otce zakončili putování Římem, když věnovali jsme se i prohlídkám neméně důležitým antickým, jako na př. Forum Romanum, Capitol, Coloseum, Thermy atd. Na zpáteční cestě bude cílem naším Milán s pohádkou gotiky katedrálou sv. Karla Boromejského, hrobem sv. Ambrože, obrazem Poslední večeře Páně od Leonardo da Vinci, universitou proslavenou vynikajícím konvertitou prof. Papinim atd. Neopomeneme ani rodiště Kolumbova a nádherného hřbitova v Janově, abychom zakončili svoji pouť v Turině, kde vzpomeneme největšího moderního pedagoga, zázraku 19. stol., přítele a velkého učitele mládeže, jehož životním heslem byla slova: „Dej mi, o Bože, duše, vše ostatní si ponech!", zakladatele díla salesiánského sv. Jana Boska. Program pouti, jak naznačeno, je vpravdě důstojný katolického studentstva a inteligence. Poznatky a dojmy, jež si každý věřící poutník přinese jsou nezapomenutelné a jak většina účastníků loňské pouti sdělovala, byly jim a zůstanou stálou pobídkou, by často a často vraceli se ve svých modlitbách na místa ta svatá. Kdo můžeš pojeď s námi, přesvědči se! U hrobů sv. Petra a Pavla, sv. Karla a Ambrože, sv. Jana Boska o letošních Velikonocích na shledanou!

Prof. Limpouch Josef, duchovní vůdce pouti.

MUSEUM

1937

IV. [illegible] III

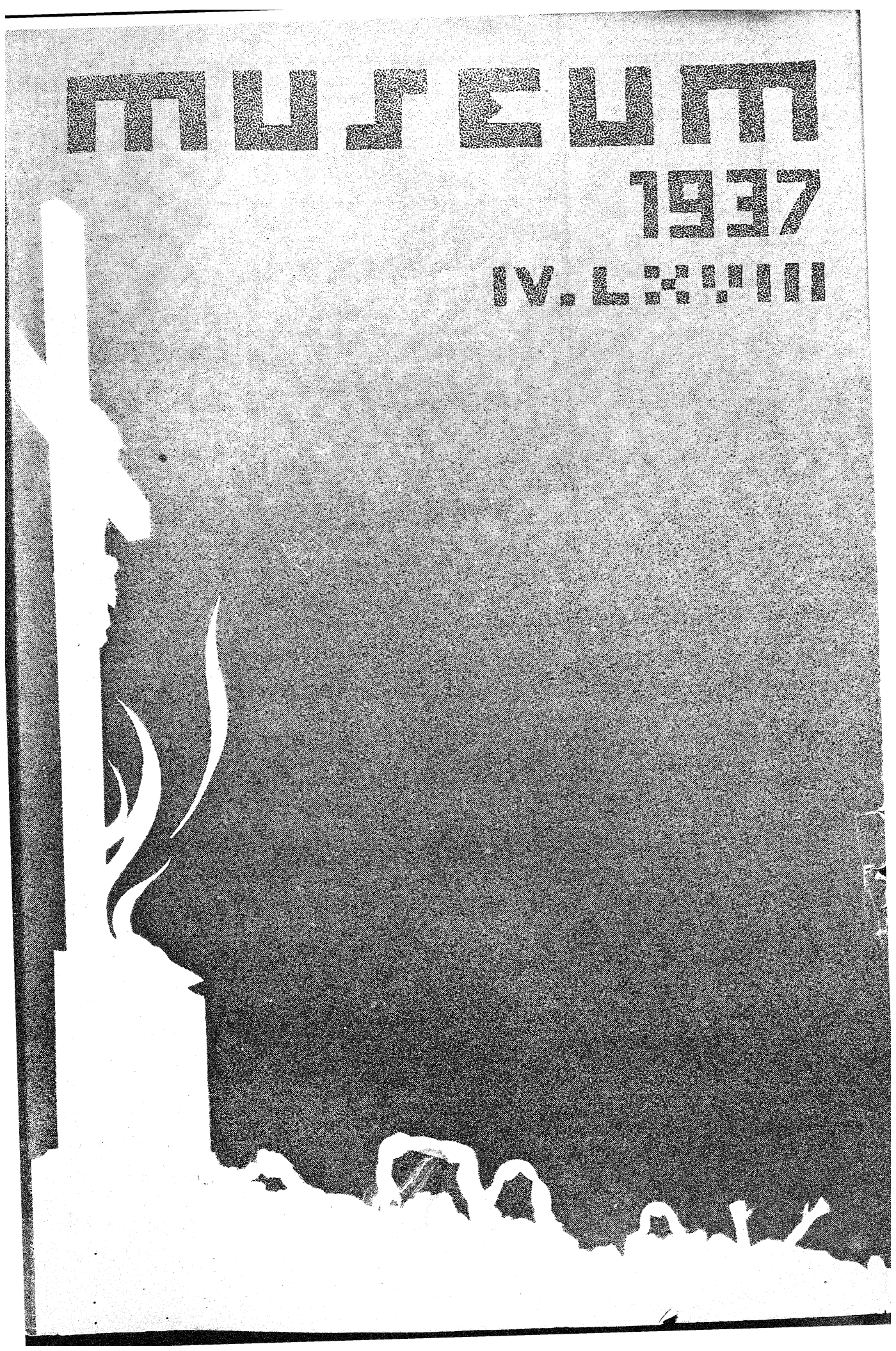

Museum, časopis slovanských bohoslovců.

Vychází každý druhý měsíc ve školním roku s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. — Řídí rektor ústavu Msgre Dr. Karel Skoupý. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Redaktor Cyril Tichý. Administrátor Jan Bednář. — Předplatné: bohoslovci a studující 10 Kč, ostatní odběratelé 15 Kč.

Obsah č. 4.

Eles: Pravá žena. — *Jan Durkaň C. Ss. R.*: Ideoví vůdci sjednocení. — *Jerzy Junosza:* Nebezpečí východu. — *J. Baštář C. Ss. R.:* Redemptoristé a Východ. — *J. Maršálek:* První bolest. — *Petar Kovačič:* Vjerski nazor Nikolaja Berdjajeva. — *St. Svoboda:* Smýšlení buditele P. Sychry dle jeho kázání. — *A. Žatko:* Otrokári nášho veku. — „Panslávske" kapitoly. — Bohoslovci v Jižní Americe. — Ze života našich krajanů. — Zprávy a dopisy slovanských bohoslovců. — Z činnosti bratrských jednot. — Nové knihy.

Z redakce:

Lužické Srbsko: Došlo po uzávěrce. Uveřejníme příště, bude-li to trochu možné. *Akademija v Celovcu:* Co se z dopisu hodí, přijmeme. *Wloclavek:* Váš článek je pěkný. *Salvatoriáni Kraków:* Příspěvek o sjezdu biblistů je sice trochu dlouhý, ale otiskneme jej. *Dubno, Tovarišstvo sv. Josafata:* Odpovídáme písemně. *Wilno: Kolo Teologów.* Referát o cíli Vašeho sdružení bude uveřejněn. *G. Mucha, Zagreb:* Děkujeme za hojnost příspěvků. Pište dál informativní zprávy. *J. Kellner, Roma, Russicum:* Díky! Prosíme o další. Posíláme dopis. *B. Horáček, Lublin:* Za drobné zprávy vřelé díky, delší článek o bl. Bobolovi je již znám z tisku. *Stans:* Máme radost z Vašeho dopisu; poradíme písemně. *Do Mariboru* též dopisem odpovíme.

Prosíme všechny semináře, jak z ČSR, tak i zahraničí, aby nám posílaly hojně článků z různých oborů; raději kratší, ale více!

Do příštího čísla potřebujeme příspěvky k oslavě 80. sv. Otce Pia XI. — Věnujte pozornost některým dosud neznámým kapitolám ze života sv. Otce, zvláště jeho vztahu k různým slovanským zemím (Polsku, Jugoslavii, ČSR), řádům, bohoslovcům.

Uzávěrka čís. 5. 15. května 1937.

Z administrace: Číslo šek. konta 102.407 Brno.

-ELES.:

PRAVÁ ŽENA.

(Mamince.)

Viděl jsem ženu s chřadnoucím zrakem,
mozolných rukou, vysedlých lící.
Stárnoucím dechem mluvilas ke mně,
matko!

Život jsi dala čtyřem svým dětem,
vlilas jim lásku, Boha a víru,
zbyla Ti práce a život denní,
který Tě k obědu tísnil a k večeři ranil.
Neznáma světu, neznáma lidem –
velká svým dětem zůstalas,
matko!

Život je krátký, přece však vkreslil
v srdce nás dětí obrázek matky.
Muži jsou velcí – kněží jsou svatí.
Ženy jsou větší – největší matky,
světice bílé!

JAN ĎURKAŇ CSSR, OBOŘIŠTĚ:

IDEOVÍ VŮDCI SJEDNOCENÍ.

Summarium: Nova idealis intentio „Musei" duces ad assequendum finem requirit. Primo in loco tales debent esse sanctus Cyrillus et Methodius, qui modo excellentissimo nobis exemplum et excitamentum dant in realisatione ideae suae vere christianae, apostolatus nempe et caritatis, quae conservat unitatem in diversitate et libertatem in unione: libertatem vitae religiosae, nationalis et progressus culturae in universalitate Christi Ecclesiae. Propagatores huius ideae ut exempla nobis luceant A. C. Stojan, J. G. Strossmayer et V. S. Soloviev! Via ad assequendum finem in eorundem studio nobis apparebit. In coelis firmus praecator pro nobis esto sanctus Josaphat cum Regina martyrum et ceteris sanctis Orientalium!

„Museum" svým novým programem chce šířiti ve slovanském bohosloveckém světě porozumění a zájem pro svaté a apoštolské dílo unijní, pro ideu eminentně křesťanskou. Program zajisté obsahem široký a důležitostí zcela aktuální!

Každá idea a zejména idea taková, jakou je idea unionistická, vyžaduje ke své realisaci dobře organisované činnosti. Organisovaná činnost potřebuje vůdců, vůdců činných a vůdců ideových, t. j. tako-

vých, kteří již životní boj dobojovali a nyní svou naukou a svým příkladem vedou nás k cíli jako zářné hvězdy.

Bolševici realisují svou chimérickou a utopistickou ideu za svitu příkladu zbožněného Marxe. Za svitu kterých hvězd budeme realisovati my ideu věčnou, ideu božskou, ideu božské jednoty a lásky, ideu modlitby Kristovy „... da vsi jedino budut... da l'uby, juže mňa vozl'ubil jesi, vo nich budet...?"

Na prvním místě jsou to svatý Cyril a Metoděj. Oni jsou nám vzorem dokonalého vnitřního života podle evangelia a apoštolské horlivosti podle zásad lásky Kristovy, která nehledá, co jejího jest, která spojuje všechno v jednotě. A to jsou nutné předpoklady zdárné unionistické práce. Jen život v Bohu a pro Boha, život modlitby nás uschopní k pravému apoštolátu. Jen ústupnost ve všem kromě pravdy — což dokáže jen pravá láska — povede naši kontroversi s odloučenými k zdárnému konci. Jen smysl pro solidaritu, rašící z křesťanství, zbaví nás osobního a národního egoismu, otevře nám oči, zahřeje srdce k vzájemnému poznání a pochopení. A tomu učí nás svatí bratři.

Idea cyrilometodějská je tak široká jako samo katolictví. V ní nachází nejmocnější vzpruhy pravé vlastenectví i slovanská kulturní příbuznost na základě ne jednotného státního útvaru, nýbrž na základě nadnárodní všesvětové společnosti Kristovy, jeho Církve. S těmito třemi výhonky se projevila realisace ideje cyrilometodějské ve slovanském světě v minulém století... Výsledek? ...Svobodný národní stát, sedmý unionistický velehradský sjezd vedle různých sjezdů a konferencí v jiných slovanských zemích. K tomu přistupuje čilý náboženský život.

K rozvoji ideje cyrilometodějské v naší vlasti ve trojím směru: Církev, vlast, unie, přispěl nejvíce dr. A. C. Stojan. S nemenší horlivostí ji šířil v témže směru u Jihoslovanů velký biskup J. G. Strossmayer. Své životní heslo předložil k následování celé své diecesi nápisem na djakovské katedrále: „Slavi Božoj, jedinstvu crkova, slogi i ljubovi naroda svoga." U bratrských Rusů vzorem poctivé práce pro Církev, vlast a unii je V. S. Solovjev.

Stojan a Strossmayer, muži činu, přivedli své síly k největšímu vypětí pro Církev, vlast a unii v rámci idey cyrilometodějské. Naproti tomu Solovjev, filosof, byl hnán k spisovatelství a činnosti pro Církev, vlast a unii silou svých ušlechtilých ideí, především idey o království Božím na zemi. Šli tedy cestou rozličnou, ale vůli měli rovnou: slávu Boží, vůli Boží, aby Bůh byl ve všem všecko. Každý byl z jiného národa, každý měl jinou tradici zvykovou a národní, nicméně všichni se cítili bez planého bratříčkování bratry v Kristu v Církvi, vystavěné na skále Petrově. S tou seznámiti odloučené bratry, k ní je přivésti je první úkol „Musea"!

Cesta k vyplnění toho úkolu se nám objeví právě studiem jmenovaných vůdců. U nich se nám dostane teorie i prakse, nadšení i síly. Studiem jich se připravovali k práci unijní současní velcí unionis-

tičtí pracovníci — jako Msgre M. d'Herbigny, Msgre Grivec, Palmieri, Jugie, P. Jan Urban a celá řada jiných ze všech zemí slovanských i cizích. To vidíme v jejich spisech, článcích a ideologii. To zpozoruje každý, kdo jen trochu nahlédne do unionistické literatury. Studiem jich připravujme se i my! K zdárné práci mezi rozkolnými nás zvláště uschopní poznání Solovjeva jako unionisty. Sám dr. Grivec nazval jej největším unionistou Východu po rozkolu a pravil, že „každý, kdo chce studovati otázku církevní unie a pracovati na této veliké, ale nesnadné úloze, musí poznati život a dílo Solovjevovo". (ACM 1919, str. 76.)

A protože žijeme v dobách těžkých, v dobách pronásledování lidí nevinných, budiž nám dobyvatelem síly k mučednictví pro unii svjatyj svjaščennomučennik Josafat Kuncevič s Královnou mučedníků a ostatními ochránci Východu.

JERZY JUNOSZA, KRAKÓW:

NEBEZPEČÍ VÝCHODU.[1]

Summarium: *Satanae erga Deum* invidia ab antiquo profundissima hodie praesertim longe lateque diffusa immensitate crudelitatis et saevitiae hucusque ignotae erumpitur.

Totius orbis viscera quasi ingemiscerent plena torrente igneo e monte atheismi in Russia prorumpente novosque crateres, aliis in locis terrarum aperiente.

Bolševismi pestis veneno afficere atque penetrare studet totius societatis humanae organismum, imaginem et characterem Dei in homine per Christi Sanguinem redempto pedetentim totaliter diruendo.

Sursum corda, Christi Resurrecti milites audaces! Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat etiam in calligine tenebrarum harum...

Per lumen fidei intrepidae et ignem, amoris effectivi erga Deum et proximum, per tremens Christi sacrificium in Cruce eiusque gratia muniti victoriam de omnibus Ecclesiae adversariis plenam consequemur!

Nolite timere! Ego vici mundum!

Jesu Christe, totius orbis terrarum Domine omnipotens simulque Salvator noster mitissime rape universos miserrime errantes et invidia diabolica flagrantes ...ad Cor Tuum sacratissimum...

Východní otázka není pro Evropu ničím novým ani neznámým; je tak stará jako sama Evropa, neboť je zapsána v dějinách Západu krvavými nájezdy v té či oné formě. Opakovaly se v řadě věků s neúprosnou recidivou. Plameny asijských požárů šlehaly z různých částí Evropy.

Dobře jsou známy tyto stránky dějin, třebas rádi zapomínáme na jednotlivosti, neboť jsou pro Evropana mnohdy velmi nepříjem-

[1] Tato práce polského bohoslovce velice pěkně vystihuje názor Poláků na východní otázku. Škoda jen, že autor tu nevystihl rozdíl mezi komunismem politickým a náboženským. Tento rozdíl nutno činiti. Zvláště věta: „Světové bezbožectví se dá opanovati jen dobytím Kremlu", je pro nás opravdu těžko pochopitelná! (Pozn. red.)

nými. Znalost minulosti ať obrátí naši mysl k přítomnosti; na podkladě minula obraťme zrak k nejbližší budoucnosti. Začalo se to projevovati na přechodu 19. a 20. stol. Veškerý tisk i literatura té doby varovala před čímsi nevyjasněným, mlhavým, ale hrozným. Bylo to »žluté nebezpečí«. Heslo to bylo přijato s určitým strachem, ale též s určitým ironickým a nedůvěřivým smíchem. A přece! Na jedné straně stála sebevědomá postava evropské diplomacie a na druhé straně — krvavá likvidace evropských koncesí, provedená čínskými boxery — katastrofální porážka ruské armády pohrdaným Japonskem. Malý žlutý obrázek na obzoru, závan horkého větru, vzdálený hluchý výbuch, chvíle napjatého ticha... a náhlý, prudký vichor odpoutaných živlů... smrt, zhouba. Tak letí tajfun, – postrach pobřeží Tichého oceánu.

»Žluté nebezpečí« bylo tématem romanopisců, sociologů, diplomatů... Jest věru toto heslo přesným vyjádřením toho, co hrozí zničiti evropskou kulturu? Přesvědčme se! Střetnutí Asie se Západem brání prostor tisíců km, jenž jest na mapě vyznačen „SSSR". Sověty jsou rozhodným činitelem v mezinárodní situaci. Jest 15milionová armáda sovětská závorou mezi Evropou a Asií? Nebo to Asie vyslala 15milionový předvoj sovětský na Západ? Je SSSR zadním vojem Evropy nebo předvojem Asie? Záhada! Není rozřešeno mezinárodními činiteli, ale dosti zřetelně se krystalisuje v sovětské politice zahraniční. Od dob Alexandra I. zájem ruské politiky se odnáší k Východu. Hledá v Asii operační východisko k vítězství nad Evropou. Rovněž tak diplomacie Čičerina, Litvinova, Karachana, Borodina, se projevuje jako řada asijských projektů carského ministerstva zahraničí. Bolševická revoluce mnoho změnila na mapě Asie a Evropy. Avšak důležitější než změna kartografická jest přesun hranice asijsko-evropské z Uralu na čáru označenou sloupy hraničními polsko-sovětskými. Na to musí pamatovat Evropa a hlavně Polsko, neboť Stalin a Vorošilov ukazují na prohnilý buržoasní Západ jako na pole příštích vítězství ruského vojska.

Nebezpečí Východu není již tedy cosi neurčitého. Jest to alarm, výzva k boji! Merežkovský praví: „Zdá se nám, že nebezpečí bolševického vpádu navždy minulo a že nám jen zbývá získati přízeň Sovětů, úslužnou, připravenou splniti všechna přání i rozkazy. Není tomu tak. Vpád se připravuje. Bude to hrozné procitnutí, náhlé, jako bylo při tatarském vpádu v 13. stol. Nikdo se ho nenadál." Zdziechowski dodává: „Vidění blízké a hrozné budoucnosti mne pronásleduje a mučí ve dne v noci. Není to sugesce strachu, ani výtvor choré obrazivosti v horečce. Vidění, o kterém mluvím, vyrůstá ze skutečnosti, z toho co vidíme vlastníma očima nebo co slyšíme od svědků. Jest to černý mrak, z něhož srší blesky, mrak ženoucí se od Východu... od Minska a od Kijeva, od Smolenska a od Moskvy. Co se stane, ptám se, octneme-li se jednoho dne v kleštích červeného teroru?"

Avšak není to snad vše výsledkem slovanské vise? P. Muckerman S. J., západní raçista, praví v otevřeném dopise k Francouzům:

„Ptám se, neboť ve dne v noci mne ta myšlenka trápí; ptám se, neboť znám Rusko. Byl jsem celý rok ve vězení čerezvyčajky. Nejedná se dnes o Verdun, ani o Varšavu nebo Bělehrad, nýbrž o Evropu a Asii!"

Nebojme se silných slov, nýbrž s odvahou se postavme tváří v tvář nebezpečí a uvědomme si: „Evropa nebo Asie! Začíná velká hra.... Evropa nebo Asie." Ne ta daleká Asie, tajemná... ne, ta blízká, za polskými hranicemi... Asie, jejímž předvojem je rudý pavouk bolševický.

Jest tedy válka jistá? Bude si měřit síly Evropa se Sověty? O to se nejedná. Na takové frontě se nebude bojovat. Jest však jiná fronta, na které bude válka: Mentalita... programová ideologie dvou protivných táborů, Bůh a bezbožství.

Heslem komunismu jest válka s Bohem. Jest to sice věcí metafysiky, ale zároveň věcí konkretní. To je však nejsmutnější, že zmaterialisované lidstvo nedovede metafysicky vystihnout situaci. Prof. Zdziechowski praví: „Kdyby příčinou nájezdu byly vášně lidské... touha po válce, kořisti, nadvládě... myslím, že by Evropa odolala. Zatím však je příčinou zlo, negace všeho, co nás povznáší, všeho, co nazýváme Bohem, božskostí, duchem, duší, dobrem, krásou, láskou, lítostí. Z této příčiny tryská cosi, co je nám cizí, hrozné. A přece... jedni se do této tmy pohroužili a jsou jako posedlí.... druzí jsou jí jako v hypnose, čekají, až je netvor obejme.

Sovětský Východ mobilisuje proti nám všechny ničící síly... my nečinně přihlížíme." A. Muckerman: „Bolševici mají ideu, ideu satanskou, ideu nenávisti, války s Bohem, ideu pekla. Peklu slouží, peklo nosí v duši, ve tváři. A vy, diplomaté, vy s nimi — ďábly smlouváte příměří! Chtěl bych, aby ta slova dozněla ve vašich uších, abyste porozuměli, že se blíží cosi, co lidstvo dosud neprožilo... že peklo, ďábel není výmyslem, nýbrž skutečností."

Tato slova nepochopí ti, kteří jsou ponořeni v materialismus. Kdož však jsou si vědomi nadpřirozena, ti musí pamatovati, že podle prof. Zdziechowského „nemůžeme nemysleti na možnost blízké — velmi blízké katastrofy, jaké ještě svět neviděl. Jejím výsledkem by bylo rozšíření komunismu... změna světa v jedinou dílnu práce... změna člověka, stvořeného k obrazu Božímu, v nemyslící automat. Tento automat by měl právo jen na existenční minimum, neboť čeho více automat potřebuje? A myšlenka na Boha bude z duše lidské vykořeněna tak, aby se nikdy nemohla vrátiti.

Podle teorie inž. Kliszewicze „bolševická kolektivita je koncem individuálnosti, hrotem pluralismu... jest to velká termitiera, kde se uskutečňují zásady spolužití, totožné s materialisticko-monistickým názorem světovým. Sám komunismus se honosí, že je hlavním vojem materialismu. Kliszewicz se domnívá, že komunismus je válkou zmírajícího římsko-křesťanského pluralismu a monismu, hydry to, plazící se od Východu. Ne, není to válka se starou tradicí římské mentality, jest to válka reelních živých sil — válka, ve které stojí proti sobě dnešní Moskva a dnešní Řím.

Vnější formu tohoto boje známe z literatury a tisku. Charakteristickými rysy v něm jsou zuřivá pronásledování náboženství.... Ještě je v paměti hrdinná smrt P. Pro... Sledujme mučednictví Ruska a Španělska. Základem jejich jest pekelná nenávist, kterou vyjádřil Lunačarský, člen lidových komisařů v jedné své řeči: „Nenávidíme křesťanství i křesťany. Nejlepší z nich jsme povinni pokládati za největší nepřátele... nám je nejpotřebnější nenávist. Jsme zavázáni rozněcovat požár vzteklé všeobecné nenávisti a uměti též skutečně nenáviděti. Jen tak dobudeme světa."

Bolševici se svrchovanou nestoudností hlásají svou nauku a potvrzují ji svými činy. Se vší bezohledností vyhlazují se sirotci náboženského přesvědčení, úzkostlivě zachovávají svůj bezbožecký rituál, takže jejich diplomati se nezúčastňují ani oficielních bohoslužeb, které zvykově diplomaty zavazují. Tato maličkost je charakteristickou bolševické neústupnosti. Neméně se projevila jejich neústupnost v procesu preláta Budkijewicze. Ani diplomatický zásah sv. Otce a jiných evropských států nezabránil vykonání rozsudku smrti. Tato zuřivost byla poličkem celé diplomacii evropské.... byla to první zkouška otevřeného boje... Zdařilo se to.... pokračovalo se v Mexiku... Probudilo to katolíky?.... Bohužel, ne... Slabé protesty, pasivita, a hle.... přicházejí smutné zprávy ze Španělska.... krvavá mučednictví... zuřivost rozběsněných mas... ne někde ve středu Asie... nýbrž ve středu katolicismu.... v kraji jesuitů a svatých patronů.

To vše je známo. Avšak přináší tato krev ovoce... uvědomení katolíků? Myslíme na obranu, myslíme na to, že „v této válce jde o to, zda sovětská Moskva bude panovati nad Římem?" (P. Muckerman.)

Ve válce s bezbožectvím, representovaným mezinárodním komunismem, representuje katolická Církev samého Boha. Proč? Protože toto privilegium dostala od svého božského zakladatele... Protože jest největší organisací náboženskou, proto proti ní se soustřeďují hlavně útoky bezbožců. Reakce na naší straně se má jeviti plným pochopením situace. Pamatujme, že ať bezbožství vystupuje v jakékoliv formě, že vždy jest nepřítelem Boha, Církve. S ním není možný žádný kompromis. Svaz bezbožníků čítá asi 20 milionů členů pevně sevřených, jasně instruovaných. Jejich heslo: Pryč s Bohem!

Bezbožecké university, kursy, letáky, literární ceny, tisk, radio... toť prostředky, jakými pracuje bezbožectví. Tak proniká do nejširších vrstev na Západě. Jed atheismu vstřebává se pomalu ale jistě do duše. Je znám strategický postup mongolských nájezdníků: Generál Simanský jej líčí takto: Postup Mongolů spočíval v tom, že měl operační základnu ne za sebou, nýbrž před sebou. Za ní měl nastoupiti vlastní nájezd. Propaganda měla připraviti v nešťastném kraji dráhy i stezky, měla použíti všech rozmíšek a sporů... měla štváti, podpláceti, ničiti mravní úroveň lidí. Vlastní boj o území se odbyl zkrátka, nezpůsobil mnoho ztrát, nýbrž naopak." Nepočínají si podobně i bolševici? Zvláště v Polsku si počínají velmi obezřele. Ještě je v paměti pokus

dobytí Varšavy. Dnes sice se shora popírá zázračný ráz vítězství, připisuje se jen polské udatnosti, avšak rudá armáda nezničila prapory, které darovala 1920, aby byly komunistickými organisacemi vztyčeny na varšavském zámku. Užívají hesel demagogických, aby způsobili rozklad. Polsko ze zeměpisného stanoviska buď se postaví živým národním organismem proti východnímu náporu... anebo se stane mostem, po kterém se nápor převalí.

Zbývá zmíniti se o aktuálnosti východní otázky pro nás. Mohlo by se totiž zdáti, že východní otázka, ač je sama o sobě nutnou, přece jen je nám vzdálenou. Máme totiž záležitosti, jež se nás týkají ostřeji. Máme snad všichni přistoupiti k východnímu obřadu? Vždyť na nás čekají též misie zámořské. Tam nás přijmou s láskou a nedočkavostí, na Východě s nenávistí a s mečem v ruce. Nemůžeme ovšem za dnešní situace pomýšleti na konkretní zásahy ve východní otázce, avšak nemůžeme rovněž zapomínati, že miliony duší hynou hladem po milosti boží, po Bohu.

Válka s bezbožectvím se proto snoubí s dílem velkého milosrdenství. Pamatujme, že ruské bezbožectví je lidu vnuceno, že pod praporem Jaroslavského úpí miliony těch, kteří touží po Bohu a hledají ho po lesích a samotách, a mnohdy v obřadech nejfanatičtějších sekt. Víme my, co je hlad po Bohu.....? Vyciťuje to sv. Otec, když praví: „Nenávist, kterou tam zasívají, jest skutečně nenávistí k Bohu, ba nenávistí k lidskosti vůbec. Nenávist učiní z této země misijní území v nejsmutnějším slova smyslu. Proto musíme věřiti, že se ukáže dobrota boží a připraví apoštolské dílo, o které se musíme zajímati." Tak myslí sv. Otec.... A co my?

Nemůžeme se všichni zúčastnit bezprostředního díla na Východě, avšak můžeme všichni pamatovati na to, že se děje velká akce, že válka vře na celém světě, nejenom ve východní větvi křesťanstva. Bezbožectví, opakuji, je akcí všesvětovou, proto vyžaduje všesvětové reakce. Na to třeba pamatovati, neboť co nám pomohou nakladatelství, nádherné kostely, zámořské misie, spolky.... budeme-li se pasivně chovati k podkopné práci bolševické! Nezapomínejme, že podkopná práce se ukáže ve chvíli výbuchu — když je pozdě.

Nerozpoznati situaci... jest příčinou pohromy. Dnes se jeví ve všech oborech, rovněž i v zámořských misiích bezbožecká práce protináboženská. Nejsou to jen ojedinělé snahy, nýbrž systematická organisovaná práce. Jejím pramenem je komunistická internacionála. Proto všichni, kteří jsou si vědomi, že bojují pod praporem božím, jsou povinni skutečně bojovat.

Aby tato válka byla vydatná, je třeba poznati síly a způsob války nepřátel. Dále je třeba útoku na střed nepřátelský, ne na malé boční úseky. Světové bezbožectví se dá opanovati jen dobytím Kremlu. Není to věcí mladistvého zápalu, nýbrž ofensivou ve jménu Kristově, jenž vítězí mocí ducha. Na místo jednoho mučedníka nastoupí deset jiných. „Bůh neumírá"... soudruhu Jaroslavský!!!

(Z polštiny přeložil Lad. Stanovský, Olomouc.)

JAR. BAŠTÁŘ, C. SS. R.:

REDEMPTORISTÉ A VÝCHOD.

Summarium: Jam anno 1758 Redemptoristae ad apostolicum laborem inter Orientales Nestorianos parati sunt, sed Propaganda fidei condiciones inacceptabiles proposuit.

Prima domus nostra inter Bolgaros in urbe Bukurešt instituta est (1815—1824). Non longe tempore delapso secunda domus in Plovdiv fundata est (1834—1840). Ibi in coemeterio 4 nostri Patres resurrectionem exspectant.

Primus Redemptorista in ritu byzantino-slavico verbum salutis in Canada P. Achilles Delaere evangelizare coepit. Nunc habent ibi 4 domus. Ex Canada centrum apostolatus translatum est in Galiciam. Viceprovincia Belgica in Galicia habet nunc 5 domus, juvenatum, novitiatum et suum institutum theologicum.

Etiam provincia Pragensis jam ab initio oculos ad Orientem convertit. Nunc ex civitate Obořiště jam 10 Patres ritus byz-slav. in Podk. Rus abierunt, quorum domus est in oppido Michalovce.

Touhu a nadšení pro apoštolát mezi odloučenými Východany pozorujeme již u kolébky naší kongregace, ještě za života jejího sv. Zakladatele.

R. 1758 žádalo několik obcí nestoriánských sv. Stolici, aby je přijala do lůna Církve a poslala jim učitele a vůdce. Propaganda obrátila se na sv. Alfonsa. Sv. stařec neváhal ani chvíli a plamennými slovy povzbuzoval členy k tomuto apoštolátu. Výzva rozpoutala bouři nadšení. Mládí zápolilo se stářím o čest jíti mezi rozkolníky. K provedení plánu však nedošlo, neboť podnik se rozrazil o podmínky, jež kladla Propaganda. Misionáři se měli státi světskými kněžími.

Podruhé projevili redemptoristé ochotu pracovati na východě r. 1815. Na žádost Fortunáta Ercolaniho, biskupa nikopolského a apoštolského vikáře ve Valašsku, odebrali se do Valašska na misie tito členové: P. Forthuber a klerikové Fr. František Hätscher, Fr. Josef Libocký, rytíř z Holdenberku, rodem z Prahy. K nim se družil bratr laik Fr. Matěj Wildhalm. — Tato malá družina pracovala v Bukurešti a odtud vycházeli misionáři i do sousedního Bulharska. Než jejich činnost netrvala dlouho. R. 1821 vypuklo na Balkáně povstání proti vládě turecké a generální vikář sluha Boží Rev. P. Passerat obávaje se o jejich životy, odvolal je do Vídně. Po krátké době se však vrátili opět.

R. 1834 žádala Propaganda Rev. P. Passerata, aby poslal několik svých misionářů do Turecka. P. Passerat žádosti vyhověl a poslal do Plovdiva P. Jana Fortnera, rodem Čecha z Manětína, jenž obdržel moc a výsady apoštolského vikáře, s dvěma Moravany P. Matějem Grafem z Jemnice a P. Antonínem Fischerem ze Záhřeba. Společnost doplňoval bratr laik Fr. Jenewein. Hned po jejich příchodu se stal Plovdiv střediskem jejich neúnavného apoštolátu. P. Fortnerovi nebylo však souzeno dočkati se ovoce svých námah. Zemřel

již 16. února 1836. Bylo mu teprve 36 let. — Po jeho smrti poslal P. Passerat P. Jana Ptáčka jako jeho nástupce a P. Ignáce Krištofa z Libán v Čechách. Rok nato vypukl v Plovdivě mor. Nákaze podlehl i P. Krištof (21. srpna) jako oběť hrdinné obětavosti právě mezi rozkolníky, mezi nimiž mor zvláště řádil.

Po době hrůz 1838 počal P. Ptáček stavbu nového kostela. Koncem roku odebral se na věčnost jeho horlivý pomocník P. Fischer. Na jeho místo byli posláni P. Jan Chmelař z Koválovic na Moravě a P. František Pelikán z Tachova v Čechách. Ten však též brzy po svém příchodu byl upoután na lůžko a 16. října 1839 tiše skonal.

Misie posvěcená tolikerými hrdinnými obětmi byla zničena různými vnějšími okolnostmi, jež znemožňovaly další práci. Proto Rev. P. Passerat 1840 všechny odvolal do Vídně. — Jsme přesvědčeni, že hroby našich plovdivských hrdinů vyprosí na Bohu, abychom mohli uskutečniti třetí výpravu.

Všichni dosud jmenovaní pracovali většinou mezi latiníky. První, jenž se odvážil tehdy ještě nevídaného kroku — přestupu na východní obřad, byl Belgičan P. Achilles Delaere. (*17. dubna 1868, ordinován 4. října 1896, do Kanady připlul 1899.) Při misijních pracích v Braudonu měl příležitost využíti své znalosti polštiny k blahu tamějších Poláků a Rusínů. Brzy pojal úmysl přijmouti slovanský obřad. Po dlouhém vyjednávání zásahem arcib. ze St. Boniface Langevina, dosáhl 21. srpna 1906 v Římě svolení. Nezůstal dlouho sám. Klášter v Yorktonu se stal východiskem apoštolských výprav mezi uniaty. Od r. 1913 mají tam svůj monastýr Matky Ustavičné Pomoci. Druhý dům kanadských uniatů je od roku 1919 v Ituně. Po tři roky spravovali též osadu Komárno. O mladý dorost pečovali tím, že mladé jinochy polské a rusínské posílali do juvenátu provincie torontinské v Brockville.

Brzy po začátcích rusínské misie v Kanadě bylo jasno, že práce se nemůže rozvinouti k žádoucí výši, dokud nestanou vlastní nohou na půdě jejich vlasti. Pomýšlelo se proto na založení monastýru v Haliči. Metropolita lvovský Ondřej Szeptycki uvítal záměr belgických představených s otevřenou náručí. V Římě se dohodl s naším generálním představeným o podmínkách. 21. srpna 1913 skutečně přijelo do Haliče několik belgických kněží. Prozatímním útulkem se stal dům metropolity Szeptyckého v Uniově. Avšak nepřekonali ještě ani jazykových obtíží a vypukla světová válka. Členům hrozil hlad, vyhnanství na Sibiř a mimo to jejich tíseň zvyšovaly ještě agitační intriky petrohradského „Svatého Synodu". Kníže Babinski je nutil, aby opustili kraj, napřed hrozbami, pak prosbami a peněžitými sliby. Když to nepomohlo, dal přímý rozkaz. Členové se rozprchli mezi lid, ale zemi neopustili. To bylo jejich štěstí, neboť později nebyla by se jim otevřela Halič. 1. září 1919 opustili Uniov a přestěhovali se do Zboisk u Lwova, které jim věnoval veliký metropolita. Po utišení válečných bouří založili nový monastýr v Stanislavově (r. 1920). Tři roky nato další klášter v Holsko-Wielkie

u Lwova. R. 1927 přejali misijní stanici v Kowelu. Odtud povolal 16. ledna 1931 sv. Otec k úřadu velepastýřskému O. Mikuláše Czarnieckého. V poslední době se ujali poutního místa v Tarnopoli. Mají již nyní svůj juvenát, noviciát i bohoslovecké učiliště.

R. 1901 vznikla samostatná pražská provincie a 1902 její bohoslovné učiliště v Obořišti. Zde téměř od začátku lze sledovati průběh všeslovanského a unionistického hnutí. — Je dějinné faktum, že smysl pro misijní činnost kvete jen tam, kde proudí čilý náboženský život. A kdo by nevěděl, že zdrojem hlubokého vnitřního života je úcta Nejsv. Srdce Páně? Potvrzení obou těchto pravd poskytují i dějiny našeho studentátu.

R. 1908 rozhodl se celý náš ústav k zvláštní společné úctě Božského Srdce Páně ve spolku „Liga Sacratissimi Cordis Jesu Eucharistici". Domácí měsíčník „Alfons", jenž vychází od založení studentátu, se plnil čím dál tím více odbornými studiemi o Božském Srdci Páně, společná pokladna drobných obětí rostla měsíčně z tisíců do tisíců. Slíbený účinek správně pochopené pobožnosti se zjevně ukázal již po několika měsících. Plamenná láska rozšiřovala stále víc a více srdce horlivých bohoslovců, takže brzy jejich zájmy překročily hranice historických zemí. Již sice 28. září 1906 založili „Jednotu modlitby za obrácení a sjednocení Slovanů v katolické Církvi", ale rozvojem ligy se dostalo těmto zájmům nové vzpruhy. Úmysly jednoty byly přijaty v stálou intenci ligy. Vyvrcholení cílevědomých všeslovanských snah nastalo 1913 zavedením přílohy „Jutra". V ní uveřejňovali články hlavně chorvatské, slovinské a ruské. V roce 1915 stalo se „Jutro" samostatným časopisem a vycházelo i v tísnivých poměrech válečných až do roku 1921. Za vedení zkušeného P. Václava Nekuly, mnozí studenti se vážně připravovali studiem řečí k činnosti mezi balkánskými Slovany. Ideu jejich i svou krásně vyjádřil v jednom dopise studentům těmito slovy: „Božansko Srce neka pretvori Vas sve u apostole, koji bi plamtili ljubavlju prema svome zvanju, ljubavlju prema svome zvanju, ljubavlju prema Družbi sv. Alfonsa i zapušćenoj braći slavenskoj." Ale válka překazila plány a mimo to si vyžádala za oběť 1917 samého vůdce. Opravdu jen s největším dojetím možno čísti v Jutru i Alfonsu články horlivců pro ideu cyrilometodějskou a to tím více, že nejnadšenější duše si Bůh brzy po vysvěcení povolal k sobě. Nechtěl od nich více než projev odhodlané vůle!...

Válkou byl překažen první plán, uzavřením míru se otevřela možnost uskutečniti jiný. K našemu státu byli připojeni Rusíni na vých. Slovensku a Podkarpatské Rusi. Jako v Čechách a na Moravě se snažili vytěžiti co nejvíce ze zmatků náboženských různé sekty, tak na východě republiky pravoslaví. Jako řízením Prozřetelnosti Boží nabídl košický biskup 1921 našemu provinciálnímu představenému klášter ve Stropkově. P. Provinciál vyzval dva naše velebné pány Dominika Trčku a Stanislava Nekulu, bratra Václava Nekuly. Obřadu i řeči se přiučili v Haliči. 1921 se vrátili do vlasti a začali

za velikých nesnází apoštolskou činnost mezi Rusíny. Komunikační obtíže a bohoslužby obojího obřadu v kostele je nutily hledati si vhodnějšího místa. Našli je v Michalovcích, kde stojí od r. 1931 klášter a od r. 1935 monumentální stavba „cerkve". V naší provincii je nyní 10 kněží uniatů, 4 bohoslovci, 7 juvenistů.

Nadšení pro apoštolát mezi Slovany dosud neuhaslo v našich srdcích. Naopak unionistický ruch posledních let je i nám silnou pobídkou k důkladné přípravě rozumu i srdce. Dá Bůh, že uskutečníme jednou plány našich prvních studentů pracovati na Balkáně i v Rusku.

JOSEF MARŠÁLEK:

PRVNÍ BOLEST.

Floriš už déle ve stavení nevydržel. Proběhl brankou, jejíž zavrznutí vzbudilo hlasitý odpor odpočívajících zlatově žlutých housátek, proklouzl podél zdi, která chránila dřevník od západního děště a po schůdkách několika drobnými krůčky vyhoupl se na zahradní terasu.

Udýchaného objalo rudými paprsky pozdní slunko, prorážející jemnou zeleň mladého sadu. Floriš ssál celou bytostí zázračně uklidňující jarní pohodu a tíseň, která už po několik dní oblévala celé stavení, mu padala se srdce. Jen několik kroků odběhnout od toho zakletého domu a už se dýchá volněji. Jen několik kroků vymknout se dohledu dědovu a už dětská duše hlaholí smíchem.

Ach, ten děda... Proč jen je poslední čas takový divný? Floriš ho má rád, tak rád, ale vidí, že s ním teď zcela zřejmě nic není. Jak mluví úsečně, tiše, a všichni ho poslouchají na slovo.

Floriš se úkradkem ohlédá. Hromada hlíny chvěje se záblesky posledního slunce, mohutná jak vykopaný hrob. Od onoho dne – a je to sotva týden – co začali zedníci klást červené cihly do rozsáhlého prostoru, aby jej sevřeli nahoře sklepní klenbou, ví Floriš, že se stalo něco smutného. Umlkl smích i hlučný hovor, ba i haldy dřev a zdiva spí porůznu v nečinném klidu potřísněny maltou a vápnem.

Floriš utíká hlouběji do zahrady, jakoby čichal smrt v blízkosti staveniště. Stíny se protahují, bude večer. Slunko vzpíná ohnivé ruce po dlouhé stráni, za níž je čeká už kdesi na jiném světě nový den.

Kraj usíná. Vlažný květnový vzduch promísen cáry par a dýmem večeří ssedá po korunách bělavých jabloní. Všude zní klid a mír provázen vůní rozvité přírody.

Zvuk zvonu vyrušil Floriše ze snění; až sebou trhl. Klekání. Doma ho budou hledat. Šouravě loudal se ke statku a spřádal výmluvu.

Na dvoře už stíny hrozily tmou. Z otevřené kolny čpěla ostrá vůně čerstvě nasečeného jetele a z chléva znělo spokojené přežvykování. Kdesi mezi dřívím pípalo opuštěné kuře.

Na zápraží pod přístřeškem stávají nádoby s čerstvým mlékem. Dosud jsou prázdné. Floriš zachycuje přerušovaný tlumený zvuk z chléva. To crčí pěnící se mléko do podstavených nádob.

Floriš je spokojen. Všichni jsou v práci, nikdo nemá čas ho postrádat. Děd je jistě u chorého tatínka. Malou hlavičkou bleskne nápad: Teď ho uvidím! Floriš nemohl pochopit, proč ho po celý týden matka i děd přísně střežili, aby neproklouzl do světnice nemocného. Raději mu ustoupili jinde. Teď je vhodná příležitost, aby se tam dostal. Až bude ve světnici, děd mu už nebude bránit. Po špičkách prochází síní a šťasten bere za kliku zapovězených dveří.

Sotva jí dosáhl, dveře se prudce otvírají a v nich stojí děda. Takového ještě ho Floriš neviděl. Jak se změnil za poslední týden! Floriš se krčí do stínu a náhle ho jímá nevýslovný strach a úzkost tak silná, že se div nezalkne. Teď by rád utekl od oněch nešťastných dveří, ale nemůže s místa; chce křičet, a zvuk vázne v sevřeném hrdle. Silueta dědova se vzdaluje v soumraku a Floriš vidí, že zůstává sám v celé hrůze, opuštěn a nešťasten, ač neví proč, a přece tuší nejasně, že v jeho životě nastává neodvratná změna.

Teď sedí tiše na chladných dlaždicích kamenné chodby a z duše si vykrajuje onen okamžik, kdy hrst paprsků z otevřené světnice ozářila na chvíli dědovu tvář, jež zvěstovala smrt. První strach míjí, když dozněly šouravé dědovy kroky na zápraží v šumu usínajícího dne, ale zato neodbytně a s osudovou jistotou vkrádá se do srdce předtucha stále jasnější a jasnější:

Už sotva Floriše pohladí teplá ruka otcova a měkký úsměv, už sotva Floriš uslyší otcův hlas!

— — — — — — — — — — — — — —

Floriš pochopil, že přišel pozdě a že utíkal nadarmo od nedostavěného sklepa, který mu zasypal otce.

— — — — — — — — — — — — — —

Mrtvé ticho přerušilo žalostné vytí psa kdesi za humny. Ztrnulost údů pomalu ustoupila a Floriš mohl za chvíli vydechnout na čerstvém vzduchu. Děd hleděl mlčky a bez pohybu na hasnoucí vlažné nebe. Kdyby mu mohl Floriš pohlédnout do očí, spatřil by slzy.

Ozvaly se kroky. Dvě ženské postavy vyšly z chléva s nádobami plnými teplého mléka. Dvě matky, tchýně a snacha. Starší se obořuje na děda s vyčítavou otázkou, proč nemocného nehlídá. Což, kdyby upadl znovu do záchvatu, kdo mu pomůže?

Už jenom Pán Bůh! Odpověděl temně děd a prudkým pohybem objal a zlíbal plačícího Floriše.

PETAR KOVAČIĆ, SPLIT:

VJERSKI NAZOR NIKOLAJA BERDJAJEVA.

Summarium: B. quidem christianus vocari vult atque in operibus suis philosophicis terminologia christiana libenter utitur, cujus tamen christianismus nec Ecclesiae, nec Christi historici dici potest. Ecclesia institutio humana est, subiecta tamen erroribus quorum maximus est usurpatio auctoritatis divinae. Christus haud recte inferni existentiam docebat, quia Deus amoris, non terroris est. Modernistarum more revelationem externam abjicit, solam internam locutionem divinam in profunditate animi admittens. Conscientiam christianam ultimum veritatis criterium agnoscit. Pari pacto et pantheismum et theismum ecclesiasticum abhorret. Deus quidem ens absolutum, incomprehensibile, rationi impervium, liberum, rationabile, attamen in se incompletum ideoque mundum necessario creans. Deus est ens amans et amoris cupidum. Filium suum, homines, mundum necessario creat; creando enim seipsum necessario complet. In Deo et boni et mali fons incomprehensibilis est. Homines libertate praediti Deum redamare atque ita animae suae perfectam effigiem Deihominis („Bogočovjeka") imprimere deberent, sed e contra libere in mala ruunt, sibique passionibus seducti atque mechanismo mundano decepti, pessimam sortem acquirunt. Humanitas sola renovatione in Deo salvari potest, quae renovatio obtinebitur patienti et libenti satisfactione pro peccatis commissis; ita enim in se effigiem Deihominis („Bogočovjeka") perficiet. En christianismi essentia! In fine Deus certo victoriam obtinebit, non quidem his in terris, sed in alia vita, ubi Spiritus Sancti regnum verificabitur. B. relate ad hunc mundum pessimismo favet, ad alium autem mundum optimismo imbuitur.

Izgleda da je ruski duh po svojoj konstituciji sklon da vješava duševna i vjerska pitanja. Najveći ruski pisci i filozofi tim se stalno bave. No u rješavanju religioznih pitanja nikada se nijesu mogli vinuti do potpune i jasne objektivne istine, nego su ostali gotovo uvijek subjektivisti (Tolstoj, Dostojevski, Mereškovski). Među ovakove filozofe spada i savremeni ruski mislilac Berdjajev.

„Tuga Božja" kao uvjet stvaranja. Pročitavši nekoliko Berdjajevljevih studija osobilo „Smisao historije" i „Sudbinu čovjeka u savremenom svijetu", držim da je Berdjajev u poimanju Boga bliži panteizmu nego teizmu, iako se on izrekom ograđuje od panteizma. Bog mu nije jasno precizivan (u teističkom smislu) u odnošaju zremu svijetu i čovjeku, iako gu on nazivlje Bog stvoritelj i Bog iskupitelj. U svojoj studiji „Smisao historije" Berdjajev tvrdi da mu nijedna historijska kritika, pa ni kršćanska filozofija, nije mogla protumačiti stvaranje svijeta i tragediju čovjekovu na ovoj zemlji. To je, kaže on, radi toga što su ljudi krivo shvaćali odnošaj između Boga i čovjeka.

On kaže da je stvaranje svijeta i čovječje tragične sudbine na ovoj zemlji uvjetovano s time što se „...u dubini Božjeg života, u dubini duhovnog života, u najvećoj dubini života otkriva tajna Božja, otkriva unutrašuja strasna žudnja Božja, unutrašuja tuga Svoga za Drugim, za tim Drugim koji može biti za Boga objekat najvece

i bezgranične ljubavi, tuga Božja i ljubav za tim Drugim i bezgranična žudnja dobiti od Drugog uzajamnost, biti ljubljen. Ta unutrašnja tragedija ljubavi Božje za svojim Drugim i očekivanje odgovarajuće ljubavi i jest skrivena tajna Božanskog života s kojim je vezano stvaranje svijeta i stvaranje čovjeka. Jer stvaranje svijeta i čovjeka i nije bilo ništa drugo već takva unutrašnja dinamika, takva unutrašnja, puna dramatizma historija u životu Božanstva, historija božanske ljubavi između Boga i svog Drugog. U trojičkom shvaćanju Boga, drugo lice Božanske Trojičnosti, lice Sina Božjeg, shvaćeno kao bezgranična ljubav i jest srž kako Božanske tako i tragedije svjetske i sudbine svjetske. Tu se vrši unutrašnje stapanje dviju sudbina: historijske sudbine Božanskog života i historijske sudbine svjetskog životu, čovječeg života. Takvo shvaćanje dubine života Božanskog, života duhovnog, bez kojeg nije moguće pojmiti postanak historije i prave sudbine svjetske i čovječje, vezano je s tim što se dubina duhovnog života shvaća dinamički, kao stvaralačka dinamika i kao tragična sudbina... (str. 54, 55) Pretpostavka da u Božanskom životu postoji neka potrebu, neka unutrašnja Božanska tuga koja još nije zadovoljena i koja zato ukazuje na nesavršenstvo samog Apsolutnog, — ne može se dopustiti. Taj formalni i racionalistički prigovor mučno može da imponuje i teško da može biti umjestan i jak u primjeni na najdublje tajne Božanskog života. To znači odricanje unutrašnje antinomičnosti svakog Bogosaznanja i glatko racionalističko shvaćanje prirode Apsolutnog koja se izopačava u mrtvi dei zam ili apstraktan monizam po kojima je uopće neshvatljiv sam postanak svijeta i nerazumljiva svjeska sudbina... Otsustvo stvaralačkog kretanja, stvaralačke historijske sudbine u dubinama Apsolutnog tako isto označuje njegov nedostatak i nesavršenstvo. Jer, nistinu stvaralačko kretanje nije samo dopuna nedostatka i viječ o postojanju još nezadovoljenih traženja, već je ono oznaka i savršenstva bića. Svako biće lišeno straralačkog dinamizma bilo bi biće sa nedostatkom... Zato takov prigovor koji je između ostalih jako vaširen u zvaničnoj dogmatskoj kršćanskoj filozofiji, nosi na sebi pečat ograničenog racionalistickog mišljenja i zaista protivreči prirodi Božanstva" (str. 56, 57).

Berdjajev zato du što bolje osvijetli svoje myšljenje donosi nam u istoj studiji učenje njemačkog mističara Beme-a o „tamnoj prirodi u Bogu"... „Negdje u neizmjernoj dubini postoji Ungrund, neosnovnost, na koju se ne mogu primjeniti nikakve viječi i na koju su neprimjenjive ne samo kategorije dobra i zla već i kategorije bića i nebića. Ona je dublja od svega i to je praizvor koji čini „tamnu prirodu u Bogu". U prirodi Boga u dubini Njegovoj nalazi se neki praiskonski tamni bezdan u čijim se dubina ma svršava teogonski proces ili proces Bogorođenja. Taj je proces već drugi proces po upoređenja s prvobitnom neosnovnošću koja se ne može ničim izraziti, koja je apsolutna, iracionalna i koja se ne može mjeriti nikakvîru kategorijama..."* (Smisaô historie str. 61.)

* Ungrund se konkretizuje, iz neodređena postaje neodređena. Tu su vidljivi tragovi panteizma!

Jasno je, dakle, da Berdjajev isključuje stvaranje u kršćanskome smislu. Njemu je Bog naka tamna neshvatljiva pozadina koja stvora na nama nedokučiv način sve dobro i sve zlo u svijetu. Njemu je svijet i čovjek dopuna nedostatka Božjeg („complementum Božji") Bog trebu nas, on se ne smiruje dok na nade nekoga koga će on slobodno ljubiti i koji će rijega slobodno ljubiti. Najprije se je zadovoljio u svorne Sinu koji mu je potpuno odgovorio na ljubav, zatim stvara čovjeka od kojej jednako traži slobodnu ljubav, no svešni čovjek mu na tu ljubov ne odgovura.

Ovdje se odmah nameću slijedeća pitanja: otkad je ovaj svijet?... Prema Berdjajevu morao bi biti od vijeka, jev je Bog od vijeka nemiran za „svoji Druginu" (za stvorom). Što bi bila ta tam na sila?.. Može li biti savršen onaj koji je nemiran i traži drugoga?.. Zašto Bog stvaru svijet kad mu je Krist potpuno odgovorio na ljubov?.. Zašto je baš Krist odgovorio na ljubov, a drugi ljudi nijesu odgovorili?.. Sve su ovo pitanja na koja Berdjajev ne daje nikakva odgovora.

A da nistinu postoji ta „tamna priroda u Bogu" po kojoj je uvjetovan cijeli ovoj svjeski proces to Berdjajevu svjedoči njegova „kršćanska svijest"(!) (str. 57).

Nemožemo ipak reči de je Berdjajev panteista u pravome smislu riječi, jer ne identificira Boga sa svijetom. On naglasuje da postoji zao svijet koji sa rozlikuje od Boga.

K r i s t i o b j a v a. Krist mu je evanđeoski Bog samo dok se slaže s njegovim mišljenjem. Njemu je Krist čovjek samo utoliko Bog ukoliko trpi i svojim mukama svladava zlo. To svjedoče njegove riječi: „Izlaz iz zla u stradanjima je samoga Boga, u Bogu iskupitelju, Bogu žrtvene ljubavi. Ja mnim da je u tom suština krsćanstva." (Sudbina čovjeka u savremenom svijetu" str. 80.) Dok Krist kao čovjek Berdjajevu je pogrešiv i Berdjajev mu ne vjeruje sve što govori. To svjedoče njegove riječi „Ja vjerujem jedino u Boga ljubavi a ne vjerujem u Boga koji kara i straši". (Sudbina čov. str. 79.) Smisoo je ovaj: ja vjerujem u Boga kov trpi iz ljubavi a ne vjerujem u Boga koji straši sa vječnim mukama. (A Krist govori o vječnim mukama na ivše mjesta u sv. pismu.)

Pokračování.

STANISLAV SVOBODA (OL.):

SMÝŠLENÍ BUDITELE P. SYCHRY DLE JEHO KÁZÁNÍ.

Pokračování.

Jak však pohlíží Sychra na osvícenství josefinské? Naříká na ně. Ptá se, proč je lidem za těžko „z lásky k Ježíši a k jeho svatému učení něco odporného časem podstoupiti."[1] Odpovídá pak, že k tomu je třeba pravé víry křesťanské. Avšak za „nynějšího přeosvíceného věku

[1] II, 5.

mnozí bez této důvěřivé víry křesťana býti chtějí."[2] Ironicky nazývá Sychra svou dobu přeosvícenou i jinde.[3] Osvícenství josefinskému se vysmívá: Dnešní časy jsou, „jak se praví", osvícené.[4] „A dejmež tomu, že by kdo tak osvíceného rozumu byl a skutečně sám sebe bez pomoci duchovního pastýře v povinnostech křesťanských vyučiti uměl", ale takových se posud málo vydařilo.[5] Ano, osvícenství je všude stavěno před oči, ale přece k ničemu dobrému nevede. „Nynější pokolení lidské při své do očí padající osvícenosti a jindy neznámé umělosti předce na své ceně ztratilo a chtíc se předkům svým vyrovnati, velký rozdíl k své potupě spatřuje; poněvadž se mu mnohých ctností nedostává, kterýmiž se předkové stkvěli, a že se mezi námi rozličnì zlí obyčejové roztrousili a v zvyk přišli, jichž předkové neznali".[6]

Jeden takový neblahý důsledek osvícenství uvádí Sychra výslovně: „Shodili lidé za našich časů onu divokost a neohrabanost v mravích se sebe a jistému na oko příjemnému chování se vyučili, jenž na důkaz rozmáhající se osvícenosti sloužiti má. Tímto však osvícením a vybroušením mravů vloudila se jedna z ohavných neřestí mezi nás, totiž pokrytství".[7]

Osvícenství má i jiný neblahý následek: lidé se vyhýbají službám Božím. Proč chodí tak málo lidí do kostela „za našich, jak se praví, osvícených časů?", ptá se Sychra a odpovídá: „Nejhlavnější toho příčina, jak samo řízení zemské prohlásilo, jest nedbalost těch, jenž jiným za příklad býti mají, těch totiž lidí, jenž pro svůj rod, ouřad a jakoukoliv hodnost výteční jsou. Jestli představení jakéhokoliv stavu k náboženství a tím k veřejným službám Božím nevšímavost, ba zřejmou nechuť na sobě ukazují, jestli se od této křesťanské povinnosti pod jakýmkoliv ničemným zámyslem osvobozují, zřídka kdy chrám Páně navštěvují a dají-li se kdy za drahný čas v shromáždění náboženském najíti, skrz zevnitřní chování vyjevují, jak malou cenu společnému ctění Boha přičítají",[8] jaký tedy div, že lid následuje příkladu „osvícených" vrchností a taktéž služby Boží zanedbává?

Účast na bohoslužbách je však nutná. Její potřebnost a užitečnost dokazují „právě ti, jenž je za nepotřebné vykřikují a jich svémyslně zanedbávají. Neb jaké jest medle chování jejich? Neprohřeším se proti pravdě zastávaje, že na větším díle jest daremné, on by jsa tupitel veřejných služeb Božích dle učení Ježíšova věrně pokračoval". Toto od něho nelze čekat, „neb právě toho nejoučinlivějšího prostředku sám se zbavuje, jenž křesťany k tomu má, aby učení Ježíšovo za pravidlo chování vzali".[9] Není tedy naprosto možno, aby dle přání těchto křiklounů byly kostely zavřeny, neboť panuje-li „taková prostopášnost v době svobody bohoslužeb, jak teprve by to bylo, kdyby kostely byly zavřeny?"[10]

---

[2] II, 7. — [3] II, 20. — [4] III, 347. — [5] III, 362-3. — [6] II, 112. — [7] II, 98. [8] III, 347. — [9] III, 352. — [10] III, 353.

Je třeba věřící dobře vésti, aby odolali těmto řečem, a hlavně je třeba, aby dítky byly v tomto ohledu řádně vychovány. Solidní náboženská výchova dá dítkám sílu, aby odolaly pokušením v době dospělosti.[11]

Dospělí věřící vzdělávají se ve víře v kostele. Nikdo se nemůže vzdělávati u víře sám (bez účasti na bohoslužách a zvl. kázání) i kdyby měl inteligenci, neb k tomu je zavázán rozkazy Spasitele! Je toho potřebí i proto, že prostý člověk, ale věřící, snáší různé kříže mnohem oddaněji nežli lepší, ale nevěřící lidé. „Pročež hloupá schlouba jest a neznalost svých potřeb a duchovního stavu svého prozrazuje ten, kdo se honosí, že by ponaučení a tím samých služeb Božích nepotřeboval."[12]

Ovšem člověk zejména inteligentní mnohé pravdy snadno pochopí. Vždyť Bůh „dal nám rozum za vůdce, jenž by nás pravdu od lži, dobré od zlého rozeznati naučil".[13] Sychra často se odvolává na své posluchače, aby sami uvážili, je-li možné to, co praví. Mluvě na př. o nutnosti zaměstnání praví: „Rozsuďtež nyní sami, může-li tato nevděčnost a převrácenost (vyhýbati se práci, v nudě pak se dopouštěti různých hříchů) před spravedlivým soudcem bez trestu zůstati? Že nezůstane, sprostý rozum dává."[14]

Rozum sám však na všecko nestačí. Sychra ukazuje nedostatečnost rozumu a vystupuje tak proti racionalismu. Víra naše má býti ovšem službou rozumnou a to Sychra plně připouští. Nikde se netvrdí, „že by se od nás, bychom náležitými křesťany byli, slepá víra žádala, která všecko bez povážení za pravdu přijímá. Každý křesťan o to pečovati má, aby se o pravdě náboženství svého přesvědčil, pročež přemejšleti a vyskoumati má, na jakém základu víra jeho stojí a proč učení Ježíšovo za pravé přijímá".[15] Hned však poukazuje na nedostatečnost rozumu lidského: „Ale byť by se mu rozumu nejostřejšího a největší umělosti bylo dostalo, přece ho s to není, aby docela všemu porozuměl a všecko si vyjádřiti uměl, cožkoli náboženství za pravdu k věření předkládá, neb obsahuje v sobě rozličná tajemství pouhému rozumu lidskému nepřístupná a nepochopitedlná, která se v té naději za neomylnou pravdu přijmouti musejí, že nám někdy, až toto tělesné břímě složíme, náležitě vysvětleny budou. Pročež kdo svým nedostatečným a obmezeným rozumem všecko vyskoumati obmejšlí a onými články víry pohrdá, kterýchž hned pochopiti nemůže: ten na nebezpečné cestě kráčí, která ho v bludy, hříšné výstupky, pochybnosti a trápení uvrhne, a jak na těle, tak na duši nešťastného učiní. Příběhové všech národů od počátku světa až do přítomných časů jednosvorně osvědčují, že člověk obyčejně pobloudí a při nejmenším oumyslu na místě pravdy hledané, bludu a pověr se chopí, nikdy jistoty v svých známostech, nikdy bezpečnosti a upokojení srdce nenajde, nýbrž skourmoucujícím pochybnostem za hřičku slouží, jestli sám sobě odevzdán a vyššího vůdce zbaven jest. Této smutné pravdy důkazem jsou Řekové a Římané nejvzdělanější ná-

[11] III, 354–5. — [12] III, 363. — [13] II, 165. — [14] II, 25–6. — [15] II, 7–8.

rodové předešlých věků. Jaké bludy, jaké ohavné poměry u nich panovaly, poněvadž se pouhým rozumem svým nemajíce lepšího světla řídili".[16] Jak tedy zřejmo, je pouhý rozum, velmi špatným vůdcem na cestě k Bohu. Ano, člověk „se pro obmezenost rozumu přenáhlívá".[17]

A. ŽATKO, NITRA:

OTROKÁRI NÁŠHO VEKU.

Summarium: *Historia generis humani* singularumque gentium sat clare demonstrat omnes et diversos modos per quos homo ab homine in determinata societate in servitutem redigi solebat.

Quae res in ethnicorum cultura uti factum universale apparet.

Ipsi Romani et Graeci, populi antiquitatis eruditissimi, ingenii, cultum eiusque progressum per labores et ardua opera quam maximi servorum numeri possibilem reddiderunt.

Ne posterior quidem status culturae talis servitutis vestigis carebat, quae utique mutatis temporum et locorum circumstantiis, variam induebat formam.

Quae servitutis species nostris temporibus praesertim per diversas indecoras inhumanasque relationes ardenter exprimitur, in quibus tota hominis moderni vita socialis a vi et pondere capitalismi serviliter dependens circumagitur.

Quod culpa maxima in tristi hodiernae vitae socialis et oeconomicae conditione Iudaei una cum liberalismo onerentur, sat notum est.

Quinimmo per omnimodam collectivismi exaggerationem praesertim in systematibus socialismi extremi (bolševismi) plena verae servitutis conditio i. e. libertatis humanae privatio iuriumque personalium destructio in societate humana adaegnate reducitur (reviviscit).

Rímski vel'moži, neobmedzene vládnuci i nad živým tovarom, l'uďmi, zbavujúc ich osobnej slobody a uvádzajúc ich do závislosti k sebe jako svoj súkromný majetok, boli kapitalistami starého veku. Niekol'ko takýchto vel'možov, zámožných šl'achticov, vládne celým štátom. Ostatní krvopotne pracujú na blahobyte a šťastí svojich mocipánov. Atény, rok 309 pr. Kr.: na 20.000 slobodných a 10.000 „metoikov" (cudzincov) pracuje 400.000 otrokov! V Ríme: na jednoho vel'moža pracuje až 20.000 otrokov; i ten najmenší „pán" vlastní aspoň 10 otrokov. Otrok — „res" rímskeho patricija... Pracuje v pútach, nocuje v podzemných brlohoch (ergastulum). Čo vyrobí, patrí jeho pánovi... atď. — Kapitalizmus starého veku je v plnom slova smysle otrokárstvom.

Pochopom „otrokára" častujú dnes marxisti i novoveký kapitalizmus. Keď sa rozhliadneme po dobe liberálneho hospodárenia štátov, mohli by sme aj uznať, že analogia je na mieste. Hŕstka l'udí prisvojuje si samotná právo na blahobyt; pomocou kapitálu zmocňuje sa stroja a strojom do svojho područia uvádza pracujúce massy l'udstva. Vel'ké legie robotníkov pracujú pre blahobyt tejto hŕstky, samotné nemajúc pri tom takmer žiadnej účasti na zvýšenom blaho-

[16] Tamtéž. — [17] II, 239.

byte, hoci ho hlavne ony svojou prácou umožňujú. Žijú v otroctve, v existenčnej neistote, v biede hmotnej i duševnej.

Dnes vraj kráčame už na pohreb kapitalizmu („spätkapitalizmus" — doba pozdného kapitalizmu). Vraj... Snáď trochu prenáhlene sa usudzuje. Nech je však akokoľvek, otrokárstvo ani v našom storočí s kapitalizmom v rakvi ešte neleží. Ba čo? Otrokárstvu práve na pohrebe kapitalizmu je dopriane vystrájať tie najhroznejšie orgie. (Viď vrcholný akt „pohrebu" v Rusku!) Ale i celý pohreb kapitalizmu je dnes už priezračný podvod. Rakev kapitalizmu je prázdna! Opravdivý kapitalizmus, v tom najzúrivejšom svojom prejave — kapitalizmus štátny — kráča za rakvou, len šata a maska je červená!

Zo stránky kresťanských sociologov bolo už mnohokrát bezpečne poukázané na túto hru, na to, že marxismus nie je prekonaním kapitalizmu, pretože preberá takmer všetky jeho konštitutívne znaky. Materializmus, diktatúra (tu buržoazie, tam proletariátu) sú najpríznačnejšie znaky oboch smerov. Rozdiel' len v tom môžeme nájsť, že kapitalizmus pripúšťa vedľa seba viac slobodných otrokárov, kdežto marxismus iba jedného, vlastne jeden kartel otrokárov — štát. Viac ako výmluvným svedectvom nečistej hry marxismu, odkrývajúcim jeho pravú tvár nad polovičku, je podpora jeho podujatí medzinárodným kapitálom židovským. Len tol'ko: poznajú sa a rozumejú si! — Dostať sa k vláde nad celým svetom, chytiť do ruky bič a šľahať ním obnažené ramená „kresťanských otrokov", to je spoločný cieľ, hodný celej tej komedie, celého toho štvania kapitalistov proti kapitalizmu, celého toho cirkusu „pochovávania" kapitalizmu samým kapitalizmom.

„Po ovocí poznáte ich!" — Ovocie kapitalizmu a bol'ševizmu? Ukrutnosti, v ktorých sa oba smery len stupňom líšia. Kapitalizmus v socialistickom štáte môže ich páchať celkom bezúzdne, neodvisle od vyššej moci; veď je identifikovaný so samým štátom... „Kde sa mu podarilo zmocniť sa vlády, prejavuje až neuveritel'nú divokosť a ukrutnosť." (Q. A., 55.) Takto môžeme chápať to negovanie najprirodzenejších l'udských práv, ten „aziatský terorizmus", ničenie slobodnej osobnosti l'udskej v bol'ševíckom štáte — jako v otroctve. Človek — „vec" patriaca štátu, čo vyrobí, nepatrí jemu, ale štátu; človek znížený pod dôstojnosť l'udskú — stroj pracujúci pre molocha štátneho, hľa, žiadne novum! Historia nám to zachovala v opisoch ešte z dôb pred Kristom... V Ríme, v Aténach bolo to isté. Ba i dnes to môžeme ešte nájsť na svete, pravda, len u barbarských národov, ku ktorým svetlo kresťanskej civilizácie ešte nepreniklo. — U tých národov učili sme sa to menovať otrokárstvom... Prečo by sme upúšťali od vžitého termínu technického, a nepovedali to aj im do očí, otvorene: „Otrokármi ste!"...? — Lebo nimi sú...

Stavu starověkého otroctví se nejvíce přibližuje socialistický stát, protože zbavuje člověka všech práv, i práva na život, a svou nejvyšší státní mocí ho nutí pracovat zadarmo pro stát. V kapitalistickém státě přece má dělník ještě osobní svobodu. (Pozn. red.)

„PANSLÁVSKE" KAPITOLY.

PANSLÁV.

Pred prevratom bili nás pre to... Horvátov, Slovákov, Rusínov i Čechov. Bil'agovali tým našich otcov. Bil'agovaní vodcovia národa sedeli v Segedíne, vo Vacove a v celách iných väzení – pre to... Čo to bolo? V ústach vládnych tol'ko, čo „zradca", „nepriatel' štátu." Najviac však, chiméra podchytená čo titul prenasledovania l'udí jej nepohodlných. Z perspektivy dneška to jasně vidíme. Národy, z ktorých sa panslávi najviac rekrutovali, sú vymanené zpod jarma násilnickej vlády, a preca, kdeže mešká niečo takového, jako tá obávaná „Panslavia"? Dnes vidíme jaký to bol sen - odporujúci nielen skutečnému stavu, politickému položeniu Slovanov, ale i celej ich povahe. Vedeli to i sami nositelia tohoto sna... Vedeli to... Boli však l'udia ideálov. – Vedela to i vláda. Preto strojená vážnosť, s ktorou o panslávskom nebezpečí hovorila, pripadá nám dnes nielen smišna, ale i zlomysel'ná. Tým viac, že bola spojená s prenasledovaním l'udí, ktorí pracovali za blaho svojich blížnych, za lepšie postavenie svojho l'udu. Hlavne však pre toto prenasledovanie je nám meno pansláva drahé a nám i niečo reálneho pripomína. Posvätené je utrpením, a preto hodné je aspoň pietnej spomienky.

JAKO SNILI NAŠI OTCOVIA?

V r. 1826 vyšiel zaujímavý spis „Elementa universalis linguae slavicae e vivis dialectis." Napísal ho a za pomoci Hamuliakovej i vydal stúpenec Bernolákov Ján Herkel', slovenský advokát. V ňom vyjadrená je túha, aby Slovania spojili sa i rečove na podklade jednotného jazyka spisovného. Podáva nám to v tomto príklade: „Za starego vieku byla jedna kralica, koja mala tri prelepije dievice: milicu, krasicu a mudricu; vse tri byle bogate, okrem bogastva milica byla pokorna, krasica uctiva, a mudrica umena. One matku a matka je liubibila: i naučovala, takto medzi sebu govorile: mile sestri: mi poidemo za muži, na tri strani: jedna k sjeveru, druga ku vichodu, tretia ku poldniu, nezabudnimo jedna na drugu, neb smo z jednej kervi, z jednej matieri. Ove reči slušuc stara kralica, jejich matuška, od radosti omladnula, vidane sve ceri často naštiovala, a vse ludstvo sjevanim svim roztomilim obveselavala." (Šteller: A. Radlinský).

POLIACI A SLOVANSKÁ MYŠLIENKA.

Stalo sa zvykom obviňovať Poliakov z nedostatku slovanského cítenia. Nedávno však „Slovák" prinášal dlhšiu prácu o tejto veci, ktorú napísal Vl. Bobek. Autor, sám Poliak, odmieta výčitky Poliakom v tomto smere činené a tvrdí, že – okrem Slovákov – sotva ktorý národ sa zaslúžil tak významným spôsobom o slovanskú myšlienku jako národ pol'ský. Dejiny pol'ské od svojho počiatku, lite-

ratúra, veda pol'ská ukazujú, jako živo vždy Poliaci reagovali na otázku slovanskej vzájemnosti. Vskutku milo je čítať jako nestor Woronicz prihovára sa k národom slovanským: „Deti jedného otca, prečo sa hašteríte? Spojte sa dovedna a porazíte svet!" Pod tlakom ruským naučili sa však Poliaci dívať sa na slovanskú myšlienku triezvo. Trentowski odmieta fantastickú ruskú ideu panslavizmu a jedine jako reálnu pripúšta ideu slovanskej federácie, v ktorej každý národ má zaistenú nedotknuteľnosť mena, národných zvláštností a zvláštnu ústavu. Tak isto Teofil Wisniowski (Panslawizm czyli Wszechslawianszczyzna) zdôrazňuje nútnosť prirodzeného vývoja pre každý slovanský národ. V otázke slobody majú byť všetky slovanské národy solidárne. U Poliakov táto idea slovanskej solidarity žila. Dokazujú to mená: ruskou vládou prenasledovaný Mickiewicz, Cieszkowski, Krasiński, Dunin Borkowski („Pieśni słowiańskie"), Kucharski, Tomkowicz, Staszyc, Kochanowski a vel'a mien iných i takých, ktorí túto solidaritu dokázali vyliatim svojej krvi (najmä v bojoch o slobodu balkánskych Slovanov)... „Poliaci vždy videli v idei slovanskej solidarity konkrétnu, reálnu silu, slúžili jej, vždy verili, že tejto myšlienke patrí budúcnosť. Ale videli v nej ideu spojujúcu *svobodných a rovných*... a zásadne odmietali bezohľadne plné individuality slovanských národov odstraňujúci, fantastický, požravý a falešný panslavizmus" (ruský).

A. Žatko, Nitra.

Należymy wszyscy, tak Wy w Czechosłowacji, jak i my w Polsce do wspólnej Matki Kościoła, Ojcem nam jest obecnie chwalebnie panujący Pius XI., więc słusznie braćmi zwać się możemy. Różnimy się tylko nieco językiem, może obyczajami i zwyczajami, ale przecież wspólne nasze pochodzenie od praojców Sławian. Wspołnota zas religji ma wypełnić ten puhar miłości i braterstwa...

Pragniemy szczerze i serdecznie z Wami żyć, ale nie tylko, chcemy się z Wami zżyć, zjednoczyć w jedno ogniwo, bo jednych mamy wrogów-komunizm, a co zatem idzie niewiarę, odpadanie od Kościola Chrystusowago, palenie swiątyn Pańskich mordowanie duchowieństwa i okropne świętokradztwa, czego jesteśmy świadkami wdzisiejszej nieszczęśliwej Hiszpanii.

J. Jak. Włocławek.

NEDĚLEJME SI ILUSÍ!

Nedělejte si mnoho nadějí, že u svých sousedů se slovanskou vzájemností nějak moc dobře pořídíte. Najdou se sice jedinci, kteří horují pro vzájemnost, ale ti se nazývají podle polské terminologie „utopisté". Nedorozumění, jež se mnohdy jeví mezi vládami, je možno poznat i v životě soukromém, literárním a vůbec všude, ovšem v menším nebo větším stupni. Já sice patřím k těm, kteří by dali život za Slovany a jejich sblížení, ale okolo vidím velice málo pochopení pro tak důležitou a krásnou věc. Musíme býti objektivní! Mnozí by se možná jinak dívali na slovanskou vzájemnost, kdyby

byli na místě na př. Poláků. Kdo chce získat Poláky, musí k nim jíti s láskou, uznat všechno, v čem mají pravdu, dát jasný program i cíl a zvláště *užitek*, jaký bude mít pro ně slov. vzájemnost.

(Z dopisu B., Lublín, Polska.)

Je příznačné, že právě Morava, hrda na svůj Velehrad, nejlépe rozumí a nejpoctivěji se snaží uskutečniti všeslovanskou myšlenku. Pro křesťana má tato, i jinak ušlechtilá idea teprve tehdy plnou a konečnou hodnotu, když je podřízena nadpřirozenému hledání i životu, proniknuta křesťanským apoštolským universalismem, to znamená, když je chápána cyrilometodějsky. Pro slovanského kněze, má-li býti pravým knězem, rybářem duší, je slovanské bratrství základnou, na níž pracuje — sub specie aeternatis, tudíž bez ohledu na chvilkovou politickou situaci — pro unii, pro sjednocení Slovanů, pro pravé a hluboké pokřesťanění bratří, bez ohledu, jsou-li západního nebo východního obřadu. Napřed třeba — a to opět s nadpřirozeného stanoviska — aby se katoličtí slovanští národové, inteligence v čele s kněžími — a i s budoucími kněžími — chápali, poznávali, snášeli a milovali, a pak teprve mohou spojenými silami pracovati o sblížení s nesjednocenými bratřími. Tomu samozřejmě slouží velehradské kongresy a tomu chce — v mezích své mohoucnosti — sloužiti i obětavý brněnský alumnát svým časopisem slovanských bohoslovců. Vedle krásného gesta, jímž Palestinský spolek nazval svůj jerusalemský kostel Slovanskou svatyní (a dal možnost Chorvatům, aby zde postavili svůj národní oltář františkánu — Chorvatu — bl. Nikoli Tavelićovi) je i akce — opět brněnská — Musea, jíž se obracíte na chorvatské bohoslovce projevem touhy po bratrském sblížení, touhy, která jistě nezůstane bez odezvy se strany Chorvatů.

G. Mucha OFM., Zagreb.

BOHOSLOVCI V JIŽNÍ AMERICE.

Corumba — Mato Grosso.

Colégio Salesiano „Santa Teresa":

Před několika dny dostali jsme krásný dopis, psaný ct. p. Josefem Soukopem. Píši „jsme dostali", poněvadž jsme zde tři bratři Slované, a ač poněkud odlišní řečí, přece jednotni slovanským srdcem, které bije všude stejně, ať je kdekoliv.

Nedivte se, že dopis vzbudil v nás jakýsi vzájemný pocit, který byť i nikdy nebyl utlumen, přece se vzpružil a vznítil novým ohněm vzájemné lásky v Kristu, který v našich předcích zanítili svatí apoštolové Cyril a Metoděj.

Moře nás oddělilo od rodné země a Bůh vložil na nás úlohu, pracovati mezi zdejší mládeží, která, ač odlišná krví, má nesmrtelnou duši jako my, má děditi totéž království nebeské. Ve Vaší mysli snad se vynořuje obraz země nepěstované, zaostalé a s divokými kmeuy skrývajícími se v temnu pralesů. Bylo tomu kdysi tak, nyní však pokrok snaží se co nejvíce uplatniti se také zde a právě proto proniká i do nejodlehlejších částí i do ubo-

hých vesnic Indiánů. Několik krásných měst kvete již na půdě matto-grosské, nad nimiž vypínají své štíhlé šíje kostelní věže, ukazujíce na křesťanskou kulturu, jestli ne kvetoucí, tedy alespoň žijící ve svém semeni. Jak by to bylo krásné, kdyby s pokrokem světa rozmáhal se i pokrok ducha.

Zdá se, že námahy nás všech, kteří zde pracujeme pro záchranu duší, se mnohokrát tříští o skalní stěnu náboženského indiferentismu. Snad by se to mohlo vysvětlit podnebními podmínkami, které uvádějí zdejší obyvatelstvo přečasto do morálního nebezpečí.

Píše se, že v naší vlasti máme málo kněžských povolání. Zde jich postrádáme mnohem více. Jak by jich bylo potřeba podle vroucího přání Sv. Otce! Jsou zde velmi řídkou květinkou, která však je tím krásnější, čím více vyrůstá mezi bodláčím a trním. Minulého roku, když jsem ještě byl v arcibiskupském semináři v Cuyabá, přicházel do mého oddělení v oratoři hošík, který na mne působil hlubokým dojmem. Nápadně tichý, zato však příjemně veselý mezi tolika řvoucími kluky. Spřátelil jsem se s ním a on ve vhodných okamžicích zjevoval mi své tajemství: „Padre, já bych byl tak rád knězem!"

Odkud to povolání? Kdo je mu vložil do srdce? Z jistého pramene jsem věděl, že jeho otec je zarytým zednářem, odpůrcem všeho, co souvisí s kostelem; v rodině pořádají často bály (podle zdejšího zvyku), které nikterak nepřispívají k pěstování kněžského povolání. A ono dítě, žijící v takovém prostředí vštěpilo si do srdce ten překrásný ideál státi se služebníkem Nejvyššího. Díky Bohu, je již více těchto vyvolených. Jinak nikdy, ani v těžkostech, neklesáme na mysli, pamětlivi jsouce slov Sv. Pavla: „De cetero fratres, confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius". On dá i slavnostní okamžiky duchovní potěchy, když vidíme nadšení mládeže pro věc Boží, množství lidí přistupujících k sv. přijímání.

Občas z večera sedneme si, tři bratři Slované, unaveni celodenní prací a za tichého šumění palem bloudíme myslí i slovem každý ke své kolébce: jeden k Velehradu, druhý k Nitře a třetí ke Krakovu, a vypravujeme si, co nám srdce diktuje. Jinak za dne nemáme ani času se sejíti, jsouce zaměstnáni skoro stále vyučováním.

Pokud jsme byli v semináři, dni mílely klidným tempem, a my jsme vzpomínali na svoji rodnou zemi a přirovnávali ji k této, která se měla státi pro nás druhou otčinou. Zasvětili jsme se jí, neboť jsme byli mnoho dlužni Bohu za víru, kterou nám přinesli svatí apoštolé slovanští.

Modlete se bratři za nás, abychom se stali hodnými služebníky Nejvyššího.

Posledně, Vám zasíláme srdečný pozdrav ze země, na jejímž překrásném nočním nebi velebně trůní souhvězdí Jižního kříže – proto nechť patří tomu, jenž umřel na kříži pro nás.

Váš v Kristu oddaný

JAN TOMEŠ S. S.

NB. Nádherné známky, které jste nalepil na obálku, skoro způsobily zde pračku, tak se všem líbily, že chtěli je všichni obdržeti. Váš dopis, pokud nám to bude možno, pošleme i jiným.

Corumba', březen 1937.

ZE ŽIVOTA NAŠICH KRAJANŮ.

NIJMEGEN, BERCHMANIANUM.

Cheb-Eger. Za celními úředníky se objevil zelený kabát a zelená čepice německého průvodčího, připjali německou lokomotivu — a za chvíli jsme přejížděli hranice vlasti. Nestačíte se dívat, ne že by cestou do Norimberka bylo tolik zajímavostí, ale že si všímáte všeho — np. té stanice s nápisem „Snabelweide", aspoň zvláštní jméno, když nic jiného. Na nádraží v Norimberce vás trochu upoutá stejnokroj „Hitlerjugend", hákovité kříže vyšité na rukávech, namalované na

lokomotivách atd. — Každou chvilku slyšíte z mikrofonu: „Achtung, Achtung" — a z dalších slov se vám snad podaří vyluštit, zda už pojede váš vlak. Zatím se setmí, a pak nezbude, než se dívat, jak se měsíc odráží v hadovité hladině Mohanu. V Kolíně vám utkví v mysli obraz dómu, krásného nádraží a gotické radnice — a pak je jen jednotvárná rovina až do Nijmegen.

Tak povstal v Nijmegen pětičlenný kroužek českých filosofů T. J. — Za chvíli — aby počet byl úplný — nás nadšeně uvítali jadrnou slovenštinou dva Slováci a dva Němci z ČSR a ostatní holandští a belgičtí spolubratři. — Z nepříjemných cestovních povinností zbývá ještě přihlásit se na policejním ředitelství; to není tak zajímavé (zvláště vysvětlit úředníkovi jak má napsat vaše jméno), ale zajímavější je slyšet po prvé holandský pozdrav. Je sice známo, že náš krásný pozdrav „Pochválen buď Ježíš Kristus" je již v Německu neznám, ale sotva byste považovali za pozdrav prosté „dag" (něm. Tag); „goeden dag" je pro Holanďany již příliš dlouhé. Děti vás pozdraví jen prostým „Pater!" — ale musíte jim odpovědět „dag broertje" (brurtě-bratříček) resp. zusje (züše-sestřička). Co vás též při prvém pohledu přivede v úžas, je množství klášterů a řeholních domů. R. 1923 zde začala svou činnost katolická universita (dnes 600 posluchačů na třech fakultách) a od té doby nastal příliv všech možných řádů a kongregací, jež si zde budují studijní domy, takže co do počtu řeholníků může s Nijmegen závodit snad jen Kraków. — Město samo dělá dojem nějakého menšího moderního indického, nebo arabského města. Domy jsou exoticky pestré, ač jen z holých cihel.

To jsou tak asi první dojmy, než se pak v klidnějších chvílích vybaví řada podrobností a zajímavostí.

—V polovici září jsme začali „cursum philosophiae ad normam doctrinae Doctoris Angelici". Hned v záhlaví metafysiky motto ze ze Summy sv. Thomáše: „Consideratio scientiarum speculativarum est quaedam participatio verae et perfectae beatitudinis". To je lákavé — a dělá dobrý dojem!

Brzy začala svou činnost Academia Mariana. Jejím účelem je v prvé řadě připravit na činnost pro kat. akci a vychovat dobré ředitele Mariánských družin, ale to je spíše jen činnost vnitřní. Z AM. vycházejí všechny podněty a náměty a pod jejím protektorátem se provádějí všechny akce. Abych uvedl jen některé:

8. září byla uspořádána výstava exerciční literatury. „Atheistický den" na svátek Krista Krále jsme rovněž zakončili otevřením atheistické t. j. především komunistické výstavy. P. Regout T. J. měl odbornou přednášku o komunismu a novopohanství v Evropě. Pro nás byla snad trochu neúplná, poněvadž si všímal ponejvíce jen západních zemí (jakož vůbec zde Evropa = Anglie, Francie, Německo a snad ještě trochu Italie). Výstava byla velmi obsažná a zajímavá. Veškeré složky bezbožectví byly zastoupeny, v prvé řadě ovšem komunismus a zednářství, jeho dějiny a vývoj, teorie, praxe a metody,

všechno doloženo fakty z doby budování sovětského ráje v Rusku a poválečných pokusů v různých státech. Výstava se těšila velké pozornosti a cestuje teď po hol. městech. Myslím, že na každého působí hlubokým dojmem strašné obrazy z ruské revoluce. Nedávno byla také na zdejší katol. universitě..

A konečně na vánoce uspořádala AM. výstavu katechetické literatury (skrovně byla zastoupena i česká a slovenská.)

29. a 30. prosince jsme měli příležitost zúčastniti se „Studijních dnů", které každého roku s úspěchem pořádá hol. Apoštolát pro sjednocení církve. Zmiňuji se jen o některých bodech programu. Po úvodní přednášce znamenitého filologa prof. dra de Waele „O vývoji, rozšíření a významu liturgie pro řecký (řeckokatolický) lid", podal prof. dr. A. Mulders historický přehled pokusů o sjednocení. Další referent probral liturgii se stanoviska estetického, pojednal o významu ikon, o vztahu mezi lidovým a náboženským uměním. Ocenil esteticky formu modliteb a ukázal spojitost mezi jejich obsahem a obřady. Po této stránce zasluhuje pozornosti zvláště též přednáška prof. dr. de Waele: „Byzantská liturgie sv. Jana Zlatoústého". Z filologického hlediska ukázal vroucnost náboženského citu z významu řeckých slov (axios, dikaios, eucharistia, leiturgia atd.) a naznačil, jak se liturgie vyvíjela ze židovského, řeckého a zvlášť ovšem z křesťanského myšlenkového i citového světa. Další referát jednal o výchově řeckého kleru a o vztahu mezi církví a státem. Studijní dny byly zakončeny přednáškou o životě na hoře Athos. Řeckou liturgii slavil P. Dirks O. S. B. (Amay, Belgie); v našem ústavě měl pak ještě přednášku o svých dojmech a zkušenostech z Ruska. Žasli jsme, jak je možno patřit s takovým optimismem na nynější stav v Rusku, a sice jen proto, že našel v Petrohradě a Moskvě několik cerkví, jež byly přeplněny dospělými i dětmi, jež přistupovaly k sv. přijímání. „Studijních dnů" se zúčastňoval mimo jiné též P. Cyril, představený východní kapucínské misie v Polsku a Estonsku.

23. ledna uspořádala v našem ústavě Academia Mariana unionistický den se slovanskou liturgií, již nám předtím P. Ryder T. J. důkladně vysvětlil. Výstavu nebylo možno otevřít, poněvadž zde nelze sehnat tolik materiálu ani literatury jako na příklad u nás. Doufáme však, že se to podaří později. -s-

STANS.

Stans, leží právě v srdci krásné země Švýcar. Je to malebné, starobylé městečko, ze všech stran obklopené horami, z nichž nejznámější jsou Rigi a Pilát. Kde jen oko spočine, samá zeleň, louky, lesy, pastviny, místy vystřídané skalami různých barev a odstínů. Vrcholky hor jsou pokryty větší část roku sněhem. To vše dodává krajině zvláštní krásy, docela jiný ráz než naše lány vlnícího se obilí.

Ačkoliv je Stans jen malé městečko, přece má veliký význam pro jedno z největších kolegií Švýcarska. Do tohoto kolegia chodíme

my, zdejší Češi. Kolegium podobá se naším gymnasiím; studenti však v něm vedle vyučování též bydlí. Od našich gymnasií se liší hlavně svým poměrem ke státu. U nás jsou gymnasia řízena státem, vyučovací látka je předepsána od státu a každé vysvědčení má státní platnost. Ve Švýcarsku jsou však docela jiné poměry. Zdejší kolegia jsou vedena od světských nebo řeholních kněží a jsou od státu úplně nezávislá. Profesorský sbor sám předpisuje, jaká látka, jaké knihy se budou probírat. Proto neuznává stát jejich školní vysvědčení až na maturitní, jelikož se matura koná pod jeho dozorem.

Kolegium nemá za účel jen ducha žáků vědecky vzdělávati, nýbrž stará se též o jejich vychování, o jejich duševní blaho. Aby oběma svým úkolům dobře vyhovělo, musí být též dle toho zařízeno. Má tedy svou kapli, svůj fysikální, chemický a přírodopisný kabinet, své knihovny, divadelní sál a hřiště. Na zdejším kolegiu je asi 250 žáků. Na jiných kolísá počet žactva mezi 80—500.

Jak známo, ani polovina švýcarského obyvatelstva se nehlásí ke katolictví a proto jsou tyto ústavy důležité pro výchovu katolické inteligence, zvlášť katolického kněžstva. Tomuto svému úkolu úplně dostačují. 70—90% studentů se věnuje obyčejně duchovnímu stavu a tak je zde takřka nadbytek kněží. Švýcarští katolíci se totiž nejen katolíky nazývají, nýbrž též dle svého přesvědčení žijí.

Bohoslovci O. M. Cap.

ZPRÁVY A DOPISY SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

ROMA.

COLLEGIUM RUSSICUM. Glubokouvažajemaja rědakcia! Prěždě vsěgo dozvol'tě mně pozdravit' Vas s Vašeju ideju — sozdat' žurnal slavjanskich katoličeskich sěminaristov i vyrazit' Vam iskrenněje poželanie uspěcha v Vašem načinaniji. Vaš žurnal možet prispět' k ból'šemu sojedineniju i sbliženiju klirikov raznych slavjanskych narodov, on možet byt' orudijem dl'a togo, čtoby lučše drug druga poznat', l'ubit' i uvažat'. A Vam samim izvěstno, skol' sěgodňa něobchodimy narodam vzajimaja l'ubovj i uvaženije, skol' oni osoběnno něobchodimy nam Slavjanam! Poetomu, da blagoslovit Gospoď Vaše dělo!

Ja sčitaju poležnym načat' pěrvuju svoju korěsponděnciju s togo, čto poznakoml'u (ili lučše poznakoml'u) čitatělěj „Muzeuma" s Russikumom. Kakova jego čel'? Vot pěrvyja slova ustava (regularum) vospitannikov Russikuma: „Ante omnia meminerint alumni se ab Ecclesia Matre admissos esse in hoc Pontificium Collegium Russicum, ut in eo fundamenta profundae vitae spiritualis sacerdotalis ponentes et solida scientia sacra imbuti aptissima fiant instrumenta, quibus Divina Providentia per Summos Pontifices uteretur ad salutem tot animarum adhuc ab Ecclesia una Catholica separatarum..."

V čom že sostojit naše prigotovlěnije k svjaščennič̆eskoj rabotě sredi russkich i dl'a russkich? Vo pěrvych — v tojže duchovnoj i naučnoj podgotovkě, kotoraja obšča vsěm katoličeskim sěminaristam. My takže prochodim dvuchlětnij kurs filosofiji i četyrěch lětnij bogoslovija, kak jego prochodit množestvo drugich sěminaristov, učaščichsja v Rimě. Vo vtorych — naša podgotovka sostojit v izučeniji russkago jazyka, russkoj cěrkovnoj i graždanskoj istoriji (dl'a čego ustrajivajutsa vo vrěmja kanikul odnim iz otcov osoběnnyje kursy; togda byvajut tože lěkciji po litěraturě), daljeje v poznakomlěniji s russkoj askětikoj i askětičeskoj žizňju i voobšče s kul'turnoj žizňju Rossiji — s jejo bogoslovskoj i filosofskoj litěraturoj i tože s chudožestvěnnym tvor-

čestvom. Dl'a etogo služat glavnym obrazom ustrajivajemyje po srědam sěminaristami doklady na těmu, jimi izbrannuju uže v načalě učebnago goda.

Ja dolžen ješče upomjanuť, čto v Grigorijanskom univeritětě, poseščajemom Russikumom, jesť dl'a vospitannikov vostočnago obrjada osoběnnyje kursy: po vizantiskoj liturgikě, po russkoj pravoslavnoj eklesiologiji i po vostočnomu pravu.

Vot, dorogije sobrať ja, něskol'ko strok, kotorymi ja poka čto otvěčaju na Vaš prizyv sotrudničestvu v Vašem žurnalě. Ješče raz želaju Vam uspěcha i ostajusj s glubokim uvaženijem Vaš sluga v Gospodě Svjašč. Joann Kellner, Russkaja papskaja sěminarija v Rimě.

MANCIURIA.

CHARBIN. Unijní práce začíná míti nový ráz. Již delší čas pozorujeme neklid v pravoslavném táboře. Musíme snést ostré pronásledování, poněvadž pravoslavní se budou hájit všemi prostředky. Tím však zničí sami sebe. Jejich útoky přinášejí nám více užitku, než celá naše propaganda. Způsobem své práce odpuzují od sebe inteligenci. Založili si filosof.-bohoslovecký kroužek, jaký u nás existoval již dávno před tím, ale pořádný člověk k nim nepřijde. Akademici bohoslovecké fakulty pravoslavné jsou nevzdělaní a nevychovaní. V pravoslavné církvi očernili náš katolický ústav a nyní pořádají dvě protikatolické schůze: 1. „Božské a lidské prvky v katolictví." 2. „Unité — zrádci pravoslaví."

(Dopis z listopadu 1936.)

B'LGARIJA.

RUSEINKINI. „In patria nostra vix 50.000 Cath. inveniuntur, id est non 1/100 partem ex populo efficiunt. Ideoque non habemus magnum seminarium; parvum Sophiae est interdioecesanum, et pro studiis maioribus nostri theologiae studentes exulare coguntur. Orate pro nobis sicut et nos ex animo fratres nostros slovacos Domino commendamus."

Al. L.

NEDERLAND.

MAASTRICHT. „Naši z ČSR, zde studující, věnují svůj volný čas práci mezi čsl. dělníky v Belgii. Je tam třeba práce, mnoho a soustavné, a nestačí jen taková práce, jakou my jim při svých studiích můžeme věnovat. Jedinou účinnou pomocí by byl český kněz, který by se mezi nimi trvale usadil. Stačil by jeden snad pro celou Belgii, ale kde ho vzít — a jak ho finančně zajistit?

Věřte, že to bolí, když někdy musíte slyšet, že naši lidé jsou ze všech národností, které tu mezi dělníky jsou zastoupeny, v náboženském ohledu nejhorší, jindy, že jsou to sami komunisté atd. Tu je nejlépe viděti, jakou „propagandu" pro náš stát a naši milou vlast dělá bezbožecký duch, mnohdy podporovaný i různými spolky z ČSR. Jedině pozvednutím náboženského života je možno čeliti této naši špatné pověsti."

F. V.

NIJMEGEN (Berchmanianum). Nemáme zde svůj samostatný kroužek, protože by to dopadlo asi tak, že by předseda a místopředseda předsedali jednateli. Ostatně naše české „kolonie" neoplývají v žádné zemi velkou početností. Pozornost našich holandských spolubratří je obrácena na misie na Jávě, na Mariánské družiny a na Katolickou akci v Holandsku. Přejeme Museu hojně zdaru a Božího požehnání.

J. B.

POLSKA.

DE GRECO-CATHOLICA ACADEMIA THEOLOGICA ET DE SEMINARIO LEOPOLIENSI. In hodierna republica Polona adsunt circa 7,000.000 Ucrainorum. Sub respectu religionis dividuntur Ucrainiin graeco-catholicos et schismaticos. Graeco-catholici incolunt totam Galiciam Orientalem cum Lemkiwszczyna, schismatici vero incolunt Wolyń, Pólisia, Pódlasze, et terram Chetmiensem. Nos, Ucraini - graeco catholici, habemus metropolim Leopoliensem, duas diaecesees: Stanislaopoliensem et Přzemiślensem et administraturam Apostolicam in Lemkiwszczyna. Leopoli habemus etiam Academiam Theologicam a metropolita Andrea Szeptyćkyj, anno 1928, fundatam.

Academia haec est summi momenti pro nostra Ecclesia et natione. Quae est

unica superior schola Ucrainorum, quae communicat clero ucraino sublimiorem institutionem theologicam. Nunc habet Academia duas facultates: philosophicam et theologicam. Anno scholari 1936–37 habet Academia 334 auditores, non solum ex archidioecesi Leopoliensi, sed etiam ex aliis dioecesibus Galiciae et ex Romania et Jugoslavia. Omnes auditores sunt Ucraini.

Omnes clerici vivunt communiter in seminario, ubi sub directione praefectorum se ad statum sacerdotalem praeparare debent. Vita spiritualis in nostro seminario simili modo est organisata ac in aliis seminariis catholicis. Ex sodalitatibus, quae in Seminario existunt, nominari merentur: „Congregatio Mariana" et sodalitas „Czytalnia" ucrainorum alumnorum nominis: Markijawi Szaszkewycz. Sodalitas „Czytalnia" preparat clericos ad laborem in variis nationalibus institutis laicis peragendam, nam nos – clerici aliquandos non solum boni sacerdotes, sed etiam boni patrioti esse debemus.

Romanus Mychajliw, theologus.

PERŠYJ UNIJNYJ ZJIZD UKRAINCIV – KATOLYKIV. U stolyčnomu misti Halyćkoi Zemli u Lvovi vidbuvsia u dniach 23, 24, 25. XII. 1936 r. peršyj unijnyj zjizd, ščo joho sklykaly ukrainci – katolyky.

Taki unijni kongresy čy zjizdy sered slovjanśkych narodiv – ce ne novyna. Vže davniše vony vidbuvalysia u Velehradi, Prazi, Pinsku. Ta sered ukrainciv – katolykiv takyj zjizd vidmutsia ukrainci, ščob častiše vidbuvaty u sebe taki zjizdy čy kongresy.

Na tomu misci treba zaznačyty, ščo cej zjizd sklykano z nahody 300 littia juvileju smerty kyjivśkoho mytropolyta Josyfa Veniamyna Rutśkoho.

Metropolytovi Rutśkomu – pobič sv. Josafata Kuncevyča – ukrainśka cerkva najbilše zavdiačuje svoju prynaležnist do Rymśkoho Prestola. Sv. Josafat Kuncevyč molytvoju i krovju vyprosiv nam lasku sv. Zjedynennia, a mytr. Rutśkyj svojeju vysokoju ośvitoju i rozumom vyrvav nas iz temnych obniat jeretyčnoho Schoou. Istorija Uniji takoji druhoji osoby, jak mytr. Rutśkyj šče ne znaje! I tomu vypadalo, ščob z nahody 300 littia smerty ceho Velytnia sklykaly peršyj unijnyj zjizd...

Na zjizd pryjichalo okolo 150 učasnykiv. Buly ce perevažno osoby z duchovnoho stanu – choč ne brakuvalo i svitśkych dijačiv.

Z cerkovnych dostojnykiv buly prysutni: Ich Ekscelencija Mytropolit Andrej Šeptyćkyj, miscevi Jepyskopy pomičnyky, jepsk. pomičnyk Liatyševskyj zo Stanyslavova i Apostolśkyj Vizytator jepp. Čarnećkyj z Kovla. Iz monašych dostojnykiy buly: Protoihumen OO. Vasylijan, Ihumen z monastyrja OO. Studytiv i zastupnyk ihumena z monastyrja OO. Redemptorystiv.

Zjizd začavsia archijerejśkoju Služboju Božoju u cerkvi sv. Jura. Navpisla vidkryv joho Vysokopreosviaščenyj Mytropolyt u svojij palati toržestvennoju promovoju.

Po tim vsi ucasnyky pišly do Duchovnoji Akademiji, de vyhološeno referaty i provadženo dyskusiji.

Referativ bulo dosyt bohato, bo bilše niž 10. V referatach hovorylosia pro Mytropolyta Rutśkoho, pro rozvij Uniji v Ukraini, pro zasluhu Uniji dla mystectva, pro dejaki miscja z nauky pravoslavnych bohosloviv, pro metodu unijnoji praci na Volyni itd. Po referatach vidbuvalysia dyskusiji, ščo stojaly na vysokomu riveni.

Pry kinci zjizdu uchvaleno cilyj rjad rezolucij.

Z nahody zjizdu prijšlo bahato telegram i pryvitiv. Velyku radist sered učasnykiv vyklykala telegrama i blahoslovennia vid Sviatoho Otcia Pia XI.

Zjizd zakinčeno 25. XII. 1936 r. blahodarstvennym molebnem u kaplyci Duchovnoji Semynariji.

Lavriv 1937. Podav O. T.

LUBLIN. Na katolické universitě v Lublíně bylo 1.078 studentů. Bohosloví 15, círk. právo 17, fakulta práv-ekonomická 878 (178 akademiček), fakulta humanistická 151. Jiné fakulty prozatím nejsou.

Mateřský jazyk: ukrajinský 38, ruský 6, německý 1. Ostatní jsou Poláci.

Náboženství: řecko-katolíci 38, pravoslavní 13, evangelíci 3, ostatní katolíci.

DUBNO (seminář východního obřadu). Jeden z bohoslovců píše: „Víte co nás nejvíc trápí? Vědomí, že nemáme ještě vlastního biskupa. Když tak člověk přichází do IV. ročníku a vidí před sebou nedalekou budoucnost, začíná mu býti smutno a hořko, že asi nenajde benevolum Receptorem. Jakási ošklivá závist povstává k těm, kteří mají komu napsat k svátkům, k jmeninám a nazvat ho svým arcipastýřem. Kdybyste věděli, kolik se takový bohoslovec pomodlí noven, aby mohl býti včleněn na př. do podlašské diecése!“

WARSZAVA. „Instytut Naukowego Badania Komunizmu“ v němž jsou sebrány všechny knihy a dokumenty bolševické propagandy od roku 1917, má přes 37.000 bibliogr. jednotek — ukázek bolševického běsnění.

JUGOSLAVIJA.

ZAGREB (Franjevački samostan). V našem klerikátě je Zbor franjevačkih bogoslova „Duns Scotus“, což je literárně naučný kroužek. Mimo to máme u nás Pjevačko-tamburaško družstvo „Radovan“ se zpěváckým a tamburášským sborem. Pěvecký sbor má na starosti hlavně církevní hudbu, chorál i polyfonii, tamburášský sbor vystupuje pouze v domácích akademiích a rekreacích. Na svátek Neposkvrněného Početí pořádali jsme akademii, na níž se střídaly proslovy, deklamace, solové a sborové výstupy. Akademii poctil svou návštěvou i ndp. nadškof — koadjutor Dr. Alois Stepinac.

A. M.

DUBROVNÍK (bogoslovia Dominik). Dominikánští klerici v Dubrovníku mají své sdružení „Akvinac“ a vydávají stejnojmennou publikaci. Zajímavé jest sledovati polemiku mezi „Akvincem“ a almanachem mostarských bohoslovců „U stopama otaca“ o staré questio disputata de ultima ratione incarnationis (Cur homo Deus?) Akvinac, godišnji almanah istoimenog društva“, přináší zajímavé studie z filosofie (na příklad Tomizam – Filosofija Bića – Soc. Filosofija), básně, feuilletonistické práce, životopisné poznámky, domácí kroniku a p. Malý počet čilých bohoslovců podává tu důkaz své značné horlivosti.

Zbor duhovne mladeži zagrebačke je nejstarší sdružení bohoslovců v Jugoslavii. Byl založen pod jménem Kolo mladih rodoljuba právě před sto lety. ZDMZ vydal již celou řadu knih. U příležitosti svého stoletého trvání vydal knihu známého filosofa chorvatského prof. dr. Stj. Zimmermanna „Filozofija i religija“. Nyní opět malou studii o Konnersreuthu z péra docenta dr. Keilbacha. ZDMZ vydává společně s katolickými akademiky („Domagoj“) MOSK (moderna socialna knjižnica), serii latinských brožur, jež jsou většinou zahroceny proti komunismu a svobodnému zednářství. Celotýdenní oslava stoletého výročí ZMDM byla pořádána v létě. Slavnostní týden byl zakončen představením v divadle, kde bohoslovci dávali litomontáž bohoslovce-básníka Kokiće. ZMDM má mezi svými členy několik dobrých básníků, kteří již mají své jméno v chorvatské moderní poesii, zvláště Aleks. Kokić a Jeronim Korner.

G. M. Zagreb.

SENJ. Zbor kleriků v Senji ZDMS vydal nedávno chorvatský překlad Papiniho Storia di Cristo s fotografiemi slavného moderního sochaře Meštroviće. Předtím vyšel nákladem senjských bohoslovců „Andeoski naučitelj“.

ČINNOST BRATRSKÝCH JEDNOT.

Spolek pražských bohoslovců „Růže Sušilova“.

Delší dobu jsme sice mlčeli a nepodávali o sobě žádných zpráv, ale o sobě mlčet neznamená nečinnost, nýbrž právě naopak; vnitřní činnost byla horečná, která nedovolovala funkcionářům něco napsati do „Musea“. Nyní to však napravujeme. Bylo nám již oznámeno, že se opět chystá sjezd slovanských bohoslovců na posvátný Velehrad, k němuž naše „Růže“ bude se snažit vyslati co možná největší počet svých

členů. (Loňského sjezdu se naši členové ani zúčastniti ve větším počtu nemohli, neboť vzdálenost nedá se jen tak lehce zalepit neb mávnutím ruky odbýt; vyžaduje trochu přípravy a naše R. S. nemá mincovnu, aby členům umožnila sjezdu se zúčastniti. Jest třeba vzíti k tomu zřetel a neobviňovat nás z netečnosti.)

Funkcionáři v tomto správním roce jsou: *předseda – František Hadáček, jednatel – Liboslav Komorous, pokladník – František Polák.*

Naši práci na venek během roku není mnoho vidět, za to však o prázdninách členové naší „Růže" konají poučné přednášky, organisují mládež, staví se v čelo prázdninových kolonií mládeže a tak již dnes provádějí pastoraci pokud mohou a zmohou. Látku a sílu čerpají v našem spolku, který jest jim zdrojem nejrozmanitějších oborů; spolek náš jim dodává látku tím způsobem, že zve řečníky, pořádá přednášky všeho druhu, koná různé exkurse, pracovní schůze, v nichž jeden druhému má poradit, jak kde je si třeba počínat a p. Během roku jsou pořádány četné akademie, jichž se účastní vždy i J. E. pan kardinál a J. Ex. ndp. nuncius, a jiní četní hodnostáři církevní i světští, mezi nimiž nechybí ani rektor Karlovy university.

Poslední slavností R. S. byla vzpomínka pátého výročí smrti nejdp. biskupa Dr. Antonína Podlahy, spoluzakladatele našeho spolku a věrného syna, jak v práci vědecké a spisovatelské tak i v lásce ke Kristu a vlasti, a brněnského profesora Sušila. Tito dva vědci stkví se na štítě našeho spolku, na ně neustále hledíme a v jejich šlépějích snažíme se kráčeti.

Odbory naší R. S. jsou: Jako nejlépe pracující odbor R. S. možno snad označiti *odbor tiskařský*, který ve snaze usnadniti co nejvíce studium, tiskne a rozmnožuje archy ke všem předmětům, na fakultě přednášeným. Po této každoročně obvyklé a nezbytné práci, přikročil začátkem listopadu m. r., po důkladných přípravách, k vydání Caeremonialu, zpracovaného Dr. J. N. Singerem. Jaké oblibě se Caeremonial těší, svědčí faktum, že toto vydání (310 výtisků) během krátké doby jest téměř rozebráno, a to jak bohoslovci z jiných seminářů, tak i kněžími. Caeremonial, jenž jest opatřen vkusnou poloplátěnou vazbou; prodáváme za 20 Kč bez porta. Po velikonocích vytiskne tisk. odbor „Východní liturgii" Dr. Hazuky, který svěřil vydání svých nejnovějších vědeckých poznatků svého oboru naší tiskárně. Kolo naší rotačky se ani nezastaví, neboť nepracuje jenom pro potřeby členů, nýbrž pracuje i pro jiné účely. Tuto práci pro slávu Boží, církev a vlast řídí *Rudolf Tichý.*

Kroužek technický: Vedoucí *František Polák.* Technický kroužek, vyhovující dnešnímu zájmu o techniku, byl založen v pražském semináři teprve loni, ale má za sebou již slušný kus vykonané práce. Prvním úkolem, který si uložil, bylo pořádání autokursu. V rámci branné výchovy chystá technický kroužek přednášky o letectví, při čemž bude také podniknut výlet letadlem nad Prahu. Technický kroužek doufá, že tím přispěje k lepší přípravě na praktický život a tím vyplní také své poslání.

Kroužek literární, jehož vedoucí jest *František Dvořák*, rozvijí letošního roku horlivou činnost. Rozhodl se k vydávání domácího časopisu „Bod", připravuje sborník básní pro SKM., který má v brzké době vyjíti, jako příručka k různým příležitostem pro katolickou mládež. Literární kroužek pořádá recitační závody o ceny a recitace za účelem cviku hlasu a vystupování.

Kroužek liturgický, jehož vedoucí jest *František Fulín*, připravuje mešní formuláře pro hlučínský odbor tisku. Za účelem dokonalejšího poznání východního ritu, měl několik přednášek dp. Hopko, bývalý duchovní u sv. Klimenta v Praze. Liturgický kroužek seznamuje své členy s breviářem, přednáškami o jeho historickém vývoji, pořádanými prof. Pavelkou.

Do činnosti misionářské zasvětil nás dp. Dr. Joachym Procházka. Činnost misijního kroužku se projevuje sbíráním známek, staniolu, rozprodáváním časopisů, jakož i misijních výrobků. Vedoucím kroužku unionistického a misij. jest *Dr. Albert Práza.*

Kroužek hudební. Náš sbor má 27 členů. Soustavnou práci našeho kroužku vyžaduje nejen naše zábava, nýbrž i veřejné vystoupení na akademiích, které se každoročně pořádají v pražském arcib. semináři při slavnostních příležitostech (na př.: výroční den korunovace J. Sv. papeže Pia XI., jmeniny J. E. pana kardinála, jmeniny J. E. pana nuncia, den unionismu, státní svátky a jiné).

V našem kroužku pěveckém se velmi pěkně pracuje. Všichni členové jeví živý zájem o cvičení, do zkoušek se dostavují v plném počtu a na každém členu je vidět radost z práce.

Náš sbor doprovodil universitního profesora Dra Josefa Pekaře za dirigován univ. prof. Dra J. Cibulky na poslední jeho cestě. Činnost kroužku je čilá a radostná a jest si přáti, aby kroužek dále prospíval tak, jak doposud. Bůh žehnej další naší práci! *Zd. Korejs.*

Naše knihovna: Stav knihovny „Růže Sušilovy" utěšeně vzkvétá. Každoročně jest věnována na knihovnu značná peněžitá částka, jež se hradí z příspěvků členů R. S. a částečně z fondu zvěčnělého biskupa Dra A. Podlahy. Knihovna má však i své příznivce, z nichž nutno jmenovati Akad. věd a umění, MŠaNO, členy sboru profesorského a představené semináře. Knihovna R. S. obsahuje celkem 3200 zařazených, vázaných knih a 200 nevázaných a nezařazených. S knihovnou jest spojena čítárna, odebírající celkem 46 různých časopisů. Z knihovny bylo půjčeno na 900 knih. Knihovník *Jaroslav Malůšek.*

Kroužek esperantistů: Důležitá pomůcka katolické akce přítomné doby — esperanto — které dosud leckde trpí trapným chladem s katolické strany (naproti tomu od našich nepřátel přijímáno s čilým zájmem, viz SSSR.), dobývá si pomalu živější zájem i v seminářích. Praha se dala do práce začátkem t. r., kdy vznikl esperantský kroužek. Kroužek má 20 členů. Ve 12 lekcích zdolána snadná gramatika a další úsilí směřuje čtením a konversací jakož i korespondencí s katolickou cizinou ku zdokonalení. Kroužek náš si dopisuje s Holandskem, Belgií, Japonskem a doufá, že se mu brzy podaří navázat styky i s jinými zeměmi. Esperantu učí a korespondenci řídí kolega *Mádr.*

Tělovýchovný kroužek vede kol. *Juráš.* Jsouce si vědomi, že zdraví a síla našeho ducha, krom pomocné ruky Boží, závisí od zdravotního stavu těla, pečujeme o tuto podmínku dvakrát do týdne v seminární prostorné a hygienicky zařízené, a vším potřebným tělocvičným nářadím vybavené tělocvičně. Osvěženi tělesně, pouštíme se radostně v práci duchovní i duševní.

Pražští bohoslovci nemají sice speciálního sociálního kroužku, ale dle možnosti podporují sociální akci pražskou, v jejíž čele stojí Msgre Dr J. Beran.

Kéž Bůh žehná veškeré naší práci a přispívají modlitby spolubratří všech slovanských seminářů.

Jaroslav Michal, zapisovatel.

Činnost apologetického kroužku bohoslovců „Jirsík" v Českých Budějovicích.

Bůh — Církev — Vlast! Toto heslo velikého biskupa J. V. Jirsíka bylo a je směrodatným i pro činnost apologetického kroužku, po něm nazvaného. Proniknuti ideálem kněžství radostně se chopili členové práce, aby se co nejdokonaleji připravili a posvětili na dobu, kdy budou jako samaritáni léčiti hluboké, těžké rány duší dobývajících zpět ztraceného dědictví.

Všech 84 českých bohoslovců je členy apologetického kroužku. Členských schůzí v letošním školním roce do konce února 1937 bylo 6. O zpestření jejich programu se velmi přičinil hudební kroužek „Švehol". Na první schůzi byl podán přehled bohosloveckého sjezdu na Velehradě (V. Němec) a činnosti unionistického kongresu (J. Zítek).

K důstojné oslavě dne našeho osvobození 28. října zvláště přispěl náš vldp. rektor Karel Reban(jenž promluvil ke svým bohoslovcům o vztahu českého duchovenstva k 28. říjnu 1918 a o úkolech a povinnostech bohoslovců a kněží k národu v přítomnosti a budoucnosti. Dvakráte zavítal do našeho středu také milý městský děkan Msgre V. Řepa a promluvil jednou o poměru kněze k městskému a obecnímu zřízení, po druhé podal dva z nejnovějších životopisů stigmatisovaných P. Pia a Magdaleny z Kříže. Svátek sv. Cecilie byl oslaven sborovým zpěvem „Svatý, svatý" od Křížkovského a přednáškou „Český kancionál" (Fr. Kajtman). Při příležitosti výročí zvolení sv. Otce Pia XI. bylo pojednáno o životě a působení nynějšího sv. Otce (A. Mikolášek).

Apologetický kroužek navázal také stvk s Ústředím kat. stud. čsl. za účelem spolupráce bohoslovců se studenty. *Josef Krčál,* jednatel.

Sociologický kroužek. In nomine Domini zahájili jsme letos činnost sociologického kroužku, jsouce poslušni hlasu sv. Otce Pia XI. v encyklice Quadragesimo anno: „Dorost kněžský, jenž je nadějí Církve, musí býti řádně vyzbrojen úsilovným studiem sociální otázky..."

Kolega Němec podal v několika přednáškách přehled, kterými cestami šlo lidstvo na pokraj své propasti. Ukázal na liberalismus náboženský, jenž logickým důsledkem přešel do filosofie a hospodářství, kde natropil tolik zla.

Důkladně probral socialismus (Váňa), korporativní zřízení fašistické v Italii a křesťanské odborové organisace (V. Němec). Tím jsme dobře poznali současnou dobu a pochopili stavovskou myšlenku (Mikolášek, Bohdal), která se u nás začíná vážněji studovati. Závěrečnou přednášku měl Schreier o sociálním zřízení v Starém Zákoně.

Dnešní světová krise a všechny ony problémy společenského, hospodářského, sociálního i mravního života, jež krise vynesla na povrch dnešního života, jsou předmětem nejusilovnějšího studia všech myslitelů světa. Není pochybnosti o tom, že je povinností i nás bohoslovců, abychom si tyto otázky osvětlili s hlediska našeho křesťanského světového názoru. *V. Němec.*

Misijní kroužek. Náš misijní kroužek vstoupil do druhého roku své činnosti. Počet jeho členů vzrostl na 16. Něco o jeho práci. Do dvou krajinských časopisů byla dána výzva příznivcům katolických misií, že sbíráme upotřebené poštovní známky a staniol, kteréžto předměty vedle jiných menších akcí, tvoří značnou část našich příjmů. Známky se ve volném čase odlepují, třídí a rozprodávají. Za tím účelem byly navázány styky nejen s místními obchodníky, ale i s cizinou, zvláště s Belgií. Čilý styk má kroužek i se Stud. misijním sdružením v Praze.

Kroužek se snaží, pokud to poměry dovolují, využíti každé příležitosti ve prospěch misií. Tu je nutno zmíniti se o různých menších jeho akcích, jako na př. koncerty hudebního kroužku ve prospěch misií, různé „dražby", „loterie", prodej pohlednic, knih vydaných ve prospěch misií – těch bylo prodáno od 15. X. 1936 do 15. II. 1937 za více než 200 Kč – a pod. Čistý zisk za dobu jednoročního trvání kroužku činí 750 Kč.

Ač se klade hlavní důraz na práci v kroužku, přece se nezapomíná ani na duchovní stránku misijní činnosti. Všichni členové misijního kroužku jsou zároveň členy „Díla šíření víry". Každý měsíc má kroužek svoji schůzi, při níž se kromě obvyklých referátů o činnosti přednese i měsíční úmysl apoštolátu modlitby, který vypracovaný ve formě přednášky nám zasílá Stud. misijní sdružení v Praze. Nato následují referáty z různých mis. časopisů nebo přednáška.

Bůh žehnej naší práci a rozněť v nás hodně obětavosti a lásky k misij. povolání!

Z Litoměřic.

V r. 1914 oslavila zdejší „Jednota českých bohoslovců" stoleté trvání slavnostní akademií. Škoda, že nemáme po ruce spolkové knihy Jednoty, věděli bychom snad více o její činnosti, která jistě byla čilá, jak dosvědčují ještě žijící kněží jubilárové a mladší. Odpadové hnutí po válce zasáhlo zvláště silně českou oblast naší diecése a přišly doby, kdy čeština, jinde volná a svobodná, v našem semináři umlkla nadobro, a tím ovšem zanikla i Jednota, aby dosud marně čekala na obnovení.

Někteří z nás jsou v Mariánské družině. Uplatnili jsme se letos u příležitosti „diei orientalis" dne 29. XI. 1936, jež pořádala Mariánská družina a Akad. Bonifatiusverein, kdy jsme za pomoci několika německých kolegů nacvičili a zdařile provedli krásné zpěvy východní liturgie.

Kromě toho pěstujeme pilně český lidový zpěv kostelní (podle Českého kancionálu). Scházíme se pravidelně dvakrát týdně a každé pondělí se ozývá krásný seminární kostel prostými a vroucími českými písněmi.

Zřídili jsme si též na začátku semestru českou čítárnu. Podařilo se nám v ní soustřediti 51 časopisů. V nich jsme v neustálém kontaktu s hlavními kulturními proudy a vůbec s náboženským životem dneška, a čerpáme z nich hodně praktických pokynů a poznatků pro náš budoucí úkol.

Co se týče knihovny, jsme z největší části odkázáni na německou literaturu a soukromé finanční prostředky.

Jinak se připravujeme jako v ostatních bratrských seminářích s nemenší vážností a svědomitostí na práci pro rozšíření království Kristova v lidských srdcích. Jsme si dobře vědomi, že to nebude lehká práce, poněvadž nedostatek českých kněží v naší diecési je stále ještě veliký. *V. Lochman.*

Z činnosti Stojanovy literární jednoty v Olomouci.

U příležitosti slavnosti otevření fakulty po generální opravě byla pořádána výstava publikační činnosti profesorů fakulty, které se Jednota súčastnila též exposicí své literární činnosti. Vyloženy byly dva ročníky prvního tištěného bohosloveckého časopisu Cyrill a Method, vydávaného olomouckými bohoslovci (r. 1869 a 1870), Almanach z r. 1885, almanach „Matce Boží" z r. 1905, jubilejní almanach „Stadium" z r. 1928 a Bílovského: Církevní cherubín Jan Sarkander, vydané naší Jednotou. Dále pak některé ročníky Musea a práce z historického semináře dra Neumanna. Pozornost budily doklady čilého života Jednoty z dřívějších dob, četné dopisy význačných osobností, zaslané olomouckým bohoslovcům. Mimo jiné byl tam dopis Březinův, Svat. Čecha, biskupa Strossmayera, opata Zavorala, ministra Šrámka, A. Hlinky, Jana Čepa, atd. Na čelném místě vystaven byl autogram papeže pia X. Obsáhlé album předsedů Jednoty dokazovalo téměř již šedesátiletou její tradici. Výstavku vhodně doplňovaly: trofeje za vítězství tělocvičného kroužku v říšských závodech Orla (pohár, věnec a diplom), medajle Národopisné výstavy z roku 1895, socha arcibiskupa Stojana a četné fotografie ze života Jednoty. Výstavka byla Jednotě umožněna zásluhou protektora Jednoty děkana dra Cinka.

Vlastní život Jednoty se jeví v činnosti jejích kroužků. Pracuje se zde v jednotlivých oborech soustavně a možno říci dost utěšeně. Literární kroužek informuje své členy o článcích téměř všech literárních časopisů, zpravuje je o nových knihách a debatní formou pojednává o všech aktualitách literárního světa.

Kroužek Cyrilometodějský se obírá letos výhradně zájezdem na Podkarpatskou Rus a při té příležitosti si blíže všímá jak dějin, tak soudobého života Podkarpatské Rusi. Ctp. Roman promluvil o významu a vlivu unie v dějinách P. Rusi (této schůze se súčastnil protektor Jednoty, který též řekl několik zkušeností se svých studijních cest po P. Rusi). Ctp. Šereghy nastínil poměry soudobé literatury rusínské v souvislosti s jazykovými boji (po přednášce čilá debata). Mezi zájemce byly též rozdány časopisy týkající se unionismu, aby si připravili referáty.

V kroužku sociologickém promluvil P. spirituál o pěstění sociálního cítění a programu kroužku. Kroužek připravil dva Oběžníky pro ÚKSČs, o nichž též byla pak ve schůzích debata (o nutnosti sociální práce a o liberalismu).

Stejně tak promluvil P. spirituál v kroužku tělocvičném o významu tělocviku pro duchovní život. Na další schůzi pak ctp. Kováč pověděl několik slov o slovenském Orlu.

Jednota za spolupráce Cyrilometodějského kroužku snaží se uskutečniti již vzpomenutý zájezd na Podkarpatskou Rus. Stručný program jest asi tento: Odjezd z Velehradu (po skončení bohosloveckého sjezdu) 15. VII. Příjezd do Užhorodu 16. VII. ve 12 hodin. I. den 16.: pobyt v Užhorodu. II. den 17.: dopoledne prohlídka města, odpoledne přípravy k akademii, večer akademie. III. den 18.: audience u pana biskupa, pak odjezd autobusem do Mukačeva, prohlídka města, pout na Černiču Horu. IV. den 19. až VI. 21.: okružní cesta autobusem z Mukačeva na Verchovinu, Chust, Košice. VII. den 22.: Košice, Prešov. VIII. den 23.: Prešov, audience, prohlídka města atd. IX. den 24.: Prešov, výlet do okolí (Solivary nebo Bardějov), odjezd do Olomouce.

Z Vidnavy.

Dle nařízení M. N. O. mají se konati kursy brannosti i v seminářích. Tomuto nařízení se podrobil 24. února t. r. i náš ústav.

Přednášeli: p. major v duchovní správě Zháněl a p. štáb. kap. Steffels z Hranic.

V dopoledních přednáškách vysvětlil p. major všeobecný branný zákon a vojenské povinnosti duchovních. Po něm přednášel p. štábní kapitán theoreticky o bojových látkách, jejich účincích a obraně proti nim. — Odpoledne doložil svůj výklad ukázkami plynů a masky.

Kurs zakončil p. major Zháněl, vyloživ složení čsl. armády, postavení vojenského duchovního a jeho těžké práce. Dovolával se spolupráce duchovních v presenční službě, i kněží ve světské duchovní správě. rf.

Zpráva o činnosti Bohosloveckého cirk.-literárneho krúžku sv. Jána Zlatoústeho v Košiciach.

9. ledna t. r. sme mali valné shromaždenie, na ktorom boly prevedené vol'by. Predsedom bol zvolený dp. Joz. Šesták, ktorý funkciu prijal s heslom: „Krúžok – praktická príprava pre život!" Potom br. tajomník objasnil význam návštevy dp. Soukopa z Brna: „snaha, sústredit' kolem »Musea« čo najviac *slovanských* bohoslovcov všetkých zemí a v duchu Cyrilo-Metodejskej myšlienky usnadňovat a pripravovat pôdu unionistickým ideám." Bratia súhlasili. Za referenta krúžku bol zvolený Imrich Sedlák, II. roč., ktorý má podávat' zprávy o činnosti krúžku, taktiež zprávy o sociálnych pomeroch nášho kraja a posielat príspevky pre »Museum«.

Náš krúžok je vel'mi blízky týmto šl'achetným snahám, ktoré chcú vychovat' dobrých, uvedomelých kňazov, rozumejúcich l'udu i dobe, skôr duchovných otcov, ako pánov(!) farárov. kňazov dl'a Najsv. Srdca Pána, ktorí by s radosťou a obětavosťou pracovali a usilovali sa „ut omnes unum sint!"

U našich bohoslovcov je vel'ký záujem o sociologiu, jako i o cudzie reči. Prednášky: Robotnícka mládež, Pohl'ad do predu, Slobodní murári a i. svedčia, že krúžok kráča s dobou. Činnosť bohoslovcov neomedzuje sa len na seminár, ale pracuje sa i v prázdninách. Tak o minulých prázdninách bolo usporiadané – mimo iných podnikov – kolem 50 l'udovýchovných prednášok.

Imrich Sedlák.

NOVÉ KNIHY

Abbé Charles Grimaud: LUI ET NOUS UN SEUL CHRIST. Str. 324, cena 12 fr. Pierre Téqui, Paris.

Nauka o mystickém těle Kristově, zjevená samým Spasitelem a tolik zdůrazňovaná sv. Pavlem, stává se mocnou vzpruhou duchovního života moderní doby. I prostí věřící, kteří nejsou příliš theologicky vzdělaní, ale chodí často k sv. přijímání, touží po větším poučení o životě v milosti, o sjednocení s Kristem.

Kniha je odpovědí na tuto touhu. Autor chce – pokud je to možno – vysvětlit věrným duším tajemné sjednocení věřících s Kristem. Dílo rozdělil na šest částí. Dogmaticky přesně, ale prostě a srozumitelně ukazuje, jak Ježíš Kristus smrtí na Kříži nás vykoupil a byv ustanoven hlavou těla Církve, nás všechny vštípil, vtělil v Sebe. Toto spojení nás přeměňuje, činí nás účastnými božské přirozenosti a propůjčuje nám podivuhodnou důstojnost. S Kristem jsme králi, soudci, kněžími. S Kristem jsme i obětí, vyplňujíce na svém těle to, co zůstává z Jeho útrap pro Církev. A jak On je synem Marie, i my – údy Jeho těla – jsme dítkami Mariinými. Poslední část jedná o našem věčném životu v Kristu.

O mystickém těle Kristově se teď mnoho mluví, někdy i bez hlubšího porozumění. Je proto nutno vyzvednout bohatý obsah této nauky. A kdyby bylo možno mluvit o „časovosti" božských pravd, pak právě toto učení – jak autor sám poznamenává (str. 6) – může být prostředkem proti útokům novopohanství. Křesťan si nebude zakládat na tělesném původu, nebude vyvyšovat jeden národ nad ostatní, neboť „tu není žida ani pohana, není otroka ani svobodníka, ... ale všichni jsme jeden v Kristu Ježíši" (Gal. 3, 28).

P. Schmitz: HEILIG IST EUER LEIB. Vhodná kniha pro vychovatele studující mládeže.

Schmitz určuje ve svém spise stav dnešní tělesné kultury a charakterisuje tento ožehavý problém s křesťanského stanoviska. I když látku úplně nevyčerpává, přece přináší jedno zajímavé: ukazuje totiž cestu, kterou musí křesťan jíti, aby nepodlehl moderním pokušením dvacátého století.

L.

Maria Pürner: CHVALTE PÁNA V NEJSVĚTĚJŠÍ OBĚTI. Uspořádal P. Marian Schaller O. S. B. Vydal Kropáč & Kucharský v Praze za 5·50 Kč.

Autor podává jasným, přístupným slohem výklad obřadů mše svaté, zpestřený četnými ilustracemi a doprovází jej pře-

hledným překladem neměnících se liturgických modliteb. Spisek poslouží knězi jako pomůcka ke školnímu výkladu nejsvětější oběti, po příp. též jako vhodný dárek, zvl. pro ministranty. V. T.

O. G. Koch, O. Cap.: MRAVOUKA PODLE KATECHISMU V KRÁTKÝCH PROMLUVÁCH, upravil Arnošt Oliva. Kropáč & Kucharský, Praha 1937, str. 96, Kč 12.

V minutových promluvách pro celý církevní rok probírá autor nauku o modlitbě, o lásce k Bohu a bližním a zvláště desatero. Promluvy na popud Codex iuris canonici (can. 1345) sepsané, jistě jsou určeny krajům, kde neznají naše kázání (v Italii a j.), ale i u nás budou vítané, neboť naše literatura má takových kratičkých promluv citelný nedostatek. kop.

OKRUŽNOE POSLANIE O KATOLIČESKOM' SVJAŠČENSTVĚ, Papa Pij XI. Izdanie č. 40. Cent. Kanc. Oborony Věry v' Užgorodě pri otvěstvennosti kanonika i red. A. Ilnickago, upravitelja. Pečatija E. Lam, Užgorod.

Překlad encykl. Ad catholici sacerdotii je vystižný a přesný (citace Písma sv. staroslov.). Úprava při nízké ceně důstojná (předčí úpravu českých překladů), typy ruskými. kop.

Rogošić Dr Fra Roko: ZGODE I NEZGODE SLAVENSKE LITURGIJE U JUGOSLAVIJI I BUGARSKOJ, Šibenik 1936, Knjižnica „Nove Revije", U. s. k. 1., Tiskara „Kačić".

Stručně, ale velmi přehledně s vědeckou přísností pojednává autor o pokřtění Chorvatů, Srbů a Bulharů a o jejich prvotné liturgii (na západě akvilejská latinsky, na východě byzantská řecky), o obnovení iurisdikce západního patriarchy (sv. Metoděj, Ž. M. hl. VIII., listy Jana VIII. a j.), o zavedení slovanské liturgie, řeší otázku o povaze slovanské liturgie u Chorvatů (ve stol. IX.–XIII., vliv Byzancie, postavení církve Ochridské a její akce na úkor slov. liturgie, expanse liturgie byzantské do Illyrika), o obnovení církevní autonomie u Srbů a Bulharů, zmiňuje se o ruském vlivu a o postavení liturgie za nadvlády turecké, jakož i o přijetí liturgických knih recense t. zv. rusko-slovanské. Ke konci uvádí autor moderní tendence u Srbů a Bulharů a zmiňuje se o údělu liturgie glagolské. Je tu použita všechna novější literatura (jen spisy Dr. Josefa Vajse poněkud opomíjeny). –kop.

Pia XI. encykliky DIVINI REDEMPTORIS O bezbožeckém komunismu S PALČIVOU STAROSTÍ O postavení katolické církve v Německu. Přeložil dr. Bedřich Vašek. Lidové knih. v Olomouci 1937. Cena 5 Kč.

Obě encykliky řešící dva z nejožehavějších problémů doby překvapí nás svou oslnivou lapidárností a vynutí si slova vroucích díků a modliteb za našeho slavného Svatého Otce. Sáhneme po nich jistě všichni a budeme je rozšiřovati i mezi širšími vrstvami. Překladatel ukázal vzácnou pohotovost i porozumění, neboť český překlad vyšel za několik málo dní po vydání officielního textu. Překlad je jasný, opravdu český, čtení usnadněno nadpisy odstavců. kop.

JUVILEJNIJ AL'MANACH UKRAINS'KICH KATOLIC'KICH BOGOSLOVIV peremis'koï eparchiï. Zibrala Redakcijna Kolegia. Peremišl' 1937. Nakladom gr. kat. Duchovnoï Seminariï. Str. 272.

Čilí bohoslovci ukrajinští v Přemyšli vydali k osmdesátinám sv. Otce Pia XI. a k šedesátinám Archihierea Josafata Kocilovského nádherný almanach, který opravdu representuje jejich práci. Theologické články vysoké úrovně, pojednání rázu vzpomínkového i informativního, ukázky poesie, statistiky a pod. podávají vhled do kulturního snažení v semináři v Přemyšli. Zvláště zaslouží si zmínky bystrá studie „Katolické kněžství ve světle Encykliky sv. Otce Pia XI." (o. O. Ors'kij), „Zavdannja Katol. Akciï po dumci Sv. Vitcja Pija XI." (A. K.) a velmi cenné pojednání „Volodimir Solovev – Velikij Unijat" (o. Dr. Volodimir Golins'kij). Ukázky poesie (Ivan Teterka, Roman Kicaj) jeví značnou vyspělost, zvláště básně „Ecce homo" a Žertva Svjaščenomučenika Josafata" vynikají melodickou dynamičností.

Almanach obsahující na 25 prací vytištěn je (azbukou) na pěkném papíře a je vyzdoben četnými fotografiemi. Blahopřejeme drahým bratřím k vydání tak pěkného almanachu a připojujeme se k nim v blahopřání. Jeh Ekscelencii Preosvješčenomu Kir Josafatovi:

V Den' Tvij, mi s nebo mol'bi garjači šlemo —
Ščobi zdijsnilis' usi Tvoji zadumi i bažannja!
I virimo, ščo krašich dniv mi šče diždemos' —
I Ti u dijademi dorogim na skranjach...

–kop.

ŽIVOT A SMRT OTCE NAŠEHO ABRAHAMA SPRAVEDLIVÉHO, JAK BYLY PODLE APOKALYPSY SEPSÁNY KRÁSNÝMI SLOVY. Z rumunského orig. přeložil Otto F. Babler. Kresbami doprovodil Jan Konůpek. Vyšlo jako 32. svaz. Bablerových „Hlasů" str. 34. Cena Kč 14.

Vkusná knížečka podává prastaré apokryfní vyprávění neznámého autora o životě a smrti spravedlivého Abrahama. Líčí majestát i nekonečné milosrdenství Boží a řeší záhadu smrti, její nutnosti – (i 175letý Abraham jemuž Bůh ve všem požehnal, zdráhá se padnout do hluboké náruče neodvratné smrti) – a jiné problémy života posmrtného. Činí tak způsobem dojemným, zabarveným místy hagiograficky, místy fantasticky. R. Z.

André Gide: NÁVRAT ZE SOVĚTSKÉHO SVAZU. IV. vydání Družstevní práce v Praze za 8 Kč.

A. G. „esthetický immoralista", jak je nazýván nihilistický obránce buržoistických práv a bezuzdných vášní, jenž nemůže cítit pot proletáře, přihlásil se před čtyřmi lety ke komunismu, v domnění, že svoboda každého individua bude zaručena teprve ve společnosti komunistické. Vyhověl pozvání do Sovětského Svazu a třebas všude byl hýčkán a oslavován, prudce Sovětům vytýká konformismus, kult Stalina, nejvíce však nesvobodu: „a pochybuji, že dnes v některé jiné zemi, i kdyby to bylo Hitlerovo Německo, je duch méně svobodný, sehnutější, bázlivější, porobenější."

S bolestnou upřímností píše o mzdách dělníků nekvalifikovaných, „jichž je nesmírná většina". Bezprizorných opuštěných dětí je spousta: „Nejčastěji utekly z rodné vsi, poněvadž si myslely, že nikde jinde nemůže být taková chudoba a hlad jako u nich... Čím se živí? Nevím. Ale vím, že hltají chleba, mají-li zač si jej koupit." Ve stati „Protináboženský boj" píše o Bohu a náboženství: „Navštívil jsem museum leningradské v katedrále sv. Izáka. Vnějšek velmi hezký, vnitřek strašný. Velké náboženské malby tam zavěšené mohou vést k rouhání: jsou doopravdy škaredé. Potkal jsem opravdového popa. Byl tak nestvůrný, směšný a politování hodný, že se zdálo, jakoby si ho bolševici vymysleli za strašáka k dokonalému vymýcení náboženských citů z vesnic." A Gide myslí, že Sověty nevedou dost obratně boj proti náboženství, proti „mystické epidemii, jíž je se stále co obávat." Velebí Sověty na př. pro pomoc, již poskytují Španělsku, chválí založení města Bolševo, jehož obyvatelé jsou bývalí trestanci: zloději a vrazi. Byť zklamán, přece Gide doufá v budoucnost bolševického Ruska. Přesto však vyznívá ze spisku, co píše i Jacques Delille v „U. R. S. S. Terre d' oppressiou?" že komunismus nahradil individuální svobodu potlačením osobnosti, svobodu myšlení ujařmením ducha, soukromý majetek společným nedostatkem, jednotu manželství rozkladem rodiny, náboženskou svobodu protináboženským bojem, demokracii diktaturou. J. D.

A. *J. Kožíšek:* ŠPANĚLSKO KRVÍ ZBROCENÉ. Vydala Občanská tiskárna v Brně za 8 Kč. 64 stran.

V nepatrné knížce kreslí Kožíšek kus bratrovražedného boje ve Španělsku. Nechce býti tendenčním, jak naznačují slova úvodu: „Díval jsem se bez záští, se soucitem a lítostí, nezaslepen tím, co dělí svět na dvě části, pravici a levici". Hlavním objektem reportéra je Barcelona a fronta u Huescy. Poutavou je rozmluva s katalánským presidentem Companysem. Podáním ruky se s ním loučí a dodává: „Je to měkká ruka nerozhodného muže".

Spisek nechce být románovou reportáží, a také jí není, ale co zaujme, je prostota a pravdivost podání. Nutno jen litovati, že je tak krátký a neobírá se víc poměry v protivném táboře. Srovnání by bylo zajímavé. –ř.

Frank Pitcairn: REPORTÉR VE ŠPANĚLSKU. Vydala Lidová kultura v Praze r. 1937. Brož. 10 Kč.

Ohlas španělské občanské války v polit. světě se přenesl i na pole literární, bohužel se všemi tendencemi polit., ať už ve prospěch fašismu, či bolševismu. Autor této knihy, levicový anglický novinář ve formě reportáže dokazuje, že příčinou španělské občanské války je mezinárodní fašismus, popisuje věrnost lidu vládě a konečně líčí hrdinnost milice. Přílišná tendenčnost činí knihu po stránce objektivně informativní téměř bezcenou. Vždyť tvrzení, že na straně vládní jsou jen hrdinové a na Francově zbabělci, dále mlčení o pomoci Ruska (nepatrná zmínka je o něm na konci knihy), tvrzení, že kněží učinili z chrámů kulometné střílny, to vše a mnohé jiné nelze bráti jako objekt. informaci. Rovněž demokracie není totéž co bolševismus. Těmito nedostatky tato jinak zajímavá kniha velmi utrpěla na své hodnotě. –ra.

Omnibus Theologis, praesertim aliarum nationum (Jugoslavia), qui interrogabant nos, quando erit congressus Theologorum Velehradii, respondemus:

Congressus erit diebus 13—15 Julii 1937 et nos invitamus e corde intimo omnes, ut veniant.

Poznámka: Poněvadž byly již obálky pro tento ročník natištěny, nemohli jsme vyhovět přání těch, kteří chtěli dát už nyní obálku výraznější.

Referenti seminářů,

kteří sbírají zprávy a příspěvky pro Museum, udržují styky s redakcí, kolportují a rozšiřují Museum:

Praha: Jaroslav Michal.
Olomouc: Stanislav Kabeláč.
Bratislava: J. Vojtech.
Košice: Imrich Sedlák.
Užhorod (řec. kat.): Taj. kroužku.
Užhorod (řím. kat.): Stefan Getlik.
Klagenfurt: Pavel Zablatník.
Split: Petar Kovačić.
Zagreb: Gregor Mucha O. F. M.
Maribor: Luskar Jože.
Senj: Zore Paršić.
Kraków: Jerzy Junosza S. J.
Wilno: K. F.
Lublin (Bobolanum): B. Horáček.
Wloclavek: Josef Jakubczak.
Lwów: Roman Mychajliw.
Lawrów (O. O. Basil): S. Sambor.
Strassbourg: Jan Futáh.
Roma (Russicum): Jáno Kellner.
Huccorgne (Belgie): Fr. Kučera.
Mundare (Canada): Basil Fathers.

(Příště dále.)

NOVÉ KNIHY

A. Hetzl: BOUŘE NAD MADRIDEM. Román z prostředí španělské revoluce. Vydává v sešitech Knihovna lid. románů v Českých Budějovicích.

Dobrým doplňkem obrazu o životě dnešního revolučního Španělska bude lidový román A. Hetzla Bouře nad Madridem. Už první sešit ukazuje, že můžeme čekat slibné pokračování. Látka je volena neobyčejně šťastně, neboť španělská revoluce je dnes jistě ještě aktuální. -ř.

Vojta Beneš: MASARYK V REVOLUCI. Nákladem Čsl. grafické Unie a s. Praha 1937. Cena 20 Kč.

V této didaktické novince zobrazuje autor portrét našeho osvoboditele T. G. Masaryka s celým zahraničním odbojem. Hned v úvodě staví spisovatel Masaryka za krásný vzor naší mládeži: „Tělo i duši si úzkostlivě chránil od každého potřísnění a zlého kazu" a dále: „stejně horlivě dbal svého vzdělání a pečoval o ně od školy obecné až po universitu".

Kniha je psána lehkým a svižným slohem, takže i dospělý ji přečte se zájmem.

Přece však autor nemůže se zříci přílišného vychvalování ideje husitské a skoro úzkostlivě se vyhýbá všemu katolickému po vzoru většiny našich spisovatelů.

Úpravu knihy vhodně doplňuje řada příslušných illustrací. -Eb-

NOVÉ KNIHY

Eduard Bednarovič: NAŠE ARMÁDA. Nákladem Čsl. grafické Unie v Praze 1937. Cena 5 Kč.

Vhodná příručka pro dospívající hochy. Seznámí je trochu s vojenským životem a vojenskou organisací. Zajímavé fotografie z manévrů doplňují psané slovo. R.

V. Rozanov: SPADALÉ LISTÍ. I. (Výbor). Vyšlo jako příloha Archů 36. v únoru 1937. Z ruštiny přel. Jar. Skalický. Na skladě u Marty Florianové ve St. Říši na M.

Sbírka příležitostných článků, poznámek, výkřiků a vzdechů i neurčitých myšlenek a citů, jež rve život ve svém prudkém uplývání jako vítr rve listí se stromů. Spisovatel má svůj způsob cítění, myšlení, libuje si ve vlastním osamocení a nijak netouží zharmonisovat se s okolím. Pojetí života je erotické. Celkovou sentimentalitu lze vyjádřit slovy autora samého: Moje duše je zhnětena z bláta, mírnosti, líbeznosti a smutku. -ster.

Naber-Oliva: HLAS KRVE. Román z prostředí konnersreuthského. Vychází v sešitech „Hlasu lidu" v Českých Budějovicích.

Román, psaný dosti lidově, pokud lze soudit z prvého čísla, jistě přinutí čtenáře k přemýšlení o zjevech Konnersreuthských. Jméno Naberovo je u nás dobře známo zvl. z románu Tajemství Kříže a soudíme, že i Hlas Krve se udrží nad tendenční hladinou. -eb-

DOSPÍVAJÍCÍM DÍVKÁM – *Jolana Gerelyová* (Školské sestry, Praha XII.)

Autorka řeší nejobtížnější dívčí otázky mládí formou drobných příběhů z denního života a rozmluvami. Kniha je psána na základě katolického světového názoru, který si jediný v nejkrutějších bojích uhájil pevné a jisté místo. Chce býti dívkám tím, čím je jinochům „Čisté dospívání" od Dr. Tih. Tótha. m.

Jan Dokulil: TVÝM SLOVEM. Vydal Melantrich 1937.

I druhá básníkova sbírka jest plna tušení onoho věčného a tajemného, jež jest vlastním původcem a základem všech věcí.

Dokulilův svět jest v důvěrném tichu domova, zvroucněném paprsky dětství. Z těchto prvotních vrstev vidění vyrostl básníkův pohled, v němž seskupení věcí, semknuté v básnický tvar, tkví v světelném tichu tajů, jehož vlnění zní jako nápověď věčna.

Dosavadními dvěma sbírkami zajistil si Jan Dokulil čestné a pevné místo v našem soudobém básnickém umění. Věříme, že i v dalších sbírkách bude báníkův pohled nesen v polohách ducha k výšinám pravdy, k níž každé pravé básnické dílo dle příkazu Božího zákona tíhnout musí, a že tak dosáhne Dokulil svrchovaného napínění svého slova. ab.

Penido (M. T. -L.) – LA CONCIENCE RELIGIENSE. P. Téqui, Paris.

Málo děl vědeckých je určeno pro tak širokou veřejnost. Psycholog v něm najde výklad i kritiku všech současných náboženssko-psychologických systemů (James, Delacroix, Max Scholer, Janet); pastýř duší v něm nalezne dobrou pomůcku k poznání duší; historika bude zajímat rozbor četných současných dokladů. Z knihy M. Penida vane jistota, bezpečnost i theologická vroucnost. Nz.

Hela Švehlová: SV. FRANTIŠEK. 4 ženy, 4 muži a andělé. Lidové divadlo sv. 133. Cena Kč 6. Naklad. Jos. Birnbauma v Brtnici.

Kdož by neznal život sv. Františka, žebráčka z Assisi? Jeho láska k trpícímu Spasiteli byla bezměrně hluboká a dojemná. Zřekl se pohodlí i bohatství a vyvolil si za snoubenku sv. chudobu. Za svého života sklidil od vlažných lidí jenom nepochopení a pošklebky, avšak nedbal a pracoval pro spásu duší. Jeho nesmrtelným pomníkem je založení tří řádů, jež jsou rozšířeny po celém světě. Lid, zaslepený požitkářstvím i bludem nechápal jeho velikost. Za to Pán Bůh vyznamenal ho tolik, že mu vtiskl stigmata. To byla spojka lásky za lásku.

Tiskem Jana Muchy ve Vel. Meziříčí. – Používání známek novinových pro „Museum" povoleno ředitel. poštovním v Brně č. 113.906-VI.-1921, ze dne 22. prosince 1921. Podací úřady Brno a Velké Meziříčí.

MUSEUM

1937

V. LXXXIII

CENTRUM ALETTI
IHS
KNIHOVNA OLOMOUC

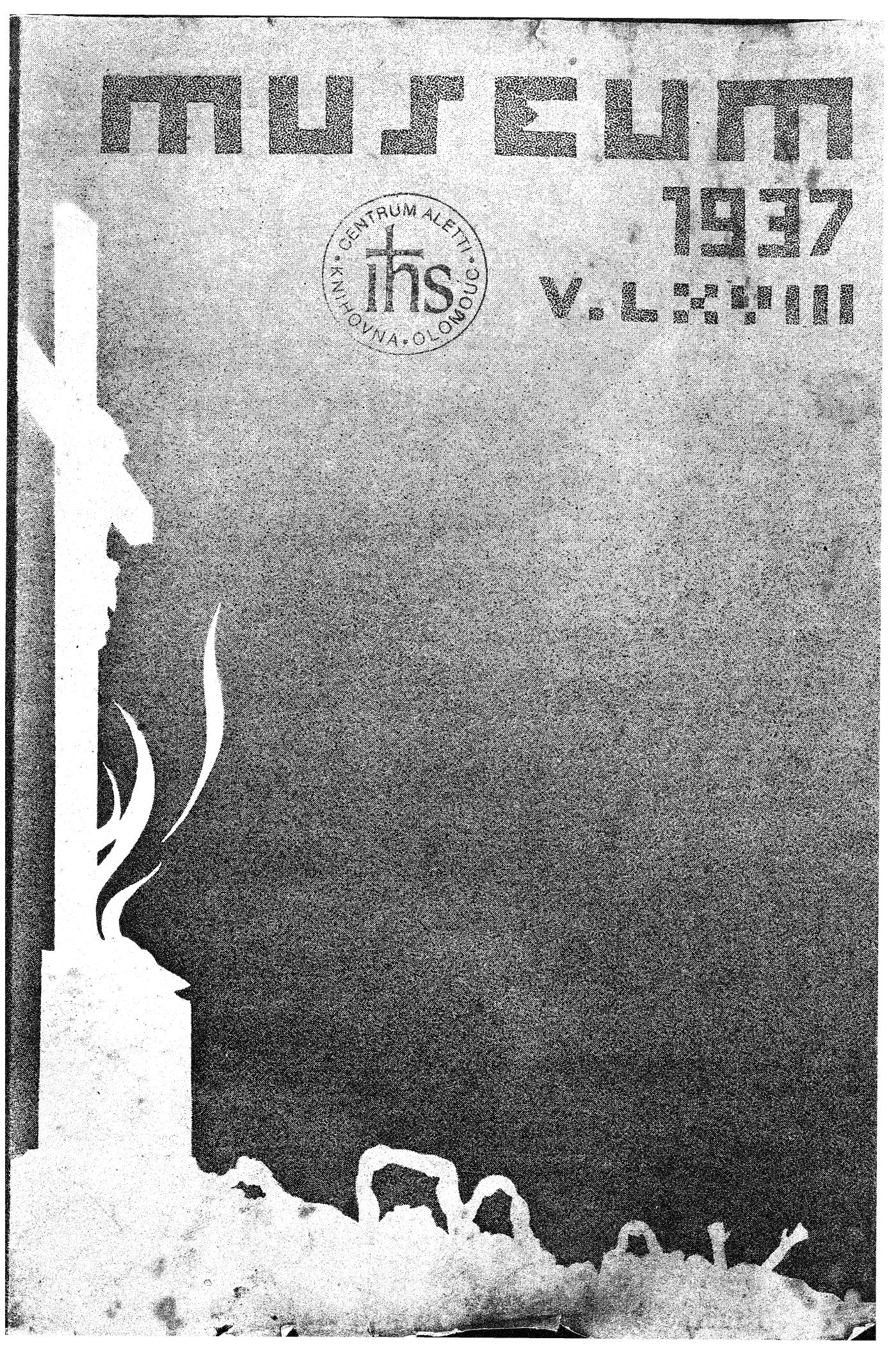

Museum, časopis slovanských bohoslovců.

Vychází každý druhý měsíc ve školním roku s církevním schválením, nákladem Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců. — Řídí rektor ústavu Msgre Dr. Karel Skoupý. — Adresa redakce i administrace: Brno, Antonínská 1. — Redaktor Cyril Tichý. Administrátor Jan Bednář. — Předplatné: bohoslovci a studující 10 Kč, ostatní odběratelé 15 Kč.

Obsah č. 5.

V. Holakovský: Rok třicátý sedmý zpíval. — *Lechicki:* Achille Ratti jako nuncius v Polsku. — *A. Pekárek:* S palčivou starostí. — *Alex. Fiala:* Novokněží! — *A. N.:* Pius XI. a Rusikum v Ríme. — *J. Michal:* In hoc signo vinces. — *F. Žur:* Nabožina jako zakovárka národnosće lužicko-serbskeho luda. — *St. Svoboda:* Smýšlení buditele P. Sychry dle jeho kázání. — *J. Jakubczak:* Obrzadek Slovianski i cześć ss. Cyryla i Metodego w Polsce. — *F. Holík:* Hrst vzpomínek z pouti bohoslovců do Věčného města. — *P. Kovačić:* Vjerski nazor Nikolaja Berdjajeva. — Sjezd slovanských bohoslovců na Velehradě. — Unionistické glosy. — Zprávy a dopisy slovanských bohoslovců. — Z činnosti bratrských jednot. — Nové knihy.

Z redakce:

Na konci školního roku *děkujeme všem*, kdož nám posílali příspěvky, zvláště do posledních čísel, a to především J. Kellnerovi z Říma, G. Muchovi ze Záhřeba, B. Horáčkovi z Lublína. Kol. jesuita nám jistě promine, že jsme poslední článek uveřejnili česky; měli jsme k tomu důvod.
Innsbruck, Canisianum: Článek bude v příštím ročníku; rukopis je pro nás těžko čitelný, pište podruhé na stroji. *Salvatoriáni Kraków:* Příspěvek má jenom lokální význam, proto nemohl být uveřejněn v celém rozsahu. Pošleme dopis. *Akademie v Celovcu:* Prosíme o prominutí, že jsme dosud neuveřejnili, ale bude to rozhodně po prázdninách. *Lužické Srbsko:* Pošlete nějakou bližší zprávu o útisku. *Košice, E. Stach:* Dříve poslaný článek přijde také na řadu. *Nitra, A. Žatko:* Prosíme o vytrvání. *Praha:* Druhý článek byl trochu slabý, ale to vás nesmí odradit. *Obořiště:* Báseň je pěkná, pište zase.

Uzávěrka čís. 1. 20. října 1937.

Z administrace: Číslo šek. konta 102.407 Brno.

VÁCLAV HOLAKOVSKÝ C. Ss. R.:

ROK TŘICÁTÝ SEDMÝ ZPÍVAL.

V krev moji přešla hmota oživená
a v krvi sálám dechem hmotných par,
jejž nabral jsem v zdech smrtonosných jar
a domů jdu — tvář světly oslněná.

Ty svítilny — to mojí krve jedna pěna
v nich svítí; v kmity změněn tepen var;
vln plachtoví mne nese v štěstí? — zmar?
vln plachtoví — a hlava rozbolená.

V mém přijímači jenom chvění země
a hluché hlasy hlíny, země dým
jak vlny zátopy se derou ke mně.

V tom dusnu marnosti — zda vydržím?!
a v dusnu marnosti cos volá jemně
hlas stanic jiných — jiných: „Zapni Řím!"

LECHICKI:

ACHILLE RATTI JAKO NUNCIUS V POLSKU.

Polonia, S. Sedi semper fidelis, nomen propugnaculi orbis Christiani accepit. In cuius fidelitatis praemium Summi Pontifices Polonorum, in exilio quodam degentibus, veri patres erant eisque verba consolationis exhortahonisque mittere solebant. Ideo Benedictus XV. Achillem Ratti ut visitatorem Poloniam missurus hisce verbis allocutus est: „Noli timere, cum ad nationem, in cuius vita religio primum occupat locum, pergis." Quod visitationis munus perdifficile apparuit. Nihilominus visitator apostolicus et affabilis et fortis fiduciam populi sibi acquisierat, plurimas urbes Poloniae obeundo et cum incolis suavissime agendo. Effectus visitationis fuit, ut decem episcopos nominare tresque novas dioeceses constituere contigerit. Intrepidum apostolicumque animum ante oculos totius nationis ostendit in periculo bolševistico; cum scilicet maximum Varsoviae periculum a Russorum copiis immineret, ipse ceteris prae timore fugientibus in residentia sua et mansit et opem divinam efflagitans, incolis animum adiecit et ita ad victoriam multum contulit. Populi adhaesionem eiusque in gentem Polonam amorem ne difficultates quidem postea in rebus Silesiae superioris componendis exsurgentes imminuere valebant. Ita nomen Pii XI. in Poloniae historia litteris aureis exaratum est.

Polsko již od samého počátku svého života v rodině křesťanských národů bylo k Apoštolské Stolici připoutáno silným a srdečným poutem upřímného přátelství. Papežství našlo v Polsku spojence

ve válce s císařstvím německým a později i s náporem tureckým. „Polska jest hradbou křesťanství", „Vždy věrná Polska" — to jsou tituly, jež dali Polsku papežové za obětavou službu a oddanost.

Pohotovost, s jakou Polsko po staletí bránilo ideu křesťanskou, jest hlavním důvodem nepřetržité přízně papežů k tomuto národu, přízně, jež trvala v dobách radostných i v dobách plných utrpení. Ba právě tehdy, když jsme byli porobeni, když nás vymazávali z mapy Evropy, když nám tři usurpátoři kopali hrob, — tu z Říma, z úst velkých papežů, přicházela k nám slova potěšující a povzbuzující. A když po 150 letech poroby se naše pouta počala uvolňovat, když jsme ještě nesměli věřit, že se už blíží chvíle toužebné svobody, tehdy z úst Benedikta XV. zazněla ona prorocká slova, jimiž získal Msgra Achille Rattiho, že přijal hodnost apoštolského visitátora v Polsku: „Neboj se těžkostí — jdi jen k národu, u něhož víra stojí na prvém místě a který mezi národy slyne obecnou zbožností: Polonia semper fidelis. Jdeš k národu »mučedníků«, který dnes jako Lazar vstává k novému životu, i když má na sobě ještě okovy smrti; není však již v hrobě."

Tak stanul počátkem roku 1918 v zemi polské, která byla ještě obsazena uchvatiteli, člověk, jehož jméno dnes každý Polák vyslovuje s úctou. Msgr. Ratti upevnil ještě více přátelská pouta mezi Apoštolskou Stolicí a Polskem. Vyvolení učeného prefekta vatikánské knihovny za apošt. visitátora pro Polsko bylo šťastné. Běželo o uspořádání katolických poměrů polských. Apoštolský visitátor dovedl svou rozvahou a taktem získat si Poláky a nenarazit při tom. Aby své poslání vyplnil co nejdokonaleji, snažil se osobně poznat církevní poměry v celém Polsku. Nejprve se odebral do národního svatostánku na Jasnou Horu, k Té, která chrání památnou Čenstochovu, aby si vyprosil milost pro nové nezvyklé působiště v neznámé zemi. Potom objížděl diecése — všude jsa vítán s nadšením. Stýkal se osobně s lidem v Kielcích i v Sandoměři, súčastňoval se pobožností v Lublině i Wloclavku, mluvil při každé příležitosti. Když takto zevrubně poznal charakter polského národa, vyznal v Kielcích: „Přesvědčil jsem se, že to, co sv. Otec o vás pravil, jest pravda a opakuji to, neboť vím, jak dobrý jest tento národ, nejen z vypravování, nýbrž já jsem to viděl a přesvědčil jsem se o tom." Ovocem té pracné objížďky bylo stanovení hranic diecésí, jmenování diecesních biskupů, obnovení tří biskupství zrušených vládou ruskou, zvláště v Janově Podlašském, Kamenci Podolském a v Minsku na Litevsku, obnovení biskupství v Rydze, povzbuzení biskupů a založení katolické university v Lublině.

Obnovením polského státu vyvstala otázka jmenování nuncia. Dne 6. června 1919 byl nunciem jmenován msgr. Ratti, který sice nebyl dlouho v Polsku, ale získal si již srdce Poláků. Dne 28. října byl nuncius konsekrován na biskupa v katedrále sv. Jana ve Varšavě arcibiskupem Kakowskim. Každý Polák dnes prohlašuje s hrdostí: „Sv. Otec byl naším biskupem." Odevzdávaje své pověřující listiny,

dal nuncius najevo svoji ochotu k účinné spolupráci ve vzkříšeném Polsku, zdůraznil, že svatý Otec mu prokázal velikou čest, jmenovav jej představitelem nunciatury v národě ušlechtilém, který ještě včera tolik trpěl. Bydlel ve farním domě u preláta Brzeziewicz-e; tam měl příležitost stýkat se s duchovenstvem i lidem. Objížděl sirotčince i útulky, navštěvoval i nemocnice Červeného Kříže. Zajímaly ho všechny záležitosti polské.

Dokonale řešil své úkoly i ve sporu polsko-litevském; při té příležitosti navštívil Vilno i Kovno, kde konferoval s biskupem Karewicz-em a presidentem Smetonou. Zajel též až do Rigy a šťastně vyřídil církevní záležitosti v Lotyšsku. Pomýšlel též na zájezd do Ruska, avšak nedostával na odeslané telegramy odpovědi.

Nejhlubší vděčnost však projevuje nunciovi národ polský za věrnost, s níž plnil své povinnosti i v nejkritičtější chvíli, jakou jsme zažili. Bylo to roku 1920, kdy bolševici v sevřeném šiku stanuli u bran hlavního města. Polsko, úplně vysílené, se všech stran ohrožené a osamocené, svádí krvavý boj o svou existenci. Právě se má rozzuřit „sedmnáctá bitva světa" těsně pod hradbami Varšavy. Tu situaci dobře vystihl ministr E. Kwiatkowski ve své řeči na akademii ku poctě Pia XI. v Tarnově roku 1935: „Diplomaté již zase začali ve svých papírech škrtat Polsko, nebo ho aspoň ostřihovat. Ve Varšavě hučí stále silněji děla. Ponurý smutek se rozestřel nad městem. Zástupci cizích států utíkají z Varšavy. Je již pozdní a tmavá noc. Ticho přerývá jen ozvěna děl. Občas doletí už i štěkot strojních pušek. Kdosi volá: »Papežský nuncius neodjel, chce s námi zůstat ve Varšavě.« Tato myšlenka však nenalézá v zástupu víry. Není pochopitelné, že by diplomat v taláru, nejvíce ohrožený a vystavený všem nebezpečím, zůstal na frontě s Polskem válčícím a věřícím ve vítězství, v zázrak nad Vislou. Nepřehledné zástupy táhnou z náměstí Tří Křížů v boční ulici, před dům nuncia Achille Rattiho. Na východě již svítá a děla dosud duní se stále větší úporností. A tam vysoko v domě svítí dosud světlo. Lidé stojí a mlčí. Za chvíli se otevírá okno a nunciova ruka žehná lidu, jenž padá na kolena. To polský biskup a příští římský papež Pius XI. vléval do duší sílu k víře a vítězství." Za několik dní ministerský předseda Witos promluvil v parlamentě řeč, velebící nuncia, že mužně stál na svém místě v těch strašných chvílích, a že svým příkladem i slovem podpíral znavená srdce.

Poměr mezi nunciem a národem polským porušila trochu záležitost Slezska. Při plebiscitu v Horním Slezsku byl nuncius jmenován papežským komisařem pro církevní záležitosti v dotyčném území. Každý ví, jak lehce jest možné v takových případech na některé straně narazit, zvláště když nálada jest v tu dobu velmi pobouřená. V tisku se vyrojily útoky na nuncia jako na původce nezdaru plebiscitu. V parlamentě dokonce volali po přerušení styků s Vatikánem. Msgra Rattiho však o sympatie k Polákům nepřipravili. Mohli bychom uvésti celé stránky výroků nám příznivých:

nazýval nás vždy národem šlechetným, byl hotov v naší zemi složit i své kosti; považoval za svou čest, že mohl spolupracovat na základech obnoveného Polska. V novoročním přání roku 1921 vyznal: „Obecný mír jest ovocem zázraku, vykonaného nad Vislou polskou armádou, která osvobodila Polsko a Evropu; tím si získalo právo na úctu a vděčnost celého světa."

Nuncius Ambrož Damián Achille Ratti si získal úctu celého Polska a vyznavač myšlenky míru a práce má v polských dějinách vyhrazeny krásné stránky.

ALOIS PEKÁREK:

S PALČIVOU STAROSTÍ...

Theses neopaganismi qui diuturno iam tempore a summis magistratibus in Germania propagatur, sunt praecipue sequentes: Religio omnibus populis et gentibus destinata speciali characteri nationis Germanicae omnino repugnat. Religio caritatis et humilitatis vim resistendi hostibus externis tollit et destruit. Propterea tamquam basis ad reuniendos omnes Germanos statuitur paganismus in nova forma, scil. cultus „carnis et sanguinis", quorum revelatio fons est totius culturae et omnis religionis. Pius P. XI, feliciter regnans, pluribus vicibus sollicitudinem suam de statu religionis in Germania expressit (damnatio sterilisationis, inscriptio libri Mythus des XX. Jahrhunderts in Indice libr. prohibitorum) nuperrime litteris encyclicis „Mit brennender Sorge". Proclamans ibi initio violationem et transgressiones concordatus, puram et plenam fidem catholicam ut infallibilis pastor defendit. — Vere fides intrepida!

Dvanáct set let rozsévala Církev slovo Boží na širých pláních Německa a to vzácné símě vydalo úrodu mnohonásobnou. Šest set let stavěli obyvatelé Kolína nad Rýnem nádherný dóm Bohu křesťanskému a síla, jež odtud vycházela, zušlechťovala jejich duše. Nikdy jim nenapadlo označovat křesťanství za náboženství cizí. Odkud tedy ta nenávist proti němu „v zemi a v národě, jemuž kdysi přinesl sv. Bonifác světlo a radostné poselství o Kristu a o Říši Boží"?[1]

I pro Germány bylo křesťanství Grande munus. Tím, že velký apoštol Němců semkl roztroušené misijní stanice v jednotnou církevní organisaci, vznikl vlastně německý národ. Kočovné kmeny germánské byly by se jinak vyvraždily, nebo alespoň pro vyvíjející se rozdílnost řečí byly by vytvořily několik národů, jak smutně dokazují dějiny Slovanů. Na této náboženské základně nastal netušený rozvoj německého národa ve středověku až do doby, kdy vznikla osudná roztržka za reformace. Rozštěpení vnitřní zabránilo rozvoji navenek. Když teď ze světové války vyšlo Německo poraženo, vyvstalo s vášnivostí pudu pro sebezachování nové politické hnutí na záchranu německého práva a cti. „Duševního sjednocení národa jakožto předpokladu totální

[1] Encyklika „S palčivou starostí", úvod.

války"[2] nebylo možno dosáhnout pomocí náboženství pro nepřeklenutelný rozkol, ba křesťanské náboženství lásky se k tomu vůbec nehodilo. Proto bylo určeno za základnu nového rozvoje předkřesťanské pohanství. Ideje filosofů nordické rasy, Gobineau-a a Chamberlaina, byly vyzvednuty z prachu zapomnění a staly se podkladem celého hnutí. Podle nich jsou lidské rasy naprosto rozličné. Rasa je vlastním pramenem duchového myšlenkového světa, tedy pramenem kultury i náboženství. Při totální rozdílnosti ras musejí být i rozdílná náboženství, každé odpovídá své rase. Nejušlechtilejší je nordická, severská rasa. V dalším se již názory dělí. Jedni tvrdí, že vlastním náboženstvím germánské rasy je křesťanství, očištěné ovšem ode všech prvků starozákonních, pavlovských a vůbec židovských. Kristus prý podle své krve a rasy nebyl žid, nýbrž arijec. Jiní křesťanství naprosto odmítají, neboť „... dva tisíce let křesťanství, které se dnes chýlí ke konci, představují nejzasmušilejší a nejsmutnější kapitolu v dějinách lidstva. Začínáme ozdravovat od duševní nemoci křesťanství nám cizího, od dementia christiana".[3] Křesťanství prý je vinno tím, že člověk, který se stal technicky všemohoucím a vševědoucím, „nestal se ještě dobrým, neřku-li nejvýš dobrým. Přejali jsme jej jako živou mrtvolu v mravním ohledu, jako pokusný objekt, na němž mniši po staletí pěstovali bacila hříchu".[4]

Uvážíme-li, že tyto názory jsou podporovány a prosazovány s nejvyšších míst, že „tento mytus pro statisíce lidí není již něčím, co se v učené povýšenosti zaznamenává v katalozích",[5] pak dáme zapravdu vynikajícímu znalci protináboženského boje, když praví, že „toto hnutí je nejvážnějším nebezpečím, které kdy v Německu proti křesťanství vyvstalo".[6] S palčivou starostí sledoval Svatý Otec utrpení svých dítek. Již v encyklice Casti connubii[7] odsoudil snahy sterilisační, které v té době byly hlavně v Německu propagovány a brzy též uzákoněny.[8] Rosenberg jako mluvčí celého systému ozval se vášnivě proti tomuto odsouzení rasismu. Píše: „Zase postavil se Vatikán jako nejrozhořčenější nepřítel výchovy hodnotného potom-

[2] General Ludendorff: Der totale Krieg, 1936 München.

[3] Ernst Bergmann: Deutsche Nationalkirche 127, 252.

[4] Týž: Die 25 Thesen der Deutschreligion str. 72.

[5] Alfred Rosenberg: Mythus des XX. Jahrhunderts str. 700. — Cituji podle 93.—96. vydání z roku 1936. „Mythus" jak pro četná hanobení Církve, tak i pro nauku o čisté rase a krvi se stal hlavní příručkou německé výchovy. R. 1934 byl dán na Index, neboť „pohrdá všemi dogmaty katol. Církve i samými základy náboženství a úplně je zavrhuje; tvrdí, že je nutné založit nové náboženství nebo germánskou církev a staví zásadu, že dnes musí vyvstat nový mytus, mytus krve..." Acta Apostolicae Sedis 1934, č. 3.

[6] Dr. Konrad Algermissen: Germanentum und Christentum, Hannover 1935, 6. vydání str. 381.

[7] Č. 68, v překladu Dra Vaška str. 32.

[8] 14. III. 1933. Hitlergesetze V., Leipzig. — Je zajímavé, že po zákonu na ochranu čisté rasy následuje v téže sbírce „Tierschutzgesetz". Tak poklesla důstojnost člověka!

stva a jako ochránce udržení a rozmnožení méněcenného. I proti vážným katolickým eugenikům prohlásil papež Pius XI. na začátku r. 1931 ve své encyklice o křesťanském manželství, že nikdo nemá práva dotknouti se neporušenosti těla u lidí, kteří jinak k vstoupení do manželství jsou způsobilí, ale jak se počítá, dají život jen méněcennému potomstvu... Tvrdit, že nerušená výchova idiotů a dětí syfilitiků, alkoholiků a bláznů je křesťanská morálka, to tvrdit je jistě taková veliká nenávist k přirozenosti a k národu, že to mnozí považují za nemožné; je to však jen nutný důsledek onoho rasově chaotického systému, jakým je syrsko-africko-římská dogmatika. Kdo tedy chce zdravé a duševně silné Německo musí tuto encykliku, založenou na pěstování „des Untermenschentums", a tím i základ římského myšlení s veškerou vášnivostí odmítnout jako protipřirozený a životu nebezpečný."[9] Stejně odmítavě byla přijata Rosenbergem encyklika o křesťanské výchově mládeže. Pro něho, jako vrchního dozorce nad veškerou výchovou, „předpokladem každé německé výchovy je uznání skutečnosti, že křesťanství nám nepřineslo mravnost, ale že křesťanství má co děkovat za své trvalé hodnoty germánskému charakteru. Germánské hodnoty charakteru jsou tudíž to věčné, podle něhož se musí všecko ostatní zařídit. Kdo to nechce, zříká se německého znovuzrození a vyslovuje si sám duševní rozsudek smrti. Muž nebo hnutí, které těmto hodnotám chtějí dopomoci k úplnému vítězství, mají mravní právo nešetřit protivníka. Mají povinnost duševně ho přemoci, organisátorsky ho nechat zakrnět a politicky udržet bezmocným."[10]

Pochopíme teď, s jakou nenávistí byla přijata encyklika „Mit brennender Sorge". Je dána na neděli Smrtnou. A poněvadž „Svaté stolici je dána úplná svoboda v jejím styku a v korespondenci s biskupy, klérem a ostatními příslušníky katolické Církve v Německu",[11] a protože německá vláda konkordát „úzkostlivě zachovává", musela být encyklika biskupům a kněžím dopravena tajně. A dříve než se začaly zpívat pašije na neděli Květnou, zazněla se všech kazatelen Německa dojemná slova Otcova. Ten, o jehož život před krátkou dobou chvěl se celý svět, jenž před několika dny povstal s bolestného lože, ten s energií Řehoře VII. a „s neohrožeností, jakou vyžaduje jeho odpovědný apoštolský úřad",[12] pronáší svůj soud nad šílenstvím jednoho národa. Hned na začátku prohlašuje, že posvátná smlouva je veřejně překrucována a přestupována. Je připraven ote-

[9] Rosenberg: Mythus, str. 576—578. — Vyvracet takové výpady není úkolem tohoto článku. Jen o tom můžeme ujistit Rosenberga, že těch následků hříchu se nezbaví ani kdyby polovici říše sterilisoval, bude-li dále učit, že je naprosto lhostejné, zda německá dívka v manželství nebo mimo manželství se stane matkou.

[10] Tamtéž str. 636. — Poslední věta této citace obsahuje směrnice protikatolického boje.

[11] Konkordát mezi Svatou stolicí a německou říší, čl. 4. Český překlad v knize „Antikrist v Německu" str. 162.

[12] Encyklika „S palčivou starostí", úvod.

vřeně před očima celého světa usvědčit železnou mluvou skutečnosti rušitele míru. Slova papežova, jimiž se zmiňuje o podezřívání a tupení katolické mládeže, o nezaslouženém pronásledování kněží a řeholníků — kterým posílá až do žalářů a koncentračních táborů dík a uznání — o omezování práv rodičů na výchovu dítek, ta slova nemohou nás zanechat bez pohnutí.

Hlavní účel encykliky však je bránit a udržet čistou víru. Nebezpečí novopohanského hnutí nespočívá v naivních výstřelcích některých horlivců, kteří se klanějí Wotanovi.[13] Pěstování naprosto cizích ritů by jistě narazilo na odpor. Mnohem horšími nepřáteli jsou ti, kdož své bludy vyjadřují terminologií křesťanskou a zahlazují tak vědomě hranice mezi pojmy. Jako na koncilu tridentském shromáždění Otcové definovali přesně a jednoznačně nauku katolickou proti kluzkým a neurčitým názorům protestantským, tak i neomylný papež Pius XI. žádá od věřících čistou víru v plné její pravdě. Čistá víra v Boha, v Syna Božího Ježíše Krista, v obecnou Církev a v primát jsou spojeny posvátným poutem i neúprosnou logikou, popření jedné znamená roztržení celku. Rosenberg popřel Boha, Stvořitele všehomíra, prohlásil Boha za projev rasy a krve, a tím byla převrácena stupnice hodnot. Pravý Bůh byl stržen s trůnu a jeho místo zaujal celý pantheon bohů falešných, i rasa a krev byly učiněny bohy. Pokora, jakožto pravdivé uznání lidské odvislosti od Boha, musela ustoupit pýše. A vyhlídka do budoucnosti: národ se vrací k barbarství.

Před slavností Zmrtvýchvstání je týden pašijový, týden utrpení. Církev v Německu prožívá teď pašije. I pro ni přijde den vzkříšení, kdy očištěna a posílena zapěje děkovné Te Deum...

ALEX. FIALA:

NOVOKNĚZI!

Být knězem! V rukou bílou Hostii,
s níž Nekonečno ve hruď splývá...
hned lásky žár, hned touha tklivá
se v proudech čarných duší rozlíjí.

Být knězem! Kalich živých krve pěn
když božsky skane na ret sprahlý — —
jak v žilách šlehne oheň náhlý
a nitrem hřeje nejdražší všech věn!

[13] Rosenberg výslovně praví (str. 679): „Jedna forma Odina — t. j. Odin, nejvyšší z mnoha bohů jakožto ztělesnění přírodní symboliky — zemřela. Ale Odin jako věčný obraz duševních sil nordického člověka žije dnes jako před 5000 lety." Tedy nordická hrdinská pověst, pruský pochod, komposice Bachova, Bismark a jsou výtvory téže vůle, jsou *zjevením* těch věčných sil, které se kdysi sjednotily pod jménem Odin. (Str. 680.)

A. N., RUSIKUM:

PIUS XI. A RUSIKUM V RÍME.

Sat notum est beatissimum Patrem, feliciter regnantem, praeprimis missiones adiuvare. Quam ob causam Romae multa collegia tam ritus latini quam ritus orientalis erexit. Summi vero momenti est collegium Russicum. Ad hoc institutum aedificandum magnam pecuniae summam Sorores de Lisieux ex donis collectis transmiserunt. In quo instituto Theologi de variis terris adsunt, ut secundum intentionem Summi Pontificis apostolico zelo de catholica unitate inflamentur", in Russiam penetraturi, si tranquiliora tempora advenerint. Pius XI. suum amorem erga hanc infelicem terram de novo nuper ostendit, cum ad dignitatem episcopalem Alexandrum Jevrejnov promoverit, qui antea Parisiis Russorum catholicorum parochus erat. Deus tribuat, ut fervens Pontificis nostri desiderium exsecutioni detur, ut Ecclesia Christi in Russia quoque maiora laetioraque capiat incrementa!

Vznik Rusika popisuje prvý jeho rektor, p. Vendelín Javorka S. J. takto:

„Rím, stredisko vel'kej katolíckej rodiny, od storočí privolával k sebe vyvolených synov rôznych národov. V Ríme, u Petrových nôh, mali byť oni vychovaní a vyskúšaní v pravej kňazskej cnosti; v Ríme má byť im poskytnutá rýdza bohoslovecká veda, aby sa stali schopnými učiť vlastné alebo iné národy: „Euntes docete omnes gentes..."

Tak vznikly v Ríme rôzne koleje (semináriá) pre národy s latinským obradom, ale tiež pre Východných: grécka kolej 1577 r., arménska 1883 r., rutenská 1897, habešská 1919 roku. Vel'ký slovanský národ nebol dosial' zastúpený — ruský.

Sv. Otec — Pius XI. — ktorý tak vel'kodušne pomáhal Rusom v povojnovej hmotnej biede (hlad), chcel pomôcť ruskému národu ešte vo väčšej biede, duchovnej, trvajúcej od vekov. On zaumienil si vystaviť kolej pre výchovu ruských kňazov. No odkial' vziať prostriedky? Tu prišla Sv. Otcovi na pomoc Sv. Terezka Ježiškova. Len čo sa rozhodnul Sv. Otec obrátiť sa k blízkym s prosbou, aby sa modlili za pomoc pre uskutočnenie jeho plánov a hlavne, aby sa utiekali k sv. Terezke — prišiel od matky Predstavenej karmelitského kláštora v Lisieux list nasledujúceho obsahu: kláštor v Lisieux predkláda Sv. Otcovi nasbierané dary na to apoštolské dielo, ktoré jeho Svätosť má v úmysle... A tieto dary posvätného karmelitského kláštora rovnaly sa viacerým milionom frankov, takže skoro úplne stačily na vybudovanie zamýšlaného seminára."

Pre nový seminár bolo vybrané vhodné miesto na Aventíne, blízsko baziliky S. Maria Maggiore, v ktorej kedysi v prítomnosti pápeža sv. Cyril a Metodej slúžili slovanskú sv. omšu. Dom bol postavený v rusko-talianskom slohu, hneď vedl'a Páp. Východného Ústavu s jeho vel'kou vedeckou knižnicou pre východné veci.

Neskôr starostlivosťou Sv. Otca bol vybudovaný — alebo pre-

budovaný zo starého latinského kostola — priestorný východo-slovanský chrám Sv. Antona Pústovníka, s celým radom pravých ruských ikon od Gr. Mal'ceva, ruského umelca i katolíka, žijúceho v Ríme.

Hlboká láska a apoštolská starostlivosť, ktorá pohnula Pia XI. k založeniu Rusika, zračí sa tiež v „Apoštolskej ústave" novej koleje a v „Motu proprio" o otvorení chrámu Sv. Antona na Aventíne z 1933 r. Aby bolo možno činne pomôcť odlúčeným východným bratom k návratu do všeobecnej cirkvi, Pius XI. vel'mi kladie na srdce chovancom Rusika znať dobre nielen filozoficko-bohoslovecké disciplíny, ale tiež dejiny a mravy jak ruského tak aj druhých národov ruského štátu. Dôraz kladie na zodpovedné poznanie východného obradu, aby v ňom mohli dôstojne konať služby božie, na dôkladné poznanie nesprávnych učení, rozšírených v ruských krajoch. Avšak to, čo predovšetkým túži od nich vidieť Najvyšší Pastier, je to, aby „apostolico zelo de catholica unitate vehementer inflamentur" a aby boli hotovi ísť na pomoc kňazom v Rusku „pondus diei et aestus strenue portantibus, sed laboribus et aerumnis iam iam Confectis atque etiam non sine quadam quasi martyrii palma in dies succumbentibus" (Ústava bola napísaná 1929 r.)

Všetky tieto pokyny sú drahocenným darom na cestu pre všetkých chovancov Rusika. To opätovné zdôrazňovanie dôkladnej prípravy je im potrebné nielen pre zodpovednú kňazskú činnosť, ale aj pre správnejšiu unijnú prácu, než akú sme videli dosiaľ. Lebo, veď kto hoc málo pozná rôzne pokusy pre sjednotenie východných cirkví s katolíckou, rôzne metody v práci (na pr. Križaniča), ten nemôže nevidieť, kol'ko v tom všetkom bolo sklamaní, kol'ko smutných skúseností i chýb. Lenže Pastiera Kristových oviec tu na zemi doterajšie neúspechy neodradily od úsilí o svätú vec unie. On znovu počína prácu, ale teraz však chce so svojimi spoločníkmi pustiť hlbšie sieť — preto tie starostlivé slová o príprave, tá starosť o pravidlá a život Rusika. Preto tiež tie opätovné a srdečné slová k nám, chovancom Rusika na audiencii, o vel'kej biede v Rusku, o tom, jak mu leží celá naša práca na srdci, jak mnoho od nej očakáva...

*

Spomnime tu ešte o jednom prejave zvláštnej lásky Sv. Otca k Rusku a k Rusiku. Je to nedávne vymenovanie a vysvätenie za biskupa bývalého farára ruských katolíkov v Paríži, archimandrita Alexandra Jevrejnova. Jeho vysviacka v našom chrámu bola vel'kým dňom nielen pre ruských katolíkov, ale aj pre celú církev. Veď je to prvý raz po celých storočiach, čo v kat. církvi máme pravého ruského biskupa východo-slovanského obradu. Niet divu, že pre ruských katolíkov v Ríme a zvlášť pre nás chovancov Rusika, deň vysviacky Prieosviaščennago Vladyki Alexandra bol dňom vel'kej radosti i sl'ubných nádejí do budúcnosti. A keď uvážime ešte to, že Vladyka Alexanger, svätiaci biskup pre východo-byzantské obrady

v Ríme, žije u nás v Rusiku — čo znamená veľmi mnoho pre našu prípravu — nemôžeme nebyť hlboko vďační terajšiemu Sv. Otcovi.

Daj Boh, aby veľká nádej Pia XI. na lepšiu budúcnosť Kristovej veci v Rusku — nádej, ktorú On vyjadril v dobe stálych čiernych zvestí z SSSR slovami sperare contra omnem spem — čím skôr sa uskutočnila, jestli nie aj snáď hneď vo vonkajších veľkých zmenách, tak aspoň v hlbinách ľudských duší, aby v nich túžba po jednote v Kristu a po vyplnení jeho svätej vôle stala sa živou, mohútnou, schopnou priniesť obeti a premôcť všetky prekážky...

JAROSLAV MICHAL:

IN HOC SIGNO VINCES!

Innumerae sunt viae, quibus homines beatitudinem assequi intendunt, sed frustra. Unum solum iter hominim viatorem ad finem certo adducere potest, illud enim, quod Spiritus sanctus per os Servorum Dei, successorum beati Petri, ostendit.

Temný mrak nepřátel Církve klene se nad celým světem a hrozná průtrž hrozí záhubou veškerého života. Ze všech úhlů světa se křižují blesky a příšerný hromový úder terorisuje lidské mysli. Archa Církve sv. majestátně pluje uprostřed běsnících vln k hoře stanutí, kde má vyloditi ty, kteří s důvěrou v kříž se smáli ubohým kocábkám, přibližujícím se k Arše a vybízejícím obyvatele Archy, aby vsedli do „záchranných" jejich člunů. A zdálo by se, že všichni v Arše shromáždění pohrdají skořápkami lidského díla a že všichni hrdě volají: „Bůh s námi, — kdo proti nám?" — Ve skutečnosti se však přece najdou malomyslní lidé (Petrové), kteří volají: „nedoplujeme, rychle záchranné čluny" a vsedají do strouchnivělých lodiček zhoubných ismů. Ano, vyskytnou se i zoufalí Jidášové, kteří se přímo vrhají v hluboké moře ismů. Avšak nejen vnější „pomocníci" chtějí zachránit lidstvo, nýbrž i uvnitř Archy vystupují jedinci, kteří se staví v čelo postrašených a malověrných a svou mocí a silou chtějí ukázat lidstvu cestu k „záchraně". Jak často i tito zapomínají, že Archa Církve se svým zřízením jest právě k tomu určena, aby lidstvo bez pohromy vyšlo jednou ven a v radosti věčné zapálilo s Noemem oběť díků za záchranu a oběť chvály za tak moudré řízení plavby.

Soudobý život se plní nejrozmanitějšími řešeními otázky sociální, jak odpomoci dělníkům od bídy, kapitalistům od bohatství, jak urovnat otázku hospodářskou, otázku průmyslu, uvést politiku na cestu klidnou a zaručit světu mír. V této čistě lidské snaze, vedené různými ideologiemi se podobá svět divadelnímu představení. Jeviště, na němž zápasí mezi sebou přívrženci různých ideologií jest odděleno oponou, na níž posluchači čtou nápis: Rovnost — svornost — bratrství — od hlediště, ve kterém obecenstvo sympatisuje s různými herci...

Po skončeném představení všichni přijdou k témuž východu – smrt – a pak? Kdo rozřešil všechny ty otázky správně? Podle jaké normy a k jakému cíli?

Tolik řešení a žádné rozřešení. Neboť rozřešení bylo lidem dáno a oni je nepřijali. Hledají řešení svoje. A co vidíme? Apoštolové celou noc radili jeden přes druhého loviti hned na tom, hned na onom místě. A s jakým výsledkem? K ránu přichází Kristus, od nikoho nepoznán a poroučí rozestříti sítě na určitém místě. A výsledek nyní?

A tak dnešní řešení otázky života vůbec, stavěné na lidských schopnostech a důvěřující v lidskou moc a sílu, jest pouze prázdným, k žádnému cíli a výsledku nevedoucím pokusem. Určité ismy se sice chlubí, že míří k urovnání lidské disharmonie, ale v čem to spočívá, mohl bych říci jedním příkladem a jistě všichni porozumí: pán se svým služebníkem žijí v rovnosti, svornosti a bratrství. Oba mají na tytéž boty právo – pán je nosí a sluha mu je čistí. A tak v různých řešeních docházíme k různým právům, lépe snad řečeno rovnoprávnostem, spravedlnostem, svornostem, k různému pojímání bratrství atd.

Kam míří nacismus se svým válečným nebezpečím, kam komunismus s přeceňováním síly dělnické a svým nebezpečným názorem na život rodinný a společenský a lidský život vůbec, kam vede fašismus se suverenitou státní? V čem tkví kapitalistická pýcha, jak napravuje disharmonii životní socialismus?

Na tyto otázky plně a jasně odpovídá mnoho cenných soudobých časopisů odborných, zvláště „Rozpravy" a bylo by tedy zbytečné zde na ně odpovídat znova. Řešení těchto otázek světa anthropocentrického pro rozumné a uvažující musí vyznívat jako chtít ranami do bubnu zbořit hrad.

V tomto chaosu, v této bouři vystupuje osmdesátiletý kapitán „Archy Církve" sv. Otec Pius XI. a ve svých encyklikách, ve svých projevech přímo nařizuje, co se má podniknout, čím se dojde s určitostí a přesností k vyřešení životní otázky. Tedy sv. Otec neradí, co by se mohlo zkusit, zda se vyřešení povede, ne, sv. Otec přímo řeší tyto otázky jediné možným řešením v rámci zákonů Božích.

Jako tehdy s určitostí naznačil Kristus svým apoštolům místo, kde mají spustiti sítě, aby celonoční námaha měla výsledek, tak nyní sv. Otec, zástupce Boží, s určitostí ukazuje nám bohoslovcům a kněžím způsob práce a působení, který by nám zajistil kladný výsledek. Pravil jsem, že sv. Otec nedává radu, skrývající v sobě výsledek snad možný, nýbrž jeho řeč je rozkazem, jehož výsledek bude úměrný našemu uposlechnutí. Jako Noemovi dal Bůh svým věčným slovem záruku záchrany a věčného trvání „Archy" Církve: „Aj já s Vámi jsem až do skonání světa... A brány pekel ji nepřemohou..." A toho jest si sv. Otec plně vědom, a proto neohroženě zvedá kříž nad celý svět, v kterémžto jediné jest vítězství, a přísně odsuzuje všechny ničivé, bořící a terorisující ismy, vnášející boj, který rozdmychuje světovou revoluci. Sv. Otec, otec klidu a míru, vstupuje na palubu Archy

a nařizuje všem návrat ke kříži. Sv. Otec svými encyklikami se svrchovanou péčí vybízí k boji proti anthropocentralismu.

Svrchovanou péčí sv. Otce jest roznítiti světový oheň pro Boha, pro kříž Kristův, odvrátiti člověka od hmoty a povznésti ho k ideám vyšším, k cíli naprostému, učiniti svět theocentrický. Sv. Otec obrací se v těchto těžkých dobách především k bohoslovcům a kněžím vůbec, aby se o to přičinili, aby svět vzplanul láskou k Bohu a k Jeho věčnému zákonu, v němž jest pravé a plné řešení každé životní otázky. Proto sv. Otec s takovou horlivostí a starostí bdí nad tím, aby bohoslovci a kněží ze všech svých sil přivedli svět k poznání zákonů Božích a aby zároveň ukazovali na zhoubné snahy a plány ismů.

Dnešní boj světa theocentrického a anthropocentrického není bojem cvičným, nýbrž bojem skutečným, a to bojem rozhodným. Boj těchto dvou centralit má svou kolébku v XVI. stol. a vrcholí v stol. XX., proto jest bojem konečným, bojem rozhodným. Na nás nyní bude záležet, zda dopustíme, aby světem vládla hmota, či zda dokážeme, aby svět se navrátil ke kříži vítězství a záchrany věčné. Nulla virtus sine onere.

Boj byl vyvolán apotheosou rozumu, těla a kapitálu, proto musíme proti této bohyni moderního věku zahájit protiútok dle rozkazu encyklik sv. Otce, který se obrací k ubohým zaslepeným s veškerou rázností, ale zároveň s nesmírnou láskou. Boj, ke kterému nás sv. Otec svými encyklikami vybízí, jest bojem k záchraně všeho lidstva a neskrývá v sobě nic z toho, oč bojují různé ismy neb individuum či kolektivum třídy nebo národa. Sv. Otec vystupuje v nich jako otec všech zemí, celého světa. Sv. Otec ve svých encyklikách kráčí rozbouřeným světem s otcovskou láskou, s křížem vítězství a spásy věčné.

FR. B. ŽUR:

NABOŽINA JAKO ZAKOWAŔKA NARODNOSĆE LUŽICKO-SERBSKOHO LUDA.

Religio bonique mores decalogo superstructa firmum fundamentum ad nationes conservandas iecerunt. Quae duae virtutes effecerunt, ut Serbi in Germania degentes nationi suae fideles hucusque permanserint. Religio Christiana in Serbis firmissimas radices egit. Quod in vita cotidiana apparet. Familiae enim diem oratione communi et incipiunt et finiunt, rosarium simul recitant, e. i. p. Pietas penetrat et in confabulationem et in multa proverbia et in mores. Vita religiosa potissimum in vicis conspici potest, ubi festa anni ecclesiastici rite celebrantur. Proverbium in populo „Ad maiorem Dei gloriam et ad fructum Serborum" exortum est. Beatissima Virgo Maria hac in terra ardenter colitur. Deus tribuat, ut populus fidem servet et tali modo linquam suam conservet.

Swětowe stawizny nas wuča wěrnosć zasady, zo zamóže jenož nabožina a z njeje so žórlaca a na zakładže Božich kazni stejaca moralka poskićić ludam žiwjoł k wobstaću přez lětstotki a lěttysacy. Pře derje

je nam znaty zrudny wosud, kotryž je potrjechił něhdy tak sławnych starych Romjanow. A druhich přikładow samsnoho wosuda bych tu hišće mjenować mohł. Što bě z winu, zo Romski lud, wobknježeŕ cyłoho tehdom znatoho swěta, tola zańdźe? Ničo druhe hač tamne swobodne, kažace mysle wo swjatosći mandźelskoho zwjazka, dźensa husto mjenowana „swobodna lubosć". Kak móžeše tak sławny, na wysokim kulturnym skhodźenku stojacy lud padnyć do womory mjasnych požadosći? Pobrachowaše jomu kruty moralny zakład, kotryž jomu njemóžachu podać po zdaću tak sławni bohojo a tež nic jich česćowanjo. Haj, to bě joho zahuba a wina zrudnoho kónca. Tež w dźensnišim 20. lětstotku so žanomu ludej njebudźe poradźić wućeknyć wosudej starych Romjanow, njebudźe-li złožić wšu kedźbnosć na strowe ethiske začuće a poměry.

To pak štož Romjanam pobrachowaše, stražowachu naši łužiscy Serbjo swěru, a su nawědźili što maju w swojej nabožnej mysli do njezachodnoho pokłada. Je drje rozdźěla mjez křesćanskej nabožinu a wěrje do pohanskich přibohow, ale njehodźi so prěč, zo tež w moralnym nastupanju stari Romjenjo wěstu wyšinu docpěchu, ale podłožk kruty a njepowalny kaž křesćijanski Bóh a joho kaznje jón poskića, pobrachowaše. Skoro dwěluju, hač bychu serbscy prawótcojo wostali swěrni swojim narodnym pokładam rěče, wašnja a nałožkow, njeby so jim přinjesła wěra do Boha křesćijanstwa ze směr dawacym programom, kaž jón dźesać Bože kaznje a na nich złožena moralka woznamjenja. Runje Boža kaznja je była z nastorkom, zo so naši wótcojo njedachu zamylić w dołho trajacym njewólnistwje jako roboćenjo. Kaž pak je to było w dawno zańdźenych časach, tak je to wostawo hač do dźensnišoho. Bóh Knjez pak strażuj swěru nad našim ludom, zo by wostał we wichorach přitomnosće bohabojazny a swěrny swojim wot wótcow namrětym kubłam.

Je tu mój nadawk bliže rozłožić, kak so jewi křesćanska nabožina w našim ludźe. Rěču tu jenož wězo wo katolskim dźělu serbskoho luda, přetož tež jón je njezbožowna reformacija rozćěpiła do dweju dźělow.

Bóh luby Knjez je při stworjenju swěta założił swójbu wobstejacu z dweju človjekow, a jej nadawk dał, so po cyłym swěće rozšěrić. Swójba potajkim je to prěnje, na čož mamy swoju kedźbnosć złožić, serbska swójba, kaž ju nadendźemy we łužiskich njenahladnych wjeskach. Serbski lud njeje přebohaty na swětnych kubłach, ale to najwyše kubło: Boha Knjeza a joho cyrkej je sebi stajił jako srjedźišćo swojich mysli a skutkow. Zo tomu woprawdźe tak je, nawědźi kóždy, kotryž je hdy přileżnosć měł přebywać w serbskej swójbje. Kóždy dźeń so započina ze zhromadnej rańšej modlitwu, k jědźi so modli cyła swójba dlěše modlitwy a skónči je z jandźelskim powitanjom. Je pak so z Božej pomocu zaso jedyn dźen k swojomu kóncej přibližił, so swójba ze zhromadnym paćerjom dźakuje za dóstate dobroty. W času swjatoho pósta, hdyž swjata cyrkej Zbóžnikowe ćěrpjenjo wopomina, widźimy kak so swójby, staršej, dźěći a čěladni, modla swjaty różowc. Ale nic jenož w zhromadnej modlitwje jewi so nabožny duch serbskich katolskich swójbow, ale wjele bóle w cyłym wšědnym žiwjenju. Serbski lud je ratarski, zwjazany ze swojej pódu nanajkrućišo. Ratař pak, kiž je jenož na Boha a swoju

pilnosć pokazany, widźi a nazhoni tak husto Božu miłosć, tak zo dyrbi so wuznać we wšěch swojich myslach a skutkach wodžerjej jednotliwca a ludow: k Bohu. Spóznajemy pobožnu powahu swójbow z rěče, hdyž so tam rěči wo Božim słóncu, Božim dešćiku, Božim žiče, Božim wohnju a tak dale. Postrowy pak, kotrež wob dźen husto zasłyšimy, dawaju nam spóznać, zo su napjelnjeni z pobožnym křesćanskim duchom. Je wěste, zo so w tajkich swójbach też dyrbi hajić lubosć k narodnosći, hdyž tola Boža kaznja sebi to žada. Runje to, štož smy spóznali z krótkoho wuwjedźenja wo nabožnym duchu swójbow, móže so rjec wo narodnych začućach a myslach. Dopokazy pak, zo so z nabožinu też narodnosć zhubi, pře jara pytać njetrjebamy, budźa drje to zjewy powšitkownoho razu.

Też krótke słowo wo serbskich katolskich wosadach budźe nam hižo spóznaty začisć potwjerdźić. Njeje wšak hinak móžno. Hdyž su stawy strowe, je też zhromadnosć strowa. Jenož, zo móže so nabožny a też wosadny duch we wjetšich rozměrach wosady k dospołnišomu wobrazej wuwić. Najlěpši přikład za to su róčne časy a jich wuznam za wosadnych. Jutry z wyskacym alleluja, drje najwjeselši swjedźen cyrkwinskoho lěta maja też w Serbach radostny raz. Hižo sobotu pri horjestaću so we wšěch rozměrach pokazuje, kak rozemi so sprawna serbska duša nad dobyćom Khrystusa nad smjerću a rowom radować. Jutrowne jěchanje, prastary nałošk, pak je a wostanje Serbow najnadobniše pobožne wuznaće wěry do Khrystusa a swojomu ludej. Bjez dźiwa, zo runje tutón nałožk na cuzych najwjetši začisć zawostaji. Ze samsnym wjeselom kaž jutrowny swjedźeń, jenož nutrnišoho raza, so swjeći Božoho Ćěła. Cyrkwinska wjes so přemjeni do lěsa mjejkow, kotrež su wšudże nastajane, puće a šćežki, po kotryž so prócesion hiba, su pósłane z trawu, zo cyła wjes so přewobroći do krasneje zahrody. Přewodžany wot cyłeje wosady Syn Boži pod wobličwom khlěba žohnuje lud a kraj. Šfóž je hdy móhł sćěhować tutomu luboznomu wobkhadej, je přeswědčeny wo nabožnosći ćichoho serbskoho luda. Podobnje wobjeńdu so też druhe cyrkwinske swjedźenje. Haj, wone tworja žro wjesnoho žiwjenja, dokelž je tu lud žiwy z cyrkwju, zwjazany ze swojej wěru kruće a sylnje. Tola nic jenož nabožne, ale we samsnych rozměrach so zhromadża wosadni při narodnych swjedźenjach. Swjedźenje pak sami njejsu to najhłowniše, to je wěste. Ale kaž Serb w zjawnosći so pokazuje bjez falša, tajki je też wšědny dźeń, swěrny Bohu a swojomu ludej. Serbske narodne hesło to najrjeńšo wupraji: „Bohu k česći a Serbam wužitku!“

Hdyž so tu rěči wo nabožnym zmyslenju našoho luda, njesmě so tu też zabyć z krótkimi słowami naspomnić česćowanje swj. Marije. Mjelčeć wo lubosći Serbow k Božej maćeri by poskićiło połojčny wobraz. Njech je naš lud w někotrym prašenju wšelakoreho měnjenja, w jenym kroči cyły lud po jenym puću, w česćowanju swj. Marije. Tutu lubosć je też mać Boža mytowała z tym, zo je sebi wuzwoliła w rjanych čichich delanach hnadowne město w sławnym Róženće. Bych-li měł junu nadawk cuzomu cyły serbski lud předstajić, bych joho přeprosył pak třeći dźen jutrow abo swjatkow pak na swjedźenju swj. Marije domapytanja do

Róžanta. Tam bych jomu mohł prajić: Tu je cyły serbski lud. Što pak by tam cuzbnik wuhladal? Syły pobožnych Serbow klečo před hnadownej postawu Mačerje Božej w horcej modlitwje za swoje swójby a za swój narod. Tu by widžał, zo je naš lud nabožny, ale tež narodnje wědomny. Woboje we samsnej měrje, zo stej zwjazanej wěra a narod z najsylnišimi stykami, haj, zo njeje móžno sebi myslić serbski lud bjez nabožiny abo narodnoho sebjewědomja.

To pak je joho najwjetše zbožo a wina, zo je so wukhował přez zrudny tysaclětny čas njeswobody. Bóh dał, zo by naš lud wostał kaž je, abo so hišče wudospołnił a tak łužiscy Serbja zakhowali swoju wěru a swoju narodnosć. To daj Bóh!

Poznámka: Psané ł se čte jako w.

STANISLAV SVOBODA (OL.):

SMÝŠLENÍ BUDITELE P. SYCHRY DLE JEHO KÁZÁNÍ.

Pokračování.

Tuto omezenost lidského rozumu viděl však i náš nebeský Otec a postaral se člověku o vůdce ke spáse. „Předzvídaje však tento laskavý Otec v nebesích, že by člověk sám sobě odevzdaný a pouhým rozumem svým nedostatečným vedený velmi lehce na cestě k spasení pobloudit mohl: vůdce jemu po bok postavil, kterýchž jestli se věrně přidrží, cíle vykázaného neomylně dosáhnouti, to jest, k spasení přijíti musí."[1]

Jedním z těchto vůdců je svědomí. „By však svědomí, které se v úsudku svém rozumem zpravuje, ne tak lehce pobloudilo, osvítila dobrota božská rozum lidský světlem nebeským, kteréž jemu dobré od zlého k poznání dává[2]". Opět docházíme k tomu pravému osvícení, jež zdokonaluje náš rozum, aby byl bezpečnějším vůdcem na pozemské pouti.

Sychra podlehl však již natolik duchu doby, že rozum klade před náboženství. „Rozum a náboženství učí, že jediné zasloužilí, téhož blahoslavenství účastni budou. Shledají a poznají se sice i bezbožníci, ale k svému zármutku a k většímu trestu."[3] Možno se však domnívati, že Sychra tu postupuje od méně významného k významnějšímu, jak je zřejmé z jiných míst. V kázání o panujícím řádě na tomto světě praví: „Zkouší-li však člověk oných těžkostí a nesnází vezdejšího živobytí, na větším díle sám toho buď svou lehkomyslností buď prostopášností vinen jest. Proč tedy na Boha a ne na sebe samého naříká? Nemohl-li zlého ujíti, kdyby zralého úsudku rozumu a s nebe uděleného naučení byl chtěl šetřiti[4]?" Neboť je-li život na

---

[1] II, 275-6. — [2] II, 276. — [3] III, 292. — [4] II 171.

zemi přípravou pro věčnost, „jak nás o této pravdě zdravý rozum, především pak učení Ježíšovo ubezpečuje, tedy nelze lepšího pořádku ani vymysliti nad ten, kterého Bůh vzhledem člověka ustavil."[5] Ze slova „především" vidíme, že Sychra daleko více cení učení Ježíšovo než pouhý rozum lidský. Náboženství je prvním učitelem člověka: „Jak rozum, tak každodenní zkušenost, zvláště však náboženství učí, že není pro člověka horší ztráty, jako když na duši škodu trpí."[6]

Kdo se tedy opováží tolik přeceňovati rozum, že by mu přikládal největší důležitost? Sychra často bičuje ve svých kázáních praktické důsledky racionalismu. Jedním jeho neblahým důsledkem jest, že lid nechce již poslouchati svých církevních učitelů: „Za našeho až přespříliš zmudřilého věku málo pořídí církevní učitel, jestli chtě potřebnost nějaké k náboženství patřící věci dokázati, na rozkaz Církve svaté se odvolává neb podobá se, pohříchu!, jaky by církevní přikázání u nemalého počtu katolíků všecku svou platnost byla ztratila, a proto žádného více nezavazovala".[7]

Ano, lid neposlouchá již svých duchovních pastýřů, zato však různí opovážliví mudrlanti „nyní pod pláštěm tolerancí rozličná pravá náboženství podkopávající učení svobodně roztrušují".[8] Při tom však všechno to mudrlanství není pravou moudrostí. Sychra nazývá tyto lidi „přeučení aneb spíše nedoučení mudrlanti",[9] kteří proti slovům Písma svatého chtějí všelicos dle vlastního nedostatečného rozumu zařídit.

Třebas rozum na mnohé věci nestačí, přece mu křesťanské učení nečiní žádného násilí. „Nedá se ovšem zapříti, že náboženství křesťanské mnoho v sobě obsahuje, čehož rozum lidský nechápá, a což naší nakažené přirozenosti nechutná. Toto uspořádání učinil Bůh, aby se pravá víra vyjevila. Neb kdyby každý článek víry tak srozrumitedlný byl, že by ho poubý rozum lidský docela pochopil, pak by to přesvědčení a ne víra byla, která bez ouplného přesvědčení něco na hodnověrné svědectví za pravdu přijímá. Za tou příčinou pravý křesťan všecko to za čistou a neomylnou pravdu vděčně přijímá, což se mu jako skutečná částka učení Ježíšova předkládá, ať i si vysvětliti neumí, jak to pravdivé býti může. A kdykoli mu za těžké přichází dle rozkazů Ježíšových se zachovati a násilí sobě učiniti, sílí se pravdivou myšlénkou, že Ježíš od svých vyznávačů ničeho nemožného a škodlivého nežádá, alebrž při všem, buď ono odporné aneb příjemné jest, pravého štěstí svých ctitelů hledá: pročež že vůli svou s vůlí jeho sjednotí a ní jediné se v celém svém jednání říditi musí".[10] Vždyť Ježíš „nás přirození naše zvelebiti, ne však potlačiti aneb zničiti učí".[11]

---

[5] II, 292 — [6] II, 319. — [7] III, 350. — [8] I, 381. — [9] II, 345.
[10] II, 9—10. — [11] II, 299

J. JAKUBCZAK:

OBRZADEK SLOWIAŃSKI I CZEŚĆ SS. CYRYLA I METODEGO W POLSCE.

Auctor conatur demonstrare Ss. Cyrillum et Methodium non meruisse de propagatione fidei christianae in Polonia. Festum quidem sanctorum horum iam dudum medio aevo in missali et in breviario aliquot dioecesium reperiebatur, sed haec rem non evincunt; et si ullibi cultus eorum locum invenerat, hoc aliis de causis factum est: Hussitae enim, ut asseclas in Polonia invenirent, Sokolowski, ut fundamentum haberet pro unione cum Russis. Cultum s. Cyrilli et Methodii populus non recepit, quamvis illi patronis terrae annumerentur.

Od początku powstania państwa polskiego i przyjęcia chrześcijaństwa, nie ma danych na to, że śś. Cyryl i Metody przyczynili się do rozkrzewienia wiary chrześcijańskiej w obrądku słowiańskim w pierwotnej Polsce. Myśl tę podniósł dopiero w XVII. wieku Piasecki, biskup przemyski, który wypowiedział to znamienne zdanie, że Polska przyjęła wiarą od Greków śś. Cyryla i Metodego. Po nim jeszcze wielu inych starało się to uzasadnić, powołując się na kult śś. Cyryla i Metodego w Polsce w dawnych wiekach.

Otóż ślądy tego kultu spotykamy w Polsce dopiero od XV. stulecia, a zapoczątkowali go benedyktyni słowiańscy sprowadzeni z Czech przez Królową Jadwigę do Krakowa na Kleparz i umieszczeni przy Kościółku św. Kryża. O sprowadzeniu tych zakonników do Polski pisze w swej „Kronice“ historyk polski Jan Długosz († 1480) i równocześnie zaznacza, że sam był naocsnym świadkiem ocrządku słowiańskiego i pieśni liturgicznych śpiewanych u nas w tymże obrządku przez owych zakonników benedyktyńskich.[1]

W Krakowie przéz klasztor benedyktynów zostal kult śś. Cyryla i Metodego wprowadzony do brewiarzy i mszalów. Początkowo przyjął sie tylko w samym Krakowie, później w diecezji krakowskiej, aż wreszcie dostał się do katedry i diecezji gnieźnieńskiej oraz włocławskiej, jak to widać z brewiarza biskupa Łukasza Górki z 1543 roku. Brewiarz ten zawiera modlitwe do tych Świętych, vziętą z brewiarza krakowskiego z 1494 r., w której znajdujemy tytuł „patronorum nostrorum“. I stąd powstało błędne umiemanie, że skoro w Polsce czczą tych Świętych, to oni musieli tu działać.

Następnie, wieści o istnieniu obrządku słowiańskiego w Polsce, rozpowszechniali także husyci, którzy wprowadzali język narodowy do liturgii, a chcąc zdobyć jak największą liczbę wyznawców, starali się przékonać Polaków, że ich ojcovie módlili się w prastarym obrządku słoviańskim, czyli narodowym.

[1] Pozn. red.: annales seu chronicae inclyti Regni Poloniae. Vydáno od Ignatia Zegota Pauli, Krakov 1873 pod titulem: Joannis Dlugosii seu Longini, canonici Cracoviensis, Historiae Polonicae lib. XII.

W XVI. wieku, brzy staraniach o unię Kościoła ruskiego obrządku wschodniego z Kościołem Rzymskim, zaczęto powoływać się na wspolnych patronów Polski i Rusi, śś. Cyryla i Metodego, ktôrych tradycja ruska uważala za twórców obrządku wschodniego. A nadto zebrany w 1589 roku synod w Piotrkowie, aby uzgodnić nabożeństwo kościelne nakazal zebrać i ułożyć w jedną księgę modlitwy Kościelne tak brewiarzzowe, jak i mszalne wszystkich patronôw polskich. Zajął się tą sprawą Ksiądz Stanisław Sokołowski w Krakowie († 1593.), wybitny teolog i kaznodzieia. A że był gorącym zwolennikiem i obrońcą sprawy połączenia Kościoła ruskiego z Rzymem, skorzystal zokazuji, aby dla miłej zgody między wschodem a zachodem, dołączyć do zebranych przez się officiów patronôw polskich i modlitwę o śś. Cyrylu i Metodym. Opuścił tylko wyraz „apostolos" a zatrzymał nadal wyrazy „nostrosque patronos" jako tytuł dla śś. Cyryla i Metodego w Polsce. Odtąd też śś. Cyryl i Metody otrzymali miano patronôw Polski.

Wszystko to jednak nie może być dowodem ani zaprowadzenia obrządku słowiańskiego ani też działalności misyjnej i apostolskiej śś. Cyryla i Metodego w Polsce pierwotnej. W źródlach historycznych nie ma również żadnych na to dowodów.

Kronikarz Thietmar († 1018), saksończyk, chociaż dobrze znał stosunki, jakie panowały u północnych Słowian, to jednak w swojej Kronice nic nie mówi o działalności śś. Cyryla i Metodego na naszych ziemiach. — Marciu Polak (1279), jeden z pierwszych historyków polskich zaznacza w swojej kronice, że śś. Cyryl był apostołem prawie wszystkich Słowian, ale czy jego apostolstwo nas obejmowalo nie wiadomo. Tak samo w dawniejszych polskich zabytkach nie znajdujemy śladów czci śś. Cyryla i Metodego. W najstarszym mszale z XI. w., w tak zvanym Tynieckim, który uchodzi za mszał siedziby benedyktynów słowiańskich, niema wzmianki o śś. Cyrylu i Metodym. Brak także imien tych Świętych w kalendarzu kapitulnym krakowskim z 1254 roku, co właśnie zadziwia, bo przecież tam spotykamy pierwsze ślady kultu religijnego śś. Cyryla i Metodego.

Nie spotykamy również żadnej wzmianki o apostołach słowiańskich w szczegółovym wykazie swiąt Kościelnych, podanych przez synod wielmisko-kaliski w 1420 roku.

Niektórzy jeszcze widzą dowody czci religijnej śś. Cyryla i Metodego w Polsce w tak zwanych legendach polskich, czyli w krótkich opisach życia apostołów słowiańskich, pochodzących z XIII. lub XIV. wieku. Legendy te prawdopodobnie nie powstały w Polsce, ale zostały przerobione z legend cudzoziemskich, a mianowicie z włoskiej i czeskiej.

Brak także swiadectwa na to, aby cześć śś. Cyryla i Metodego przeniknęła kiedykolwiek do ludu i objęła całość jego życia religijnego, jak to zvykle bywa z patronami naszego kraju. Cześć śś. Cyryla i Metodego organiczała się w Polsce wyłącznie do brewiarzy i msałôw, to

---

Zpráva o sv. C. a M. je tu na str. 106—107, 113, I. díl. (Podle polského překladu Karola Mecherzyńského, Krakow 1867.)

znaczy, że obowiązywała tylko duchowieństwo do odmawiania officium o tych Świętych.

Kult śś. Cyryla i Metodego jako „patronów naszych" był u nas zaprowadzony dopiero w XV. wieku i mimo usiłowań, ze strony jednostek nie zdołał się przyjąć i utrzymać w narodzie, jak również nie ma nic wspólnego z dziejami pierwotnego Kościoła w naszym kraju, a tym samym nie może świadczyć o istnieniu obrządku słowiańskiego w naszej Ojczyznie.

(Opierałem się na książce p. t. Obrządek słowiański w Polsce pierwotnej, Ks. Bp. Władysław Szcześniak, Warszava, 1904 r.)

F. HOLÍK, BRNO:

HRST VZPOMÍNEK Z POUTI BOHOSLOVCŮ DO VĚČNÉHO MĚSTA.

Slavíme jmeniny sv. Otce a na mysl se mi derou vzpomínky na krásné chvíle velikonočních prázdnin, které jsme prožili ve věčném Římě, – v sídle hlavy Církve - letos, v roku jubilejních oslav obrácení sv. Pavla a právě v době jubilejní pouti Francouzů na památku padesátého výročí pouti sv. Terezie z Lisieux do Říma.

Jak je milé prožít obřady velikého týdne ve věčném městě! Zelený čtvrtek u sv. Petra, Velký pátek na místě štace v santa Croce di Gerusaleme, Bílou sobotu opět u sv. Petra!

Vrcholem byl Hod Boží – kardinálská mše coram Summo Pontifice. Kristus vstal z mrtvých – a jeho zástupce na zemi po prvé po dlouhé, těžké nemoci se objeví na veřejnosti! Dlouho před otevřením chrámu tísnil se dav lidu před velechrámem. Kordony policie obklíčovaly vchody ke sv. Petru. Konečně se otevřely brány a třemi úzkými proudy se hrnuli lidé do chrámu. Podařilo se nám uchvátit velice výhodná místa. Za lístky vděčíme ndp. generálovi Salvatoriánů, (byla po nich hrozná poptávka, P. Strnad po dva dny marně se pokoušel pro nás lístky sehnat). Velechrám se rychle naplnil a na nějakou dobu nastalo jakési uklidnění. Řadění vojska, pochod Švýcarů vnesly do davu novou dávku napětí.

Ozvaly se trubky, v tvářích lidí je vidět radostné očekávání něčeho velikého. Papežský průvod vstupuje do chrámu, napřed jdou představení řádů, přítomní biskupové, papežova tiara a mitra, řada kardinálů. Ve bráně se objevuje světlý zjev – bílá postava starce na trůně. Nadšení, patrné dosud všem na tvářích, se uvolňuje, chrám burácí stonásobným: „Evviva il papa!" Oči všech jsou upřeny na nástupce Petrova. V tom okamžiku pro ně neexistuje nic jiného než papež, kormidelník lodičky Církve.

A přece! Průvod se volně ubírá kupředu a v řadě kardinálů

jeden vyniká vysokou, štíhlou postavou, klidným zjevem, s hlavou poněkud dopředu nakloněnou, vždy týž, neohlédne se vpravo ani vlevo. Kudy prochází vzbuzuje lehké vzrušení, jakoby svým zjevem elektrisoval. Je slyšet šepot: „Pacelli". V tom slově a ve výrazu, jakým je proneseno, je všechno.

Vlna mocného nadšení postupuje s papežskými nosítky stále kupředu a blíží se k nám. Vidíme milé, známé rysy sv. Otce, ale pozorujeme v nich lehkou únavu a přemáhání. Žehnající ruka papežova co chvíli slabě poklesne. Hledíme s úžasem hluboce dojati na sv. Otce, který se ubírá na připravený trůn, aby tam byl přítomen oběti mše svaté, kterou místo něho na konfesi obětuje kardinál.

Po skončeném obřadu znovu přešel kolem nás vznešený zjev a vše spěchá překotně z chrámu ven. Na náměstí je hlava na hlavě (220.000 lidí). Po chvíli objeví se na logii uprostřed kardinálů znovu světlý zjev sv. Otce, aby udělil požehnání. Žehná světu v bouři, ve zmatcích, které on s bolestným srdcem pastýře nejvíce cítí, a on, který unikl takřka z náručí smrti, aby mohl užaslý svět upozornit na dvojí blud, na dvojí idol, na dvojí nebezpečí, ten žehná

URBI ET ORBI.

Současně s naší poutí byla v Římě jubilejní pout Francouzů. Právě před padesáti lety byla v Římě sv. Terezička Ježíškova, před padesáti lety sestoupila na posvátnou zem Colossea. Zúčastnili jsme se oficielní slavnosti v Colosseu. Po nadšené promluvě generála Karmelitánů a po společných modlitbách bylo uděleno požehnání ostatky světice a slavnost zakončena třetím chorálním Credem, jež zpívali všichni přítomní. Mohutně nesla se vážná melodie vyznání víry na místě, kde tisíce mučedníků ji vyznali svou krví. To Credo působilo mocným dojmem, tam bylo vidět, kolik života je skryto v gregoriánské mchorálu. Musí ovšem vycházet ze srdce...

Sv. Terezičce jsme také zavázáni díkem, že nám bylo dopřáno viděti a slyšeti podruhé sv. Otce, který ji před desíti lety kanonisoval. P. Strnad nám obětavě opatřil lístky na audienci francouzské pouti.

Prostraná Sala Regia je plná nadšeně čekajících poutníků. Tytéž chvíle netrpělivého napětí – až se rozhrne opona a objeví se sv. Otec v purpurovém plášti, s kloboukem téže barvy. Je už svěžejší než před týdnem. Zas ozývá se nadšené volání, tentokrát se uplatilo i naše: „Ať žije, ať žije..." a sv. Otec usedá na trůn a mluví přes půl hodiny plynnou francouzštinou krásných obratů. A zas zmizel našim zrakům a nám zůstaly jen vzpomínky, které z paměti nevymizí.

Jiný dojem, s nímž je spjata vzpomínka na malou světici z Lisieux je Russicum, dílo nynějšího sv. Otce, zasvěcené sv. Terezičce, zbudované mocí její přímluvy, pod její záštitou vzrůstající. Ve vestibulu ústavu je krásná mosaika světice a v kostele na ikonostasu první její ikona. Tam se vzdělává armáda dělníků Božích, která má připravena čekat na okamžik, kdy se ruská vinice otevře vlivům křesťanství, aby svou prací zaplavili nešťastnou širou Rus. Mezi nimi jsou také

naši dva krajané — Slováci, z Čech a Moravy *nikdo*... Vizte krajiny, jak jsou bílé ke žni. Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žně... Pius XI. drží nad svým dílem ochrannou ruku, zahrnuje je svou přízní a Terezička sype na ně déšť drobných růží.

Naše pout měla ve značné míře ráz unijní. S námi konalo pout 7 bratrů bohoslovců z Podkarpatské Rusi a společně s nimi jsme se modlili na hrobě Petrově za zdar unie. Na Velký pátek jsme byli v Rusiku „na pohřbu Kristově". Tklivý obřad, jehož jednotlivé funkce s dojemnou velebností hluboko působily na duši. A ten liturgický zpěv! V čistých akordech jemně plynul a doprovázel, vlastně tvořil, podstatnou část liturgie. Poslední akordy byly jako když zvon doznívá. Myšlenky se draly na mysl... a bylo mi líto... Na první pátek v dubnu nám celebroval náš krajan J. Kellner z Rusika za asistence O. Šišmiče východní liturgii u sv. Klimenta na oltáři sv. Cyrila a Metoda. Tam jsme přistoupili ke stolu Páně, tam zaznívalo naše: „Hospodi pomiluj!" Také v katakombách jsme měli východní liturgii, část nás byla i na Boží hod v Ruteniku na půlnoční bohoslužbě. Naše unijní zájmy korunovala audience u kardinála východního obřadu.

Nelze se nezmínit o našich krajanech z Nepomucena. Tam jsme unaveni mezi známými a bývalými kolegy v přátelském hovoru vždy na chvilku okřáli.

Snad nejvíce vzpomínek se pojí k našim hostitelům — Salvatoriánům. A plným právem! Po celou dobu našeho pobytu měli starostlivou péči o naše pohodlí. Zvláště o nás pečovali naši krajané. Usměvavý a milý P. Peterek přišel každý večer mezi nás, vlp. jáhen Jiří Pustějovský se nám při prohlídkách Říma velmi věnoval, podobně jako Otcové z Rusika, P. Salesián a dva bohoslovci Slováci z Germanika. Tím nám prokázali všichni velmi platné služby. U Salvatoriánů jsme byli pokládáni za členy jejich rodiny, jak pravil P. generál. O lásce, s kterou nás přijali, svědčí dopis vlp. Pustějovského, který je otištěn v posledním čísle „Hlasu sv. Petra".

Náš vůdce P. Strnad zjednal nám přístup ke kardinálovi Jorio, prefektu kongregace De sacramentis. Při první audienci přijal nás p. kardinál v purpuru ve svém trůnním sálu. Jeho slova byla slova muže, který vidí až na dno věcí. Za své řeči zdůraznil dekret „Quam singulari", mluvil o rozvrácené Evropě a když mluvil o nebezpečí bolševickém, bylo vidět, jak se mu slabě chvějí ústa. Kardinál Jorio je Španěl... Svou řeč zakončil významným gestem — zavedl nás k oknu a tam pravil: „Ecce symbolum unitatis!" A našim zrakům se objevila kopule nad hrobem sv. Petra.

Bratři z Podkarpatské Rusi mu zazpívali „Christos voskrese" a kardinál nás zavedl do své kaple se slovy: „Venite etiam visitare Dominum, cui ego servio. Deo servire regnare est." Po visitaci Sanctissima se s námi u dveří s milým úsměvem rozloučil. Vystupování kardinálovo zanechalo v nás dojem opravdu královský.

Druhá audience u něho byla rázu více soukromého, ale ještě srdečnější než první. Donesli jsme p. kardinálovi sošku Pražského Jezulátka, jíž jsme věnovali jeho kapli. P. Strnad dostal zase darem kardinálovu fotografii s vlastnoručním pochvalným uznáním kardinálovým za zásluhy o šíření dekretu „Quam singulari".

Závěr naší pouti tvořila večerní audience u kardinála Marmaggiho. Mluvil k nám vážná slova, prodchnutá přátelským tónem, o dnešním těžkém postavení, náš národ nazval „nobilissima gens", vzpomněl svého působení u nás, těžkých dob unie na Podkarpatské Rusi v prvních letech naší republiky, se živým zájmem se zmínil o svých krocích k jejímu posílení. Nakonec nám udělil jménem sv. Otce požehnání.

Naše touha, soukromá audience u sv. Otce se nám, bohužel, nesplnila. Vyřízení žádosti o ni stále nepřicházelo a my jsme se už déle zdržet nemohli. Prázdniny se chýlily ke konci a musili jsme se vrátit.

Nastal den odjezdu. P. generál salvatoriánů přišel se s námi rozloučit a kyna rukou na pozdrav setrval v průjezdu, dokud autobus s námi nezmizel. Naposled rozloučili jsme se pohledem se sv. Petrem a za chvíli nás unášel vlak k domovu.

Z Říma zbyly nám jen milé vzpomínky, hřejivé jako to májové slunce. Obtíže a námahy spojené s cestou dávno už vyprchaly z mysli a v duši zůstalo jen krásné, povznášející, světlé.

PETAR KOVAČIĆ, SPLIT:

VJERSKI NAZOR NIKOLAJA BERDJAJEVA.

Na drugome mjestu kaže: „Djelovanje Božje ne može nikada da bude djelovanje izvana i nasilje (Sudbina čov. str. 81). Drugim riječima: svaki pozitivni, riječima objavljeni nauk i zakon su nemogući, jer Bog govori u nutrini čovječjoj (u kršćanskoj svijesti).

Ovo uvjerenje Berdjajevljevo osvjetljuju i njegove definicije o vjeri i objavi.

On kaže: „Religja est otkrovenije Razuma vo mně v' moem' mističeskom' ovšćeniu s' mirovoj real'nostju (Berdj. XXI).

Otkrovenij est tainnstvennyj vnijtrennyj akt' roždenija Logosa v' našej vnitrennej mističeskoj stihij eto naš' mističeskij opyt' osmyslennyj Razumom'. (Berdj. Novoe XXI.)

Mistika neprimirima s' pozitivnym' racionalističeskim' soznanim' (Berdj. Novoe XV).

Ako uvrstimo jednu definiciju u drugu dobivamo ovaj rezultat: religija je objava Razuma (Božjega) u meni (izvor spoznaje je u meni).

Ta objava je tajni nutarnji čin kojim se u mističnom dijelu naše naravi rađa Logos (ja tako spoznajem riječ Božju). On je (logos) naše mistično iskustvo koje ima na sebi racionalni oblik (osjećam da to razumom izrazin, formuliram), no budući da je vjera mistična, ne može se nikako spojiti sa pozitivnim i racionalnim spoznavanjem ili mišljenjem.

To znači da nikakva objektivna izvanjska religija ili objava baš zato što se temelji na racionalnom spoznavanju i mišljenju ne može meni biti neki aktivni regulator i izvor prave vjere i spoznaje, niti mi može postavljati norme (dogme), jer Bog govori u nutrini. Ovdje je subjektivizam neminovan. Jedan će reći: meni je Bog ovako govorio, drugi opet drukčije a svi će apelirati na glas Božji.

Zato Berdjajev i kaže u svojoj studiji „Novo svednjevjekovje" (str. 30): „Nikakva teologija ne može da regulira izvana moj proces spoznaje i da postavlja predame norme. Znanje je — slobodno... Ja ne tražim neovisnost od religije, ja tražim slobodu u religiji." Drugim riječima: ja moram imati religiju, ali iznutra, a ne da mi se izvana nameće u vjerskim dogmama, jer bi to bilo protiv moje slobode. Zato on kaže u istoj studiji: „Spoznaja, moral, umjetnost, država i gazdinstvo, moroju postati religiozni no slobodno i iznutra, a ne primorano i izvana", a malo dalje kaže: „Nikakva crkvena hierarhija neće regulirati i normirati državni i društveni život."

(Sud nad Crkvom). Promotrimo sada što misli Berdjajev o Crkvi.

U svojoj studiji „Sudbina čovjeka u savremenom svijetu" (str. 81) on kaže:

„Historijska crkva proživljuje krizu i nad njom svršava se također sud. Crkvu neće nadvladati vrata paklena, jev nijesu kadra da nadvladaju Krista... Braniti crkvu moguće je samo priznavši postojanje dvaju shvaćanja crkve. Crkva je mističko tijelo Kristovo, duhovni organizam, kanda produženo bogoutjelovljenje. Ali crkva je također socialni institut, ona ima grešni čovječji sastav...

U ovom drugom smislu nosi crkva u sebi ograničenost i grešnost svih pojava socialnog poretka. A najvećim grijehom crkve kao socialne pojave a historiji nijesu bili individualni grijesi njenih hijerarha i svjetovnjaka, već grešno izvraćanje, iznakaženje, prilagođivanje čovječjim interesima samih principa kršćanstva, samog vjeronauka. Suviše mnogo čovječjeg i grešnog bilo je priznato božanskim i svetim. I eto nad tim dešava se sud".

Prema ovome Berdjajevu je vidljiva crkva ljutska tvorevina, a ne ustanova božanska. I ovu crkvu već nadvladava pakao, jer si je prisvajala i prisvaja božanski auktoritet koji joj ne pripada pa je ono što je u stvari bilo ljudsko i grešno, proglasila za božansko i sveto.

Ako pitamo Berdjajeva u čemu je bilo to izvračanje vjerskih istina, on u istoj studiji ovako odgovara:

„Dešava se sud nad kršćanskim bogoslovljem nad udušljivom racionalizacijom kršćanske istine i tajne, nad iznakaženjem bogoslovske

misli socialnim sugestijama, nad prenašanjem ružnih i grešnih socialnih ljudskih odnosa na sam božanski život, na odnos među Bogom i čovjekom, Bogom i svijetom" (str. 71).

Crkva je, dakle, prema Berdjajevu davala nekim formulama dogmatsku vrijednost i proglasivala ih glasom Božjim; time je iskvarila odnošaj između Boga i čovjeka, jer je tim primoranim izvanjskim dogmama gušila glas Božji u čovjeku.

U istoj studiji kaže: „U kršćanstvo kao pojavu čovječju prenesože... sadizam i mazohizam, mučenje drugog i mučenje sebe. Ovaj sadizam i mazohizam otrovao je čak i kršćansko učenje, njegov biljeg moguće je prepoznati u učenuju o vječnim adskim mukama" (str. 68).

Po njemu je, kako sam već spomenuo, griješio sadistički već sam Isus Krist, jer nas je učio o vječnosti paklenih muka. A kako je Krist griješio tako još griješi i crkva, jer i ona uči da postoji vječni pakao.

(Ovostrani pesimizam). U gledanju na svijet Berdjajev je prije pesimista nego optimista. Prema njegovu mišljenju na ovome će svijetu uvijek prevladavati zlo. On u istoj sdudiji izričito kaže: „Ja ne mislim da bi sudbina čovjekova bila bezizlazna. Ova bezizlaznost tek je s ovu stranu, a nije s onu stranu... konac je stvar bogočovjeka" (str. 83).

(Budući preporod u svijetu). Promotrimo sala kada i koko će prema Berdjajevu biti preporod kršćanstva.

U svojoj studiji „Sudbina čov." (str. 74) on kaže:

„Sviće dan, kada će poslije strahovite borbe poslija nečuvene dehristianizacije svijeta i iživljavanja svih posljedica toga procesa svanuti kršćanstvo u čistom vidu... No pravi duhovni preporod u svijetu počeće vjerojatno tek poslije toga pošto budu riješena elementarna nasušna pitanja čovječje egzistencije za sve ljude i narode, poslije toga pošto bude pobjeđena gorka nužda i ekonomijsko ropstvo čovjeka. Tada tek može da se ispolji nova i silnija manifestacija sv. Duha u svijetu".

Kako vidimo Berdjajev sanjari o nekom imanentnom duhovnom svijetu. Kada zlo bude došlo do krajne granice, biće svladano božanskom snagom, čovjeku će se objaviti istina i onda će čovjek vidjeti zablude kao zablude, istinu kao istinu.

No potpuno carstvo sv. Duha biće tek onda kad se oslobodimo od ropstva kozmičkih sila i mehaničke nužnosti. To ćemo postići tek onde kad ostavimo ovaj grešni svijet.**

Ovim malim prikazom ja sam se dotakao samo vjerskog Berdjajevljevog nazora. Ja naglasujem da Berdjajev jest filozof i to originalan ruski filozof, jer nam je dao odličnu kritiku događaja u svijetu. U tome je, bez sumnje, njegovo svjesko značenje, u tome mu

** Prena Berdjajevu bićmo tada vjerojatno svi u Carstvu sv. Duha, a neće biti niko u vječnim paklenim mukama.

nema premca. Naglasujem i to da je Berdjajev religiozni ruski mislilac, jer nam empirički dokazuje nemogućnost kulture bez spiritualne sadržine i duhovne dubine. Ali njegov vjerski nazor, iako po imenu kršćanski, ipak je posve subjektivistički. Zadnji mu je kriterij istine njegova kršćanska svijest pa makar se ona kosila i sa samim Isusovim riječima. A takovo shvaćanje vjere ne pruža nikakvu garanciju za pobjedu prave objektivne istine. Jer kad je zabacio božanski auktoritet crkvene objave, a postavio kriterij istine u samome čovjeku, u čovječjoj svijesti, Berdjajev nam je ostavio otvorena vrata za sve sumnje i za sva lutanja... Dokončení.

SJEZD SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ NA VELEHRADĚ 1937.

Každým rokem scházíme se na posv. Velehradě, u kolébky křesťanství mezi Slovany, u hrobu prvého metropolity moravského, sv. Metoděje a jeho velkého nástupce a pokračovatele, nezapomenutelného arcibiskupa Stojana. Více než šedesátiletá tradice bohoslovecких sjezdů velehradských dokazuje, že Velehrad sbližuje a sjednocuje. Dokázal to i minulý sjezd loňského roku, kdy se sjeli bohoslovci ze všech seminářů naší republiky, aby vzdali hold památce sv. Metoděje.

Proto i letos zveme všechna upřímná srdce slovanská na Velehrad. Heslem sjezdu bude: „Ut omnes unum sint!" Dobře všichni cítíme, že pravé křesťanské jednoty svět, a zvláště naše vlast, potřebuje. S trojího hlediska pojednáme na našem sjezdu o této jednotě:

a) o jednotě víry mezi Slovany,

b) o vlivech rušících jednotu v národě,

c) o jednotě mezi budoucími vůdci lidu (bohoslovci, inteligence).

Sjezd začne 14. července t. r. o 3. hod. odpoledne. Potrvá do poledne příštího dne.

Za řečníky dosud vybráni: Msgre Dr. Jos. Vašica, Msgre Fr. Jemelka (pro téma a), Dr. M. Salatnay z Bratislavy (pro téma b). Po každé přednášce bude debata.

Na uvítání hostů uspořádá Stojanova literární jednota a Růže Sušilova bohoslovců brněnských akademii 14. července večer.

Do programu sjezdu bude zařazena společná návštěva hrobu Stojanova a prohlídka obnovené basiliky a nových nálezů v ní.

15. července odpoledne budou si moci účastníci prohlédnouti krajinskou výstavu v Uh. Hradišti, zvláště oddělení věnované archeologickým výzkumům starého Velehradu.

Vlastnímu sjezdu budou předcházeti porady v sekcích, jež odpovídají rozdělení přednášek na vlastním sjezdu (sekce cyrilometodějsko-unionistická, sociologická, organisační). V nich se budou moci uplatniti zástupcové všech seminářů. Tyto porady začnou v úterý 13. července

v 5 hodin odpoledne a budou pokračovati ve středu 14. července dopoledne.

Celodenní stravné (večeře, snídaně, oběd) 10 Kč. Nocleh 1 Kč. Účastníkům bude poskytnuta pro cestu vlakem 50 %ní sleva. Musí však do 20. června t. r. (na pozdější přihlášky stěží nám bude možné bráti zřetel) sděliti Stojanově literární jednotě bohoslovců v Olomouci svoji adresu a stanici (přesně!), z níž hodlá na Velehrad vyjeti. Legitimace stojí 1 Kč.

Congressus clericorum Slavicorum Velehradii inde ab anno 1874 quotannis celebrati sacrorum ordinum candidatos patriae nostrae Čechoslovacae aliarumque regionum Slavicarum coniungebant eorumque animos inflamabant, ut hereditatem ss. Cyrilli et Methodii pretiosissimam, fidem nempe catholicam, conservare, defendere, propagare, praesertim autem conatus ss. Apostolorum nostrorum, omnes gentes Slavicas una fide sub uno pastore in una Ecclesia congregandi, continuare atque promovere studerent.

Considerantes fructus, historia teste uberrimos inde fluentes, „Stojanova literární jednota" alumnorum Olomucensium necnon „Růže Sušilova" alumnorum Brunensium universas S. Theologiae associationes non solum in re publica Čechoslovaca, sed etiam extraneas, ad proximum congressum Velehradii diebus 14./VII. (ab hora 3. pomeridie) et 15./VII. celebrandum ex intimo corde et fraterno amore invitant.

Proximi congressus programma est unionisticum latissimo sensu. Tractabitur de unitate fidei inter Slavos (referentes: Msgre Dr. Jos. Vašica et Msgre Fr. Jemelka), de unitate ordinis socialis respectu habito ad influxus hanc unitatem perturbantes (Dr. M. Salatnay), de unitate atque concordi labore inter clericos et laicos, qui dicuntur „intelligentes". Explicabuntur etiam opera artis in basilica renovata, praesertim autem inventa, quae sub basilica et sub partibus monasterii, basilicae adiacentibus, effosa sunt.

Praecedentibus diebus (13./VII. a 5. hora pomeridie et 14./VII. ante meridiem) consultationes peragentur in sectionibus: cyrillomethodiano-unionistica, sociologica necnon in sectione organisationem mutuae collaborationis respiciente.

Pretium victus quotidiani 10 Kč (coena, ientaculum, prandium). Pretium ubicationis 1 Kč (per unum diem).

UNIONISTICKÉ GLOSSY.

POLSKÝ TISK věnoval v posledním čase mnoho pozornosti záležitostem pravoslavné církve v Polsku. Když pravoslavný synod schválil překlad bohoslužebných knih do polštiny, zdůraznilo varšavské „Slovo" (pravoslavný deník) roli pravoslavného duchovenstva, jakou má odehrát na východních hranicích proti přívalu komunismu. Jenže, bohužel, pravoslavní duchovní nemají vlivu na své věrné. Vilenské „Slovo" (polský deník) se toho hned chytilo a vychrlilo spoustu nepříznivých poznámek o pravoslavném duchovenstvu, že prý proto nemá vlivu, poněvadž se Rusové za cara

naučili pohrdat kněžími. Rovněž krakovský „Kurjer“ v několika článcích útočí na moskevského ducha cerkve, která prý rusifikuje polské zahraničí. Obhajoba pravoslavného tisku, hájící důstojnost svého kléru, zdá se, nic nepomůže. Dne 11. listopadu metrop. Dionysius celebroval poprvé polský moleben. Většina vidí v tom osudnou chybu. Sami Poláci se ozývají: „Myslíte, že pravoslavný voják, modlící se polsky, bude polským vlastencem? Nedopouštějme se téže chyby na druhých, které se na nás dopouštěli jiní před válkou!“ B. Hor., Lublín, Polsko.

Z ESTONSKA. Poměr ke katolicismu v Estonsku jest stále lepší. Jakmile totiž začala katolická církev užívat při bohoslužbách estonského jazyka, Estonci se přesvědčili, že katolicismus není „polskou vírou“. V časopise „Ühine Kirik“, věnovaném východnímu obřadu, uveřejnil jeden z pravoslavných kněží řadu článků, v nichž se železnou důsledností dokazuje, že pravoslavní jsou povinni sjednotit se s katolickou církví. Každý si snadno představí, jak nenadále byli pravoslavní tím zaskočeni. Proto začali hned tvrdit, že Estonsko jest jen čekárnou pro katolické kněze, kteří se zde připravují, aby mohli co nejdříve vtrhnouti do Ruska, kdežto na Estonsku že jim vůbec nezáleží. Kromě pravoslavného „Usk ja elu“ postavili se proti katolíkům protestanté, zdůrazňujíce zvláště otázku národnostní, podle níž prý Estonci nemají s katolicismem nic společného. B. H.

PRAVOSLAVNÁ OBEC V BRNĚ vznikla brzy po převratě jako obec církve československé. Zakládal ji zde srbský biskup Dositej. Po roztržce mezi církví československou a pravoslavnou byla utvořena samostatná obec pravoslavná, která byla podřízena biskupu Gorazdovi v Praze. Roku 1929 postavila si obec cerkev ke cti sv. Václava ve slohu, v němž jsou spojeny prvky moderní s byzantskými. Počet farníků neobyčejně roste. Při založení bylo jich jen několik desítek, dnes má pravoslavná církev v Brně na 1200 duší. Tato číslice přímo volá, aby konečně také v Brně byla zřízena řeckokatolická duchovní správa, neboť ti, kteří přestupují k pravoslaví, jsou zde lidé věřící. Zvláště přistěhovalci řeckokatolíci dávají se strhnouti, neboť v celém Brně není bohoslužeb podle východního ritu. Zajímavý je vztah brněnské obce pravoslavné k církvi československé. Duchovní správce církve pravoslavné K. J. Rosák v soukromém rozhovoru prohlásil o církvi československé: „Pravoslavná církev pohlíží na ni jako na bezvýznamnou společnost, s mravy — aspoň u těch vedoucích — velmi volnými. Neopírají se o žádnou větší církev a jistě v krátké době zaniknou podobně, jako zanikli Husité, neboť není možné, aby se s jejich kompromisní bezzásadovou věroukou a zvláště *nemravností* udrželi.“ K. J. Rosák prohlásil, že jejich poměr k církvi katolické není odmítavý; ovšem s neomylností papeže, s centralisací duchovní moci v Římě a s její vládychtivostí prý se nikdy nesmíří. V úspěchy unionistických snah církve katolické nevěří: „Církev pravoslavná nepřistoupí na podmínky, které by jí mohla církev katolická nabídnouti. Za to s anglikánskou církví jsme ve velmi přátelském poměru a je možné, že se spojíme.“ –kop, Brno.

ZPRÁVY A DOPISY SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ.

ZE ZAGREBA.

S radostí sleduji *Museum* od začátku svých bohosloveckých studií. Jsem druhý rok v Zagrebu, kde studuji na teologické fakultě. Podávám statistický přehled posluchačů v době svého studia na tomto ústavu. Fakulta a seminář jsou pár kroků vzdáleny od františkánského kláštera, kde bydlím. V tomto klášteře je sídlo ministra chorvatské provincie sv. Cyrila a Metoda. Provincie má nyní 60 kleriků, z nichž 6 je na studiích v Italii (3 Piacenza, 2 Siena, 1 Roma), 4 ve Francii (3 Metz, 1 Toulouse), 3 v Rakousku (Schwaz), 2 v Německu (Paderborn), 1 v Maďarsku (Jászberenyi) a 1 v Nizozemsku (Nijmegen). Ostatní (43) klerici jsou v Záhřebu. Několik jich studuje ještě na gymnasiu, většina však je již na zdejší bohoslovecké fakultě. Nejvíce kleriků je chorvatské narodnosti (51), 4 jsou Němci, 3 Maďaři, 1 Čech (fr. Albert Antoš) a 1 Slovák. *Fr. Albert je státní příslušník československý*, 1 klerik rakouský, ostatní jsou

jugoslávští. Jeden klerik se narodil v Americe, jeden v nyn. Rakousku, ostatní na území dnešní Jugoslavie.

V klerikátu je i bohoslovecké sdružení *Duns Scotus*. Požádal jsem předsedu, aby napsal pár informativních řádků o *Zboru franjevačkih bogoslova.*

Teologickou fakultu navštěvují kromě bohoslovců arcibiskupského semináře a františkánských kleriků též bohoslovci cařihradsko-slovanského obřadu a klerici chorvatské provincie Řeholního třetího řádu sv. Františka (Tert. Ordo Reg. Sti Franc; TORSF), tak zvaní *Trećoreci* (terciáři). Jejich řád není u nás v ČSR., ale zato je rozšířen v románských zemích. Chorvatští trećoreci jsou římsko-slovanského obřadu, t. zv. *glagoljaši,* jako byli benediktini z Dalmácie, které pozval v 14. století Karel IV. do pražských Emauz. Řeholní oděv těchto terciářů se neliší od hábitů našich konventuálů (minoritů).

Na kvatembrovou postní sobotu bylo vysvěceno 20 bohoslovců zagrebské arcidiecése, 14 subotické administratury, 2 krčské diecése, 4 trećoreci a 2 františkáni (Slovák z chorvatské prov. a Chorvat-Buněvac z maďarské prov. sv. J. Kapistr.). V sobotu *Sitientes* přijali tito (42) podjáhni jáhenské svěcení. 27. června přijmeme, dá-li Bůh, svěcení kněžské. Bude nás šest františkánů svěcenců.

Na konci si dovolím trochu doplniti statistický přehled řádových bohoslovců v 2. č. Musea. Zde je uvedeno pouze 6 Menších bratří české provincie sv. Václava. Z nich studuje však v Praze pouze jeden klerik, 3 v Salzburgu, 1 ve Schwazu (Rak.) a 1 v Zagrebu. Ale jsou tu ještě klerici slovenské provincie nejsv. Spasitele (asi 80 i s gymnasisty). Většina jich studuje v Bratislavě, 5 v Salzburgu, 1 ve Schwazu, 1 v Bruxelles. Bratislavští klerici mají svůj krúžok *Bonaventura* a vydávají časopis *Františkánský obzor.*

To by bylo několik zpráv, které by mohly zajímati slovanské bohoslovce — čtenáře Musea. Bylo by velmi vhodné, kdyby Museum pravidelně přinášelo zprávy o životě a činnosti slovanských bohoslovců nejen v Československu, nýbrž i v ostatních slovanských zemích. Dnes trochu statistiky a dat, příště zprávy o životě i o vnějších podnicích slovanských klerikátů a seminářů, o činnosti bohosloveckých sdružení a kroužků.

Gregor M. Mucha ofm.

Statistický přehled Zagrebské university.

	Beograd	Banovina									Celkem z Jugoslavije	Z ostat. slovan. států	Z neslovanských států	Posluchačů řádných	Posluchačů mimořád.	Celkem
		sávská (Zagreb)	drávská (Ljubljana)	vrbaská (Banjaluka)	přímořská (Split)	drinská (Sarajevo)	zetská (Cetinje)	dunajská (Novi Sad)	moravská (Niš)	vardarská (Skoplje)						
I. Teologická fak.																
1935-6 zimní sem.	1	193	6	3	40	5	1	51	—	—	300	8	4	251	61	312
letní „	1	187	6	3	40	5	1	50	—	—	293	8	4	249	56	305
1936-7 zimní sem.	2	189	6	4	42	6	3	51	—	2	305	3	3	253	58	311
letní „																
II. Celá universita (7 fakult)																
1935-6 zimní sem.	30	2678	356	171	598	255	176	525	35	71	4895	216	61	4139	63	5172
letní „	22	2565	334	152	562	210	168	477	25	71	4586	207	53	3921	56	4846
1936-7 zimní sem.	31	2656	352	177	636	227	189	481	35	70	4854	242	62	4121	61	5158

ZBOR FRANJEVAČKIH BOGOSLOVA „DUNS SCOT" U ZAGREBU.

Naskoro iza osnutka hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (1905) osnovan bi i ovaj zbor godine 1908. Pravila mu je potvrdio utemeljitelj provincije mp. o. Vendelin Vošnjak provincijal.

„Svrha zbora je da si braća upotpune školsku naobrazbu i što više uznapreduju u onim naucima koje će im trebati kao redovnicima i svećenicima, da se priuče istupati u javnost, osobito pak da se potiču na što ozbiljniji i ustrajniji rad." (Pravilo § 1)

Godine 1909 svi se hrvatski franjevački bogoslovski zborovi ujediniše u „Udruženje franjevačkih bogoslovskih Zborova", da zajedničkim silama što bolje ostvare preduzeti cilj.

Iza godine 1910 izdao je Zbor više knjiga pučkoga karaktera sa nakladom od preko 80.000 primjeraka.

Uto svjetski rat zadade Zboru težak udarac. Edicije su prestale i Udruženje se rasteplo, ali je Zbor i nadalje živio i radio koliko je samo mogao. Posljedice rata bile su i te, da je opustio i klerikat pa je Zbor radi nedostatka članova na nekoliko godina raspušten. Porastom broja klerika Zbor je obnovljen god. 1931. Od toga vremena Zbor izdaje godišnjak „Corona" sa geslom: Coronam in religione labor praecedit et pugna! U njoj mogu da suradjuju svi članovi.

Ovo nekoliko riječi neka je za sada dosta o našem Zboru, a kasnije će biti točniji dopis o njegovom životu i radu. *Fr. V. Crnković*, pretsjednik.

ZPRÁVA AKADEMICKÉHO „KOLA BADAŃ NAUKOWYCH NAD KOŚCIOLAMI WSCHODNIMI PRZY K. U. L."

Na katolické universitě v Lublíně (K. U. L.) studuje řada kněží (většinou novosvěcenců) církevní právo a jiné vědy. Několik těchto akademiků - kněží, nadšených myšlenkou: „Ut omnes unum sint" založilo 1. III. 1920 „Kolo Badań naukowych nad Kościolami Wschodnimi." „Kolo" pracuje dodnes čile, všímá si všech aktuálních otázek, odvážně se pouští do palčivých problémů pod energickou rukou prof. Dr. Kremera. Přednášky, jichž se s velkým zájmem zúčastňují bohoslovci - kapucíni a jesuité, jsou rázu vědeckého a oživené diskuse zvětšují vždy chuť k práci na poli unionistickém. Z pravoslavného tábora nás nejvíce zajímal nejnovější konflikt pravoslavné církve na základě S. Bulgakowa, názory dnešní pravoslavné teologie na sjednocení církví, konvertité v pravoslavném duchovenstvu atd. Mnoho referátů bylo věnováno akci Západu pro sjednocení církví. (Velehradský sjezd).

Neuzavíráme se pouze v „Kole", ale dáváme celému Lublínu několikrát za rok o sobě vědět. Na konci ledna uspořádalo „Kolo" unionistický den. Dr. Niechaj, známý z loňského velehradského sjezdu, pronesl nadšené kázání o východní liturgii. Odpoledne in aula Maxima K. U. L. na akademii, po slavnostním proslovu Dr. Kremera, ujal se slova p. Olechnowicz z Wilna, dlouholetý vězeň bolševického ráje. Klidně, bez jakékoliv tendence, vylíčil svůj pobyt v SSSR. Vojenská kapela zahrála několik skladeb vynikajících ruských a ukrajinských umělců.

„Kolo" vysílá své delegáty na unijní konference do Piňska. Pomáhá neúnavně organisovat unijní akademie v jiných polských seminářích jako na př. v Lucku, Wloclawku, Kielcích. Přece si však na poslední schůzi předseda stěžoval, že v Polsku je dosud velice malé pochopení pro akci unijní, ač Polsko je historicky i nábožensky povoláno k tomu, aby vykonalo na poli sjednocení největší kus práce. Všeho všudy vychází v Polsku jeden časopis „Oriens" věnovaný unionistické myšlence, kdežto ve Francii, Italii vychází jich několik. Neslovanští národové jeví větší zájem o unii než bratří Slované. Proč?!

Dr. Niechaj, jenž měl v „Kole" obšírnou přednášku o velehradském sjezdu, odjel o velikonocích na Polesí zkusit novou metodu práce. Bude dávat quasi-exercicie pravoslavným. Uvidíme, jaký úspěch budou mít jeho snahy. Příště Vám napíšeme, s jakou náladou se vrátil. B. H.

(Z dopisu Poláka): Slavnost svatořečení bl. Andr. Boboly bude asi v první polovině června. Čest velkého katolického národa se domáhá, aby na svatořečení polského mučedníka, na něž jsme tak dlouho čekali, zavítala do Říma četná procesí. Sám sv. Otec z lásky víc než otcovské zmínil se generálnímu prokuratorovi Tovaryšstva Ježíšova, aby se dověděl, jaká jsou polská přání stran termínu kanonisace blahoslaveného. P. Sopuch, provinciál jesuitů, na něhož se z Říma obrátili, navštívil na Zelený čtvrtek J. E. kardinála Hlonda, jenž vyslovil přání, aby se slavnost konala v první polovině června 1937, poněvadž v druhé polovině (29.) bude v Poznani mezinárodní kongres Krista-Krále, na nějž již dnes ohlásilo svou účast 10 kardinálů. Nyní vydá kardinál-primas k celé katolické Polsce list o přípravách k svatořečení a sám s episkopátem bude v čele přípravné akce. H. B.

Přání bylo vysláno do Říma a očekáváme odtud brzkou odpověď.

PRVNÍ SJEZD POLSKÝCH BIBLISTŮ V KRAKOVĚ.

V Polsku se už delší dobu ozývají hlasy, volající po novém překladu Písma svatého. Poláci mají sice překlad Písma sv. a jest to překlad, který má své význačné místo v dějinách polské literatury. Pořídil jej P. Wujk T. J. a v jeho době znamenal vrchol jazykové kultury polské, neboť se stal školou a pokladnicí polského jazyka ve „zlatém věku". Dnes však jest už zastaralý. Wujk žil v XVI. století!

Proto se volá po překladu novém. Poláci nemíní však tu věc svěřit náhodě, nechtějí čekat, až se někdo odhodlá k té obrovské práci a provede sám dílo, jež pak trvá desítiletí, tak jako to v českých zemích provedli Sušil a Hejčl. Profesor *P. Stach* ze Lvova cítil, že jest nutné práci sorganisovat, že nutno povolat více odborníků, provésti dělbu práce. Této myšlenky se chopil *prof. Archutovski* z Krakova a připravil sjezd polských biblistů. Sjezd byl v Krakově 31. III.—1. IV. 1937.

Sjezdu se súčastnilo 56 odborníků biblistů. Ústředním bodem přednášek byl nový polský překlad Bible. První den přednášel *prof. Stach:* „O potřebě nového překladu Písma sv." Podotýkal, že je nutné překládat z originálů, ne podle Vulgaty. Mluvilo se též o některých technických věcech, důležitých při překládání Písma sv. (Označování veršů a pod.) Druhý den byla pozornost účastníků obrácena na jazykovou a literární stránku překladu. *Prof. Kruszyński* z Lublína mluvil o duchu hebrejského jazyka, o hebraismech a jak se tyto výrazy musí překládat. Škoda že nepřišel p. *Ign. Gurzanowski,* prof. polské literatury na krakovské universitě, který měl přednášet o stylistické stránce překladu. O hebraismech mluvil ještě františkán *Bogaczewicz.* Prof. *Grónkowski* z Poznaně přednášel „O novém komentáři k Písmu sv." Doporučoval způsob, praktikovaný v Bonner-Biebel. Na konci sjezdu byly zvoleny dvě komise (pro S. Z. a pro N. Z.), které mají připravit plán a materiál pro nový překlad na theologický sjezd, který bude příštího roku. Mimoto rozhodnuto vydávat časopis „Przeglad Biblijny", v němž by se soustřeďovaly přípravné práce. Bůh tomu dílu žehnej! Frá Jan Drost, S. D. S.

VILNO.

Nazwa naszej organizacji wedlug statutu Kola Teologów brzmi: „Kolo Teologów Studentów Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie".

Celem Kola jest praca nad teoretycznym i praktycznym poglebieniem nauk teologicznych i filozoficznych. Do osiagniecia tego celu sluza nastepujace środki:

a) urzadzanie odczytów, referatów i zebrań dyskusyjnych.

b) tworzenie wlasnej biblioteki i prenumerowanie czasopism.

c) tworzenie w swym lonie sekcyj i agend.

d) wydawanie skryptów z wykladów uniwersyteckich.

Kolo posiada 3 sekcje: Wymowy Kościelnej, Abstynencka i Pedagogiczno-spoleczna oraz 5 agend: Pomocy Naukowych, Bibliograficzna, Pólek Seminaryjnych, Wydawnictwa Skryptów i Oświatowa. Sekcje i 4 agendy (oprócz Oświatowej) dzialaja na terenie Semi-

narium. Sekcja Oświatowa utrzymuje w róznych punktach miasta Wilna ruchome biblioteczki w celil dostarczenia studentom-katolikom zdrowej literatury katolickiej.

Cel zakreślony przez statut Kola Teologów urzeczywistnia zarzad, sekcje i agendy.

Kolo liczy obecnie 109 czlonków.

Kończac, zasylamy Wam serdeczne pozdrowienia i zyczenia powodzenia w pracy nad „Museum", na które z niecierpliwościa oczekujemy. Przez zaznajomienie sie z nim zorjentujemy sie, w jakiej dziedzinie bedziemi mogii wszpólpracować.

SLOVANSKÍ BOHOSLOVCI V ŠTRASBURGU.

Po prevrate zreorganizovaná teologická fakulta priťahovala sem stále hodný počet bohoslovcov zo slovanských štátov. Najviac nás bývalo z Československa (Slováci, Rusíni, niekol'kí Moravania) a z Pol'ska. Dosť početne bývali zastúpení aj Juhoslovania, menej Bulhari. Cudzinci tu žijú spolu vo výbornom prostredí v samostatnom univerzitnom seminári, vedenom lazaristami. Nemáme tu žiaden krúžok. O zaujímavostiach zo slovanských štátov sa informujeme v priatel'ských rozhovoroch. Ako ďaleko ide medzi nami priatel'stvo vidieť z toho, že jeden Chorvát sa naučil cez tunajšie svoje štúdia perfektne slovensky.

Tohoto roku sme tu štyria z Československa (ešte pred dvoma rokmi nás bolo dvanásť), šiesti z Pol'ska (z toho traja Ukrajinci) a jeden z Juhoslávie. Je tu Rusín z prešovskej diecézy — nateraz najstarší obyvatel' seminára — je tu už ôsmy rok. Práve v tieto dni bola prijatá jeho doktorská práca o dogme o vykúpení v kresťanskej tradícii podl'a názoru ruskej orthodoxnej cirkvi. Obhájiť ju bude môcť už len začiatkom budúceho školského roku (v novembri), lebo ju musí dať ešte vytlačiť. Z banskobystrickej diecézy je tu jeden bohoslovec — diakon v piatom ročníku, z rožňavskej jeden vo štvrtom a z nitranskej taktiež jeden v druhom ročníku.

Naša fakulta má vel'ký význam pre unionizmus. Študuje tu totiž každý rok asi 10—15 orthodoxných bohoslovcov alebo kňazov, hlavne z Rumunska, ktorí majú zvláštny seminár. Sme s nimi vo vel'mi priatel'skom pomere. Keď sa vratia domov, mnohí z nich sa stávajú profesormi v seminároch a prednášajú tak, ako sa boli v Štrasburgu naučili. Ovocie tejto práce prichádza síce dosť pomaly, zato však iste a je vel'mi stále. Doteraz už boly docielené pekné výsledky, o ktorých tu nemožno písať.

Niekol'ko riadkov o spôsobe nášho štúdia: Prvý rok sa prebere celá školastická filozofia a cudzinci musia okrem toho urobiť štátnu skúšku z francúzštiny na filozofickej fakulte. Cez ďalšie dva roky pripravujúce na bakalaureát sa prednáša všeobecná teologia a prehl'bená filozofia. Po bakalaureáte treba počúvať po tri roky špeciálnu teologiu k licenciátu. Na licenciát okrem prednášok, ktoré musí každý počúvať, treba si vyvoliť niektoré prednášky podl'a vlastnej zál'uby. Treba tiež podať dosť obsiahlu písomnú prácu, pripravenú doma pod vedením niektorého profesora. Skúšky sú písomné a ústne, vel'ký zretel' sa bere na samostatné myslenie. Vzťah profesorov k žiakom je vel'mi priatel'ský.

Tí, ktorí chcú robiť doktorát, musia po licenciáte počúvať prednášky ešte jeden rok. Preberajú niektoré vel'mi špeciálne otázky z dogmatiky a z niektorého iného predmetu dl'a zál'uby a robia hodne písomných prác. Po tomto roku môžu začať pripravovať tézu pod vedením niektorého profesora. Na tézu sa tu kladú vel'mi vel'ké požiadavky, musí priniesť niečo nového a vyjsť tlačou po schválení skúšobnou komisiou, dekanom a rektorom. Doteraz rekordný čas na tézu sú dva roky. Tí však, ktori boli nútení pripravovať ju ako kapláni alebo profesori, písali ju aj šesť — osem rokov.

Pri teologickej fakulte je aj ústav kanonického práva. Prednášajú tam profesori teologickej fakulty spolu s profesormi fakulty právnickej zo Štrasburgu a parížskej Sorbonny. Tu sa kladie hlavný dôraz na históriu práva.

Vel'ká väčšina poslucháčov nerobí univerzitné skúšky, ale len skúšky cirkevné, ktoré bývajú na konci každého semestra a sú o mnoho l'ahšie. Skoro všetci cudzinci však pripravujú akademické hodnosti.

Dúfame, že sa pomery čoskoro zmenia a že naša slovanská kolónia znovu vzrastie.

J. F.

ČINNOST BRATRSKÝCH JEDNOT.

Zpráva o činnosti „Osvalda" v Bratislave.

Prvá členská schôdza svolaná 5 dňami po nastúpení nového výboru bola väčšinou rázu informatívneho. Členovia sa oboznamovali s prácou v krúžku a propagoval sa zájazd do Poľska. Jednu celú schôdzu sme venovali dnes praktickej otázke organizácie skautingu. Členovia sa oboznamovali so spôsobom jeho zakladania a vedenia. Výbor sa rozhodol povolávať na jednotlivé zasadnutia členov skúsených ľudí v riešení niektorých aktuálnych otázok. Prvým takýmto prednášateľom bol Msgr. Ján Pöstényi, správca Spolku Sv. Vojtecha. Vo svojej prednáške nás soznamoval s rôznymi druhmi náboženského indiferentizmu, ktorý dnes presiakuje smýšľanie národov (rasizmus), dobývať dnešnú školu, tlač, ba násilne sa vtiera do duše zbožného dedinského ľudu, čomu čeliť je samozrejme v prvom rade povinnosťou kňazovou. Na oslávenie výročia tragickej smrti M. R. Štefánika sme usporiadali zvláštnu schôdzu. Slávnostný rečník nám predložil Štefánika ako vzor muža, ktorého premyslená práca urobila charakterom neúnavných skutkov.

Prednášky po rodných obciach ani teraz nevystaly. Veď mali sme na to viac času ako po iné prázdniny. S prevádzaním prázdninového programu súvisí tiež iniciatíva členov našeho spolku usporiadať kurz duchovných radcov pre skautské družiny. Návrh bol realizovaný táborením v Beluši pod vedením vdp. špirituála Jaloveckého a krajinského náčelníka vdp. Hlavatého. Účastníci tam prežili prakticky plánovité výchovné metody tábora a vatry. Jako každý rok i tieto prázdniny účastnili sa členovia velehradských slávností.

Prenesenia našeho trnavského seminára do Bratislavy využili sme nielen k tomu, aby sme sa tu dali s chuťou do novej práce, ale rozhodli sme sa obnoviť celý krúžok. Prvou povinnosťou bolo prepracovať stanovy a sriadiť krúžok v spolok, ktorý jedine má právo reprezentovať poslucháčov našej fakulty. Po prekonaní rôznych obtiaží konečně môžeme povedať, že máme riadny fakultný spolok s novým názvom: „Osvald, spolok katolíckych bohoslovcov", ktorý nevylučuje poslucháčov žiadnej národnosti, ktorí by študovali na našej fakulte.

Chcejúc bližšie nahliadnuť do dnes tak aktuálnej otázky smutných španielskych udalostí, pozvali sme na schôdzu slovutného p. profesora dra Zlatoša, aby nám poukázal na príčiny dnešných španielskych zmätkov. Za hlavnú príčinu nám uviedol ohnivú povahu Španielov, ktorá je tak veľmi náchylná k extrémom. Jako se môže chlúbiť Španielsko, že nám dalo sv. Ignáca, ktorého myšlienky ovládly celý svet a súčasnú kultúru, tak Španielsko musí doznať, že dnešný jeho žalostný stav je tiež len dielom jeho extrémnej povahy.

Tuto podané hlavnejšie momenty z našeho spolkového života boly spestrované vystupovaním talentovaných prednášateľov básní a ďalej hudobníkmi, ktorí s oduševnením rozozvučiavali struny svojich nástrojov na našich schôdzach.

Programy jednotlivých schôdzok sostavovaly odbory: systematický, literárny, sociologický a spevácky.

Zo spolkového majetku sme prispeli na Bernolákov pomník v Nových Zámkoch. Pre informovanie členstva mali sme k dispozícii asi 40 časopisov slovenských a cudzojazyčných. Teraz práve, jako začal spolok právne jestvovať, oživly styky s Ústredím, s inými vysokoškolskými spolkami a bohosloveckými krúžkami.

Spolok združuje v sebe 125 členov činných. Korešpondencia vykazuje 34 listov prišlých a 40 odoslaných.

F. Petráš, odstupujúci tajomník.

Z činnosti Stojanovy liter. jednoty bohoslovců olomouckých.

Dne 18. dubna zavítal k nám P. Koláček z Velehradu. Nehledanými a vroucími slovy pověděl nám o obnovování velehradské basiliky a o námahách, téměř nadlidských, spojených s tímto úkolem. Tím více se teď těšíme na Velehrad, oděný v nové roucho. Nové překvapení, velehradské katakomby pod basilikou a mnoho dosud nalezených památek potáhnou na Velehrad věrná a oddaná srdce.

Téměř celá činnost Jednoty ke konci roku spočívá v tom, připravit vše co nejlépe na velehradský sjezd, aby jeho účastníci ze všech koutů republiky odcházeli uspokojeni. Chceme tradici velehradských sjezdů nejen udržeti, nýbrž i pozvednouti! Jak se nám to podaří, jest na vůli Boží. Byly rozeslány dva oběžníky o sjezdu, mající za úkol přivésti všechny ostatní jednoty k činné spolupráci na přípravách sjezdových a na sjezdu samém. Chystáme se vydati malou informační brožurku sjezdovou.

Drobná a vytrvalá práce jeví se v činnosti kroužků jednoty:

Literární kroužek pořádal přednášku na počest † profesora dra Josefa Pekaře. Přednášel žák Pekařův dr. Jan Drábek, profesor v Olomouci. Chronologickým postupem podal přehled všech prací Pekařových. Jeho charakteristickou povahu nastínil několika veselými i vážnými příběhy ze života učencova. Zvláště nám utkvěla v paměti slova: Pekař — liberál vyrůstal v katolíka, zemřel jako katolík. — Pro nejbližší budoucnost připravujeme „večer moderní poesie" s recitacemi ukázek a vzpomínkový večer na oslavu † F. X. Šaldy.

A. Šustek, jednatel kr.

Cyrilometodějský kroužek se od vytčeného programu neuchyluje. Vědecky jasně propracovaná přednáška ctp. Labaniče vzbudila zájem o přední marianské poutní místo na Podkarpatské Rusi, Černišu Horu. V předvečer svátku bl. Sarkandra vykonal kroužek v seminární kapli pobožnost k bl. Ondřeji Bobolovi, patronu unionismu, o jehož kanonisování se jedná. Promluvu měl pan šéfredaktor P. Lad. Zamykal. Přednáška ctp. Rekema o unionismu v dějinách Slováků dokázala, že otázka cyrilometodějská jest jedním z podstatných pout, která nás se Slováky pojí. Ctp. předseda horlivě propagoval v Užhorodě, Prešově a v Košicích „Apoštolát" se značným úspěchem.

M. Zemek, jednatel kr.

Sociologický kroužek pracuje dvojím směrem. Přednáškami pro širší okruh zájemců. 14. března promluvil prof. Masarykovy univ. v Brně dr. Rud. Wierer o dějinách stran t. zv. pravice. — Asi jednou za tři týdny mívá referát někdo z členů kroužku, potom bývá debata. Letos probíráme sociální systémy: liberalismus (ctp. Hampl), kapitalismus (ctp. Kutáček). Další přijdou na řadu po prázdninách. Referáty v debatě upravené, zasíláme do ÚKSČs jako sociální oběžníky. — Druhou částí činnosti jsou debaty v užším kroužku. Konají se pravidelně každý týden. K doposud probíranému tématu: „Pracovati či nepracovati sociálně?" sešlo se již hodně plodných námětů. Nyní probíráme otázku výchovy jednotlivců k práci v Kat. akci a program naší práce v prázdninách. Kroužek prodal bohoslovcům 200 ex. posledních papežských encyklik. Kolportuje též „Rozpravy" (42 odběratel). 12 členů odbírá přednášky Sociální školy téhož časopisu. Spolu s exercičním kroužkem Mariánské družiny seznamuje bohoslovce, s tiskovou akcí hlučínskou (ctp. Hlauška). O prázdninách budeme studovati zákony o obecních knihovnách, o pravomoci osvětových sborů a komisí a filosofii a praksi politických stran.

V. Šalša, jednatel kr.

Tělocvičný kroužek si vzal na starost pečovati o zdraví bohoslovců, aby pak tím snáze mohli se rozvíjeti duchovně. Teď, pokud dovoluje počasí, upustili jsme již od cvičení v tělocvičně a pravidelně dvakráte do týdne chodíme na orelský stadion, kde hráváme kopanou. Meziročníkové wolejbalové zápasy na seminárním dvoře bývají sledovány s nevšedním zájmem a zápalem. Kroužek se ujal též cvičení orelských a národních písní, pod vedením ctp. Olejníka. Bylo zakoupeno 36 ex. sbírky „Zpěvy domoviny". I další práci Bože zdař!

St. Gotvald, jednatel kr.

Všem svým členům, přátelům a příznivcům přejeme příjemného osvěžení v prázdninách, aby pak s novými silami se vrhli znovu do práce.

Josef Kunický, jednatel.

Výroční zpráva o činnosti Růže Sušilovy, literární jednoty brněnských bohoslovců ve škol. roku 1936–37.

Loňský sjezd bohoslovců na Velehradě, který jsme pořádali společně se Stojanovou lit. jedn. olomuckou, nebyl jen manifestačním zakončením školního roku, ale daleko více vzpruhou pro další spolkovou práci. Náš pěvecký sbor zapěl na sjezdu: „Hospodine, pomiluj ny" a „Ecce quo modo moritur". Ostatní, námi připravená čísla, pro nedostatek času odpadla. Sjezdu se zúčastnilo na 70 brněnských bohoslovců.

Ihned po prázdninách začala se rozvíjeti spolková činnost. Byla zahájena domácí akademií na oslavu 18. výročí naší státní samostatnosti. Program vyplňovala přednáška kol. Vlacha o národní tradici a naší době, čísla orchestrální, sólový zpěv a dva sbory. Brzy nato byl uspořádán cyklus přednášek o čsl. církvi; o tyto přednášky, v nichž kol. Vašíček vyčerpal nejen vnější dějiny této novodobé církve, ale i její vnitřní proces věroučný, byl mezi členstvem neobyčejný zájem. 27. listopadu přednášel kol. Vostal O. S. B. o adventu po stránce liturgické. Kol. Bednář přednášel 16. prosince o bratrovražedném dramatu španělském.

Vrcholným bodem naší činnosti byla slavnostní akademie ve velkém sále brněnského Besedního domu 20. prosince 1936, uspořádaná na oslavu stého výročí příchodu kněze-vlastence prof. Dra Františka Sušila do brněnského alumnátu; jeho život i dílo je vzorem naší jednotě v práci pro Církev a vlast. Velké úsilí, které bylo věnováno přípravám akademie, bylo bohatě odměněno důstojným průběhem oslavy jak po stránce společenské, tak po stránce umělecké. Akademii poctil svou návštěvou protektor slavnosti J. Exc. nejdp. biskup Msgre Dr. Josef Kupka, dále celá kapitula v čele s J. M. kapitul. děkanem Msgrem Adolfem Tenorou, J. M. Fr. Bařina, opat kláštera O. S. A., celý profesorský sbor našeho ústavu, mnoho kněží a katol. inteligence. Sál byl úplně naplněn našimi příznivci. Prvá část akademie byla vysílána čsl. rozhlasem, který nám vyšel ochotně vstříc. Akademii zahájil rektor ústavu Msgre Dr. Karel Skoupý. Program vyplnila sborová čísla za dirigování kol. Ambroze a dvě sborové recitace za řízení kol. Tyla O. Praem. Centrem akademie byla hutná přednáška loňského předsedy Růže Sušilovy dp. Fr. Musila o buditelském a kněžském portrétu Frant. Sušila. Na akademii se také dostavila delegace olomouckých bohoslovců.

Po vánocích vzpomněl kol. Maršálek ve své přednášce 17. ledna padesátin spisovatele Jar. Durycha. 14. února přednášel p. ředitel Krist. Ječmínek o učební metodě německého jazyka. 19. února oslavili jsme přednáškou kol. Zelinky sté výročí úmrtí ruského básníka Alex. Serg. Puškina. Kol. Pekárek vylíčil 28. února smysl a cíle něm. novopohanského učení o rase a krvi.

Svatotomášskou tradiční akademii jsme letos spojili s oslavou 80tých narozenin sv. Otce Pia XI. Promluvil kol. Zouhar všeobecně o encyklikách Pia XI., kol. Teplík vyložil smysl papežské encykliky o bolševismu. Akademie byla zpestřena sborovou recitací a orchestrálním číslem. Nakonec přednesl sbor spolu s orchestrem, řízený kol. Mazalem, Smetanovu „Českou píseň". Kromě p. profesorů nás poctili svou účastí J. M. kapit. děkan Msgre Adolf Tenora, J. M. kancléř Dr. Kratochvil a J. M. bisk. sekretář Dr. Kulhánek.

9. března přednášel kol. Tichý o slovenském vůdci A. Hlinkovi, 14. března informoval nás o katol. skautingu prof. Němec.

21. března byla konána jubilejní 60. valná hromada Růže Sušilovy, na níž byl zvolen nový výbor.

11. dubna přednášel kol. Pokorný o nedávno zesnulém literárním kritikovi F. X. Šaldovi, 6. května promluvil kol. Bradáč o anglickém katol. spisovateli G. Chestertonovi. Kromě toho 18. dubna měli naši účastníci bohosl. pouti do Říma přednášku s diapositivy o krásách Věčného města a 9. května bylo promítání diapositivů o mariánských poutních místech.

Zásluhou kol. Pekárka vyvinul pěknou činnost feriální kroužek.

Korespondence byla letos dosti čilá. Týkala se velkou většinou „Musea", z něhož chceme vytvořit opravdový slovanský časopis bohoslovců. Proto byla vybudována síť dopisovatelů z jednotlivých seminářů, navázány styky se slovanskou cizinou jak s Polskem, tak i s Jugoslavií. Z téhož důvodu navštívil kol. Soukop o vánocích

Slovensko, aby osobním stykem, přednáškami a povzbuzením utužil jednotu slovenských bohoslovců s námi.

Kéž požehnání Boží provází naši spolkovou činnost, abychom se co nejvíce přiblížili svému velkému vzoru — Sušilovi v práci pro Církev a Vlast.

Josef Ondra, t. č. jednatel.

Sociologický kroužek Růže Sušilovy. Kroužek měl letos 98 členů. Pořádal 6 přednáškových schůzí, na nichž promluvili jednak bohoslovci, jednak pozvaní hosté. Témata přednášek byla: „Od protestantismu ke kapitalismu", „Definice člověka", „Vliv kolektivismu na právní řád".

Z hostů přednášeli: Dr. A. Vašek: „Sociální práce kněze za dnešní situace", Dr. F. Krus: „Zhoubné následky liberalismu", taj. Všeodborového sdružení Boh. Vykydal: „Gentský systém". Kroužku podařilo se získat režiséra Zem. divadla v Brně R. Waltra, aby nás seznámil v několikahodinovém kursu s řečnickými pravidly. Ctih. sestrám věnoval kroužek na podporu chudých 471 Kč a mnoho šatstva. *J. Dryska,* jednatel.

Včelaři v brněnském alumnátě. Na Hod Boží svat. uvítali jsme ve svém středu vzácného příznivce Msgra Adamce, včelaře světového jména.

Přišel mezi nás, doprovázen P. Lančou a p. řed. Šilhavým, u příležitosti jubilea 25tiletého včelaření v brněnském alumnátě, jež jsme oslavili domácí akademií.

Středem slavnosti byla hřejivá a srdečná slova Msgra Adamce. V přednášce „Kněz a včelařství" nám horlivý kněz a veliký včelař ukázal, že včelaření je knězi nejen uklidněním a osvěžením v jeho pracích, ale i sladkým pomocníkem v pastoraci. Láska ke včelám, jež pracují pro oltář, podává knězi zřetelné stopy moudrosti Boží a Boží péče o tvorstvo. Proto i poesie církevní je protkána hymny, z nichž zaznívá chvála včely. Náš největší básník Ot. Březina, podávaje zážitky svého nadsmyslného vidění, používá při tom často metafor a příměrů ze včelařství.

Včelaření odedávna kvetlo v zátiších klášterních, jsouc zavlažováno péčí zbožných mnichů, kteří vždy dovedli spojit své modlitby a meditace s nejušlechtilejšími vedlejšími pracemi.

Po přednášce Msgr. Adamce byla recitována báseň kol. Ant. Bradáče „Večerní modlitba včel".

Po skončení akademie odešli naši vzácní hosté do alumnátní zahrady, kde si prohlédli nově zbudovaný včelín, amatérskou to práci bohoslovců — včelařů. Msgre regens vzpomněl počátků včelaření v alumnátě i jeho osudu za války a po válce.

Alumnátní včelín, jsa ukryt v zeleném tichu pod vysokými platany, jest koutem osvěžení, kde bohoslovci mohou se po svých starostech věnovati ušlechtilé zábavě — včelaření a nalézti tak nejen osvěžení, ale i poučení od drobných a pilných dělnic božích.

Hudební kroužek Růže Sušilovy po celý rok účinkoval na všech domácích akademiích. Orchestr čítal 20 členů; i kolegové Němci ochotně vypomáhali. Mimo hudbu vážnější (na př. Aisha — John Lindsay, Čert a Káča — A. Dvořák, Dumka a Krakoviak — O. Nedbal) byla pěstována i hudba lehčí (pochody, valčíky, polky.) Veliké oblibě se zvlášť těšila čísla orchestru se sborem (na př. Smetanova „Česká píseň", Ketelbeyovo „V klášterní zahradě".) I čísla sólová, jedny nebo dvoje housle s klavírem, byla vděčně přijímána Orchestr podporoval (zvlášť finančně) Msgr. regens. Zájem hudebníků byl po celý rok trvalý, takže dirigent měl práci hodně ulehčenou.

Karel Šmarda, dirigent.

Misijní kroužek „Unio pro missionibus" v Brně. V našem kroužku bylo zapsáno 119 členů. Za hlavní činnost jsme pokládali seznámit se blíže s misiemi. Měli jsme přednášky o unionismu, o žlutém nebezpečí, o salesiánské výchově mládeže (P. Šebek S. S.) Při příležitosti 400. výročí narození Petra Skargy měli jsme akademii. K uctění sv. Fr. Xaverského pořádali jsme něm. přednášku o misiích v Přední Indii. Jiné přednášky ještě byly o Lurdech, o budhismu, o katol. akci v misiích, o náboženských poměrech v Rusku. S prací a obtížemi misionářů v Africe nás seznámil dlouholetý misionář P. Krämer P. S. M. Po valné kromadě byla přednáška o islamu. V předvečer osmdesátin sv. Otce uspořádali jsme akademii s přednáškami: „Pius XI. a misie", „Pius XI. a východní otázka". Na Dílo šíření víry bylo dáno 250 Kč, na salesiánské misie 100 Kč, na africké misie 50 Kč. Papírnictví vedl kol. Sláma. Kroužek odebírá 15 časopisů, jež půjčuje členům.

F. Zouhar, jednatel.

NOVÉ KNIHY

François Mauriac: ŽIVOT JEŽÍŠŮV. Dle 2. doplněného vydání přeložili Miloš Krejza a O. A. Tichý. Vydalo nakladatelství „Vyšehrad" jako 1. svazek KLK, str. 272, cena 40 Kč, pro členy KLK 26·70 Kč (jen váz.)

François Mauriac líčí dle evangelia život Ježíšův poukazem na momentky a psychologické stránky, a podává vhodné, přiměřené, i když někdy ostré sentence o vztahu dnešního moderního člověka k vtělené Lásce. Důraz klade na onen „vášnivý hněv Bohočlověka – – a tuto drsnost a prudkost spojuje s příliš snad lidskou myšlenkou lásky". „Bůh nežádá od nás nic jiného, než vnitřní čistotu, kajícnost, pokoru a lásku, lásku k chudým", vždyť ví, že žádný svatý není bez chyb a žádný pravý bojovník bez jizev a ran. Proto také přišel na svět jedině k vůli hříšníkům a těm, kdož upadají v záhubu. Bohužel dnes, jak vidí autor, lidé se nemodlí: „Děkuji Ti Pane Bože, že nejsem jako ten publikán..., ale ...že jsem jako ten publikán".

Kniha přinese mnohému čtenáři hojnost nových a nových vznešených myšlenek, a ty hluboké meditace o věčné Lásce a Milosrdenství kéž se neminou svého účelu a rozplamení srdce čtenářovo ohnivou láskou k Nejsvětějšímu Srdci a kéž ho nadchnou pro obětavou apoštolskou práci na vinici Lásky. p–.

Robert Hugh Benson: KONFESE KONVERTITY. Z angličiny přel. Jakub Rozmahel. Nákladem Společenských podniků v Přerově. Cena 10 Kč.

Jistě není bez zajímavosti sledovati cesty, a pokud možno, i nitky milosrdenství Božího, v jehož stínu byl veden syn anglikánského biskupa a sám kněz, ke kněžství v církvi ř.-k. Autor, učenec a geniální pozorovatel, uvažuje o jednotlivých fasích své odvážné duše od „zbožného agnosticismu" k církvi, která chápe a rozněcuje srdce právě tak dobře jako řídí a informuje hlavu. A milost Boží? Přiznává, že ještě když byl anglikánským knězem, poznal, že církev katolická je pravou církví, ale nevěděl naprosto, že to poznal. A před rozhodným krokem na jedné straně „stará paní" cituplná a milující, činící si na mne nároky každou páskou lidskou, na druhé pak v záři prudkého světla Nevěsta Kristova, panující velitelská, ale s úsměvem na rtech, činící si nároky na mne, ne proto, že pro mne něco učinila, ale proto, že je Jeho Nevěstou a já Jeho synem". Čti! -er.

P. Josef Schrijvers C. Ss. R.: UMĚNÍ DÁVATI SE. Přeložil Dr. Špůrek. Nákl. G. Francla v Praze 1937.

„Kniha o darování sebe" chce vychovati duši k nejvznešenějšímu úkonu náboženství, k oběti. Neboť nejdokonalejším darem, podaným Bohu, jest oběť. Darování sebe, které se rovná oběti vlastní bytosti pro Boha, vylučuje duchovní lenost a zato přímo nutí duši k plné životní činnosti. (Z úvodu překladatelova.)

Místo doporučení: kniha vyšla osmkrát ve francouzském originálu, v němčině pětkrát, v italštině devětkrát, ve vlámštině třikrát a t. d.

NOVÝ CYKLUS PROMLUV MARIÁNSKÝCH „AVE MARIS STELLA". Upravil A. Oliva. (Nakladatelství Kropáč & Kucharský, Praha II., Spálená ul. 23. Cena Kč 16·—.)

Nejkrásnější Mariánský hymnus „Zdrávas moře hvězdo", vzal si autor za předmět promluv k poctě nebeské Královny. Rozebírá části jenotlivých vět vznešeného chvalozpěvu, který vyjadřuje naše prosby i všechnu velebnost Matky Boží.

Cyklus takto vzniklý rozděluje na jednotlivé dny měsíce května a upravuje k májovým promluvám, kterým je hymnus nejen námětem, ale svou krásou a hloubkou také klasickým obsahem. m.

LITURGIE UND SEELSORGE. Referate der sechsten Wiener Seelsorgertagung vom 27.—30. Dec. 1936, herausgegeben vom Dr. Karl Rudolf.

Dr. Auguste Vallet: MES CONFÉRENCES. Téqui, Paris, prix 15 fr.

Kniha umožňuje pravý vhled do zázračných uzdravení lurdských, do celého toho procesu vyšetřování a zjišťování všech dokladů a okolností zázračně uzdravených. Hodnotu díla zaručuje osobnost autora samého, jenž byl po 10 let v lékař. komisi lurdské, složené z lékařů různých národností, názorů, nábož. přesvědčení a vynikajících odborníků. Komise tato zjišťuje fakta, aniž činí theologických konklusí.

Dílo toto si opravdu zaslouží pro své vědecké pojetí a naprostou objektivnost, aby bylo přeloženo do češtiny. bf.

Ph. Dr. Met. Habáň O. P.: PSYCHOLOGIE. Edice Akordu v Brně 1937, cena 17 Kč.

V době velkého převratu, který prodělává Psychologie, jež dlouho žila v úplném zajetí přírodní zkušenostní vědy, jest Habáňova „Psychologie" historicky závažným přínosem v tomto duchovědném oboru.

Autor dovedl mistrným způsobem spojiti cenné poznatky aristotelsko-thomistické psychologie s výsledky moderního badání experimentálního, a tak je jeho kniha ukazovatelem názoru harmonie duše a těla, spolupráce rozumu, vůle a citu při vytváření pevné a důstojné povahy lidské.

Kniha jest vhodně rozdělena, psána odborně a přitom přístupně i širšímu okruhu čtenářstva. Hojné poznámky a bohatě upravená literatura poskytují přehled o názorech vynikajících psychologů.

Stručnost, jasnost a zásadovost v závazných otázkách jsou rovněž nemalými přednostmi této knihy.

Poslání její je veliké; je třeba ji studovat, aby lidé poznali sebe, dovedli žít více dle ducha a pravdy, a tím byli šťastnější. W.

Dr. Phil. Amando Silva Tarouca: TOTALE PHILOSOPHIE UND WIRKLICHKEIT. Freiburg im Bresgau 1937. Herder. 3·80 M.

Silva Tarouca definuje totální filosofii jako vědu, která objímá celou skutečnost, celého člověka, všechny jeho schopnosti, vede k jednotě a v živém konu je morálně schopna realisace. Řeší pak kladně otázky existence takovéto filosofie a existence totální skutečnosti, která je skutečností kreaturní, je to totiž jednota stvoření a podřízenost stvoření Bohu. Probírá čtyři základní typy totální filosofie, filosofii Kantovu, Hegelovu, Hartmanovu a sv. Tomáše Aquinského, ukazuje jejich strukturu, a tu vynikne velkorysost pojetí sv. Tomáše, který dovede spojit pojetí statické a dynamické a vytváří tak jednotu, jež jediné je schopna pojmouti celou skutečnost, což se nepodařilo filosofiím nekřesťanským. r.

Zygmund Zawirski: L'ÉVOLUTION DE LA NOTION DU TEMPS?

Co je čas? Je to něco reálného nebo pomyslného? Této otázce věnovali se filosofové všech dob. Autor, mající neobyčejné vědomosti filosofické, v knize poctěné cenou Eugenia Rignana, podává přehled subjektivního chápání pojmu času. Všechny teorie „času", jež se kdy vyskytly, jsou tu systematicky podány. Autor ukazuje na osu, kolem níž se vše točí, problém reality a vznik pojmu času. Autor sám zastává názor Platonův a Aristotelův — tedy i sv. Tomáše Aqu. Při pojednání otázky času, jest brán zřetel i na filosofy moderní. Ačkoliv materiál, zde nahromaděný, jest velmi obsáhlý, vyniká kniha přehledností. s. - .

Dr. Aug. Neumann: OŽEHAVÉ KAPITOLY Z ČESKÝCH DĚJIN. Nakladatelství »Vyšehrad« v Praze II., Václavská ul. 12. Stran 128, cena 12 Kč.

Autor staví do světla pravdy důležité otázky z českých dějin, sv. Jana Nepomuckého, husitství, korunovační přísahu Jiřího z Poděbrad, události v Broumově a Hrobech, Bílou horu, dobu t. zv. Temna, katolictví a probuzenství, českou reformaci, český odboj doma i za hranicemi, a tím očišťuje obraz naší minulosti, tak často špiněný od nepřátel Církve. Vřele doporučujeme jako výbornou apologetickou knihu.

Václav Novotný: ROZMACH ČESKÉ MOCI ZA PŘEMYSLA II. OTAKARA Část 4. dílu I. (Českých dějin). Vydal Jan Laichter, nakladatel v Praze. Cena brož. Kč 75·–, váz. Kč 95·–.

Václav Novotný ve svém posledním historickém díle podává čtenářům mohutný obraz české moci a slávy za jednoho z největších českých panovníků, za železného a zlatého krále Přemysla Otakara II. Novotný přistupuje k tomuto dílu nejen jako striktní vědec, ale také jako cítící Čech. Pečlivě sleduje bohatou spleť diplomatického zákulisí, ukazuje na tragiku Přemyslových snah o dosažení říšského trůnu. Právě v těchto kapitolách je cítit silné češství Novotného, které dovede podbarvit suchou mluvu análů, aniž je na újmu historické pravdě. Autor dotýká se všech faktorů dějinných, jako bylo tehdy módní rytířství a německá kolonisace, při čemž koriguje mylné názory mnohých historiků. — Dík nakladatelství za krásné a pietní vypravení díla. –ra.

Dr. V. S. Vilinskij: RUSKÁ REVOLUCE 1825—1936, Společenské podniky Přerov 1936, cena 30 Kč.

Autor se zdarem se pokusil vnésti trochu světla do dnešního chaosu názorů o ruské

revoluci, o jejím vzniku po stránce politické, sociální a náboženské. V první historické části mluví o vývoji a působení revoluční myšlenky na vytváření života státního a sociálního. Vychází od hnutí dekabristů a všímá si všech činitelů, kteří později způsobili revoluční hnutí, v dnešní době tak významné. Představuje nám nejdůležitější representanty ruského nihilismu, jejich destruktivní činnost, ukazuje arsenál všech revolučních prostředků, odvážných i šílených podniků, děsících mocné a probouzejících lid, až by uvěřil v triumf revoluce. Poukazuje na ilegální činnost různých tajných kroužků a spolků, jíž se všechny složky ruského národa ponenáhlu dostávají do revolučního vření směřujícího proti samoděržaví. Koncese carské vlády přicházejí pravidelně již pozdě a nepostačují době. Do poměrů politicky a sociálně tak vybičovaných přichází světová válka, v níž vláda projevila trapnou neschopnost a bezmocnost, jež vedla k anarchii a posléze k pádu samoděržaví. V druhé části knihy popisuje již revoluci samu, všímá si všech jejich fází, revolučních metod a konečně hodnotí její výsledky. Co do pojetí, stojí celé dílo na zásadách křesťanských. Aktuálnost knihy nic neubírá její vědecké úrovni. -al.

Jan Mertl: BYROKRACIE. Nakladatelství Orbis, Praha.

Byrokracie, výkonná moc státní politiky, setrvačná síla státního stroje, ztělesňuje život státu. Ona přežívá politické a revoluční převraty, jsouc vedena vyšší jednotící ideologií, jež je zvláště důležita v demokraciích, kde nejvyšší úředník je povolán ke spolurozhodování. — Autor vychází od vzniku byrokracie ve starém Egyptě a v Číně a po přehledu byrokratického aparátu v Německu, ve Francii, v Anglii a ve Spoj. Státech přichází k našemu státu. Náš byrokratický aparát se vyvíjel z úřednictva rakousko-uherské monarchie, ale nositelé starých tradic jsou nahrazováni mladšími silami, jimž chybí ideologický ethos úředníka v demokracii. Autor dále konstatuje, že demokracie jej dosud řešiti nedovedla a spokojuje se s liberalistickými zásadami neutrality a výkonnosti. Též snaha zájmových politických stran, zmocniti se veřejné správy, oddaluje rychlé vyřešení této otázky. Mimo překlad spisu J. Olszewskiho z r. 1911 jest tento spis jediný v české vědecké literatuře, jenž se obírá byrokracií. J. D.

Stanislaw Estreicher: NAJSTARSZY ZBIÓR PRZYWILEJÓW I WILKIERZY MIASTA KRAKOWA (Antiquum registrum privilegiorum et statutorum civitatis Cracoviensis), Kraków 1936, Wydawnictwa kom. his. Pol. akademji um. Nr. 82.

Ve sbírce je otištěno 20 textů privilegií z r. 1299–1431, 37 rozhodnutí města Krakova, 28 formulí přísežných. Vydavatel opatřil text polskými poznámkami, kritickým úvodem a rejstříkem jmenným i věcným. -kop.

BULLETIN INTERNATIONAL DE L'ACADEMIE POLONAISE DES SCIENCES ET DES LETTRES. Nákladem polské akademie.

Přísně vědecký časopis z oboru filologie, historie a filosofie. Kromě francouzských příspěvků též německé a polské.

Štěpán Polášek-Topol: ČESKÁ LITERATURA PRO MLÁDEŽ. Stručný nárys. Praha 1937. Nákladem čsl. graf. Unie, str. 80, cena Kč 9.

Je to příručka velmi potřebná. Škoda, že je vydána v tónu „pokrokovém" a protikatolickém. Dovolujeme si citovati některé „kritiky". Tak na př.: Knížky *K. Háje o Kájovi Mařík*ovi nemohu doporučiti pro upřílišněnou katolickou tendenci (str. 41). Veliký objev učinil autor v ocenění knihy „Staré pověsti české" od *Aloise Jiráska:* „Přece však by bylo třeba, aby mnohé z pověstí, zvláště o mniších a jejich zásluhách, které jsou tendenčně zidealisovány, byly pojaty kritičtěji, neboť jsou pro pokrokového člověka v této formě stěží přijatelné" (str. 28). Tedy Jirásek byl „klerikál"? Jeho nekritičnost ovšem rádi uznáváme, ale že by idealisoval mnichy? Svůj díl dostala i knížka „Broučci" od *Jana Karafiáta* (je evang.): „S náboženskou tendencí knížky, zvláště s ideou naprosté poslušnosti, ovšem dnes pokrokový člověk nemůže souhlasiti. Dětem však tato tendence nevadí a dobrý vychovatel může ji snadno uvésti na pravou míru" (str. 17). Chraň Pán Bůh náš národ takových dobrých vychovatelů! -kop.

STOPAMA OTACA. Almanach Hercegovačke Franjevačke omladine. Mostar.

Tento almanach je důkazem čilého snažení františkánských kleriků. V přípravě na těžkou práci, jež je čeká, řídí se heslem: „Franciscum habeas pro ideali, in modo vero Bonaventuram sequere." Tato devisa je stručným obsahem almanachu.

Učená vědecká pojednání a prostá, lehká beletrie vytvářejí ladný celek. Takoví jsou synové sv. Františka, učení a pokorní.

Středem celého sborníku je theologické pojednání o vtělení Slova podle nauky Skotovy (Fra B. Zlopaša). Fra Jenko Vasilj popisuje v článku Svatovski narodni običaji u Hercegovini bohatý poklad zvyků u katol. Chorvatů, o němž se tak málo ví. Z ostatních vědeckých prací nutno se zmínit o rozboru příčin bolševického bezbožectví. (Dr. Fra Vendelin Vasilj.) Řádové zprávy a statistiky sborník doplňují.

Radujeme se s Vámi, bratři, z Vaší práce a přejeme Vám požehnání do budoucna.

al p.

Francisque Gay: V KRVI A V PLAMENECH. Dokumentární studie o událostech španělských. Přeložil L. Saňka a vydal vlastním nákladem v Brně 1937. 192 stran, 19·50 Kč.

„Prvním předpokladem správného zjištění těchto příčin (šp. rev.) jest nestranné zkoumání vývoje poměrů a průběhu událostí ve Španělsku. Nevím, zdali toto už učinil někdo lépe, než právě autor této knihy".

Místo recense — slova překladatelova z úvodu. Knihu doporučují nejvyšší naše autority.

Josef Müldner: ŠPANĚLSKO VČERA A DNES. Španělská cesta a Baleary. Vydala Unie v Praze. Cena 32 Kč.

Cestopis, jehož je možné užít jako moderního průvodce; zvlášť druhá polovice knihy skýtá výborný pohled na Baleary, o nichž sotva kde se čehos podobného dočteme.

Autor doplňuje obraz starého Španělska kresbami z nejnovější doby. Ukazuje, jak vypadalo Španělsko včera a jak vypadá dnes. Tím stává se kniha časovější, a proto čtenější. Autor je co do politiky kritický. Nezapře však svého volného názoru na náboženství, ba někdy (na př. v líčení Montserratu) se přímo vysmívá víře španělského lidu; výraz jeho je zde banální.

Karel Zachar: VZPOURA VÝCHODU. Vydal Neubert v Praze.

Východ, místo, k němuž se upírá s obavou zrak bílé civilisace, stal se Zacharovi podnětem k velkému románu. Boj na život a na smrt dvou ras, bílé a žluté, dvou světů, přelidněné Číny a Japonska se západními mocnostmi, je kreslen do nejjemnějších detailů s fantastickou přesností a s neodbytnou touhou setřást se sebe strach z problému „žlutého nebezečí".

Igor Stravinskij: KRONIKA MÉHO ŽIVOTA. Vydalo v knihovně „Ars" naklad. Orbis v Praze r. 1937. Stran 212, brož. 35 Kč.

Igor Stravinskij — jeden z největších představitelů současné moderní hudby — zachytil v I. části své knihy pamětí obraz svého uměleckého zasvěcování se, vývojové linie, bojů a tvorby, v II. části načrtl zajímavým způsobem obraz doby a hudebního prostředí v němž žil. Je to velké vyznání umělcova života, ale též kus nové hudební estetiky, podepřené životní zkušeností. Názor Stravinského na hudbu je spíše projevem jeho osobního uměleckého vyznání a zálib, tím osobitější, čím je jeho tvůrčí osobnost vyhraněnější.

Autor podal svůj pravdivý obraz a rozptýlil všechna nedorozumění, která se nakupila okolo jeho díla a jeho osoby. Kniha zaujme i nehudebníky. -zal.

Inge Krokann: VICHR Z HOR. Vyšlo u Topiče.

Severští autoři působí na čtenáře zvláštním dojmem, asi tak jako ony jarní zelené povodně, o nichž píší. Třebaže českému překladu od Milady Blakestadové se může leccos vytknout, přece se jeví velká Krása věci samé. Bohatý lyrismus připomíná v mnohém Durychovo dílo: Na horách, i když toto je dílo fantastické, a náš román dílo historické. Je to skizza z 14. stol., z bojů o samostatnost norských kmenů, které si uchránily i zbytky pohanství i hrdost krve, což jistě příjemně polechtá ochránce čisté rasy nebo poddané zákona půdy.

Karin Michaelisová: TEPLO ŽIVOTA. Vilímek, Praha 1937.

Vzpomínáme-li na někoho, koho jsme ztratili, vybavují se nám nejrůznější momentky z jeho života. Vážné i veselé, tragické i komické, všední i slavnostnější. Takovéto vzpomínky jemně zkombinované ve vkusný celek tvoří naši knihu: V rámci několika měsíců rozrůstá se před očima život celé generace. Poznáváme osudy dánské rodiny rozhozené do všech koutů světů, z věčného mluvení — je to téměř monolog — stařenky, matky autorčiny. Román skoro psychologický: vidíme, jak v řeči jeden předmět vybavuje druhý a další, vždy s překvapující účinností.

Prostředí je protestantské (a bezpochyby i autorka). Odtud také několik poznámek a snad i episoda nám nepříznivá, ale přes

to vidíme i zde zápas starší konservativní generace s mladší generací, do jisté míry volnější.

Thomas Daring: VYKOŘISŤOVATELÉ PŘÍRODY. Vydala Čsl. Graf. Unie. 26 Kč.

Dlouholetý zápas dvou nejmocnějších říší Anglie a Ameriky o suroviny na světovém trhu strhl autora do svého víru. 10 let usiluje o zbohatnutí ve službách své země nebo na vlastní pěst. Toto úsilí žene ho do všech koutů světa: v ustavičném nebezpečí a námaze hledá smaragdy a platinu v Kolumbii, diamanty v Africe, radium v Kanadě atd., aby konečně poznal, že je jedním z těch, jejichž utrpení, doufání, hledání a práce umožňují šťastným tohoto světa, aby se stali mocnými. F.

ŽIVOT SV. IVANA prvního v Čechách poustevníka a vyznavače. Napsal Bedřich Briedel S. J. Podle tisku z r. 1657 vydal Josef Vašica. Vyšlo u benediktinů opatství břevnovského jako 2. svazek knižnice Opus Dei na podzim 1936. Str. 126.

Je to památka barokní poesií opěvující mnicha sv. Ivana (snad člena Korejského kláštera), který ač dědic koruny, vzdává se trůnu knížecího a odchází do samoty do českých hvozdů. Činí tak ze snahy po dokonalejším křesťanském životě. Spisovatel zachycuje mistrným líčením duševní stavy člověka, opustivšího neupřímný svět a vůbec vše, jen aby těsněji a pevněji mohl se přimknouti k Bohu. Touha po svatosti prýští z vroucně zbožné, dětinsky Bohu oddané duši středověké. Básník podává nadšené hymny na krásy přírody a tím i Tvůrce. Ovšem nechybí ani prvky fantasticky legendární, naší době poněkud nechutné. S legendou tvoří jednotný celek výstižná, charakteristická rytina, znázorňující sv. poustevníka.

R. Z.

Václav Zima: HLAS K DOMOVU. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci.

Nová sbírka mladého lyrika podává kus poctivého básnického úsilí. Proti dřívější sbírce našel zde básník pevnější půdu pod nohama, pohybuje se jistěji a jeho pohled není již zkalen pouhou tělesností ženy, ale s určitou jistotou se obrací do nitra věcí na skrytých drahách života. ab.

Emanuel z Lešehradu: POLÁRNÍ SOPKA. Báseň. Vytiskla knihtiskárna „Orbis" v Praze 1937. V komisi nakladatele Aloise Srdce.

V Polární sopce Em. z Lešehradu, básníka z rodu aristokratů, možno cítit marnost snů, smutky zklamání, stesk a touhu po ilusích, bolest a mdlobu bloudění. Nad všemi těmito polohami není pak světla opravdové naděje a radosti.

Slovy Stellovými, všechny tyto mátohy snění, plné vzdechů, slzí a hrobu, jsou prázdny Boha a plny člověka. Podle Stella jest poesie Em. z Lešehradu poesií lehkou.

Básník se stále uchyluje od směru paprsků milosti. Místy sice prošlehují slabé záblesky polotušeného světla, ale příliš rychle se ztrácejí ve tmě ještě více neproniknutelnější.

Em. z Lešehradu jest snad svěřen dar vidění. On sám, zdá se, tíhne k dobru. Z jeho poslední práce jest však patrné, že nechce vážně slyšet a chápat hlas, který se v jeho nitru ozývá, a že se mu nedostává síly a jasnosti duchovního zraku, aby mohl strhnout háv antické ponurosti se svého slova.

Em. z Lešehradu rozhodně nemůže být ukazovatelem správných cest. Jeho poesie jest jenom tápáním ve tmě. ab.

Aleksa Kokić: KLASOVI PJEVAJU. Zagreb 1936. Tiskarna narodne prosvjete. Str. 80.

Miloučká sbírka básní mladého nadějného chorvatského básníka-bohoslovce. Překvapuje lehkostí dikce, měkkým, něžným tónem a působivou srdečností. Z básní hřeje radost a štěstí mladého srdce, jež u jeslí nalezlo Dítě Boží a Jeho očima dívá se na kvetoucí luhy. Jeho láskou sleduje namahavou práci rolníka a s Ním a v Něm prožívá tichou poesii duše básnické a věřící. Sbírka zakončena jest vroucími modlitbami, v nichž se zrcadlí umělecké srdce nadšeného bohoslovce. Tón důvěřivé modlitby zní celou jeho duší. Kokić touto sbírkou, v níž dovedl se vymaniti z pocitu „neznámých smutků" a žízně těla, obvyklé u mladých (i „katolických" ano „kněžských") básníků, a v níž radostnou písní mladé čisté duše dokázal, že se dá spojiti touha po kněžství s voláním k cestě básnické, získal si pevné místo mezi mladými chorvatskými básníky.

-kop

O. A. M. D. G.

MUSEUM

časopis slovanských bohoslovců

Ročník LXVIII.

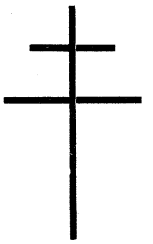

Rok 1937.

80 let sv. Otce Pia XI.,

100 let od příchodu Františka Sušila do Brna.

Církev a vlast, ty v mojich sestersky milují se ňadrech,
každá půl, každá má srdce moje celé.

Řídil Dr. Josef Jančík — Msgre Dr. Karel Skoupý.
Redaktor Rudolf Dvořák — Cyril Tichý.
Nákladem »Růže Sušilovy«, literární jednoty brněnských bohoslovců.
Tiskl Jan Mucha ve Velkém Meziříčí.

OBSAH

BÁSNĚ:

A. Bradáč, Hlas touhy 1
— U kříže 67
Eles, Pravá žena 101
A. Fiala, Novokněz! 143
V. Holakovský, Rok třicátý sedmý zpíval 137
M. J. Milov, Nocturno 22
S. K. Vlárský, Chrpy 22
— Poledne 91

PRÓSY:

Jos. Maršálek, První bolest 111
Jul. Zdeněk, Síla slova 20
— Místo primice... 24

ČLÁNKY:

Jar. Baštář C.SS.R, Redemptoristé a východ . . . 108
Ant. Bradáč, Duchovní bohatství Čepova umění . 33, 68
Jan Durkaň C.SS.R, Tajemství Solovjevovy velikosti . 43
— Ideoví vůdci sjednocení . . . 101
Fr. Holík, Hrst vzpomínek z pouti bohosl. do Věčného města 155
M. Chladný, Rím, Naše titanstvo 50
J. Jakubczak, Obrzadek Sloviański i cześć ss. Cyryla i Metodego w Polsce 153
Jerzy Junosza, Kraków, Nebezpečí východu 103
Petar Kovačić, Split, Vjerski nazor N. Berdjajeva . 113, 158
Lechicki, Achille Ratti jako nuncius v Polsku . . . 137
Jos. Maršálek, Funkce metafory a Durychova Cikánčina smrt 77
J. Michal, In hoc signo vinces 146
F. Musil, Sušilovská retrospektiva 1
A. N., Pius XI. a Rusikum v Ríme 144

Al. Pekárek, S palčivou starostí 140
Josef Soukop, Autor legendy „Život Metodějův" . . . 14
— Brněnští bohoslovci svému jubilantovi . . 23
St. Svoboda, Smýšlení buditele P. Sychry dle jeho kázání 84, 115, 151
— Orientem Sovětů 92
V. Talacko, Pius XI. a unionismus 80
F. A. Veselý, Jedině atheismus může dnes dát světu mír? 10, 40
Fr. Vlach, Dvě výročí 65
A. Žatko, Nitra, Otrokári nášho veku 118
F. Žur, Nabožina jako zakovárka narodnosće lužicko-serbskeho luda 148

ROZHLEDY:

Statistika bohoslovců v ČSR ve škol. roku 1936–37 . . 57
„Panslávske" kapitoly 120
Bohoslovci v Jižní Americe 122
Ze života našich krajanů 123
Zprávy a dopisy slovanských bohoslovců . . . 126, 163

Z NAŠEHO RUCHU:

Vojt. Tkadlčík, Po velehradském sjezdu 26
Jos. Soukop, V bratrských seminářích 54, 94
Michail M. Bendász, Výroční zpráva o činnosti Lit. školy sv. Jana Zlat. na bohosl. akademii v Prešově za r. 1935–36 61
Z činnosti Stojanovy liter. jednoty bohoslovců olomouckých 97
Činnost bratrských jednot 129, 168
Sjezd slovanských bohoslovců na Velehradě . . . 161

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY:

Pomník zakladatele brněnské „Růže Sušilovy" v č. 3;
Svatý Otec Pius XI. v č. 5.

NOVÉ KNIHY:

Recense na str. 27, 62, 98, 134, 169, a na obálce čísel 1, 2, 3, 4, 5.

Referenti seminářů,

kteří sbírají zprávy a příspěvky pro Museum, udržují styky s redakcí, kolportují a rozšiřují Museum:

České Budějovice: Josef Krčál.
Hradec Králové: jednatel.
Litoměřice: V. Lochman.
Obořiště C. Ss. R.: Jar. Baštář.
Vidnava, kroužek český: F. Bijok.
„ „ *polský:* jednatel.
Banská Bystrica: jednatel.
Nitra: A. Žatko.
Prešov, řec. katol.: Stěpán Simkov.
Spišská kapitula: Jozef Gonsorčík.
Užhorod, Basiliánské učiliště: Polycarpus Oleár.
Dubrovník, Dominikáni: předseda.
Kraków, Scholastikát Salvator.: jednatel.
Roma, Salvator.: Jiří Pustějovský.
Roma, Coll. di s. Josaphat: M. B.
Stans, Coll. St. Fidelis: Kajetán Nevídal.
Roma, O. S. Basil. Mag.: Method Bil'ak.
Maastricht: Fr. Vojtek.
Nijmegen: Josef Bilík.
Innsbruck, Canisianum: jednatel.

V Brně obstarává a koriguje cizojazyčné články kol. Josef Soukop.

Kromě toho přihlásili se i zástupci seminářů pravoslavných, ti si však nepřejí býti uveřejněni.

Prosíme všechny referenty, aby si vzali svůj úřad k srdci a do každého čísla nám nějaké články, drobné zprávy a zajímavosti poslali. Považujte to za věc svou, aby Museum bylo co nejlepší. Připravte si něco pěkného přes prázdniny; pište, pokud je to možné, na stroji.

Důstojné pány prosíme, aby studentům ve farnosti doporučili *studentský katolický časopis Jitro*, který jim poskytne hodně poučení i zábavy. Vydává Ústředí katolického studentstva čsl. v Praze III. Strakova akademie. (Ročně 10 čísel, pro studenty 14 Kč).

NOVÉ KNIHY

Zdeněk Spilka: JIŽNÍ SLUNCE. A. Píša, Brno.

Verše lehké deskripční poesie. Můžeme si tu nechat volné pole k disputaci o této poesii. Chápeme-li tuto v jejich polohách, jak jediné je nutné ji chápat – je-li nám známo kouzlo metafor i síla slova básnicky posvěceného, víme-li ze zkušenosti o onom tajemném, co báseň povyšuje v řád umění - shledáme ve Spilkových verších naprostou nepřítomnost všeho zmíněného. Dalo by se čekati mnoho z titulků „Řeči zdiva a duše krajů" a saháte po tom se zvědavostí plnou naděje. Jste však zklamáni. Hrubé nanesení impresionisticky rozvržených barevných skvrn, i když někde přirozenou mocí slova dosahuje určitých účinů, reflexe historické a sem tam i méně vhodné nacionální nezachrání, nedoplní obraz slunné Dalmacie, za který byste byli snad velmi vděčni prostému turistovi, nikdy však básníku. –h.

Dr. Zavadil: MATT TALBOT. Edice Vítězové.

Dnes se vede boj o duši dělníka. Dejte proto dělníku do rukou životopis Ira Matt Talbota, který prošel vším tím, čím dělník projít musí, a přece se udržel vysoko nad průměrnou duchovní úrovní svých spolupracujících. — Už dříve vyšlo v téže edici: Sv. Ignác z Loyoly a Služebník Boží P. V. Janauschek.

NOVÉ KNIHY

Donoso Cortés: ZKÁZA ŠPANĚLSKA. Přeložil Hugo Strachwitz, Přerov 1937. Nákladem Nového národa v Přerově vyšel překlad malé sice knížečky, ale zajímavé jak svou úpravou, tak i obsahem. Jest to řeč, kterou Donoso Cortés pronesl ve španělské sněmovně roku 1850. Překladatel jí zahajuje své překlady z Donosa Cortésa, který u nás jest skoro neznám, ač jeho díla jsou přeložena téměř do všech evropských řečí. Vydaná Cortésova politická řeč jedinečným způsobem pitvá příčiny dnešní španělské katastrofy a jest zajímavé, že se na Španělsku plní právě jeho veliká předpověď pronesená před 86 lety, která je i jinak plna věčně platných pravd mravních a politických. vch.

3. a 4. sešit *Hetzlova* románu BOUŘE NAD MADRIDEM.

5. sešit Vítězů – P. LACORDAIRE. Napsal *P. Vojt. Müller O. P.*

Časopisy docházející redakci „Musea“:

Akord (Brno). Anděl Strážný (Brno). Anežka - Ludmila - Václav (České Budějovice). Apoštolát sv. Cyrila a Metoda. (Olomouc). Archa (Olomouc). Bibel u. Liturgie (Klosterneuburg). Blagověstnik (Užhorod). Bogoslovni vestnik (Ljubljana). Břeclavský farní věstník (Břeclava). Centralnaja Evropa (Praha). Cyril (Praha). Čas (Ljubljana). Časopis katolického duchovenstva (Praha). Časopis společnosti přátel starožit. (Praha). Československá žena (Praha). Da zlučenie (Vilno). Déšť růží (Praha). Dětská neděle (Praha). Dětský svět (Praha). Dobrij Pastyr (Stanislawów). Dorost (Praha). Duhovni život (Zagreb). Duchovný Pastier (Trnava). Filosofická revue (Olomouc). Františkánský obzor (Bratislava). Hlas svatého Petra (Boskovice). Hlasy Svatohostýnské (Hostýn p. Bystřice). Hlasy z domova a misií (Nitra). Hlídka (Brno). Homo Dei (Tuchów). Hrvatskaja prosvjeta (Zagreb). Irénicon (Prieuré d' Amay). I'llustrazione Vaticana (Roma). Jitro (Praha). Katolicke kázně (Trnava.) Katolické misie (Praha). Kraljevstvo Božje (Ljubljana). Križarska straža (Zagreb). Kříž - Maria (Praha). Kultúra (Trnava). Kulturní revue (Jihlava). Květy lásky (Praha). Liturgische jugend (Klosterneuburg). Legio angelica (Praha). Ludmila (Praha). Luč (Zagreb). Miesiecznik kościelny (Poznań). Mysterium Christi (Kraków). Na Hlubinu (Olomouc). Náš Domov (Brno). Naše Omladina (Brno). Naše Řeč (Praha). Neděle (Praha). Nedelja (Zagreb). Nová Revija (Makarska). Nový Národ (Přerov). Občan a škola (Přerov). Orel (Brno). Orelská osvěta (Brno). Oriens (Kraków). Otázky dneška (Přerov). Pax (Praha). Prameň (Trnava). Posel B. Srdce Páně (Praha). Poutník Jerusalém. (Brno). Prad (Lublin). Priatel dietok (Kremnice). Probuzení (Praha). Przeglad Katolicky (Warszawa). Přehled (Praha). Přítel knihy (Hradec Kr.). Přítel opuštěných (Praha). Půtník (Trnava). Ráj a Gethsemany (Vídeň). Rajská zahrádka (Praha). Ranná setba (Praha). Rodina a škola (Olomouc). Rodzina Polska (Warszawa). Römische Briefe (Řím). Rozhledy (Praha). Rozvoj (Bratislava). Ruch katolicki (Poznań). Růže Lurdská (Brno). Řád (Praha). Sborník hist. kroužku (Praha). Seelsorger (Wien). Serafinské květy (Olomouc). Serafinský prapor (Praha). Serafinský svet (Kremnica). Směrnice (Přerov). St. Georg (Praha). Statistický obzor (Praha). Stimmen der Jugend (Praha). Sv. Eucharistie (Brno). Sv. Rodina (Šťavnik). Sv. Hora (Sv. Hora u Příbramě). Sv. Vojtěch (Praha). Svoradov (Bratislava). Theol.-prakt. Quartalschrift (Linz). Včela morav. (Brno). Ve službách Královny (Praha). Vědecký svět (Praha). Vernunft (Šluknov). Věstník jed. duch. Brno-Olomouc (Lysice). Věstník kat. duchov. (Praha). Věstník sal. díla Fryšták). Věstník kat. charity v Čechách (Praha). Věstník Ú. O. (Brno). Vinice Páně (Praha). Vlast (Praha). Výběr (Zlín). Vychovatel (Praha). Vychovatelské Listy (Olomouc). Za láskou (Brno). Zasvěcení (Praha). Zprávy kat. škol. rady na Slovensku (Rožnava). Zprávy Velehradské (Velehrad). Život (Praha). Život (Zagreb). Životem (Hlučín). (Všech 122).

Noviny:

Den (Brno). Hlas (St. Louis). Křesť. žena (Brno). L'aube (Paříž). Lid. Listy (Praha). Našinec (Olomouc). Obrana práce (Brno). Ochrana (Znojmo). Pozorovatel (Kroměříž). Právo - Naše Právo - Vyškovský kraj (Přerov). Selské hlasy - Selka (Brno). Slovácké noviny - Stráž Slovácka (Uherské Hradiště). Stráž (Třebíč). Venkovské noviny (Brno). Zlín (Zlín). (Všech 18).

Tiskem Jana Muchy ve Vel. Meziříčí. – Používání známek novinových pro „Museum“ povoleno ředitel. poštovním v Brně č. 113.906/VI./1921, ze dne 22. prosince 1921. Podací úřady Brno a Velké Meziříčí.